

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α' ΒΑΘΜΟΥ**

«Ενιαίο Κείμενο Εγκυκλίων 2022»

Πιστοί στη δέσμευσή μας για ετήσια ανασκόπηση της δράσης της υπηρεσίας μας και με διαρκή στόχο την αποτελεσματικότερη και αρτιότερη λειτουργία της διοίκησης, στο παρόν «Ενιαίο Κείμενο Εγκυκλίων 2022», το οποίο αποτελεί συνέχεια της έκδοσης των κειμένων [«Ενιαίο Κείμενο Εγκυκλίων 2018 – 2020»](#) και [«Ενιαίο Κείμενο Εγκυκλίων 2021»](#), παραθέτουμε το σύνολο των εγκυκλίων που εκδόθηκαν κατά λόγο αρμοδιότητας από την υπηρεσία μας το έτος 2022 αναφορικά με θέματα του τρόπου οργάνωσης και λειτουργίας των δήμων.

Προσδοκώντας ότι η προσπάθειά μας για ολοκληρωμένη ενημέρωσή σας επί της διοικητικής μας δράσης να τύχει ευρείας και θετικής αποδοχής, σας ευχαριστούμε για άλλη μία φορά για την πολύτιμη και διαρκή αρωγή σας στα κρίσιμα θέματα που απασχολούν την Αυτοδιοίκηση και ευελπιστούμε στην ίδια αγαστή και αποδοτική συνεργασία μας.

Η Αν.Γενική Διευθύντρια

Μαρία Μωϋσίδου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

α.α.	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ	ΑΔΑ	ΘΕΜΑ
1	215/α.π.20776/ 30.3.2022	<u>Ω80Δ46ΜΤΛ6-9ΝΕ</u>	Παράταση της προθεσμίας παροχής διοικητικής υποστήριξης και του χρόνου άσκησης αρμοδιοτήτων υπηρεσιών δόμησης των δήμων
2	273/α.π.25837/ 19.4.2022	<u>9Υ3946ΜΤΛ6-1ΛΡ</u>	Νομική υποστήριξη αιρετών δήμων
3	374/α.π.39135/ 30.5.2022	<u>ΨΜΓΓ46ΜΤΛ6-Φ75</u>	Λειτουργία Οικονομικής Επιτροπής και Επιτροπής Ποιότητας Ζωής
4	375/α.π.39167/ 2.6.2022	<u>Ψ42Π46ΜΤΛ6-4ΙΓ</u>	Λειτουργία Δημοτικού Συμβουλίου
5	380/α.π.39456/ 15.6.2022	<u>ΩΖ2Χ46ΜΤΛ6-97Χ</u>	Κατάργηση των διατάξεων του άρθρου 37 του ν.4830/2021 (Α' 169) αναφορικά με τους τρόπους λήψης αποφάσεων των συλλογικών οργάνων των δήμων και των διοικητικών συμβουλίων των εποπτευόμενων νομικών τους προσώπων
6	563/α.π.63865/ 29.9.2022	<u>6Φ2746ΜΤΛ6-984</u>	Ενημέρωση επί διατάξεων για την αδειοδότηση των

			ήδη κατά τη δημοσίευση του π.δ.99/2017 (Α' 141) λειτουργούντων δημοτικών παιδικών, βρεφικών και βρεφονηπιακών σταθμών
7	638/α.π.72758/ 02.11.2022	6ΟΞΔ46ΜΤΛ6-8Ψ1	Επιβολή των διοικητικών μέτρων της αργίας και της έκπτωσης σε αιρετούς της τοπικής αυτοδιοίκησης - Εφαρμογή των άρθρων 236 και 236Α του ν. 3852/2010
8	763/α.π.90978/ 23.12.2022	6ΜΖΜ46ΜΤΛ6-Ψ51	Νομική υποστήριξη αιρετών δήμων
9	765/α.π.91030/ 30.12.2022	6ΜΣΤ46ΜΤΛ6-ΧΓΦ	Ενημέρωση επί των κωλυμάτων εκλογιμότητας για τις δημοτικές εκλογές της 8ης Οκτωβρίου 2023

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ & ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
& ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α' ΒΑΘΜΟΥ

Αθήνα, 30 Μαρτίου 2022
Αριθ. Πρωτ.: 20776

Προς: Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της Χώρας
(Με παράκληση να ενημερώσουν τους
δήμους χωρικής τους αρμοδιότητας)

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ: 215

ΘΕΜΑ: «Παράταση της προθεσμίας παροχής διοικητικής υποστήριξης και του χρόνου άσκησης αρμοδιοτήτων υπηρεσιών δόμησης των δήμων».

A. Τροποποίηση του άρθρου 376 του ν. 4700/2020 με το άρθρο 21 του ν. 4915/2022(Α' 63):

Σας γνωρίζουμε ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 21 του ν. 4915/2022, τροποποιείται το άρθρο 376 του ν. 4700/2020 και προβλέπονται τα ακόλουθα:

1. Έως την 31^η Μαΐου 2022 συνεχίζεται η παρεχόμενη διοικητική υποστήριξη για τις οριζόμενες στην περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 95 του ν. 3852/2010 (Α' 87) αρμοδιότητες που μεταβιβάστηκαν στους δήμους, όπως προβλέπεται στις παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 95 του ν. 3852/2010.

2. Η 1η Ιουνίου 2022 αποτελεί το νέο χρονικό σημείο έναρξης άσκησης των ανωτέρω αρμοδιοτήτων από τους δήμους που υποστηρίζονται διοικητικά.

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 112 παρ. 2β του ν. 4915/2022, η ισχύς του άρθρου 21 του ίδιου νόμου αρχίζει την 28η.2.2022.

B. Τροποποίηση των διατάξεων του άρθρου 97Α του ν. 3852/2010 με το άρθρο 20 του ν. 4915/2022:

Με τις διατάξεις του άρθρου 20 του ν. 4915/2022, τροποποιείται το άρθρο 97Α του ν. 3852/2010 και προβλέπεται η **1^η Ιουνίου 2022 ως νέος χρόνος σύστασης και λειτουργίας Υπηρεσιών Δόμησης σε κάθε δήμο**, εφόσον μέχρι τότε δεν έχει εκδοθεί το προβλεπόμενο στην παρ. 2 του άρθρου 31 του ν. 4495/2017 (Α' 167) προεδρικό διάταγμα.

ΑΔΑ:

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 112 παρ. 2α του ν. 4915/2022, η ισχύς του άρθρου 20 του ίδιου νόμου αρχίζει την 28η.2.2022.

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση info@ypes.gr.

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στο δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>.

**Ο Γενικός Γραμματέας
Εσωτερικών και Οργάνωσης**

Μιχάλης Ι. Σταυριανουδάκης

Κοινοποίηση:

1. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
- Υπόψη Γενικού Γραμματέα Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος
2. Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας (Κ.Ε.Δ.Ε.)

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο κ. Υπουργού
2. Γραφείο κ. Αναπληρωτή Υπουργού
3. Γραφείο κας Γενικής Γραμματέα Ανθρωπίνου Δυναμικού Δημοσίου Τομέα
4. Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
(με την παράκληση να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Υπουργείου)
5. Δ/ση Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης
6. Δ/ση Προσωπικού Τοπικής Αυτοδιοίκησης
7. Δ/ση Οικονομικών Τ.Α.
8. Δ/ση Διοικητικής Υποστήριξης
Τμήμα Τεχνικών Υπηρεσιών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εσωτερικών

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
Τμήμα Οργάνωσης Τ.Α. Α' Βαθμού

«Νομική υποστήριξη αιρετών δήμων»

Αριθμός Εγκυκλίου: 273
Α.Π.: 25837/19-4-2022
Α.Δ.Α.: 9Υ3946ΜΤΛ6-1ΛΡ

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	3
A. Νομική υποστήριξη αιρετών των δήμων, υπό το φως των νέων διατάξεων	3
B. Περιεχόμενο νομικής υποστήριξης αιρετών από τους δήμους.....	4
Γ. Προϋποθέσεις εφαρμογής της ρύθμισης ως προς την ιδιότητα του αιρετού οργάνου και του φερόμενου ποινικού αδικήματος.....	4
Δ. Διαδικασία υποβολής και αποδοχής αιτήματος παροχής νομικής υποστήριξης και χρόνος καταβολής σχετικών εξόδων	6
Παράρτημα	8

Εισαγωγή

Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) υλοποιείται με τις πρωτοβουλίες, τη δράση και την άσκηση των καθηκόντων των αιρετών τους οργάνων, μονομελών και συλλογικών, με νομική βάση την πρόβλεψη του άρθρου 102 του Συντάγματος και νομιμοποιητική βάση την έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας, μέσω των αυτοδιοικητικών εκλογών και των αποτελεσμάτων τους.

Η συνταγματική επιταγή και η - κατ' εφαρμογή αυτής - πολιτική και διοικητική εκπροσώπηση των Ο.Τ.Α. από τα αιρετά τους όργανα απαιτεί τη νομοθέτηση της νομικής τους υποστήριξης, καθώς τα αιρετά πρόσωπα της τοπικής αυτοδιοίκησης καλούνται, συχνά, να λάβουν αποφάσεις που ενδέχεται να τους οδηγήσουν σε δικαστικές διενέξεις.

Στο πλαίσιο αυτό οι δήμοι, ως νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, υποχρεούνται να παράσχουν νομική υποστήριξη στα αιρετά τους όργανα, τα οποία τέλεσαν, εκ της αιρετής τους ιδιότητας, πράξεις ή παραλείψεις στο πλαίσιο άσκησης των καθηκόντων τους.

Παράλληλα, το δικαίωμα των αιρετών της τοπικής αυτοδιοίκησης στη νομική τους υποστήριξη, με την τήρηση των προϋποθέσεων που προβλέπει ο νόμος, συμβάλλει στην απρόσκοπτη υλοποίηση των καθηκόντων τους και στην προαγωγή των πρωτοβουλιών ή/και της λήψης αποφάσεων, που ο ρόλος τους απαιτεί.

A. Νομική υποστήριξη αιρετών των δήμων, υπό το φως των νέων διατάξεων

Σε συνέχεια του άρθρου 52 του ν. 4735/2020 (Α'197)¹, ο νομοθέτης με τις διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 4915/2022 (Α'63)² παρεμβαίνει πιο στοχευμένα, προκειμένου να ρυθμίσει με διακριτό τρόπο τη νομική υποστήριξη των αιρετών της τοπικής αυτοδιοίκησης από εκείνη που προβλέπεται για τους υπαλλήλους των φορέων του δημοσίου τομέα. Η παρέμβαση αυτή κρίνεται αναγκαία καθώς έρχεται να αποκαταστήσει τη διακριτή θέση των αιρετών των δήμων από το δημοσιοϋπαλληλικό σώμα, εστιάζοντας στο διπλό τους ρόλο, ως διοικητικά και πολιτικά όργανα, με άμεση νομιμοποίηση από το εκλογικό σώμα.

Επιπλέον, με τις νέες ρυθμίσεις του άρθρου 11 του ν. 4915/2022, η καταβολή των εξόδων της νομικής υποστήριξης των αιρετών μπορεί να λάβει χώρα, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, και κατά την προκαταρκτική διαδικασία και όχι

¹ Το άρθρο 52 του ν. 4735/2020, αντικατέστησε το άρθρο 52 του ν. 4674/2020 (Α'53). Με το άρθρο 46 του ν. 4915/2022 καταργείται ρητά η παρ. 4 του άρθρου 52 του ν. 4674/2020, όπως ίσχυε, σχετικά με τη νομική υποστήριξη αιρετών τοπικής αυτοδιοίκησης.

² Στο Παράρτημα παρατίθεται το κείμενο της διάταξης του άρθρου 11 του ν. 4915/ 2022 (Α' 63).

υποχρεωτικά μετά την έκδοση αθωωτικής απόφασης ή την παύση της ποινικής δίωξης ή αρχειοθέτησης της υπόθεσης.

Β. Περιεχόμενο νομικής υποστήριξης αιρετών από τους δήμους

Η **υποχρέωση** από τον δήμο παροχής νομικής υποστήριξης στα αιρετά του όργανα, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου, έχει **πολλαπλό περιεχόμενο**.

i. Το νομικό περιεχόμενο

Συνίσταται στην υποχρέωση του δήμου, εφόσον υποβληθεί σχετική αίτηση του αιρετού, να εκκινήσει τη διαδικασία, προκειμένου η οικονομική επιτροπή με απόφασή της **να εγκρίνει ή να απορρίψει το αίτημα** προς νομική υποστήριξη του αιρετού οργάνου, ενώπιον δικαστηρίων ή δικαστικών αρχών.

ii. Το οικονομικό περιεχόμενο

Συνίσταται σε αυτή καθαυτή τη διαδικασία που θα οδηγήσει την οικονομική επιτροπή στην απόφασή της για **καταβολή** από τον δήμο των αιτούμενων εξόδων νομικής εκπροσώπησης του αιρετού, είτε πριν, είτε μετά την έκδοση **σχετικής αθωωτικής πράξης ή απόφασης δικαστικής αρχής για παύση της ποινικής δίωξης ή θέσης της στο αρχείο**.

iii. Το ουσιαστικό περιεχόμενο

Η νομική υποστήριξη αφορά, είτε στη νομική εκπροσώπηση των αιρετών από πληρεξούσιο δικηγόρο που συμβάλλεται για τον ανωτέρω σκοπό με το δήμο, ανά υπόθεση, είτε στη νομική εκπροσώπηση των αιρετών διά ή μετά πληρεξούσιου δικηγόρου της επιλογής τους.

Γ. Προϋποθέσεις εφαρμογής της ρύθμισης ως προς την ιδιότητα του αιρετού οργάνου και του φερόμενου ποινικού αδικήματος

Για την ενεργοποίηση του άρθρου της νομικής υποστήριξης των αιρετών οργάνων από τους δήμους στους οποίους έχουν ασκήσει τα αιρετά τους καθήκοντα, πρέπει να συντρέχουν, **σωρευτικά, οι ακόλουθες προϋποθέσεις**.

i. Στο πεδίο εφαρμογής της ρύθμισης εμπίπτουν τα **αιρετά όργανα** των δήμων και της ενδοδημοτικής τους αποκέντρωσης, δηλαδή ο δήμαρχος, οι αντιδήμαρχοι, οι δημοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι και οι πρόεδροι κοινοτήτων.

ii. Η σύνδεση της **νομικής υποστήριξης** των αιρετών με αδικήματα τα οποία διαπράττουν **κατά την άσκηση των καθηκόντων τους** καταλαμβάνει, **πλέον ρητά**, στο ρυθμιστικό πεδίο της σχετικής διάταξης και πρόσωπα που **είχαν την ιδιότητα αιρετού οργάνου** κατά τον χρόνο τέλεσης του φερόμενου αδικήματος. Καταλαμβάνει δηλαδή και

πρόσωπα, τα οποία κατά τον χρόνο διενέργειας προκαταρκτικής εξέτασης ή άσκησης ποινικής δίωξης, δεν διατηρούν τη σχετική αιρετή ιδιότητα, καθώς έληξε η θητεία τους³, καθ' οιονδήποτε τρόπο.

iii. Στο πεδίο εφαρμογής της ρύθμισης εμπίπτουν τα **αιρετά όργανα**, εφόσον τους αποδίδεται ποινικό αδίκημα το οποίο φέρεται να τελέστηκε κατά την άσκηση των αιρετών τους καθηκόντων **όχι, όμως, επ' ευκαιρίας άσκησης αυτών**. Τα ποινικώς διωκόμενα αδικήματα πρέπει να τελούν σε αιτιώδη συνάφεια με την άσκηση των καθηκόντων τους ως αιρετοί, δηλαδή να αφορούν πράξεις ή παραλείψεις που τελέστηκαν εντός του πλαισίου που ορίζουν οι νόμοι και οι κανονιστικές πράξεις για την εφαρμογή μίας προβλεπόμενης αρμοδιότητάς τους και όχι επί της ευκαιρίας άσκησης των αιρετών τους καθηκόντων.⁴

iv. Το δικαίωμα νομικής υποστήριξης αιρετών από τους δήμους στους οποίους άσκησαν τα αιρετά τους καθήκοντα, αφορά στην τέλεση **μόνο ποινικών αδικημάτων** και - κατά συνέπεια- **τη νομική τους υποστήριξη σε ποινικές** και όχι σε αστικές, πειθαρχικές ή διοικητικές διαφορές.

v. Η διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης ή η άσκηση ποινικής δίωξης δεν πρέπει να είναι συνέπεια καταγγελίας εκ μέρους οργάνου του δήμου ή της περιφέρειας ή άλλης δημόσιας υπηρεσίας ή κατόπιν έκθεσης ή πορίσματος ανεξάρτητης διοικητικής αρχής (Εθνική Αρχή Διαφάνειας κ.ά.). Η προϋπόθεση αυτή συντρέχει και στην περίπτωση παροχής νομικής υποστήριξης σε περίπτωση άσκησης ένδικου μέσου.

Εφόσον υποβληθεί καταγγελία ή πορισματική έκθεση από τα ανωτέρω όργανα και ακολούθως διενεργηθεί προκαταρκτική εξέταση ή ασκηθεί ποινική δίωξη, τότε ο διωκόμενος αιρετός δεν μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα της νομικής υποστήριξης.

Ως δημόσια υπηρεσία ή ανεξάρτητη διοικητική αρχή **δεν νοείται** η Εισαγγελική Αρχή, καθώς ο Εισαγγελέας είναι ο εκ του νόμου αρμόδιος για την άσκηση ποινικής δίωξης ή τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης⁵.

³ Άρθρο 11 παρ. 6 του ν. 4915/2022, «Η νομική υποστήριξη προς τους αιρετούς των Ο.Τ.Α. παρέχεται και κατόπιν της καθ' οιονδήποτε τρόπο περάτωσης της θητείας τους στον οικείο Ο.Τ.Α., για αδικήματα που τους αποδίδεται ότι διέπραξαν κατά το χρόνο αυτής και κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους».

⁴ Π.χ. η άσκηση σωματικής βίας, επ' ευκαιρία άσκησης των αιρετών καθηκόντων τους, είναι παράνομη και διώκεται ποινικά.

⁵ Άρθρο 27 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας «Άσκηση της ποινικής δίωξης και ανεξαρτησία της αρχής που την ασκεί»: «1. Την ποινική δίωξη την ασκεί στο όνομα της Πολιτείας ο εισαγγελέας των πλημμελειοδικών. Στα πρωτοδικεία Αθηνών, Πειραιώς, Θεσσαλονίκης και Πατρών ο εισαγγελέας εφετών ορίζει, ειδικά για την άσκηση της ποινικής δίωξης κατά ανηλίκων, έναν εισαγγελέα πρωτοδικών και τον αναπληρωτή του. 2. Τα πρόσωπα που σύμφωνα με την παρ. 1 ασκούν την ποινική δίωξη είναι, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και με την επιφύλαξη των σχετικών διατάξεων του οργανισμού των δικαστηρίων και των άρθρων 333, 334 και 335 του κώδικα, ανεξάρτητα από κάθε άλλη αρχή, καθώς και από τα δικαστήρια όπου υπηρετούν. 3. Κατηγορούσα αρχή είναι ο εισαγγελέας κάθε δικαστηρίου.»

Δ. Διαδικασία υποβολής και αποδοχής αιτήματος παροχής νομικής υποστήριξης και χρόνος καταβολής σχετικών εξόδων

i. Η έγκριση του δήμου για παροχή νομικής υποστήριξης των αιρετών του οργάνων δίδεται μετά από:

α) αίτηση του ενδιαφερόμενου αιρετού στην αρμόδια υπηρεσία του Ο.Τ.Α. για την άμεση διαβίβασή της στην οικονομική επιτροπή και στον δικηγόρο ή νομικό σύμβουλο που υπηρετεί στον οικείο δήμο,

β) εισήγηση του δικηγόρου ή του νομικού συμβούλου που υπηρετεί στον οικείο δήμο,

γ) απόφαση της οικονομικής επιτροπής,

δ) παροχή νομικής υποστήριξης από πληρεξούσιο δικηγόρο που συμβάλλεται για τον ανωτέρω σκοπό με το δήμο, ανά υπόθεση, ή νομικής εκπροσώπησης διά ή μετά πληρεξούσιου δικηγόρου της επιλογής του αιρετού.

Σε περίπτωση που στο δήμο δεν υπηρετεί δικηγόρος με πάγια έμμισθη εντολή, τηρείται η ακόλουθη διαδικασία:

α) αίτηση του ενδιαφερόμενου αιρετού στην αρμόδια υπηρεσία του δήμου για την άμεση διαβίβασή της στην οικονομική επιτροπή,

β) απόφαση της οικονομικής επιτροπής για ανάθεση σε δικηγόρο σύνταξης σχετικής εισήγησης,

γ) εισήγηση δικηγόρου,

δ) απόφαση της οικονομικής επιτροπής,

ε) παροχή νομικής υποστήριξης από πληρεξούσιο δικηγόρο που συμβάλλεται για τον ανωτέρω σκοπό με το δήμο, ανά υπόθεση, ή νομικής εκπροσώπησης διά ή μετά πληρεξούσιου δικηγόρου της επιλογής του αιρετού.

ii. Η νομική υπηρεσία του δήμου ή ο νομικός σύμβουλος που υπηρετεί στον οικείο δήμο ή ο δικηγόρος στον οποίο έχει ανατεθεί η σύνταξη σχετικής εισήγησης οφείλει να προβεί σε, καταρχήν, έλεγχο των στοιχείων της υπόθεσης και να αναφέρει τους λόγους που δικαιολογούν ή όχι τη νομική υποστήριξη του αιρετού.

iii. Η οικονομική επιτροπή δεν υποχρεούται να δεχθεί την εισήγηση του δικηγόρου ή του νομικού συμβούλου, είτε αυτή είναι θετική, είτε είναι αρνητική. Σε κάθε, όμως, περίπτωση η απόφαση της οικονομικής επιτροπής πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένη σχετικά με το λόγο μη αποδοχής της εισήγησης.

iv. Σε περίπτωση θετικής απόφασης της οικονομικής επιτροπής για παροχή νομικής υποστήριξης, ο δήμος υποχρεούται να καταβάλει τα έξοδα στα οποία υποβάλλονται οι αιρετοί κατά την προκαταρκτική διαδικασία ή με την ιδιότητα του κατηγορουμένου.

Διανομή μέσω 'ΙΡΙΔΑ' με UID: 623c698c227962d630288c18 στις 19/04/22 14:05

Εάν, όμως, οι αιρετοί καταδικασθούν αμετάκλητα, υποχρεούνται να επιστρέψουν το ποσό των εξόδων που κατέβαλε ο δήμος.

ν. Σε περίπτωση **απορριπτικής απόφασης** της οικονομικής επιτροπής για παροχή νομικής υποστήριξης, τα ως άνω έξοδα καταβάλλονται, εφόσον για τις ποινικές υποθέσεις εκδοθεί:

- τελεσίδικη απόφαση, με την οποία τα ως άνω πρόσωπα κηρύσσονται αθώα ή απαλλάσσονται των κατηγοριών, ή
- τελεσίδικο βούλευμα δικαστικού συμβουλίου, με το οποίο παύει οριστικά η ποινική δίωξη εναντίον τους, ή
- η υπόθεση τεθεί στο αρχείο.

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση info@ypes.gr, καθώς και στους παρακάτω υπαλλήλους.

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Νάσaina Δέσποινα	2131364378
Γαλάνης Κώστας	2131364348
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	2131364337
Διαμάντη Μαρία	2131364390
Ζαγορίτης Λάζαρος	2131364332
Μπουδούρης Γιώργος	2131364362
Οικονομίδης Δημήτρης	2131364313

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>.

**Ο Γενικός Γραμματέας
Εσωτερικών και Οργάνωσης**

Μιχάλης Ι. Σταυριανουδάκης

Αποδέκτες:

1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
2. Δήμοι της Χώρας

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού

Άρθρο 11 του ν. 4915 /2022 (Α'63)

Νομική υποστήριξη αιρετών Τοπικής Αυτοδιοίκησης

1. Οι Ο.Τ.Α. υποχρεούνται να παρέχουν νομική υποστήριξη στα αιρετά τους όργανα ενώπιον των δικαστηρίων ή των δικαστικών αρχών, σε περίπτωση διενέργειας προκαταρκτικής εξέτασης ή άσκησης ποινικής δίωξης σε βάρος τους για αδικήματα που τους αποδίδεται ότι διέπραξαν κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους. Η ανωτέρω νομική υποστήριξη δεν παρέχεται, σε περίπτωση ποινικής δίωξης ύστερα από καταγγελία εκ μέρους δημόσιας υπηρεσίας ή ανεξάρτητης διοικητικής αρχής.
2. Η νομική υποστήριξη αφορά είτε στη νομική εκπροσώπηση των αιρετών από πληρεξούσιο δικηγόρο που συμβάλλεται για τον ανωτέρω σκοπό με τους Ο.Τ.Α., ανά υπόθεση, είτε στη νομική εκπροσώπηση των αιρετών διά ή μετά πληρεξούσιου δικηγόρου της επιλογής τους.
3. Η νομική υποστήριξη των αιρετών παρέχεται, μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου, εισήγηση του δικηγόρου ή νομικού συμβούλου που υπηρετεί στον οικείο Ο.Τ.Α. και απόφαση της Οικονομικής επιτροπής. Αν δεν υπηρετεί δικηγόρος με πάγια έμμισθη εντολή, η εισήγηση γίνεται με ανάθεση σε δικηγόρο από την οικεία Οικονομική επιτροπή. Σε περίπτωση θετικής απόφασης της Οικονομικής επιτροπής, ο Ο.Τ.Α. καταβάλλει τα έξοδα στα οποία υποβάλλονται οι αιρετοί κατά την προκαταρκτική διαδικασία ή με την ιδιότητα του κατηγορουμένου. Σε περίπτωση απορριπτικής απόφασης της οικονομικής επιτροπής, τα ως άνω έξοδα καταβάλλονται, εφόσον για τις ποινικές υποθέσεις: α) εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση, με την οποία τα ως άνω πρόσωπα κηρύσσονται αθώα ή απαλλάσσονται των κατηγοριών, ή τελεσίδικο βούλευμα δικαστικού συμβουλίου, με το οποίο παύει οριστικά η ποινική δίωξη εναντίον τους ή β) τίθεται η υπόθεση στο αρχείο. Εάν οι αιρετοί καταδικασθούν αμετάκλητα, υποχρεούνται να επιστρέψουν στον φορέα τις ως άνω δαπάνες.
4. Στις περιπτώσεις εφαρμογής του παρόντος, τα έξοδα βαρύνουν τον προϋπολογισμό του οικείου φορέα. Το αιτούμενο ποσό δεν δύναται να υπερβαίνει το τριπλάσιο του ποσού αναφοράς κάθε διαδικαστικής πράξης ή παρεχόμενης υπηρεσίας, όπως προσδιορίζεται στους πίνακες αμοιβών του Κώδικα Δικηγόρων (ν. 4194/2013, Α' 208). Η καταβολή των ανωτέρω δαπανών γίνεται, εφόσον προσκομισθούν τα νόμιμα παραστατικά.
5. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται, υπό την προϋπόθεση ότι η προκαλούμενη δαπάνη έχει προβλεφθεί στους προϋπολογισμούς των οικείων φορέων.
6. Η νομική υποστήριξη προς τους αιρετούς των Ο.Τ.Α. παρέχεται και κατόπιν της καθ' οιονδήποτε τρόπο περάτωσης της θητείας τους στον οικείο Ο.Τ.Α., για αδικήματα που τους αποδίδεται ότι διέπραξαν κατά το χρόνο αυτής και κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

**ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ & ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ**

**ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ &
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α' ΒΑΘΜΟΥ**

**Λειτουργία Οικονομικής
Επιτροπής και
Επιτροπής Ποιότητας Ζωής**

Αριθμός Εγκυκλίου: 374

Α.Π.: 39135/ 30-5-2022

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή.....	3
Θέματα Συγκρότησης και Σύνθεσης της Επιτροπής	3
α. Συγκρότηση της Επιτροπής	3
i. Αντιπρόεδρος της Επιτροπής	4
ii. Οριζόμενοι Αντιδήμαρχοι μέλη της Επιτροπής	4
iii. Αναπλήρωση μελών.....	5
β. Σύνθεση της Επιτροπής	6
Σύγκληση.....	7
α. Πρόσκληση.....	8
Κατεπείγουσα πρόσκληση	8
i) ο τόπος της συνεδρίασης.....	9
ii) ο χρόνος (ημερομηνία και ώρα).....	9
iii) τα θέματα της ημερήσιας διάταξης	10
iv) Εκτός ημερησίας διάταξης εισαγωγή θεμάτων	10
β. Αποδέκτες της πρόσκλησης	10
γ. Συνεδρίαση	11
Κατεπείγουσα συνεδρίαση	11
i) Απαρτία.....	12
ii) Συζήτηση.....	12
iii) Λήψη απόφασης.....	15
Πρακτικά Συνεδρίασης.....	17
i) Δικαίωμα πρόσβασης στα πρακτικά.....	19
ii) Κατάρτιση απόφασης	19
Δημοσίευση Αποφάσεων	21
Αρμοδιότητες.....	22
Αποστολή στον Επόπτη Ο.Τ.Α.	22
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	24
Α. Διατάξεις άρθρου 75 του ν. 3852/ 2010	24
Β': Υπόδειγμα πρακτικού συνεδρίασης Επιτροπής	28
Γ': Υπόδειγμα απόφασης.....	31

Εισαγωγή

Η Οικονομική Επιτροπή και η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής αποτελούν **συλλογικά όργανα διοίκησης** του Δήμου, τα οποία συγκροτούνται και λειτουργούν για συγκεκριμένη θητεία, μετά από τη διεξαγωγή των δημαρρεσιών.¹

Ειδικότερα, η Οικονομική Επιτροπή έχει ως αντικείμενο τον έλεγχο και την παρακολούθηση της οικονομικής και διοικητικής λειτουργίας του Δήμου² και η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής έχει ως αντικείμενο την ανάδειξη της ποιότητας ζωής των κατοίκων³, ασκώντας αποφασιστικές και γνωμοδοτικές αρμοδιότητες. Επισημαίνεται ότι στους δήμους με πληθυσμό μέχρι δέκα χιλιάδες (10.000) κατοίκους, η Οικονομική Επιτροπή ασκεί τις αρμοδιότητες της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής.⁴

Στην παρούσα εγκύκλιο αναπτύσσεται μια σειρά θεμάτων που άπτονται όλων των πτυχών λειτουργίας των ως άνω Επιτροπών και καταβάλλεται προσπάθεια να απαντηθούν ερωτήματα που ανακύπτουν κατά τη λειτουργία τους, καθώς και να παρουσιαστούν δόκιμοι τρόποι χειρισμού αυτών. Ωστόσο, επισημαίνεται ότι, σε κάθε περίπτωση, εναπόκειται στην εκάστοτε Επιτροπή να αποφασίζει, εντός του οριοθετημένου πλαισίου νομιμότητας και βάσει του κανονισμού της⁵, για τον ειδικότερο τρόπο λειτουργίας της.

Επισημαίνεται ότι για λόγους συνοχής και συντομίας, όπου γίνεται αναφορά στην παρούσα σε «Επιτροπή» νοούνται τόσο η Οικονομική Επιτροπή, όσο και η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής.

Θέματα Συγκρότησης και Σύνθεσης της Επιτροπής

α. Συγκρότηση της Επιτροπής

Η Επιτροπή αποτελείται⁶:

α) από τον Δήμαρχο ή τον Αντιδήμαρχο που έχει ορίσει ο Δήμαρχος, ως Πρόεδρος,⁷

¹ Άρθρα 7 και 74 του ν. 3852/2010–βλ. και υπ’ αριθμ. 932/απ 96599/29.12.2021 (ΑΔΑ: 6ΝΣΙ46ΜΤΛ6-ΣΩΜ) εγκύκλιο της υπηρεσίας μας.

² Άρθρο 72 παρ.1 του ν.3852/2010.

³ Άρθρο 73 παρ. 1 του ν.3852/2010.

⁴ Άρθρο 50 παρ. 2 του ν. 4873/2021 (Α’ 248).

⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 72, παρ. 1^α του ν. 3852/2010 αναφορικά με την Οικονομική Επιτροπή και 73 παρ. 1γ του ίδιου νόμου, αναφορικά με την Επιτροπή Ποιότητας Ζωής. Τον κανονισμό λειτουργίας των Επιτροπών καταρτίζουν οι ίδιες οι Επιτροπές δηλώνοντας με το τρόπο αυτόν την ανάδειξη αυτοτελούς χειρισμού των θεμάτων που τους απασχολούν.

⁶ Όπως έχει αναφερθεί στην υπ’ αριθμ.932/απ 96599/29.12.2021(ΑΔΑ: 6ΝΣΙ46ΜΤΛ6-ΣΩΜ) εγκύκλιο της υπηρεσίας μας.

⁷ Σημειώνεται ότι ο Δήμαρχος που είναι Πρόεδρος της Επιτροπής, όταν απουσιάζει ή καλύπτεται αναπληρώνεται από τον Αντιπρόεδρο της (άρθρο 75, παρ. 2 του ν. 3852/2010) και όχι από τον αναπληρωτή του που ορίζει σύμφωνα με το άρθρο 89, παρ. 1 του ΚΔΚ). Επίσης, εάν παραιτηθεί ο Αντιδήμαρχος από τη θέση του Προέδρου, τότε χωρίς άλλη διατύπωση Πρόεδρος της Επιτροπής είναι ο Δήμαρχος, μέχρι τον τυχόν ορισμό Αντιδημάρχου ως Προέδρου αυτής.

β) από δύο ακόμη Αντιδημάρχους, οι οποίοι ορίζονται, ως μέλη, από το Δήμαρχο, χωρίς αναπληρωματικό μέλη, καθόσον από τις διατάξεις του άρθρου 74 παρ.1 του ν.3852/2010 δεν προκύπτει ο ορισμός αναπληρωτών τους,

γ) από δημοτικούς συμβούλους, οι οποίοι εκλέγονται, ως μέλη, από το δημοτικό συμβούλιο.

Η συγκρότηση των Επιτροπών ολοκληρώνεται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 74 παρ. 1 και 11 του ν. 3852/2010, με την εκλογή των αιρετών μελών τους, τον ορισμό από τον Δήμαρχο των Αντιδημάρχων (δύο μέλη οριζόμενα από το Δήμαρχο και τον, τυχόν, Πρόεδρο αυτής) και την εκλογή, μεταξύ του συνόλου των οριζόμενων και εκλεγόμενων μελών, του Αντιπροέδρου.

Στη νομοθεσία δεν προβλέπεται έκδοση πράξης συγκρότησης της Επιτροπής από κάποιο διοικητικό όργανο, όμως για λόγους ασφάλειας δικαίου (και βεβαίωσης της ημερομηνίας κατά την οποία η Επιτροπή αποτελείται από τα συγκεκριμένα μέλη) προτείνεται στην πρώτη συνεδρίαση της Επιτροπής να λαμβάνεται απόφαση, στην οποία θα μνημονεύονται τα αιρετά μέλη (τακτικά και αναπληρωματικά) και τα οριζόμενα μέλη (τους Αντιδημάρχους). Σε κάθε περίπτωση η συγκρότηση της Επιτροπής θεωρείται ότι έχει επιτευχθεί με την εκλογή του Αντιπροέδρου της.⁸ Η, τυχόν, παραίτηση μελών (οριζόμενων και αιρετών, τακτικών και αναπληρωματικών) από την Επιτροπή, μπορεί να λάβει χώρα από την ανάρτηση της απόφασης αυτής και μετά, καθόσον από τη στιγμή αυτή νομίμως ασκούν τα καθήκοντά τους ως μέλη της Επιτροπής.

i. Αντιπρόεδρος της Επιτροπής: Η εκλογή του Αντιπροέδρου λαμβάνει χώρα με φανερή ψηφοφορία, σύμφωνα με τα ειδικότερα στο κεφάλαιο «Στ. Εκλογή αντιπροέδρου της οικονομικής επιτροπής και της επιτροπής ποιότητας ζωής» της υπ' αριθμ. 932/ απ 96599/ 29.12.2021 (ΑΔΑ: 6ΝΣΙ46ΜΤΛ6-ΣΩΜ) εγκυκλίου της υπηρεσίας μας. Δικαίωμα ψήφου στην περίπτωση αυτή έχει και ο πρόεδρος της Επιτροπής.⁹ Στην ίδια συνεδρίαση, μετά την εκλογή του Αντιπροέδρου, μπορεί η Επιτροπή να συζητήσει, τα τυχόν, εκτός ημερήσιας διάταξης θέματα και κατόπιν τα υπόλοιπα θέματα που έχουν περιληφθεί στην πρόσκληση του Προέδρου της.

ii. Οριζόμενοι Αντιδήμαρχοι μέλη της Επιτροπής: Ο Ορισμός των Αντιδημάρχων ως μελών της Επιτροπής (και ο, τυχόν, ορισμός Αντιδημάρχου ως Προέδρου αυτής) λαμβάνει χώρα με απόφαση Δημάρχου, η οποία αναρτάται στον ιστότοπο του προγράμματος Δι@υγεια, ώστε να λάβει νόμιμη υπόσταση.¹⁰

⁸ Η απόφαση συγκρότησης της Επιτροπής πρέπει να δημοσιευτεί στον ιστότοπο του προγράμματος Δι@υγεια και η οποία δέον να αναφέρει και τα μέλη της Επιτροπής (οριζόμενα και αιρετά, τακτικά και αναπληρωματικά).

⁹ Άρθρο 74 παρ. 11 του ν.3852/ 2010, όπως ισχύει.

¹⁰ Άρθρο 76, παρ. 3 του ν. 4727/ 2020. Μπορεί επίσης να περιλαμβάνεται ο ορισμός τους και στην απόφαση ορισμού Αντιδημάρχων, σύμφωνα με το άρθρο 59, παρ. 5 του ν. 3852/2010.

Η νόμιμη συγκρότηση της Επιτροπής δεν θίγεται στην περίπτωση που κατά τη διάρκεια της θητείας της Επιτροπής, τροποποιηθεί η απόφαση ορισμού των οριζόμενων ως Πρόεδροι ή μέλη της Επιτροπής αντιδημάρχων (είτε ως προς το εύρος των αρμοδιοτήτων τους είτε ως προς την κατηγορία τους¹¹), καθόσον δεν πρόκειται περί νέου ορισμού Αντιδημάρχων. Στην περίπτωση, όμως, λήξης της θητείας Αντιδημάρχου που παράλληλα έχει οριστεί, λόγω της ιδιότητάς του, ως Πρόεδρος ή μέλος της Επιτροπής από τον Δήμαρχο, επέρχεται αυτοδικαίως έκπτωση από την Επιτροπή. Μέχρι τον ορισμό νέου Αντιδημάρχου από τον Δήμαρχο, η Επιτροπή δεν μπορεί να λειτουργήσει νομίμως.¹² Διαφορετική, ωστόσο, είναι η περίπτωση του Αντιδημάρχου που είναι αιρετό μέλος της Επιτροπής, καθώς ανεξαρτήτως της ισχύος ή τροποποίησης της απόφασης ορισμού του ως Αντιδημάρχου, στην περίπτωση αυτή ο Αντιδήμαρχος διατηρεί την ιδιότητα του αιρετού μέλους (τακτικού ή αναπληρωματικού) με την πρωταρχική ιδιότητα του δημοτικού συμβούλου.

Σημειώνεται ότι οι ορισμένοι Αντιδήμαρχοι (καθώς και ο Αντιδήμαρχος που ορίζεται Πρόεδρος της Επιτροπής και είναι διαφορετικό πρόσωπο από τους δύο ορισμένους Αντιδημάρχους μέλη της Επιτροπής), μπορούν να αντικατασταθούν από μέλη της Επιτροπής τόσο εξαιτίας λήξης της θητείας τους ως Αντιδημάρχων, αλλά και για λόγους που ανάγονται στην άσκηση των καθηκόντων τους.

iii. Αναπλήρωση μελών: Δεν είναι νόμιμη η συγκρότηση της Επιτροπής όταν υφίσταται κένωση θέσης και μέχρι την πλήρωσή της. Ελλείπει ρητής διάταξης, η Επιτροπή δεν μπορεί να λειτουργήσει με ελλιπή σύνθεση, ακόμα και εάν ο αριθμός των μελών που η θέση τους κενώθηκε, δεν θίγει την απαρτία.

Κενωθείσα θεωρείται η θέση εκλεγμένου ή οριζόμενου τακτικού μέλους λόγω θανάτου, παραίτησης από την ιδιότητα του δημοτικού συμβούλου, παραίτησης από την ιδιότητα οριζόμενου μέλους της Επιτροπής ενώπιον του Δημάρχου ή εκλεγμένου μέλους της Επιτροπής ενώπιον του δημοτικού συμβουλίου¹³, ανεξαρτητοποίησης ή διαγραφής από μέλος αντίστοιχης δημοτικής παράταξης¹⁴ και δεν υπάρχει αναπληρωματικό μέλος να τον αντικαταστήσει.¹⁵

Η πλήρωση της κενωθείσας θέσης κι μέλους με αναπληρωματικό μέλος, εάν υπάρχει, με νέα εκλογή, εάν δεν υπάρχει αναπληρωματικό μέλος, και με νέο ορισμό οριζόμενου μέλους. Αναλυτικά για τη διαδικασία αναπλήρωσης των αιρετών μελών της Επιτροπής, βλ. την υπ' αριθμ. 932/απ 96599/29.12.2021 (ΑΔΑ: 6ΝΣΙ46ΜΤΛ6-ΣΩΜ) εγκύκλιο της

¹¹ Έμμισθοι ή άμισθοι.

¹² Στην περίπτωση που το ίδιο πρόσωπο οριστεί εκ νέου αντιδήμαρχος, ο τυχόν νέος ορισμός του ως Πρόεδρος ή μέλος της Οικονομικής Επιτροπής ή της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής έπεται της δημοσίευσης της απόφασης ορισμού του ως αντιδήμαρχος.

¹³ Άρθρο 54 του ν.3852/2010, όπως ισχύει

¹⁴ Άρθρο 74 παρ. 12 του ν.3852/2010, όπως ισχύει

¹⁵ Άρθρο 74, παρ. 7 του ν. 3852/2010. Στην περίπτωση της πλήρωσης θέσης τακτικού μέλους της Επιτροπής από αναπληρωματικό δεν υφίσταται μη νόμιμη συγκρότησης της Επιτροπής καθόσον η αντικατάσταση αυτή γίνεται εκ της διάταξης του νόμου και έτσι δεν υπάρχει χρονικό διάστημα που οι θέσεις της Επιτροπής μπορεί να θεωρηθούν κενές.

υπηρεσίας μας, κεφάλαιο «Δ. Αναπλήρωση - Παραίτηση μελών οικονομικής επιτροπής και επιτροπής ποιότητας ζωής».

Ειδικότερη περίπτωση κένωσης θέσης αποτελεί η αδικαιολόγητη απουσία από τρεις (3) τουλάχιστον συνεδριάσεις για τα οριζόμενα μέλη και για τα εκλεγόμενα μέλη που δεν έχουν αναπληρωματικά μέλη. Περαιτέρω, αν ένα μέλος της Επιτροπής απουσιάζει αδικαιολόγητα από τρεις (3) τουλάχιστον συνεχείς συνεδριάσεις¹⁶, το δημοτικό συμβούλιο με πράξη του το αντικαθιστά. Για την αντικατάσταση εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 74 παρ.7 του ν.3852/2010. Σε κάθε περίπτωση, η πράξη αντικατάστασης ή το πρακτικό εκλογής, στην περίπτωση διενέργειας νέας εκλογής¹⁷ για την κάλυψη της κενής έδρας, αποστέλλονται προς έλεγχο νομιμότητας στην οικεία Αποκεντρωμένη Διοίκηση (λόγω του ότι η παρ. 10 έπεται όλων των διαδικασιών των προηγούμενων παρ. του άρθρου 74, στις οποίες εμπεριέχονται και οι προαναφερόμενες) και κατά την πρώτη συνεδρίαση της Επιτροπής αναγγέλλεται η νέα σύνθεσή της.

β. Σύνθεση της Επιτροπής

Σύμφωνα με γενική αρχή του διοικητικού δικαίου¹⁸ για τη νόμιμη **σύνθεση** συλλογικού οργάνου της διοίκησης απαιτείται:

- α) η **εξασφάλιση της δυνατότητας συμμετοχής** όλων των τακτικών μελών, καθώς και των αναπληρωματικών, εάν υπάρχουν, για την περίπτωση κωλύματος των πρώτων, με την **έγκαιρη πρόσκλησή** τους, η οποία πρέπει να αποδεικνύεται με στοιχεία προγενέστερα της συνεδρίασης¹⁹,
- β) η παρουσία στη συνεδρίαση των μελών που απαιτούνται για τη νόμιμη **απαρτία**,
- γ) η αμερόληπτη συμμετοχή των μελών στη λήψη απόφασης,
- δ) η πρόσκληση στις συνεδριάσεις των Επιτροπών, όταν συζητούνται θέματα που αφορούν δημοτική κοινότητα ή δημοτικές κοινότητες του δήμου, υποχρεωτικά των προέδρων των συμβουλίων ή των προέδρων των αντίστοιχων δημοτικών κοινοτήτων, οι οποίοι δικαιούνται να λαμβάνουν τον λόγο.

Εάν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις των περιπτώσεων α), β) και δ), τότε υφίσταται κακή σύνθεση του οργάνου και οι εκδοθείσες πράξεις της Επιτροπής κατά τη συγκεκριμένη συνεδρίαση είναι ακυρώσιμες, τυγχάνουν δηλαδή ακύρωσης, σύμφωνα με

¹⁶ Το μέλος της Επιτροπής θεωρείται ότι απουσιάζει από τη συνεδρίαση της Επιτροπής, όταν προσκλήθηκε και δεν προσήλθε σε αυτή. Δεν θεωρείται αδικαιολόγητη η απουσία, όταν αυτή αποδεδειγμένα οφείλεται σε ασθένεια, σοβαρούς οικογενειακούς ή προσωπικούς λόγους ή εκτέλεση εντεταλμένης υπηρεσίας κατά την άσκηση των καθηκόντων του.

¹⁷ Επισημαίνεται ότι στην περίπτωση νέας εκλογικής διαδικασίας για την κάλυψη κενής θέσης, λόγω διαπίστωσης αδικαιολόγητης συνεχούς απουσίας, υποψήφιος δύναται να είναι ξανά ο ίδιος σύμβουλος, για τον οποίο έχει εκκινηθεί η διαδικασία αντικατάστασης.

¹⁸ ΣτΕ 327/2012, σκ. 7

¹⁹ Συνεπώς εάν προσκληθούν νόμιμα τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη της Επιτροπής, αλλά κάποια από αυτά δεν παραστούν, υπάρχει νόμιμη σύνθεση της Επιτροπής και εάν υφίσταται η νόμιμη απαρτία, τότε μπορεί να συνεδριάσει. Έτσι, π.χ. σε Επιτροπή με 7 μέλη, προσκληθούν νόμιμα ο Πρόεδρος, οι δύο οριζόμενοι Αντιδήμαρχοι και τα τέσσερα αιρετά μέλη με τους αναπληρωματικούς τους, και παρευρεθούν τα πέντε μέλη, τότε η συνεδρίαση έχει απαρτία και μπορεί να αρχίσει τις εργασίες της.

τα άρθρα 225 επ. του ν. 3852/2010. Εάν δεν συντρέχει η προϋπόθεση της περίπτωσης γ) η απόφαση που έχει ληφθεί κατά παράβαση της διάταξης αυτής είναι άκυρη, δηλαδή δεν παράγει καμία έννομη συνέπεια (εκτελεστότητα), και δεν φέρει το τεκμήριο της νομιμότητας των διοικητικών πράξεων (επιτρέπεται δηλαδή ο παρεμπιπτόν έλεγχος επ' αυτής επ' ευκαιρίας ελέγχου νομιμότητας επιγενόμενης πράξης που στηρίζεται σε αυτή).

Σύγκληση

Η σύγκληση της Επιτροπής σε συνεδρίαση πραγματοποιείται με την έκδοση πρόσκλησης από τον πρόεδρο αυτής, στην οποία αναγράφονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, όποτε το ζητήσει:

- α. ο Πρόεδρος της Επιτροπής,
- β. ο Δήμαρχος²⁰,
- γ. το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών της.

Η αρμοδιότητα σύγκλησης της Επιτροπής αποτελεί βασικό καθήκον του προέδρου της²¹, καθώς, για να λάβει αποφάσεις η Επιτροπή, πρέπει τα μέλη της να κληθούν σε ορισμένη ημέρα και ώρα για να συζητήσουν και να αποφανθούν για τα θέματα της Επιτροπής. Σημειώνεται ότι η αδικαιολόγητη παράλειψη του προέδρου για δύο συνεχείς φορές να καλέσει την Επιτροπή σε συνεδρίαση, αποτελεί παράβαση καθήκοντος και συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα. Σε περίπτωση δε υποτροπής επιφέρει την ποινή της έκπτωσης από το αξίωμά του, κατόπιν απόφασης του Επόπτη Ο.Τ.Α., σύμφωνα με την κατά τα άρθρα 233 και 234 του ν.3852/2010²² πειθαρχική διαδικασία.

Στην περίπτωση σύγκλησης της Επιτροπής κατόπιν αιτήματος του 1/3 των μελών της, επισημαίνεται ότι θα πρέπει προηγουμένως να έχει υποβληθεί γραπτή αίτηση προς τον πρόεδρο αυτής υπογεγραμμένη από το 1/3 των μελών²³, ανεξαρτήτως παράταξης και με ρητή αναφορά των προς συζήτηση θεμάτων. Ο πρόεδρος της Επιτροπής πριν την πάροδο έξι (6) ημερών από την υποβολή της αίτησης, καλεί τα μέλη σε συνεδρίαση για την συζήτηση των αιτούμενων θεμάτων. Επισημαίνεται ότι η συνεδρίαση μπορεί να

²⁰ Στην περίπτωση που Πρόεδρος της Επιτροπής είναι ο οριζόμενος κατά τις διατάξεις του άρθρου 74 παρ. 1 του ν.3852/2010 Αντιδήμαρχος.

²¹ Σημειώνεται ότι **δεν μπορεί να εκδώσει πρόσκληση ο αντιπρόεδρος** της Επιτροπής, του οποίου τα καθήκοντα περιορίζονται στο να προεδρεύει στη συνεδρίαση, σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του προέδρου (άρθρο 75, παρ. 2 του ν. 3852/2010). Περίπτωση που εκδίδεται πρόσκληση από άλλο, πλην του προέδρου, πρόσωπο, είναι η περίπτωση σύγκλησης από το 1/3 των μελών της Επιτροπής, όπως αναλύεται στην οικεία ενότητα.

²² Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 238 παρ.7 του ν.3852/2010, όπως ισχύει, μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α. εξακολουθούν να ισχύουν τα άρθρα 233, 234 και 235 του ν.3852/2010, ως είχαν πριν την δημοσίευση του ν.4555/2018. Κατά το μεταβατικό αυτό διάστημα τις αρμοδιότητες του Ελεγκτή Νομιμότητας ασκεί ο Συντονιστής της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

²³ Αν κατά τον υπολογισμό του ενός τρίτου (1/3) προκύπτει δεκαδικός αριθμός, τότε ο αριθμός αυτός στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα εφόσον πρόκειται για υποδιαίρεση μεγαλύτερη ή ίση του ημίσεως (0,5). Επομένως, σε Επιτροπές με 7 μέλη πρέπει να αιτηθούν τη σύγκληση 2 μέλη, σε 9μελή 3 μέλη και σε 11μελή 4 μέλη.

πραγματοποιηθεί και μετά την έκτη ημέρα, αρκεί η πρόσκληση να έχει εκδοθεί και επιδοθεί εντός της ως άνω εξαήμερης προθεσμίας. Στην δε εν λόγω πρόσκληση είναι δυνατόν να προστεθούν και άλλα θέματα στην ημερήσια διάταξη προς συζήτηση.

Αν η Επιτροπή δεν συγκληθεί το αργότερο έξι (6) ημέρες μετά την υποβολή της αίτησης για τη συζήτηση των αιτούμενων θεμάτων, στην περίπτωση δηλαδή υπέρβασης της ως άνω προθεσμίας²⁴, η Επιτροπή συνέρχεται σε συνεδρίαση ύστερα από πρόσκληση εκείνων που υπέβαλαν την αίτηση και αποφασίζει για τα θέματα, για τα οποία είχε ζητηθεί η σύγκλησή της. Τα ίδια πρόσωπα που αιτήθηκαν την σύγκλησή της, φέρουν και την ευθύνη για τη σχετική εισήγηση ενώπιον της Επιτροπής. Ωστόσο, αίτημα για θέμα, για το οποίο εκδόθηκε απορριπτική απόφαση της Επιτροπής, δεν μπορεί να υποβληθεί μέχρι την παρέλευση διμήνου από την έκδοση της απορριπτικής απόφασης, εκτός εάν γίνεται επίκληση νεότερων στοιχείων.²⁵ Κατά τα λοιπά, η συνεδρίαση που έχει προκληθεί από το ένα τρίτο (1/3) των μελών της δεν διαφοροποιείται από οποιαδήποτε άλλη συνεδρίαση.

α. Πρόσκληση

Η πρόσκληση σε συνεδρίαση εκδίδεται από τον πρόεδρο της Επιτροπής, δημοσιεύεται²⁶ αυθημερόν στην ιστοσελίδα του δήμου και κοινοποιείται στα μέλη τρεις (3) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση. Σημειώνεται ότι κατά τον υπολογισμό του ανωτέρω τριημέρου, δεν υπολογίζεται η ημέρα κοινοποίησης της πρόσκλησης και η ημέρα συνεδρίασης της Επιτροπής.²⁷

Κατεπείγουσα πρόσκληση: Κατ' εξαίρεση και σε κατεπείγουσες μόνο περιπτώσεις, η πρόσκληση δύναται να επιδοθεί ή να γνωστοποιηθεί την ημέρα της συνεδρίασης. Στην περίπτωση αυτή, στην πρόσκληση θα πρέπει να αναφέρεται ο λόγος για τον οποίο η συνεδρίαση έχει κατεπείγοντα χαρακτήρα²⁸ και για τον οποίο δικαιολογείται η μη τήρηση της κατά το άρθρο 75 παρ. 6 του ν.3852/2010 τριήμερης προθεσμίας κλήτευσης, ενώ κατά την ημέρα συνεδρίασης και πριν την έναρξη της συζήτησης, η Επιτροπή θα πρέπει να αποφανθεί για το κατεπείγον των θεμάτων. Αν η Επιτροπή κρίνει ότι τα θέματα που περιλαμβάνονται στην πρόσκληση δεν πρέπει να συζητηθούν με τη διαδικασία του κατεπείγοντος, η συζήτηση τους αναβάλλεται.

Επισημαίνεται ότι αν μετά την αποστολή της πρόσκλησης προκύψει σοβαρός λόγος ανωτέρας βίας για τον οποίο δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί η συνεδρίαση, είναι

²⁴ Η προθεσμία των έξι (6) ημερών δεν είναι ενδεικτική, αλλά ανατρεπτική.

²⁵ Άρθρο 75, παρ. 5 του ν. 3852/2010.

²⁶ Η ανάρτηση αποτελεί μέσο ευρύτερης γνωστοποίησης της πρόσκλησης στους πολίτες.

²⁷ Για παράδειγμα, αν μία πρόσκληση επιδοθεί στους δημοτικούς συμβούλους ημέρα Παρασκευή, η συνεδρίαση θα πρέπει να έχει οριστεί το νωρίτερο για την ερχόμενη Τρίτη.

²⁸ Κατεπείγον μπορεί να χαρακτηριστεί ένα θέμα, όταν από την αναβολή της συζήτησής του κινδυνεύουν άμεσα και σοβαρά τα συμφέροντα του δήμου ή η ζωή και η περιουσία των δημοτών.

δυνατόν ο πρόεδρος να την αναβάλει ή ακόμα και να τη ματαιώσει, δεδομένου ότι εφόσον έχει το δικαίωμα σύγκλησης της Επιτροπής, συνάγεται ότι έχει και το δικαίωμα αναβολής ή ματαίωσής της. Ο πρόεδρος οφείλει να γνωστοποιεί την αναβολή με κάθε πρόσφορο μέσο και να αναφέρει τους λόγους που την επιβάλλουν. Στην περίπτωση αυτή, η συνεδρίαση μπορεί να πραγματοποιηθεί με τα ίδια θέματα της ημερήσιας διάταξης αμέσως μετά την άρση των λόγων αναβολής²⁹, σε χρόνο που προσδιορίζει ο πρόεδρος, χωρίς να είναι απαραίτητο να τηρηθεί η προθεσμία των τριών (3) τουλάχιστον ημερών για τη γνωστοποίησή της.

Η πρόσκληση πρέπει να φέρει τον τίτλο της υπηρεσίας, αριθμό πρωτοκόλλου, χρονολογία, όνομα και υπογραφή εκδόσαντος. Επισημαίνεται τέλος ότι, η πρόσκληση σε συνεδρίαση της Επιτροπής είναι κατά κανόνα έγγραφη. Είναι ωστόσο δυνατή η κοινοποίηση της πρόσκλησης να γίνει και με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο κατ' επιλογή του προέδρου (τηλεφώνημα, μήνυμα μέσω κινητού τηλεφώνου ή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου), εφόσον αυτό προβλέπεται στον Κανονισμό Λειτουργίας της Επιτροπής.³⁰ Στην πρόσκληση, επίσης, αναγράφονται:

i) ο τόπος της συνεδρίασης

Η Επιτροπή συνεδριάζει στο δημοτικό κατάστημα της έδρας³¹ του δήμου. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να αποφασίζει, με την πλειοψηφία του συνόλου των μελών της, να συνεδριάζει κατά περίπτωση σε άλλο κατάλληλο οίκημα της έδρας, αν κρίνει ότι το δημοτικό κατάστημα είναι ακατάλληλο. Οι συνεδριάσεις της είναι κατά κανόνα δημόσιες. Με πλειοψηφία, ωστόσο, των τριών πέμπτων (3/5) του συνόλου των μελών της και με αιτιολογημένη απόφαση που απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση μπορεί να συνεδριάζει κεκλεισμένων των θυρών.³²

ii) ο χρόνος (ημερομηνία και ώρα)

Ο καθορισμός της ημερομηνίας και της ώρας εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια του προέδρου της Επιτροπής, ο οποίος και απευθύνει την πρόσκληση. Ωστόσο, κρίνεται σκόπιμο να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε οι συνεδριάσεις να διεξάγονται σε ημέρα και ώρα που διευκολύνει την πλειονότητα των μελών της Επιτροπής.

²⁹ Μολονότι δε προβλέπεται ρητά από τις κείμενες διατάξεις, ως εύλογος χρόνος εντός του οποίου μπορεί να πραγματοποιηθεί η συνεδρίαση άμεσα μετά την άρση των λόγων αναβολής χωρίς να είναι απαραίτητο να τηρηθεί η προθεσμία των τριών (3) τουλάχιστον ημερών για τη γνωστοποίησή της πρόσκλησης, μπορεί να νοηθεί επίσης ένα διάστημα έως τρεις ημέρες. Στην περίπτωση που η συνεδρίαση πραγματοποιηθεί μετά από τρεις ημέρες από την άρση των λόγων που επέβαλλαν την αναβολή της συνεδρίασης, θα πρέπει να σταλεί νέα πρόσκληση και να τηρηθεί η προθεσμία των τριών (3) ημερών για την κοινοποίησή της.

³⁰ Άρθρο 72 παρ.1^α του ν.3852/2010, όπως ισχύει, αναφορικά με την Οικονομική Επιτροπή και άρθρο 73 παρ.1γ του ν.3852/2010, όπως ισχύει, αναφορικά με την Επιτροπή Ζωής αντίστοιχα.

³¹ Μετά από απόφαση των μελών της, η Επιτροπή μπορεί να συνεδριάζει στην ιστορική έδρα του δήμου.

³² Άρθρο 75 παρ.7 του ν.3852/2010, όπως ισχύει.

iii) τα θέματα της ημερήσιας διάταξης

Η ημερήσια διάταξη καταρτίζεται από τον πρόεδρο και περιλαμβάνει υποχρεωτικά όλα τα θέματα που προτείνει ο Δήμαρχος, στην περίπτωση που Πρόεδρος της Επιτροπής είναι ο οριζόμενος κατά τις διατάξεις του άρθρου 74 παρ. 1 του ν.3852/2010 αντιδήμαρχος. Τα θέματα της ημερήσιας διάταξης πρέπει να αναγράφονται με σαφήνεια³³ και κατά σειρά προτεραιότητας.

Οι εισηγήσεις επί των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης κρίνεται απαραίτητο να γνωστοποιούνται στα μέλη της Επιτροπής με οποιοδήποτε πρόσφορο τρόπο έγκαιρα, προκειμένου αυτά να ενημερώνονται όσο το δυνατόν πληρέστερα επί των θεμάτων που πρόκειται να συζητηθούν και να είναι σε θέση να αποφασίσουν επ' αυτών. Εξίσου απαραίτητη είναι και η σχετική ενημέρωση των προέδρων των συμβουλίων των δημοτικών κοινοτήτων ή των προέδρων δημοτικών κοινοτήτων,³⁴ οι οποίοι καλούνται υποχρεωτικά στη συνεδρίαση όταν συζητούνται θέματα που αφορούν την κοινότητά τους, προκειμένου να εκφράσουν τις απόψεις τους.³⁵

iv) Εκτός ημερησίας διάταξης εισαγωγή θεμάτων

Σύμφωνα με το άρθρο 74 παρ. 3 του ν. 3852/2010, η Επιτροπή μπορεί να αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών της, ότι συγκεκριμένο θέμα το οποίο δεν έχει εγγραφεί στην ημερήσια διάταξη είναι κατεπείγον να το συζητήσει και να λάβει απόφαση γι' αυτό με την ίδια πλειοψηφία, πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης, μετά από πρόταση αυτών που μπορούν να θέσουν θέμα στην ημερήσια διάταξη, ήτοι:

- α) του δημάρχου ή του προέδρου της - όταν δεν είναι ο δήμαρχος,
- β) του 1/3 τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών της.

Σημειώνεται ότι θέματα που δεν περιλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη, εφόσον είναι κατεπείγοντα, μπορεί να συζητούνται κατά τη διεξαγωγή τακτικής ή έκτακτης συνεδρίασης της Επιτροπής.

β. Αποδέκτες της πρόσκλησης

Αποδέκτες της πρόσκλησης είναι υποχρεωτικά:

- όλα ανεξαιρέτως τα μέλη της Επιτροπής³⁶
- οι πρόεδροι των συμβουλίων των δημοτικών κοινοτήτων ή οι πρόεδροι των

³³ Για παράδειγμα, δεν είναι σκόπιμο να αναγράφεται ως 5^ο θέμα ημερήσιας διάταξης το γενικόλογο «αιτήσεις - ανακοινώσεις». Βλ. ΣτΕ 1688/1982.

³⁴ Άρθρο 85 του ν.4804/2021 (Α'90)

³⁵ Άρθρο 75 παρ.8 του ν.3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 102 του ν.4876/2021 (Α' 251).

³⁶ Αν απουσιάζουν ή κωλύονται τακτικά μέλη, καλούνται τα αναπληρωματικά με τη σειρά της εκλογής τους (άρθρο 75 παρ. 2 εδ. τρίτο ν.3852/2010), αλλιώς πάσχει η νόμιμη σύνθεση της Επιτροπής. Σε περίπτωση όμως που δεν υφίστανται αναπληρωματικά μέλη, η Επιτροπή συνεδριάζει νόμιμα.

δημοτικών κοινοτήτων, όταν συζητούνται θέματα της κοινότητάς τους^{37,38}.

Η πρόσκληση αποστέλλεται και στους επικεφαλής των δημοτικών παρατάξεων που δεν εξέλεξαν μέλος στην Επιτροπή, προκειμένου να ορίσουν, εάν το επιθυμούν, μέλος της παράταξής τους για την χωρίς δικαίωμα ψήφου παράσταση στη συνεδρίαση της Επιτροπής³⁹.

Επισημαίνεται ότι αν κατά τη συνεδρίαση απουσιάσει μέλος το οποίο δεν έχει προσκληθεί ή δεν έχει προσκληθεί εγκαίρως, η συνεδρίαση δεν είναι νόμιμη. Αν υπήρξαν πλημμέλειες ως προς την κλήτευση μέλους, το συλλογικό όργανο συνεδριάζει νομίμως αν αυτό είναι παρόν και δεν αντιλέγει για την πραγματοποίηση της συνεδρίασης.

γ. Συνεδρίαση

Η συνεδρίαση της Επιτροπής είναι κατά κανόνα δημόσια⁴⁰, και συνεπώς δύναται να την παρακολουθεί όποιος πολίτης επιθυμεί. Σε εξαιρετικές ωστόσο περιπτώσεις⁴¹, η Επιτροπή μπορεί, όπως προαναφέρθηκε, να αποφασίσει αιτιολογημένα και με την ειδική πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνολικού αριθμού των μελών της ότι θα συνεδριάσει κεκλεισμένων των θυρών. Την απόφαση αυτή ανακοινώνει σε δημόσια συνεδρίαση που προηγείται της συνεδρίασης κεκλεισμένων των θυρών.

Επισημαίνεται ότι στην περίπτωση που κατά τη συνεδρίαση της Επιτροπής παρευρίσκονται εκπρόσωποι φορέων ή πολίτες, οι οποίοι επιθυμούν να λάβουν το λόγο, η Επιτροπή δύναται να τους το επιτρέψει με απόφασή της, η οποία λαμβάνεται με απλή πλειοψηφία των παρόντων μελών της, κατά την έναρξη συνεδρίασης.⁴² Σε περίπτωση που η απόφαση της Επιτροπής επί του αιτήματος λόγου είναι απορριπτική, η συνεδρίαση συνεχίζεται παρουσία των αιτούντων, χωρίς ωστόσο να έχουν δικαίωμα λόγου.

Κατεπείγουσα συνεδρίαση

Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις για τις οποίες η Επιτροπή συνεδριάζει εκτάκτως, όπως προαναφέρθηκε, στην πρόσκληση που αποστέλλεται πρέπει να αναγράφεται και ο λόγος για τον οποίο η συνεδρίαση έχει κατεπείγοντα χαρακτήρα και να περιλαμβάνει μόνο τα θέματα που κρίνεται ότι δεν χωρούν αναβολή. Ο χαρακτηρισμός και η αιτιολογία των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης ως κατεπείγοντων επαφίεται, καταρχήν, στην κρίση του προέδρου της Επιτροπής ο οποίος απευθύνει την πρόσκληση και καταρτίζει την

³⁷ Άρθρο 75 παρ.8 του ν.3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 102 του ν.4876/2021 (Α' 251).

³⁸ Σημειώνεται ότι οι πρόεδροι των συμβουλίων κοινοτήτων δεν αναπληρώνονται στο καθήκον τους αυτό από τους νόμιμους αναπληρωτές τους, όταν απουσιάζουν/κωλύονται.

³⁹ Άρθρο 75 παρ.1 εδαφ. 5 του ν.3852/2010, όπως αυτό προστέθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ.3 του ν.4623/2019 (Α' 134).

⁴⁰ Άρθρο 75 παρ. 1 και 7 του ν.3852/2010.

⁴¹ Αν για παράδειγμα προκύπτει κάποιος σοβαρός κίνδυνος διαταραχής της δημόσιας τάξης ή προσβολής της τιμής κάποιου προσώπου.

⁴² Άρθρο 75 παρ. 9 του ν.3852/2010.

ημερήσια διάταξη, όμως η Επιτροπή είναι εκείνη που τελικά θα αποφανθεί, κατόπιν σχετικής συζήτησης κατά την έναρξη της συνεδρίασης, για το κατεπείγον ή μη της πρόσκλησης στο σύνολό της. Αν η Επιτροπή κρίνει ότι τα θέματα που περιλαμβάνονται στην πρόσκληση δεν πρέπει να συζητηθούν με τη διαδικασία του κατεπείγοντος, η συζήτησή τους αναβάλλεται.

Η Επιτροπή, επομένως, λαμβάνει δύο αποφάσεις:

- αν τα θέματα που εισάγονται για συζήτηση δικαιολογούν την κατεπείγουσα πρόσκληση - συνεδρίαση⁴³,
- αν κρίνει ότι τα θέματα της πρόσκλησης είναι πράγματι κατεπείγοντα, προχωρά στη συζήτησή τους και λαμβάνει απόφαση επί των συγκεκριμένων θεμάτων.⁴⁴

ι) Απαρτία

Για να είναι νόμιμη η συνεδρίαση της Επιτροπής και προκειμένου αυτή να λαμβάνει έγκυρες αποφάσεις, είναι απαραίτητο να παρευρίσκεται στη συνεδρίαση ένας ελάχιστος αριθμός μελών (απαρτία). Η Επιτροπή για να έχει απαρτία πρέπει τα παρόντα μέλη να είναι περισσότερα από τα απόντα.⁴⁵ Η απαρτία εξετάζεται στην αρχή της συνεδρίασης.⁴⁶ Τα μέλη της Επιτροπής που ήταν παρόντα κατά την έναρξη της συνεδρίασης και με την παρουσία τους υπήρξε απαρτία⁴⁷, ακόμα και αν αποχωρήσουν κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης⁴⁸, λογίζονται ως παρόντα μέχρι το τέλος της συνεδρίασης, ως προς την ύπαρξη απαρτίας. Η απαρτία αυτή θεωρείται ότι συντρέχει για όλα τα θέματα που περιλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης ως προς την ύπαρξη απαρτίας, ακόμα κι αν αποχωρήσουν.

Αν σε δύο συνεχείς προσκλήσεις η Επιτροπή δεν έχει απαρτία, αρμόδιο να λάβει απόφαση για όλα τα θέματα που περιλαμβάνονται στις ημερήσιες διατάξεις που περιλαμβάνονται στις σχετικές προσκλήσεις, είναι το οικείο Δημοτικό Συμβούλιο.⁴⁹

ii) Συζήτηση

Η έναρξη της συζήτησης κηρύσσεται από τον πρόεδρο της Επιτροπής. Σε περίπτωση που αυτός απουσιάζει ή κωλύεται, προεδρεύει ο αντιπρόεδρος και, σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του αντιπροέδρου, το μέλος της Επιτροπής το οποίο έχει εκλεγεί

⁴³ Η απόφαση αυτή λαμβάνεται από την Επιτροπή, με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών της.

⁴⁴ Η απόφαση επί των συγκεκριμένων θεμάτων λαμβάνεται, με την πλειοψηφία που απαιτείται για κάθε ιδιαίτερο θέμα.

⁴⁵ Άρθρο 75 παρ. 1 του ν.3852/2010. Επομένως, στις 7μελεις Επιτροπές υπάρχει απαρτία όταν παρευρίσκονται τουλάχιστον τέσσερα (4) μέλη, στις 9μελεις Επιτροπές όταν παρευρίσκονται τουλάχιστον πέντε (5) μέλη και στις 11μελεις Επιτροπής όταν παρευρίσκονται τουλάχιστον έξι (6) μέλη.

⁴⁶ Άρθρο 75 παρ. 10 του ν.3852/2010.

⁴⁷ Η ύπαρξη της απαρτίας δέον να διαπιστώνεται και να εκφωνείται από τον προεδρεύοντα με την παρουσία των δημοτικών συμβούλων εντός της αίθουσας (βλ. Γνωμοδότηση ΝΣΚ 100/1995).

⁴⁸ Η αποχώρηση μέλους κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης σημειώνεται στα πρακτικά της συνεδρίασης.

⁴⁹ Άρθρο 75 παρ. 1 του ν.3852/2010.

με τις περισσότερες ψήφους. Στην περίπτωση αυτή ο αντιπρόεδρος ή ο αναπληρωτής, αν απουσιάζει/κωλύεται ο αντιπρόεδρος, δεν στερείται του δικαιώματος της ψήφου κατά τη λήψη των αποφάσεων. Ωστόσο, σε περίπτωση ισοψηφίας, δεν υπερισχύει η ψήφος του αντιπροέδρου ή του μέλους της Επιτροπής (που προεδρεύει λόγω απουσίας ή κωλύματος του αντιπροέδρου).⁵⁰

Στη συνεδρίαση της Επιτροπής λαμβάνουν το λόγο εκτός των μελών της, οι πρόεδροι των δημοτικών κοινοτήτων ή των συμβουλίων των δημοτικών κοινοτήτων, οι οποίοι έχουν προσκληθεί υποχρεωτικά για τη συζήτηση θεμάτων που αφορούν την κοινότητά τους, καθώς και κατόπιν σχετικής απόφασης της Επιτροπής, όπως προαναφέρθηκε, εκπρόσωποι φορέων ή πολίτες που παρευρίσκονται στην συνεδρίαση. Με τον Κανονισμό Λειτουργίας της η Επιτροπή δύναται να επιβάλλει χρονικούς περιορισμούς για τις αγορεύσεις και τις συζητήσεις στην Επιτροπή για όλα τα μέλη αυτής και τους έχοντες δικαίωμα λόγου. Επισημαίνεται ότι οι δημοτικοί σύμβουλοι των παρατάξεων που **δεν** εξέλεξαν μέλος στην Επιτροπή (σύμφωνα με το άρθρο 74 του ν.3852/2010) έχουν δικαίωμα παράστασης κατά τις συνεδριάσεις της Επιτροπής⁵¹, η λήψη δε λόγου εξ αυτών ρυθμίζεται από τον οικείο Κανονισμό Λειτουργίας, όπου υπάρχει, ειδάλλως άπτεται της διακριτικής ευχέρειας του Προέδρου της Επιτροπής που διευθύνει τη συζήτηση.

Μέλος της Επιτροπής δεν μπορεί να μετάσχει στη συζήτηση ενός θέματος εφόσον ο ίδιος ή συγγενής του έως το δεύτερο βαθμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας έχει υλικό ή ηθικό συμφέρον για τη λήψη απόφασης με συγκεκριμένο περιεχόμενο. Στην περίπτωση αυτή το μέλος, που έχει κληθεί νομίμως να μετάσχει στη συνεδρίαση, υποχρεούται να ενημερώσει τον Πρόεδρο περί του κωλύματός του και συνακόλουθα να απέχει από τη συζήτηση και τη διαδικασία της ψηφοφορίας αναφορικά με την υπόθεση από την οποία εξαρτά υλικό ή ηθικό συμφέρον. Απόφαση που έχει ληφθεί κατά παράβαση της ανωτέρω διάταξης είναι άκυρη, ενώ το μέλος διαπράττει σοβαρή παράβαση καθήκοντος και τιμωρείται με την ποινή της αργίας.⁵²

Τη συζήτηση της Επιτροπής διευθύνει ο Πρόεδρος της, ο οποίος και λαμβάνει κάθε κατάλληλο μέτρο για την ευταξία της συνεδρίασης. Η Επιτροπή, δια του Προέδρου της, δύναται να καλεί στη συνεδρίαση δημοτικούς υπαλλήλους ή ιδιώτες για να της παρέχουν πληροφορίες σχετικές με τα θέματα που συζητούνται. Η παρουσία των καλούμενων υπαλλήλων είναι υποχρεωτική.⁵³

Μολονότι δεν υφίσταται ρητή σχετική πρόβλεψη, ο πρόεδρος της Επιτροπής, ο οποίος έχει την ευθύνη κατάρτισης της ημερήσιας διάταξης, δύναται θέμα το οποίο έχει εγγράψει ο ίδιος στην ημερήσια διάταξη να το αποσύρει αιτιολογημένα και να μη το

⁵⁰Άρθρο 75 παρ. 2 εδ. β' του ν.3852/2010, όπως αυτό προστέθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 102 του ν.4876/2021 (Α' 251).

⁵¹ Άρθρο 75 παρ.1 εδ. ε' του ν.3852/2010, όπως αυτό προστέθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ.3 του ν.4623/2019 (Α' 134)

⁵²Άρθρο 75 παρ. 11 του ν.3852/2010.

⁵³ Για την παράστασή τους ενώπιον του δημοτικού συμβουλίου, καταβάλλεται σε αυτούς αποζημίωση αντίστοιχη με εκείνη που λαμβάνουν τα μέλη συλλογικών οργάνων, σύμφωνα με το άρθρο 21 του ν. 4354/2015 (Α' 176).

θέσει ενώπιον τη Επιτροπής προς συζήτηση.

Μετά την ολοκλήρωση της συζήτησης, ο Πρόεδρος της Επιτροπής διατυπώνει την πρόταση προς ψήφιση επί του θέματος.⁵⁴ Σημειώνεται ότι, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπεται ρητά, δεν επιτρέπεται η διατύπωση εναλλακτικών προτάσεων προς ψήφιση.

Η Επιτροπή λαμβάνει αποφάσεις κατά κανόνα με φανερή ψηφοφορία για κάθε θέμα ξεχωριστά. Κατά την ψηφοφορία τα μέλη καλούνται να δηλώσουν τη βούλησή τους ονομαστικά (ή δια ανάτασης χειρός) και έχουν τις εξής δυνατότητες:

- ✓ να ψηφίσουν θετικά, **υπέρ** δηλαδή της διαμορφωθείσας πρότασης,
- ✓ να ψηφίσουν αρνητικά, **κατά** δηλαδή της διαμορφωθείσας πρότασης,
- ✓ να δώσουν **λευκή ψήφο**,
- ✓ να **αρνηθούν να δώσουν ψήφο (αποχή)** από την ψηφοφορία, η οποία εκφράζεται συνήθως με τη δήλωση «παρών»).

Ο πρόεδρος κηρύσσει τη λήξη της συνεδρίασης, όταν έχουν συζητηθεί όλα τα θέματα της ημερήσιας διάταξης.

Στον κανονισμό της Επιτροπής μπορούν να συμπεριλαμβάνονται προβλέψεις με το ακόλουθο ρυθμιστικό πλαίσιο:

- Για τη λήξη της συνεδρίασης χωρίς να έχουν εξαντληθεί όλα τα θέματα της ημερήσιας διάταξης (εάν για παράδειγμα η συζήτηση ενός θέματος παρατείνεται επί μακρόν), αποφαιίνεται η Επιτροπή. Στην περίπτωση αυτή, υπάρχουν δύο δυνατότητες: είτε η Επιτροπή να αποφασίσει την **άμεση επανάληψη** της συνεδρίασης για τα εναπομείναντα θέματα, οπότε ορίζει συγκεκριμένη ημερομηνία και ώρα διεξαγωγής της χωρίς να απαιτείται η αποστολή νέας πρόσκλησης⁵⁵, είτε αν αυτό δεν συμβεί, τα εναπομείναντα θέματα να συμπεριληφθούν σε νέα πρόσκληση για συνεδρίαση την οποία θα αποστείλει ο πρόεδρος.
- Αν η συζήτηση ενός θέματος διαρκεί περισσότερες από μία συνεδριάσεις ή αν η συζήτηση των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης συνεχιστεί σε επόμενη συνεδρίαση, χωρίς την αποστολή νέας πρόσκλησης, η συνεδρίαση θεωρείται ενιαία.⁵⁶ Στην περίπτωση αυτή, η απόφαση λαμβάνεται από τα μέλη που μετέχουν στην τελευταία συνεδρίαση, αφού πρώτα ο πρόεδρος ενημερώσει το σώμα για όσα συζητήθηκαν στην προηγούμενη συνεδρίαση. Η ενημέρωση πρέπει να προκύπτει από δήλωση των μελών αυτών, η οποία και καταχωρείται στα πρακτικά.⁵⁷

⁵⁴ Άρθρο 4 της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας του Δημοτικού Συμβουλίου» (Α.Δ.Α.: 4ΑΓΝΚ-Θ).

⁵⁵ Στην περίπτωση αυτή, τα απόντα δέον είναι να ενημερωθούν με κάθε πρόσφορο μέσο.

⁵⁶ Δεν απαιτείται, επομένως, η εκ νέου διαπίστωση της απαρτίας.

⁵⁷ ΣτΕ 2014/2012, 2085/2011, 553/2003.

iii) Λήψη απόφασης

Η Επιτροπή λαμβάνει αποφάσεις με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών της.⁵⁸ Εάν κατά τον υπολογισμό της πλειοψηφίας προκύπτει δεκαδικός αριθμός, τότε αυτός δεν λαμβάνεται υπόψη.⁵⁹

Περαιτέρω, επισημαίνονται οι κάτωθι περιπτώσεις:

- Σε περίπτωση ισοψηφίας επικρατεί η ψήφος του προέδρου. Δεν συμβαίνει το ίδιο στη λήψη απόφασης κατά τη συνεδρίαση που αναπληρώνεται ο Πρόεδρος από τον Αντιπρόεδρο ή ο Αντιπρόεδρος από το πρώτο σε σταυρούς μέλος της Επιτροπής.
- Σε περίπτωση που για κάποιο θέμα υπάρχει ειδική διάταξη που ορίζει άλλη πλειοψηφία με την οποία πρέπει να ληφθεί απόφαση, ακολουθείται η πλειοψηφία που ορίζει η εν λόγω διάταξη.⁶⁰
- Σε περίπτωση αποχώρησης μελών κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης, για τη λήψη απόφασης η απαιτούμενη πλειοψηφία ΔΕΝ υπολογίζεται επί των πραγματικά παρόντων μελών κατά την ψηφοφορία, ΑΛΛΑ υπολογίζεται επί του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία⁶¹ (πλασματική απαρτία).
- Σε περίπτωση που κάποιο μέλος της Επιτροπής αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν κατά τη συνεδρίαση μόνο για τον σχηματισμό της απαρτίας, δηλαδή η ψήφος του δεν προσμετράται ούτε στις θετικές ούτε στις αρνητικές ψήφους. Ως εκ τούτου, η απαιτούμενη απόλυτη πλειοψηφία υπολογίζεται επί των υπολοίπων παρόντων μελών της Επιτροπής, με την επιφύλαξη της πλασματικής απαρτίας.

Παραδείγματα λήψης αποφάσεων:

1. Σε **συνεδρίαση 11μελούς Επιτροπής**,⁶² **στην έναρξη της οποίας παρευρίσκονται εννέα (9) μέλη**, δεδομένης της απαρτίας, η επιτροπή προχωρά στη συζήτηση των θεμάτων. Για τη λήψη απόφασης απαιτούνται, σύμφωνα με το γενικό κανόνα λήψης αποφάσεων, και με την επιφύλαξη ύπαρξης ειδικότερων διατάξεων, τουλάχιστον πέντε (5) ψήφοι υπέρ ή κατά της διαμορφωθείσας πρότασης

⁵⁸ Η Επιτροπή έχει απαρτία όταν είναι παρόν το ήμισυ πλέον ενός του αριθμού των μελών της. Σημειώνεται ότι τυχόν δεκαδικός αριθμός κατά τον υπολογισμό της απαρτίας δεν λαμβάνεται υπόψη, δηλ. η απαρτία μιας 11μελούς Επιτροπής επιτυγχάνεται με την παρουσία 6 μελών ($11/2 = 5,5 + 1 = 6,5$ και παραλείποντας τον δεκαδικό αριθμό, 6 μέλη).

⁵⁹ Βλ. την υπ' αριθμ. 93/ απ 60173/ 23.8.2019 (ΑΔΑ: ΩΓ88465ΧΘ7- ΘΙΡ) εγκύκλιο της υπηρεσίας μας.

⁶⁰ Π.χ. Με ειδική απόφαση που λαμβάνεται **ομόφωνα**, η **οικονομική επιτροπή** μπορεί να παραπέμπει συγκεκριμένο θέμα της αρμοδιότητάς της στο δημοτικό συμβούλιο για τη λήψη απόφασης, εφόσον κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από την ιδιαίτερη σοβαρότητά του (άρθρο 72 παρ.2 του ν.3852/2010, όπως ισχύει) Αντίθετα, η **επιτροπή ποιότητας ζωής** με ειδική απόφαση που λαμβάνεται με την **απόλυτη πλειοψηφία των μελών** της μπορεί να παραπέμπει συγκεκριμένο θέμα της αρμοδιότητάς της στο δημοτικό συμβούλιο για τη λήψη απόφασης, εφόσον κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από την ιδιαίτερη σοβαρότητά του.

⁶¹ Άρθρο 75 παρ.10 του ν.3852/2010.

⁶² Πρόεδρος, δύο (2) οριζόμενα μέλη (αντιδήμαρχοι), οκτώ (8) αιρετά μέλη

επί των εννέα (9) παρόντων μελών.⁶³ Αν υποθέσουμε ότι κανένα μέλος της Επιτροπής δεν αρνηθεί να ψηφίσει ή δεν δώσει λευκή ψήφο, τότε αν η προς ψήφιση πρόταση συγκεντρώσει πέντε (5) κατ' ελάχιστο θετικές ψήφους εγκρίνεται (υπερψηφίζεται), διαφορετικά καταψηφίζεται (απορρίπτεται).

2. Αποχώρηση μελών της Επιτροπής κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης

Σε **συνεδρίαση 11μελούς Επιτροπής, στην έναρξη της οποίας παρευρίσκονται εννέα (9) μέλη**, δεδομένης της απαρτίας, η επιτροπή προχωρά στη συζήτηση των θεμάτων. Έστω ότι, μετά τη συζήτηση, π.χ. του τρίτου θέματος της ημερήσιας διάταξης, αποχωρήσουν τέσσερα (4) μέλη και απομείνουν πέντε (5) τα οποία όλα ψηφίζουν υπέρ ή κατά της πρότασης του προέδρου (δεν υπάρχουν δηλ. μέλη που αρνούνται να ψηφίσουν ή δίδουν λευκή ψήφο). Στην περίπτωση αυτή για τη λήψη απόφασης η απαιτούμενη πλειοψηφία δεν υπολογίζεται επί των πραγματικά παρόντων μελών κατά τη ψηφοφορία (ήτοι 5 μέλη), αλλά βάσει του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία (ήτοι 6 μέλη). Επομένως για την υπερψήφιση της πρότασης χρειάζονται τουλάχιστον τέσσερις (4) ψήφοι υπέρ, αλλιώς ή πρόταση καταψηφίζεται.⁶⁴

Με τον ίδιο τρόπο, αν μετά τη συζήτηση π.χ. του έβδομου θέματος αποχωρήσει ακόμη ένα (1) μέλος, η πλειοψηφία, για να ληφθεί απόφαση, δεν μπορεί να είναι μικρότερη από αυτήν που υπολογίζεται βάσει του ελάχιστου αριθμού των μελών που απαιτούνται για τον σχηματισμό απαρτίας, δηλαδή τουλάχιστον τέσσερις (4) θετικές ψήφοι για να υπερψηφιστεί η πρόταση.

3. Άρνηση ψήφου ή λευκή ψήφος

α. Σε **συνεδρίαση 11μελούς Επιτροπής, στην έναρξη της οποίας παρευρίσκονται δέκα (10) μέλη**, δεδομένης της απαρτίας, η επιτροπή προχωρά στη συζήτηση των θεμάτων. Τα δέκα (10) παρευρισκόμενα μέλη της Επιτροπής ψηφίζουν ως εξής:

- τέσσερα (4) μέλη τάσσονται υπέρ της πρότασης προς ψήφιση,
- τρία (3) μέλη τάσσονται κατά αυτής,
- δύο (2) μέλη δίδουν λευκή ψήφο,
- ένα (1) μέλος δηλώνει ότι απέχει από τη ψηφοφορία.

Τα μέλη που δίδουν λευκή ψήφο ή δηλώνουν ότι απέχουν από την ψηφοφορία, δεν υπολογίζονται, κατά πλάσμα δικαίου, στα παρόντα μέλη. Στην περίπτωση αυτή, η απόλυτη πλειοψηφία υπολογίζεται επί των υπολοίπων από τα παρόντα μέλη της Επιτροπής και η απόφαση λαμβάνεται επί των επτά (7), και τα οποία είναι περισσότερα από τον απαιτούμενο αριθμό της απαρτίας. Η Επιτροπή, επομένως,

⁶³ Η απόλυτη πλειοψηφία μιας 11μελούς Επιτροπής αλλά επί εννέα (9) παρόντων μελών επιτυγχάνεται με την θετική ή αρνητική ψήφο 5 μελών ($9/2 = 4,5 + 1 = 5,5$ και παραλείποντας τον δεκαδικό αριθμό, 5 ψήφοι).

⁶⁴ Στην περίπτωση ύπαρξης τριών (3) θετικών έναντι τριών (3) αρνητικών ψήφων, επικρατεί η άποψη υπέρ της οποίας τάχθηκε με την ψήφο του ο πρόεδρος της Επιτροπής.

λαμβάνει έγκυρη απόφαση με τέσσερις (4) θετικές ψήφους επί των επτά (7) καταμετρούμενων και στο παράδειγμά μας λαμβάνεται απόφαση.

β. Στην ίδια συνεδρίαση τα δέκα (10) μέλη που ήταν κατά την έναρξη της και επί των οποίων λογίζεται η απαρτία της συνεδρίασης για το 7^ο θέμα της ψηφίσουν ως εξής:

- τρία (3) μέλη τάσσονται υπέρ της πρότασης προς ψήφιση,
- ένα (1) μέλος τάσσεται κατά αυτής,
- τρία (3) μέλη δηλώνουν ότι απέχουν από τη ψηφοφορία,
- τρία (3) μέλη ψηφίζουν υπέρ μιας πρότασης.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, ως παρόντα μέλη λογίζονται τέσσερα (4), αριθμός κατώτερος από αυτόν της ελάχιστης απαιτούμενης απαρτίας (6 μέλη). Εφαρμόζεται επομένως ο τρόπος λήψης απόφασης στην περίπτωση πλασματικής απαρτίας και οι απαιτούμενες για τη λήψη απόφασης ψήφοι υπολογίζονται επί των έξι (6) μελών και επομένως απαιτούνται τέσσερις (4) τουλάχιστον θετικές ψήφοι για τη λήψη έγκυρης απόφασης.⁶⁵ Στη συγκεκριμένη, επομένως, περίπτωση του παραδείγματος δεν λαμβάνεται απόφαση από την Επιτροπή.

Συμπερασματικά, με δεδομένο ότι τα μέλη που δίδουν λευκή ψήφο ή αρνούνται να ψηφίσουν δεν υπολογίζονται στα παρόντα, καθώς και με βάση την προαναφερθείσα αρχή για τη λήψη απόφασης στην περίπτωση πλασματικής απαρτίας, η πλειοψηφία για να ληφθεί απόφαση είτε από την Επιτροπή, δεν μπορεί να είναι μικρότερη από αυτή που υπολογίζεται βάσει του ελάχιστου αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία.

Αντίστοιχα, για τη λήψη έγκυρης απόφασης από την Επιτροπή, μία απόφαση πρέπει να συγκεντρώνει:

- Σε 9μελή επιτροπή, τρείς (3) τουλάχιστον θετικές ψήφους.
- Σε 11μελή επιτροπή, τέσσερις (4) τουλάχιστον θετικές ψήφους.
- Σε 13μελή επιτροπή, τέσσερις (4) τουλάχιστον θετικές ψήφους.

Πρακτικά Συνεδρίασης

Για τις συνεδριάσεις της Επιτροπής τηρούνται πρακτικά.⁶⁶ Με τον όρο «πρακτικά» νοείται η λεπτομερής έκθεση όλων εκείνων των θεμάτων που συζητούνται και αποφασίζονται στη διάρκεια της συνεδρίασης. Στα πρακτικά διατυπώνονται χρονολογικά τα γεγονότα που έλαβαν χώρα και όλα όσα ειπώθηκαν είτε από τα μέλη της Επιτροπής είτε από τρίτα πρόσωπα τα οποία έλαβαν τον λόγο κατά τη συζήτηση των θεμάτων. Τα

⁶⁵ Στην περίπτωση ύπαρξης τριών (3) θετικών έναντι τριών (3) αρνητικών ψήφων, επικρατεί η άποψη υπέρ της οποίας τάχθηκε με την ψήφο του ο πρόεδρος της Επιτροπής.

⁶⁶ Άρθρο 75 παρ.10 του ν.3852/2010, όπως ισχύει.

πρακτικά δεν θεωρούνται συστατικό στοιχείο των ληφθεισών αποφάσεων, αλλά αποδεικτικό των αποφασισθέντων.

Για την τήρηση των πρακτικών εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις του άρθρου 97 του ν.3463/2006, όπως ισχύει.⁶⁷ Η μη τήρηση των πρακτικών, σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία του ως άνω άρθρου, συνιστά πειθαρχικό αδίκημα για τον πρόεδρο της Επιτροπής και τον οριζόμενο για τον σκοπό αυτό υπάλληλο. Πρακτικό συντάσσεται και όταν η συνεδρίαση ματαιώνεται για οποιονδήποτε λόγο, από το οποίο προκύπτει και ο συγκεκριμένος λόγος που επέβαλε τη ματαίωσή της. Τα πρακτικά τηρούνται με ευθύνη του προέδρου της Επιτροπής και του υπαλλήλου που έχει οριστεί για τον σκοπό αυτό.

Τα πρακτικά κάθε συνεδρίασης λαμβάνουν ιδιαίτερο αύξοντα αριθμό, ο οποίος αντιστοιχεί στην πρόσκληση που έχει εκδοθεί για τη σύγκληση της ίδιας συνεδρίασης με διακεκριμένη αρίθμηση κατ' έτος. Επισημαίνεται ότι πρακτικό τηρείται, και στην περίπτωση ματαίωσης της συνεδρίασης που βεβαιώνει το γεγονός.

Δεδομένου ότι πρόκειται για δημόσια έγγραφα, τα οποία αποδεικνύουν σε οποιονδήποτε τα γεγονότα που έλαβαν χώρα στη διάρκεια της συνεδρίασης, θα πρέπει στα πρακτικά να αναγράφονται⁶⁸ (βλ. Παράρτημα β')

- ✓ ο αριθμός και η χρονολογία της πρόσκλησης στη συγκεκριμένη συνεδρίαση,
- ✓ ο τόπος και ο χρόνος της συνεδρίασης, καθώς και αν αυτή έγινε δημόσια ή κεκλεισμένων των θυρών,
- ✓ τα ονόματα και η ιδιότητα των μελών που παρίστανται κατά την έναρξη της συνεδρίασης,
- ✓ τα ονοματεπώνυμα των απόντων μελών,
- ✓ η προσέλευση ή η αποχώρηση των μελών κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης,
- ✓ τα θέματα που συζητήθηκαν, συμπεριλαμβανομένων των θεμάτων εκτός ημερησίας διάταξης, με συνοπτική αλλά περιεκτική αναφορά στο περιεχόμενό τους,
- ✓ οι προτάσεις και οι απόψεις που διατυπώθηκαν,
- ✓ η μορφή της ψηφοφορίας (φανερή ή μυστική),
- ✓ τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας (με αναλυτική καταγραφή των θετικών, αρνητικών ή λευκών ψήφων ή των περιπτώσεων αποχής από την ψηφοφορία),
- ✓ οι αποφάσεις που λήφθηκαν,
- ✓ οι γνώμες των μελών που μειοψήφησαν.

⁶⁷ Άρθρο 75 παρ.13 του ν.3852/2010, όπως αυτή προστέθηκε με το άρθρο 102 του ν.4876/2021 (Α' 251)

⁶⁸ Άρθρο 15, παρ. 4-6 του ν. 2690/1999 «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις» (Α' 45).

ι) Δικαίωμα πρόσβασης στα πρακτικά

Οποιοσδήποτε δημοτικός σύμβουλος (μέλος ή μη της Επιτροπής) μπορεί με αίτησή του, να λάβει αντίγραφα των πρακτικών ή πλήρη γνώση αυτών, στην περίπτωση που είναι δυσχερής η έκδοση αντιγράφων, είτε συμμετείχε είτε όχι στη συνεδρίαση της Επιτροπής. Περαιτέρω, όποιος έχει ειδικό έννομο συμφέρον μπορεί να ζητεί αντίγραφα⁶⁹ συγκεκριμένων πρακτικών και αποφάσεων ή να λαμβάνει πλήρη γνώση αυτών, στην περίπτωση που είναι δυσχερής η έκδοση αντιγράφων.⁷⁰ Το επικαλούμενο κάθε φορά ειδικό έννομο συμφέρον πρέπει να προσδιορίζεται με σαφήνεια και πληρότητα σε σχετική έγγραφη αίτηση που ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει στη δημοτική αρχή⁷¹ και δεν αρκεί η αόριστη επίκληση ότι θα γίνει νόμιμη χρήση των αιτούμενων στοιχείων, χωρίς αναφορά και αιτιολόγησής του ειδικότερου λόγου που θεμελιώνει το αντίστοιχο έννομο συμφέρον.⁷² Η συνδρομή, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, του «ειδικού εννόμου συμφέροντος» εναπόκειται στην κρίση της αρμόδιας υπηρεσίας. Σε περίπτωση απόρριψης της σχετικής αίτησης, η τελευταία οφείλει να διατυπώνει εγγράφως και αιτιολογημένα την άρνηση της να χορηγήσει τα ζητηθέντα πρακτικά.⁷³ Η απόφαση με την οποία απορρίπτεται το σχετικό αίτημα προσβάλλεται ενώπιον του Επόπτη Ο.Τ.Α. σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 227 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει.

ii) Κατάρτιση απόφασης

Για κάθε θέμα της ημερησίας διάταξης χωριστά, καθώς και για αυτά που συζητήθηκαν εκτός ημερησίας διάταξης, εκδίδεται απόφαση. Ως απόφαση, επομένως, νοείται η διοικητική πράξη (βλ. Παράρτημα γ') που εκδίδεται με βάση την άποψη με την οποία τάχθηκε η πλειοψηφία της Επιτροπής για ένα θέμα που συζητήθηκε. Κάθε απόφαση

⁶⁹ Υπενθυμίζεται ότι με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 4250/2014, καταργήθηκε η υποχρέωση υποβολής επικυρωμένων αντιγράφων εγγράφων από τους ενδιαφερόμενους πολίτες σχεδόν για το σύνολο των συναλλαγών τους με τις υπηρεσίες. Επομένως, δεν είναι αναγκαία η επικύρωση αντιγράφου πρακτικού της επιτροπής, προκειμένου αυτό να χορηγηθεί σε πολίτη που έχει ειδικό έννομο συμφέρον.

⁷⁰ Άρθρο 97 παρ. 7 του ν.3463/2006.

⁷¹ Η έγγραφη αίτηση μπορεί να υποβάλλεται και ηλεκτρονικά στην υπηρεσία από την οποία ζητούνται τα αντίγραφα (ν. 2672/1998).

⁷² Στην αίτηση θα πρέπει να προσδιορίζεται κατά τρόπο συγκεκριμένο η ταυτότητα των αιτούμενων πρακτικών προς ευχερή αναζήτηση και ανεύρεση τους. Η έγγραφη αίτηση κρίνεται ως προς την νομιμότητά της κατά το άρθρο 4 παρ. 3 του ν. 2690/1999, δηλαδή δεν πρέπει να είναι εμφανώς παράλογη, αόριστη, ακατάληπτη ή να επαναλαμβάνεται κατά τρόπο καταχρηστικό. Το εμφανώς παράλογο ή ορισμένο ή ασαφές ή καταχρηστικό της σχετικής αίτησης εναπόκειται στην κρίση της αρμόδιας υπηρεσίας, η οποία δύναται να αρνηθεί την ικανοποίηση του αιτήματος, καθώς το δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα, επομένως, και στα πρακτικά, υπακούει στην απαγόρευση καταχρηστικής ασκήσεώς του, όπως αυτής υπαγορεύεται από το άρθρο 25 παρ. 3 του Συντάγματος, αλλά και στους περιορισμούς του άρθρου 5 του ν. 2690/1999 και της ισχύουσας νομοθεσίας περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

⁷³ Σύμφωνα με την αρ. 1/2017 Γνωμοδότηση της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών, σε περίπτωση άρνησης της διοίκησης να χορηγήσει αιτούμενα έγγραφο, ο πολίτης δικαιούται να προσφύγει στον αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών για έκδοση σχετικής παραγγελίας. Αν η αίτηση γίνει δεκτή, εκδίδεται σχετική παραγγελία του Εισαγγελέα η οποία έχει διφυή χαρακτήρα, ήτοι τόσο ιδιότυπη πράξης διοικητικού χαρακτήρα, όσο και δικαστικής διάταξης, προερχόμενη από δικαστικό λειτουργό ενεργούντα με τη συνταγματικά κατοχυρωμένη εν λόγω ιδιότητα του. Ως εκ τούτου θα πρέπει να είναι αιτιολογημένη και να μην αποτελεί απλό διαβιβαστικό της σχετικής αίτησης, χωρίς την ρητή έκφραση γνώμης του συντάκτη της. Εφόσον φέρει τα χαρακτηριστικά αυτά είναι δεσμευτική για τη δημόσια διοίκηση με την Αρχή όπου απευθύνεται να είναι υποχρεωμένη στη χορήγηση των ζητηθέντων αντιγράφων, έστω και αν έχει διαφορετική άποψη. Βλ. επίσης, Γνωμοδότηση ΝοΚ 150/2012, 1/2005 ΕισΑΠ, εγκ. 6/2006ΑΠ κ.α

παίρνει ιδιαίτερο αριθμό και στην αρχή κάθε έτους ξεκινά νέα αρίθμηση των αποφάσεων.⁷⁴

Η απόφαση της Επιτροπής συντάσσεται με βάση το αντίστοιχο πρακτικό.⁷⁵ Η μη υπογραφή των πρακτικών από κάποιο μέλος της Επιτροπής δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης. Περαιτέρω, επισημαίνεται, ότι η αμφισβήτηση των διαλαμβανομένων στα πρακτικά μπορεί να γίνει μόνο στα δικαστήρια. Επομένως, δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής στον Επόπτη Ο.Τ.Α. σύμφωνα με το άρθρο 227 του ν. 3852/2010 η ακύρωση απόφασης με τον ισχυρισμό ότι αυτή έχει συνταχθεί με βάση τα διαλαμβανόμενα στο αντίστοιχο πρακτικό τα οποία δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

Η συνταχθείσα απόφαση υπογράφεται από τον πρόεδρο της Επιτροπής και δημοσιεύεται σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία.⁷⁶

Μία απόφαση αποτελείται από το προοίμιο και το διατακτικό. Πριν από το προοίμιο, τίθεται ο τίτλος της υπηρεσίας, ο αριθμός και το θέμα της απόφασης. Περαιτέρω, καθένα από αυτά τα δύο μέρη εμπεριέχει τα εξής στοιχεία:

I. Προοίμιο

- ✓ τον αριθμό και τη χρονολογία της πρόσκλησης,
 - ✓ τον τόπο και το χρόνο της συνεδρίασης,
 - ✓ την ύπαρξη της απαιτούμενης απαρτίας,
 - ✓ σε περίπτωση που η απόφαση αφορά θέμα εκτός ημερήσιας διάταξης, αν τηρήθηκε η προβλεπόμενη διαδικασία,
 - ✓ το κείμενο της εισήγησης του θέματος, καθώς και περιληπτικά τις γνώμες που αναπτύχθηκαν κατά τη συζήτηση,
 - ✓ το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας,
 - ✓ τις απόψεις της τυχόν μειοψηφίας,
 - ✓ τις διατάξεις που αποτελούν τη νομική βάση για την έκδοση της απόφασης.
- Σημειώνεται ότι η παράθεση των διατάξεων πρέπει να είναι πλήρης και συγκεκριμένη⁷⁷.

II. Διατακτικό

Το διατακτικό αρχίζει με τη λέξη «Αποφασίζουμε» και συνεχίζει με το κυρίως κείμενο της απόφασης.

⁷⁴ Άρθρο 97, παρ. 4 του ν. 3463/2006.

⁷⁵ Συγκεκριμένα, συντάσσεται συνήθως με βάση το πρόχειρο συνοπτικό πρακτικό, το οποίο και εκδίδεται άμεσα, χωρίς να αποκλείεται η κατάρτιση απόφασης να στηρίζεται και στα άλλα είδη πρακτικών του δημοτικού συμβουλίου (επίσημα απομαγνητοφωνημένα ή πρόχειρα πρακτικά).

⁷⁶ Κατά τα οριζόμενα στον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999, Α' 45), «η υπογραφή του προέδρου ή του αναπληρωτή του αρκεί για τη νόμιμη υπόσταση κάθε πράξης του συλλογικού οργάνου» (άρθρο 15, παρ. 8). Δεν απαιτείται, επομένως, η υπογραφή των μελών (βλ. ΣτΕ 1715/2009, 2248/2002 και 2253/2002).

⁷⁷ Δεν αρκεί, επομένως, η γενική αναφορά σε νόμους, χωρίς τον προσδιορισμό συγκεκριμένων άρθρων.

Δημοσίευση Αποφάσεων

Οι αποφάσεις της Επιτροπής δημοσιεύονται σύμφωνα με τις διατάξεις για τη δημοσίευση των αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου και αναρτώνται στην ιστοσελίδα του δήμου με ευθύνη του προέδρου.⁷⁸

Τρεις (3) ημέρες⁷⁹ μετά τη συνεδρίαση της Επιτροπής, με ευθύνη του αρμόδιου υπαλλήλου, σε συνεργασία με τον πρόεδρο της Επιτροπής, δημοσιεύεται πίνακας που περιλαμβάνει τα θέματα που συζητήθηκαν, τον αριθμό των αποφάσεων και περίληψη του περιεχομένου τους. Οι δημοσιεύσεις γίνονται με τοιχοκόλληση σε ειδικό πίνακα του δημοτικού καταστήματος, που είναι προορισμένος για το σκοπό αυτό. Για τις εν λόγω δημοσιεύσεις, συντάσσεται αποδεικτικό ενώπιον δύο (2) μαρτύρων από δημοτικό υπάλληλο ή άλλο δημόσιο όργανο.⁸⁰ Ειδικότερα:

- Οι ατομικού περιεχομένου πράξεις δημοσιεύονται υπό μορφή περίληψης και κοινοποιούνται στον ενδιαφερόμενο.⁸¹
- Οι κανονιστικού περιεχομένου αποφάσεις δημοσιεύονται σε πλήρες κείμενο.⁸²
- Σε περίπτωση που η κανονιστική απόφαση έχει εκδοθεί βάσει των διατάξεων του άρθρου 79 του ν.3463/2006, δημοσιεύεται επιπλέον σε περίληψη σε μία (1) τουλάχιστον έντυπη, ημερήσια ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα. Η μη δημοσίευση των κανονιστικών αποφάσεων κατά τον προβλεπόμενο τρόπο τις καθιστά ανυπόστατες.⁸³ Οι αποφάσεις αυτές παραμένουν συνεχώς εκτεθειμένες σε χώρο του δημοτικού καταστήματος που είναι προσιτός στο κοινό. Επιπλέον, η Επιτροπή λαμβάνει μέτρα για την όσο το δυνατόν ευρύτερη δημοσιοποίησή τους, μέσω των τοπικών μέσων μαζικής ενημέρωσης, εκδίδοντας ειδικούς οδηγούς ενημέρωσης των κατοίκων και των οικείων επαγγελματικών τάξεων και χρησιμοποιεί, για τον ίδιο σκοπό, οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο μέσο.
- Σε περίπτωση που ειδικές διατάξεις προβλέπουν διαφορετικό τρόπο δημοσίευσης αποφάσεων της Επιτροπής, ακολουθείται ο τρόπος αυτός.
- Αποφάσεις της Επιτροπής όπως αυτές προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 76 του ν. 4727/2020 (Α' 184), αναρτώνται υποχρεωτικά στο διαδικτυακό τόπο «Διαύγεια», με τις επιφυλάξεις και εξαιρέσεις που προβλέπονται στο ίδιο άρθρο, καθώς και στο άρθρο 79 του ιδίου νόμου.

⁷⁸ Άρθρο 75 παρ.12 του ν.3852/2010, όπως ισχύει.

⁷⁹ Η προβλεπόμενη στο άρθρο 97 παρ.6 του ν.3463/2006 προθεσμία των τριών ημερών δεν είναι αποκλειστική, καθώς δεν ορίζεται ρητά ως τέτοια.

⁸⁰ Άρθρο 97 παρ. 6 και 284, παρ. 2 του ν. 3463/2006.

⁸¹ Άρθρο 97 παρ. 6 και 284, παρ. 2 του ν. 3463/2006.

⁸² ΣτΕ 1627/2010.

⁸³ ΣτΕ 406/2007, 643/2005. Σύμφωνα, εξάλλου, με τη Γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ. αριθ. 470/2012, η δημοσίευση στο δημοτικό κατάστημα κανονιστικής πράξεως οργάνου του δήμου όχι κατά το πλήρες κείμενό της, όπως απαιτεί ο νόμος, αλλά σε περίληψη, την καθιστά ανυπόστατη, χωρίς να ασκεί οποιαδήποτε επιρροή η τυχόν ανάρτηση αυτής κατά το πλήρες κείμενό της στο διαδίκτυο, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3861/2010.

- Όλες οι αποφάσεις της Επιτροπής αναρτώνται στην ιστοσελίδα του δήμου.

Αρμοδιότητες

Οι αρμοδιότητες των Επιτροπών ορίζονται στα άρθρα 72 για την Οικονομική Επιτροπή και 73 του ν.3852/2010 για την Επιτροπή Ποιότητας Ζωής. Η καταγραφή των αρμοδιοτήτων στις ανωτέρω διατάξεις δεν είναι εξαντλητική, καθότι υφίστανται ειδικότερες διατάξεις στο ισχύον κανονιστικό πλαίσιο (νόμοι, προεδρικά διατάγματα και κανονιστικές αποφάσεις), με τις οποίες απονέμονται αρμοδιότητες στις ανωτέρω Επιτροπές. Εξ αυτών των λόγων δέον στο Προοίμιο των αποφάσεων να μνημονεύονται οι διατάξεις που αποτελούν τη νομική βάση για την έκδοση της απόφασης.

Πέραν των ανωτέρω επισημαίνονται οι ακόλουθες διατάξεις που αφορούν στην άσκηση των αρμοδιοτήτων των Επιτροπών:

- Το δημοτικό συμβούλιο μπορεί με απόφασή του να μεταβιβάζει στην οικονομική επιτροπή και στην επιτροπή ποιότητας ζωής αρμοδιότητές του σχετικές με το αντικείμενό τους.⁸⁴
- Οι αρμοδιότητες της Οικονομικής Επιτροπής είναι αποκλειστικές. Με ειδική απόφαση που λαμβάνεται ομόφωνα, η Οικονομική Επιτροπή μπορεί να παραπέμψει συγκεκριμένο θέμα της αρμοδιότητάς της στο δημοτικό συμβούλιο για τη λήψη απόφασης, εφόσον κρίνει ότι αυτό επιβάλλεται από την ιδιαίτερη σοβαρότητά του. Με απόφασή του, η οποία λαμβάνεται με απόλυτη πλειοψηφία, το δημοτικό συμβούλιο μπορεί να μεταβιβάζει περαιτέρω αρμοδιότητες στην Οικονομική Επιτροπή.⁸⁵
- Όπου σε διατάξεις νόμων, προεδρικών διαταγμάτων και λοιπών κανονιστικών πράξεων, ορίζεται ως αρμόδιο όργανο το δημοτικό συμβούλιο σχετικά με αρμοδιότητες, οι οποίες με τον ν. 4623/2019 έχουν μεταβιβαστεί στην Οικονομική Επιτροπή ή στην Επιτροπή Ποιότητας Ζωής, εφεξής αρμόδια όργανα για τη λήψη απόφασης ή έγκρισης θα είναι η Οικονομική Επιτροπή ή η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής.⁸⁶

Αποστολή στον Επόπτη Ο.Τ.Α.

Οι αποφάσεις της Επιτροπής αποστέλλονται υποχρεωτικά για έλεγχο νομιμότητας στον Επόπτη Ο.Τ.Α., εφόσον εμπίπτουν στο άρθρο 225 του ν. 3852/2010, μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες⁸⁷ από τη συνεδρίαση της Επιτροπής, συνοδευόμενες από αντίγραφο του αποδεικτικού δημοσίευσης και από τα έγγραφα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τον

⁸⁴ Άρθρο 65, παρ. 6 του ν. 3852/2010.

⁸⁵ Άρθρο 72, παρ. 2 του ν. 3852/2010.

⁸⁶ Άρθρο 5, παρ. 18 του ν. 4623/2019 (Α' 134).

⁸⁷ Η προθεσμία αυτή είναι ενδεικτική, όμως δεν πρέπει να υπερβαίνει ένα εύλογο διάστημα εντός του οποίου θα πρέπει να αποστέλλεται η απόφαση για τον έλεγχο.

έλεγχο νομιμότητας.⁸⁸ Σε κάθε περίπτωση οι αποφάσεις της Επιτροπής εμπίπτουν στον αυτεπάγγελτο έλεγχο νομιμότητας του άρθρου 226 του ν. 3852/2010 και μπορούν να προσβληθούν υπό οποιανδήποτε έχει έννομο συμφέρον, με την άσκηση ειδικής διοικητικής προσφυγής σύμφωνα με το άρθρο 227 του ν. 3852/2010.

Τέλος, αντίγραφο των αποφάσεων αποστέλλεται στους προέδρους και στα συμβούλια των κοινοτήτων.⁸⁹

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση info@ypes.gr καθώς και στους παρακάτω υπαλλήλους:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390
Αντωνίου Δημήτρης	213 136 4346
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337
Ζαγορίτης Λάζαρος	2131364954
Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362
Νάσαινα Δέσποινα	213 136 4378
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στον δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>.

Ο Γενικός Γραμματέας Εσωτερικών και Οργάνωσης

Μιχάλης Ι. Σταυριανουδάκης

Αποδέκτες:

1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
2. Δήμοι της χώρας
3. ΚΕΔΕ

Εσωτερική Διανομή

1. Γραφείο Υπουργού

⁸⁸ Αναλυτικές πληροφορίες αναφορικά με τα θέματα της κρατικής εποπτείας επί των πράξεων της αυτοδιοίκησης παρέχονται στην αριθ. 27/42203/13.08.2018 (Α.Δ.Α.: 6ΖΝ1465ΧΘ7-Δ51) εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών.

⁸⁹ Άρθρο 87 του ν.3852/2010, όπως ισχύει.

2. Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα
Εσωτερικών και Οργάνωσης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Α. Διατάξεις άρθρου 75 του ν. 3852/ 2010

Άρθρο 75 του ν.3852/ 2010 (Α' 87) ⁹⁰

Λειτουργία της Οικονομικής Επιτροπής και της Επιτροπής Ποιότητας Ζωής

1. Οι επιτροπές έχουν απαρτία, εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα είναι περισσότερα από αυτά που απουσιάζουν. Οι επιτροπές συνεδριάζουν δημόσια και αποφασίζουν με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων. Σε περίπτωση ισοψηφίας επικρατεί η ψήφος του

⁹⁰ Το άρθρο 75 του ν. 3852/2010 (Α' 87), όπως ισχύει μετά την τροποποίηση και αντικατάστασή του από το άρθρο 102 του ν.4876/ 2021 (Α'251)

προέδρου. Αν σε δύο συνεχείς συνεδριάσεις δεν επιτυγχάνεται απαρτία ή απόλυτη πλειοψηφία, αρμόδιο να λάβει απόφαση είναι το δημοτικό συμβούλιο.

Κατά τις συνεδριάσεις των επιτροπών δύναται να παρίσταται χωρίς δικαίωμα ψήφου ένας δημοτικός σύμβουλος από κάθε παράταξη που δεν εξέλεξε μέλος σε αυτές κατά το άρθρο 74.

2. Αν απουσιάζει ή κωλύεται ο πρόεδρος της επιτροπής, προεδρεύει ο αντιπρόεδρος και, σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του αντιπροέδρου, το μέλος της επιτροπής το οποίο έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους. Σε περίπτωση ισοψηφίας δεν υπερισχύει η ψήφος του αντιπροέδρου ή του μέλους της επιτροπής που προεδρεύει λόγω απουσίας ή κωλύματος του αντιπροέδρου. Αν απουσιάζουν ή κωλύονται τακτικά μέλη, καλούνται τα αναπληρωματικά με τη σειρά της εκλογής τους.

3. Ο πρόεδρος καταρτίζει την ημερήσια διάταξη. Στην ημερήσια διάταξη αναγράφονται υποχρεωτικά και όλα τα θέματα που προτείνει ο δήμαρχος. Η επιτροπή μπορεί να αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών της, ότι συγκεκριμένο θέμα το οποίο δεν έχει εγγραφεί στην ημερήσια διάταξη είναι κατεπείγον να το συζητά και να λαμβάνει απόφαση γι' αυτό με την ίδια πλειοψηφία, πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης.

4. Αν ένα μέλος της επιτροπής απουσιάζει αδικαιολόγητα από τρεις (3) τουλάχιστον συνεχείς συνεδριάσεις, το δημοτικό συμβούλιο με πράξη του το αντικαθιστά.

5. Ο πρόεδρος της επιτροπής καλεί τα μέλη της σε συνεδρίαση με γραπτή πρόσκληση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, όποτε το ζητήσει ο δήμαρχος ή το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών της. Στην τελευταία περίπτωση απαιτείται γραπτή αίτηση, στην οποία αναφέρονται τα θέματα που θα συζητηθούν. Στην ίδια περίπτωση δεν μπορεί να επανυποβληθεί αίτημα για το ίδιο θέμα, πριν παρέλθει δίμηνο αφότου εκδόθηκε απορριπτική απόφαση της επιτροπής, εκτός εάν γίνεται επίκληση νεότερων στοιχείων. Αν κατά τον υπολογισμό του ενός τρίτου (1/3) προκύπτει δεκαδικός αριθμός, τότε ο αριθμός αυτός στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα, εφόσον πρόκειται για υποδιαίρεση μεγαλύτερη ή ίση του ημίσεως (0,5). Αν η επιτροπή δεν συγκληθεί το αργότερο έξι (6) ημέρες μετά την υποβολή της αίτησης, συνέρχεται ύστερα από πρόσκληση εκείνων που υπέβαλαν την αίτηση και αποφασίζει για τα θέματα για τα οποία είχε ζητηθεί η σύγκλησή της.

Η αδικαιολόγητη παράλειψη του προέδρου για δύο συνεχείς φορές να καλέσει την οικονομική ή την επιτροπή ποιότητας ζωής αποτελεί σοβαρό πειθαρχικό παράπτωμα.

6. Η πρόσκληση δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του δήμου. Η πρόσκληση κοινοποιείται στα μέλη τρεις (3) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από την ημέρα που ορίζεται για τη συνεδρίαση. Σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, η πρόσκληση αυτή μπορεί να επιδοθεί ή να γνωστοποιηθεί την ημέρα της συνεδρίασης. Στην πρόσκληση πρέπει να αναφέρεται ο λόγος για τον οποίο η συνεδρίαση έχει κατεπείγοντα χαρακτήρα. Πριν από τη συζήτηση η επιτροπή αποφαινεται για το κατεπείγον των θεμάτων.

7. Οι συνεδριάσεις των επιτροπών είναι δημόσιες και γίνονται στο δημοτικό κατάστημα. Η επιτροπή με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) των μελών της και με αιτιολογημένη απόφαση, η οποία απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση, μπορεί να συνεδριάζει κεκλεισμένων των θυρών. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η επιτροπή μπορεί με την πλειοψηφία του συνόλου των μελών της να αποφασίζει να συνεδριάζει κατά περίπτωση σε άλλο κατάλληλο οίκημα της έδρας, αν κρίνει ότι το δημοτικό κατάστημα είναι ακατάλληλο.

8. Στις συνεδριάσεις των επιτροπών, όταν συζητούνται θέματα που αφορούν δημοτική κοινότητα ή δημοτικές κοινότητες του δήμου, προσκαλούνται υποχρεωτικά και οι πρόεδροι των συμβουλίων ή οι πρόεδροι των αντίστοιχων κοινοτήτων, οι οποίοι δικαιούνται να λαμβάνουν τον λόγο.

9. Με απόφασή της, η οποία λαμβάνεται με απλή πλειοψηφία των παρόντων μελών της, η επιτροπή μπορεί να επιτρέψει να λάβουν τον λόγο εκπρόσωποι φορέων ή πολίτες που παρευρίσκονται στη συνεδρίαση, εφόσον το ζητήσουν.

10. Αν κάποιο μέλος της επιτροπής αρνηθεί ψήφο ή δώσει λευκή ψήφο, λογίζεται ως παρόν κατά τη συνεδρίαση μόνο για τον σχηματισμό της απαρτίας. Τόσο η άρνηση ψήφου όσο και η λευκή ψήφος δεν υπολογίζονται στην καταμέτρηση θετικών και αρνητικών ψήφων. Τα μέλη της επιτροπής που ήταν παρόντα κατά την έναρξη της συνεδρίασης και με την παρουσία τους υπήρξε απαρτία ακόμα και αν αποχωρήσουν, λογίζονται ως παρόντα μέχρι το τέλος της συνεδρίασης ως προς την ύπαρξη απαρτίας. Η απαρτία αυτή θεωρείται ότι συντρέχει για όλα τα θέματα που περιλαμβάνονται στην ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης. Στην περίπτωση αυτή για τη λήψη απόφασης για κάθε συγκεκριμένο θέμα η απαιτούμενη πλειοψηφία δεν υπολογίζεται επί των πραγματικά παρόντων μελών κατά τη ψηφοφορία, αλλά βάσει του αριθμού των μελών που απαιτούνται για την απαρτία. Για τις συνεδριάσεις της οικονομικής και της επιτροπής ποιότητας ζωής τηρούνται πρακτικά.

11. Μέλος της επιτροπής δεν μπορεί να μετάσχει στη συζήτηση ενός θέματος, εφόσον ο ίδιος ή συγγενής του έως το δεύτερο βαθμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας έχει υλικό ή ηθικό συμφέρον για τη λήψη απόφασης με συγκεκριμένο περιεχόμενο. Απόφαση που έχει

ληφθεί κατά παράβαση της διάταξης αυτής είναι άκυρη. Στο μέλος που έλαβε μέρος στη συνεδρίαση, κατά παράβαση του προηγούμενου εδαφίου, επιβάλλεται η ποινή της αργίας.

12. Οι αποφάσεις των παραπάνω επιτροπών δημοσιεύονται σύμφωνα με τις διατάξεις για τη δημοσίευση των αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου και αναρτώνται στην ιστοσελίδα του δήμου με ευθύνη του προέδρου.

13. Το άρθρο 97 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006, Α' 114), ως προς τα πρακτικά της συνεδρίασης, εφαρμόζεται αναλόγως και στην Οικονομική Επιτροπή και Επιτροπή Ποιότητας Ζωής.

Β' : Υπόδειγμα πρακτικού συνεδρίασης Επιτροπής

Ελληνική Δημοκρατία

Νομός

Δήμος

ΠΡΑΚΤΙΚΟ αριθ.

Την 202., ημέρα και ώρα στ.....(τόπος) συνήλθε στο δημοτικό κατάστημα σε δημόσια τακτική συνεδρίαση η Επιτροπή.., κατόπιν της αριθ.πρόσκλησης του προέδρου.

Επίσης, προσήλθαν και παρέστησαν, οι παρακάτω:

1.(Αντιδήμαρχος)
2.(Αντιδήμαρχος)
3.(τακτικό μέλος)
4.(τακτικό μέλος)

κ.ο.κ.

Δεν προσήλθαν, μολονότι προσκλήθηκαν νόμιμα, οι παρακάτω:

1.(τακτικό μέλος)

2.(τακτικό μέλος)

κ.ο.κ.

Επίσης, στη συνεδρίαση προσήλθε και παρέστη ως γραμματέας της Επιτροπής ο κ....., υπάλληλος με βαθμότου δήμου.

Διαπιστώθηκε απαρτία, με την παρουσίαμελών από συνολικάμέλη, και ο πρόεδρος κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης.

1^ο θέμα ημερήσιας διάταξης⁹¹:

«.....
.....»

Ο πρόεδρος έδωσε τον λόγο στον κ., εισηγητή του πρώτου θέματος, ο οποίος έθεσε υπόψη του συμβουλίου τα εξής:

.....
.....

⁹¹Τίθεται ο τίτλος του θέματος, όπως αναγράφεται στην αντίστοιχη πρόσκληση. Σε περίπτωση που το θέμα συζητήθηκε εκτός ημερησίας διάταξης, πρέπει να φαίνεται ότι ακολουθήθηκε η προβλεπόμενη διαδικασία.

.....

 Στη συνέχεια, τον λόγο πήρε ο κ., ο οποίος επισήμανε τα εξής:

.....
 ..
 Τέλος, το λόγο πήρε ο κ., ο οποίος είπε:

.....
 Στη συνέχεια, ο πρόεδρος διατύπωσε την οριστική πρόταση προς ψήφιση και κάλεσε τα μέλη να ψηφίσουν σχετικά με το θέμα. Οι σύμβουλοι ψήφισαν ως εξής:

Υπέρ της πρότασης ψήφισανμέλη, και ειδικότερα οι κύριοι:

.....
 Κατά της πρότασης ψήφισανμέλη και ειδικότερα:

.....
 Λευκή ψήφο έδωσανμέλη, οι κ.

.....
 Ο κ.απέιχε από την ψηφοφορία.

Κατόπιν των ανωτέρω,

Η Επιτροπή... αποφάσισε (ομόφωνα ή κατά πλειοψηφία⁹²)

.....

 Στη συνέχεια, το συμβούλιο προχώρησε στη συζήτηση του δεύτερου θέματος ημερήσιας διάταξης.

⁹² Η απόφαση θεωρείται ομόφωνη ή κατά πλειοψηφία επί των καταμετρούμενων ψήφων, ακόμα και στην περίπτωση που σύμβουλοι έχουν αρνηθεί να μετέχουν στην ψηφοφορία ή έχουν δώσει λευκή ψήφο.

2ο θέμα ημερήσιας διάταξης:

«.....
»

 ...

Ο πρόεδρος, αφού εξαντλήθηκαν τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, κήρυξε τη λήξη της συνεδρίασης της Επιτροπής.

Ο πρόεδρος

.....
 (υπογραφή)

Ο γραμματέας⁹³

.....
 (υπογραφή)

⁹³ Εννοείται ο υπάλληλος του δήμου, ο οποίος εκτελεί χρέη πρακτικογράφου.

Γ': Υπόδειγμα απόφασης

Σημείωση: το υπόδειγμα που παρατίθεται σκοπό έχει να αποτελέσει οδηγό και να διευκολύνει τις υπηρεσίες στη σύνταξη αποφάσεων της Επιτροπής χωρίς, ωστόσο, το ακριβές περιεχόμενο του να είναι δεσμευτικό για αυτές.

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ⁹⁴

Ελληνική Δημοκρατία
.....⁹⁵

Νομός

Δήμος

Απόφαση αριθ./202...**Θέμα: «....»**

Την 2021, ημέρακαι ώραστ.....(τόπος) συνήλθε στο δημοτικό κατάστημα σε τακτική συνεδρίαση η Επιτροπή..., κατόπιν της αριθ. πρόσκλησης του προέδρου. Ο πρόεδρος, αφού διαπίστωσε την ύπαρξη απαρτίας, κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης.

Ο πρόεδρος της Επιτροπής, αναφερόμενος στο δεύτερο θέμα της ημερήσιας διάταξης, έδωσε το λόγο στον εισηγητή κ., αντιδήμαρχο, ο οποίος εισηγήθηκε τα κάτωθι:

.....
.....
.....

Αφού τελείωσε η εισήγηση, ακολούθησε διαλογική συζήτηση, όπως αυτή αποτυπώνεται στο πρακτικό αριθ., μετά την οποία

Η Επιτροπή

λαμβάνοντας υπόψη⁹⁶:

1. Τις διατάξεις:

⁹⁴ Εφόσον προβλέπεται από την παρ. 3 του άρθρου 76 του ν. 4727/2020.

⁹⁵ Αναγράφεται ο τόπος και η χρονολογία.

⁹⁶ Αναφέρονται με πληρότητα όλες οι διατάξεις που αποτελούν έρεισμα για την έκδοση της διοικητικής πράξης καθώς και τυχόν ενδιάμεσες διοικητικές πράξεις, όπως π.χ. η παροχή σύμφωνη γνώμης από συμβούλιο κοινότητας.

α)

β)

2.
.....

3. Την αριθ. απόφαση του συμβουλίου δημοτικής κοινότητας.....

4. Τα στοιχεία του σχετικού φακέλου.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ (ομόφωνα ή κατά πλειοψηφία⁹⁷)

«.....»

Υπέρ της πρότασης ψήφισαν οι κύριοι:

Κατά της πρότασης ψήφισαν οι κ.κ., επικαλούμενοι τα
 εξής⁹⁸:

.....

Λευκή ψήφο έδωσε ο κ., ενώ ο κ.απέιχε από την
 ψηφοφορία.

Κατά της παραπάνω απόφασης, χωρεί άσκηση αίτησης θεραπείας σύμφωνα με τις
 διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 227 του ν.3852/2010. Επιπλέον, κατά της παραπάνω
 απόφασης χωρεί και άσκηση ειδικής διοικητικής προσφυγή για λόγους νομιμότητας
 σύμφωνα με το άρθρο 227 του ν. 3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 118
 του ν. 4555/2018 (Α' 133) μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την
 κοινοποίησή της ή αφότου έλαβε πλήρη γνώση αυτής⁹⁹.

Ο πρόεδρος της Επιτροπής**Ο Γραμματέας**

.....

.....

(υπογραφή)

(υπογραφή)

⁹⁷ Στην περίπτωση που μέλη έχουν αρνηθεί να μετέχουν στην ψηφοφορία ή έχουν δώσει λευκή ψήφο, η απόφαση θεωρείται ομόφωνα ή κατά πλειοψηφία επί των καταμετρούμενων ψήφων.

⁹⁸ Πρέπον είναι να παρατίθενται οι απόψεις των μελών που μειοψήφησαν ή έδωσαν λευκή ψήφο ή αρνήθηκαν να ψηφίσουν.

⁹⁹ Σε περίπτωση που η απόφαση είναι κανονιστικού περιεχομένου, η προθεσμία των δεκαπέντε (15) ημερών άρχεται από τη δημοσίευσή της ή την ανάρτησή της στο διαδίκτυο.

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α΄ ΒΑΘΜΟΥ**

«Λειτουργία Δημοτικού Συμβουλίου»

Αριθμός Εγκυκλίου: 375

Α.Π.: 39167/ 2-6-2022

Πίνακας περιεχομένων

Εισαγωγή	2
Α. Σύγκληση δημοτικού συμβουλίου	2
Β. Πρόσκληση σε συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου	4
Περιεχόμενο της πρόσκλησης	4
Κοινοποίηση της πρόσκλησης	6
Αποδέκτες της πρόσκλησης	8
Γ. Συνεδρίαση	9
Δημοσιότητα συνεδριάσεων	9
Απαρτία	9
Συζήτηση	10
Λήψη απόφασης	13
Παραδείγματα λήψης απόφασης	15
Δ. Κατεπείγουσα συνεδρίαση και συζήτηση θεμάτων εκτός ημερήσιας διάταξης	18
Συζήτηση θεμάτων εκτός ημερησίας διάταξης	20
Ε. Τηλεδιάσκεψη	21
ΣΤ. Απευθείας μετάδοση συνεδριάσεων	23
Ζ. Πρακτικά συνεδριάσεων	23
Τήρηση πρακτικών	23
Απομαγνητοφωνημένα πρακτικά	24
Πρόχειρα συνοπτικά πρακτικά	24
Υπογραφή και περιεχόμενο των πρακτικών	24
Πρόσβαση στα πρακτικά	26
Η. Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου	27
Κατάρτιση απόφασης	27
Δημοσίευση απόφασης	28
Αποστολή στον Επόπτη Ο.Τ.Α.	30
Παράρτημα Α΄: Υπόδειγμα πρακτικού συνεδρίασης δημοτικού συμβουλίου	32
Παράρτημα Β΄: Υπόδειγμα απόφασης δημοτικού συμβουλίου	35

Εισαγωγή

Το δημοτικό συμβούλιο είναι το κυρίαρχο όργανο διοίκησης του δήμου, το οποίο διαθέτει **γενική αποφασιστική αρμοδιότητα**, αποφασίζει, δηλαδή, για όλα τα θέματα που δεν ανατίθενται ρητά σε άλλο όργανο διοίκησης του δήμου¹. Η εύρυθμη λειτουργία του δημοτικού συμβουλίου είναι κρίσιμη, τόσο για την ποιότητα του διαλόγου και της διαβούλευσης που αναπτύσσεται στη διάρκεια των συνεδριάσεών του, όσο και για τη ποιότητα των λαμβανόμενων αποφάσεων.

Στην παρούσα εγκύκλιο αναπτύσσεται μια σειρά θεμάτων που άπτονται όλων των πτυχών λειτουργίας του δημοτικού συμβουλίου και καταβάλλεται προσπάθεια να απαντηθούν ερωτήματα που ανακύπτουν κατά τη λειτουργία του, καθώς και να παρουσιαστούν δόκιμοι τρόποι χειρισμού αυτών. Ωστόσο, επισημαίνεται ότι, σε κάθε περίπτωση, εναπόκειται στο εκάστοτε δημοτικό συμβούλιο να αποφασίζει, εντός του οριοθετημένου πλαισίου νομιμότητας και βάσει του κανονισμού του², για τον ειδικότερο τρόπο λειτουργίας του.

Α. Σύγκληση δημοτικού συμβουλίου

Η σύγκληση³ του δημοτικού συμβουλίου σε συνεδρίαση πραγματοποιείται, με την έκδοση γραπτής πρόσκλησης από τον πρόεδρό του.

Η έκδοση πρόσκλησης είναι υποχρεωτική τουλάχιστον μία φορά το μήνα, με πρωτοβουλία του προέδρου, καθώς και:

- α. όποτε το ζητήσει ο δήμαρχος,

¹ Άρθρο 65, παρ. 1 του ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α' 87).

² Σύμφωνα με το άρθρο 65, παρ. 4 του ν. 3852/2010, το δημοτικό συμβούλιο καταρτίζει με την **απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του**, μετά από εισήγηση της οικονομικής επιτροπής, τον κανονισμό λειτουργίας του. Ο κανονισμός αυτός, υπόκειται στον υποχρεωτικό έλεγχο του άρθρου 225 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, και αναρτάται στο Πρόγραμμα «Διαύγεια», σύμφωνα με το άρθρο 76 του ν. 4727/2020 (Α' 184). Σε περίπτωση που το δημοτικό συμβούλιο δεν έχει προχωρήσει στην κατάρτιση δικού του κανονισμού, ισχύει η απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών με αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος κανονισμός λειτουργίας Δημοτικού Συμβουλίου» (Β' 661, [Α.Δ.Α.: 4ΑΓΝΚ-Θ](#)), για όσα θέματα δεν έρχονται σε αντίθεση με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.

³ Άρθρο 67, παρ. 1 και 2 του ν. 3852/2010.

β. όποτε το ζητήσει η οικονομική επιτροπή ή η επιτροπή ποιότητας ζωής,⁴

γ. όποτε το ζητήσει το ένα τρίτο (1/3), τουλάχιστον, του συνολικού αριθμού των μελών του συμβουλίου.

Η αρμοδιότητα σύγκλησης του συμβουλίου αποτελεί βασικό καθήκον του προέδρου του⁵, καθώς, για να λάβει αποφάσεις το δημοτικό συμβούλιο, πρέπει τα μέλη του να κληθούν σε ορισμένη ημέρα και ώρα για να συζητήσουν και να αποφανθούν για τα θέματα του δήμου. Για το λόγο αυτό, αδικαιολόγητη παράλειψη⁶ του προέδρου να καλέσει δύο (2) συνεχείς φορές το συμβούλιο, σύμφωνα με τα ανωτέρω, μπορεί να επιφέρει σε βάρος του την ποινή της αργίας και, σε περίπτωση υποτροπής, την έκπτωση από το αξίωμά του, κατόπιν απόφασης του Επόπτη Ο.Τ.Α., σύμφωνα με την πειθαρχική διαδικασία του άρθρου 234 του ν. 3852/2010 (Α' 87)⁷.

Σύγκληση κατόπιν αιτήματος του ενός τρίτου (1/3) των μελών του συμβουλίου

Σε ό,τι αφορά ειδικότερα στην περίπτωση σύγκλησης του δημοτικού συμβουλίου κατόπιν αιτήματος του ενός τρίτου (1/3) των μελών του δημοτικού συμβουλίου, επισημαίνονται τα εξής:

Για να συγκληθεί το συμβούλιο, πρέπει να υποβληθεί προς τον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου **γραπτή αίτηση η οποία να υπογράφεται από το ένα τρίτο (1/3) των μελών του συμβουλίου**,⁸ ανεξαρτήτως παράταξης από την οποία προέρχεται. Στην αίτηση πρέπει να αναγράφονται με σαφήνεια το θέμα ή τα θέματα για τα οποία ζητείται η σύγκληση.

⁴ Οι επιτροπές, στην περίπτωση αυτή, θέτουν τα θέματα υπόψη του προέδρου εγγράφως.

⁵ Σημειώνεται ότι **δεν μπορεί να εκδώσει πρόσκληση ο αντιπρόεδρος** του δημοτικού συμβουλίου, του οποίου τα καθήκοντα περιορίζονται στο να προεδρεύει στη συνεδρίαση, σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του προέδρου (άρθρο 69 παρ. 2 του ν. 3852/2010). Περιπτώσεις που εκδίδεται πρόσκληση από άλλο, πλην του προέδρου, πρόσωπο, είναι: α) η περίπτωση σύγκλησης από το 1/3 των μελών του συμβουλίου, όπως αναλύεται στην οικεία ενότητα και β) η περίπτωση πρόσκλησης που απευθύνει ο πρώτος σε σταυρούς προτίμησης σύμβουλος του επιτυχόντος συνδυασμού για την εκλογή των μελών του προεδρείου δημοτικού συμβουλίου, σύμφωνα με το άρθρο 64 του ν. 3852/2010.

⁶ Η «αδικαιολόγητη παράλειψη» κρίνεται κατά την πειθαρχική διαδικασία που λαμβάνει χώρα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 234 του ν. 3852/2010.

⁷ Άρθρο 67, παρ. 3 του ν. 3852/2010. Επισημαίνεται ότι όπου στην παρούσα εγκύκλιο αναφέρεται Επόπτης Ο.Τ.Α. και μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α., νοείται ο Συντονιστής της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, σύμφωνα με το άρθρο 238 του ν. 3852/2010.

⁸ Σύμφωνα με το άρθρο 67, παρ. 2α του ν. 3852/2010 αν κατά τον υπολογισμό του ενός τρίτου (1/3) προκύπτει δεκαδικός αριθμός, τότε ο αριθμός αυτός στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα, εφόσον πρόκειται για υποδιαίρεση μεγαλύτερη ή ίση του ημίσεως (0,5). Επομένως, σε 13μελές συμβούλιο πρέπει να αιτηθούν τη σύγκληση 4 μέλη, σε 17μελές 6 μέλη, σε 21μελές 7 μέλη, σε 27μελές 9 μέλη, σε 33μελές 11 μέλη, σε 41μελές 14 μέλη, σε 45μελές 15 μέλη και σε 49μελές 16 μέλη.

Ο πρόεδρος εκδίδει σχετική **πρόσκληση** για σύγκληση του δημοτικού συμβουλίου, στην οποία είναι δυνατόν να προσθέσει στην ημερήσια διάταξη και άλλα θέματα προς συζήτηση, πέραν αυτών που έχουν ζητηθεί από το ένα τρίτο (1/3) των μελών.

Στην περίπτωση που ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου δεν εκδώσει πρόσκληση⁹ το αργότερο μέχρι την έκτη ημέρα¹⁰ από την υποβολή της αίτησης, αυτή εκδίδεται εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος από τους συμβούλους που έκαναν την αίτηση¹¹. Η εκδιδόμενη πρόσκληση αφορά αποκλειστικά στο θέμα ή στα θέματα που έχουν αιτηθεί οι σύμβουλοι, οι οποίοι φέρουν και την ευθύνη για τη σχετική εισήγηση ενώπιον του συμβουλίου. Κατά τα λοιπά, η συνεδρίαση που έχει προκληθεί από το ένα τρίτο (1/3) των μελών του συμβουλίου δεν διαφοροποιείται από οποιαδήποτε άλλη συνεδρίαση.

B. Πρόσκληση σε συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου

Περιεχόμενο της πρόσκλησης

Προκειμένου το δημοτικό συμβούλιο να συνεδριάζει νόμιμα και να λαμβάνει αποφάσεις για τα θέματα αρμοδιότητάς του, πρέπει να προσκαλούνται όλα τα μέλη του. Η πρόσκληση εκδίδεται από τον **πρόεδρο¹² του δημοτικού συμβουλίου** και **δημοσιεύεται αυθημερόν στην ιστοσελίδα του δήμου.¹³** Η πρόσκληση πρέπει να φέρει αριθμό πρωτοκόλλου, χρονολογία, όνομα και υπογραφή του προέδρου.

Στην πρόσκληση αναγράφονται:

α) ο **τόπος της συνεδρίασης:**

Το δημοτικό συμβούλιο συνεδριάζει κατά κανόνα στο δημοτικό κατάστημα. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορεί να αποφασίζει, με την πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, να συνεδριάζει μόνιμα ή κατά περίπτωση σε άλλο κατάλληλο οίκημα της έδρας, αν κρίνει ότι το δημοτικό κατάστημα είναι ακατάλληλο ή δεν επαρκεί για τη συγκεκριμένη

⁹ Η πρόσκληση μπορεί να αφορά σε τακτική ή έκτακτη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου.

¹⁰ Η συνεδρίαση μπορεί να πραγματοποιηθεί και μετά την έκτη ημέρα, αρκεί η πρόσκληση να έχει εκδοθεί εντός της εξαήμερης αυτής προθεσμίας. Σημειώνεται ότι οι μέρες λογίζονται ως ημερολογιακές.

¹¹ Ευνόητο είναι ότι, σε περίπτωση που το ένα τρίτο (1/3) των μελών δεν κάνει χρήση του δικαιώματός του για σύγκληση του δημοτικού συμβουλίου για το θέμα ή τα θέματα που έχει αιτηθεί, ο πρόεδρος διατηρεί το δικαίωμα να το/τα συμπεριλάβει μεταγενέστερα σε ημερήσια διάταξη συνεδρίασης.

¹² Άρθρο 67, παρ. 1 του ν. 3852/2010.

¹³ Η ανάρτηση αποτελεί μέσο ευρύτερης γνωστοποίησης της πρόσκλησης στους πολίτες.

περίπτωση¹⁴, αλλά και στην έδρα οποιασδήποτε δημοτικής¹⁵ κοινότητας του δήμου¹⁶. Επίσης, μετά από προηγούμενη απόφαση των μελών του¹⁷, το δημοτικό συμβούλιο μπορεί να συνεδριάζει στην ιστορική έδρα του δήμου¹⁸.

β) ο χρόνος (ημερομηνία και ώρα)

Ο καθορισμός της ημερομηνίας και της ώρας εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου, ο οποίος και απευθύνει την πρόσκληση¹⁹. Σκόπιμο, ωστόσο, είναι να καταβάλλεται προσπάθεια οι συνεδριάσεις να διεξάγονται σε ημέρα και ώρα που διευκολύνει την πλειονότητα των μελών του δημοτικού συμβουλίου.

γ) τα θέματα της ημερήσιας διάταξης.

Η ημερήσια διάταξη **καταρτίζεται από τον πρόεδρο**²⁰, σε συνεργασία με τον δήμαρχο,²¹ τα άλλα όργανα διοίκησης του δήμου (οικονομική επιτροπή, επιτροπή ποιότητας ζωής, εκτελεστική επιτροπή) και τις υπηρεσίες του. Τα θέματα της ημερήσιας διάταξης πρέπει να αναγράφονται με σαφήνεια²². Σε αυτήν περιλαμβάνονται υποχρεωτικά όλα τα θέματα που προτείνει ο δήμαρχος, η εκτελεστική επιτροπή, η οικονομική επιτροπή και η επιτροπή ποιότητας ζωής. Επίσης, στην ημερήσια διάταξη συμπεριλαμβάνονται προς συζήτηση προτάσεις για την επίλυση διαφόρων ζητημάτων αρμοδιότητας του δημοτικού συμβουλίου, εφόσον έχουν κατατεθεί από τουλάχιστον είκοσι πέντε (25) άτομα (δημότες ή κατοίκους)²³, καθώς και οι αποφάσεις της δημοτικής επιτροπής διαβούλευσης εντός ενός (1)

¹⁴ Άρθρο 96, παρ. 1 του ν. 3463/2006 (Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων, Α' 114) και άρθρο 6, παρ. 2 της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας του Δημοτικού Συμβουλίου» (Β' 661, Α.Δ.Α.: 4ΑΓΝΚ-Θ).

¹⁵ Με το άρθρο 85 του ν. 4804/2021, όλες οι κοινότητες των δήμων μετονομάζονται σε δημοτικές κοινότητες.

¹⁶ Άρθρο 67, παρ. 12 του ν. 3852/2010.

¹⁷ Η απόφαση αυτή λαμβάνεται με το συνήθη τρόπο λήψης απόφασης του δημοτικού συμβουλίου, καθώς δεν υφίσταται πρόβλεψη για αυξημένη πλειοψηφία.

¹⁸ Άρθρο 6, παρ. 3 του ν. 3463/2006.

¹⁹ ΣτΕ 1908/2002.

²⁰ Άρθρο 67, παρ. 7 του ν. 3852/2010. Όπως έχει ήδη επισημανθεί, η αρμοδιότητα σύγκλησης του συμβουλίου με την έκδοση γραπτής πρόσκλησης αποτελεί βασικό καθήκον του προέδρου του, ενώ η δυνατότητα των μελών του συμβουλίου να παρεμβαίνουν στην κατάρτιση της ημερήσιας διάταξης εξαντλείται στην περίπτωση γραπτής αίτησης τουλάχιστον του 1/3 εξ αυτών.

²¹ Γνωμοδότηση ΝΣΚ 132/2001.

²² Για παράδειγμα, δεν είναι σκόπιμο να αναγράφεται ως θέμα ημερήσιας διάταξης το γενικόλογό «αιτήσεις - ανακοινώσεις». Βλ. ΣτΕ 1688/1982.

²³ Άρθρο 215, παρ. 3 του ν. 3463/2006.

μηνός από τη λήψη τους²⁴. Αντίγραφο της ημερήσιας διάταξης αποστέλλεται στους προέδρους και στα συμβούλια των δημοτικών κοινοτήτων²⁵.

Αν ένα θέμα έχει συζητηθεί ήδη²⁶ στο δημοτικό συμβούλιο και έχει ληφθεί απόφαση επ' αυτού, είτε θετική είτε αρνητική, μπορεί να τεθεί εκ νέου στην ημερήσια διάταξη άπαξ²⁷. Στην περίπτωση αυτή, απαιτείται αίτηση εκείνων που μπορεί να ζητήσουν σύγκληση του δημοτικού συμβουλίου (δηλ. του δημάρχου, της οικονομικής επιτροπής, της επιτροπής ποιότητας ζωής και του ενός τρίτου των μελών του δημοτικού συμβουλίου), η οποία θα πρέπει απαραίτητως να συνοδεύεται με νεότερα στοιχεία που καθιστούν αναγκαία την εκ νέου συζήτηση του θέματος. Σε αντίθετη περίπτωση, ο πρόεδρος δεν υποχρεούται να το συμπεριλάβει στην ημερήσια διάταξη.

Σε περίπτωση που προβλέπεται η πραγματοποίηση ειδικής συνεδρίασης²⁸, συνεδρίασης δηλαδή για συγκεκριμένο σκοπό σύμφωνα με το οικείο κανονιστικό πλαίσιο, δεν μπορούν να προστεθούν στην ημερήσια διάταξη άλλα θέματα πέραν αυτού για το οποίο πραγματοποιείται η συνεδρίαση.

Οι εισηγήσεις επί των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης γνωστοποιούνται στους δημοτικούς συμβούλους έγκαιρα, με οποιοδήποτε πρόσφορο τρόπο, προκειμένου αυτοί να ενημερώνονται όσο το δυνατόν πληρέστερα επί των θεμάτων που πρόκειται να συζητηθούν και να είναι σε θέση να αποφασίσουν επ' αυτών²⁹.

Κοινοποίηση της πρόσκλησης

Οι δημοτικοί σύμβουλοι, αμέσως μετά την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών, οφείλουν να δηλώνουν στον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου τόσο την ταχυδρομική όσο και την ηλεκτρονική τους διεύθυνση (e-mail), καθώς και τα υπόλοιπα στοιχεία επικοινωνίας τους. Η πρόσκληση σε συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου είναι έγγραφη και

²⁴ Άρθρο 76, παρ. 5 του ν. 3852/2010.

²⁵ Άρθρο 87, παρ. 4 του ν. 3852/2010.

²⁶ Η συζήτηση του συγκεκριμένου θέματος μπορεί να έχει γίνει εντός ή εκτός ημερήσιας διάταξης.

²⁷ Άρθρο 67, παρ. 2β του ν. 3852/2010.

²⁸ Ειδική συνεδρίαση προβλέπεται, για παράδειγμα, στην περίπτωση εκλογής προεδρείου του δημοτικού συμβουλίου, μελών οικονομικής επιτροπής και επιτροπής ποιότητας ζωής, ψήφισης του προϋπολογισμού, απολογισμού πεπραγμένων της δημοτικής αρχής, συζήτησης της έκθεσης πεπραγμένων της οικονομικής επιτροπής κ.ο.κ..

²⁹ Σε ό,τι αφορά στους προέδρους δημοτικών κοινοτήτων ή τους προέδρους συμβουλίων δημοτικών κοινοτήτων, πρέπει να τους αποστέλλονται οι εισηγήσεις και όλα τα στοιχεία του φακέλου των θεμάτων που τους αφορούν, όταν αυτοί συμμετέχουν στο δημοτικό συμβούλιο με δικαίωμα ψήφου.

κοινοποιείται στους συμβούλους με κάθε πρόσφορο μέσο³⁰ (τηλεφώνημα, μήνυμα μέσω κινητού τηλεφώνου ή ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, χρήση ηλεκτρονικής εφαρμογής). Σε κάθε περίπτωση, η κοινοποίηση πρέπει να αποδεικνύεται και να τηρείται στην υπηρεσία οποιοδήποτε στοιχείο την αποδεικνύει. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει τέτοιο στοιχείο³¹, σκόπιμη θα ήταν η καταγραφή σε ειδικό βιβλίο, αριθμημένο και με μονογραφή του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου, όπου θα σημειώνεται η χρονολογία και η ώρα της ενημέρωσης του μέλους του δημοτικού συμβουλίου και θα υπογράφει το πρόσωπο που έκανε την κοινοποίηση.

Σε περίπτωση που οι δημοτικοί σύμβουλοι δεν κατοικούν στην περιφέρεια του δήμου, στην ανωτέρω δήλωση οφείλουν να ορίσουν αντίκλητο στην έδρα του δήμου, ένα πρόσωπο δηλαδή στο οποίο θα επιδίδονται οι προσκλήσεις για το δημοτικό συμβούλιο. Επίσης, οι δημοτικοί σύμβουλοι μπορούν να ορίσουν οποιοδήποτε, κατά την επιλογή τους, πρόσφορο μέσο για τη γνωστοποίηση των ως άνω προσκλήσεων.

Η πρόσκληση γνωστοποιείται στα μέλη του δημοτικού συμβουλίου **τρεις (3) τουλάχιστον πλήρεις, ημερολογιακές ημέρες πριν από την ημέρα της συνεδρίασης**³², χρονικό διάστημα επαρκές για την ενημέρωση και την προετοιμασία των συμβούλων για την επικείμενη συζήτηση. Στις ημέρες αυτές δεν περιλαμβάνεται η ημέρα της επίδοσης και η ημέρα της συνεδρίασης³³. Η προθεσμία των τριών (3) ημερών μπορεί σε κατεπείγουσες περιπτώσεις να συμπτύσσεται (βλ. αναλυτικά παρακάτω στην ενότητα αναφορικά με την κατεπείγουσα συνεδρίαση).

Σημειώνεται ότι, αν μετά την αποστολή της πρόσκλησης προκύψουν λόγοι ανωτέρας βίας³⁴ για τους οποίους δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί η συνεδρίαση, είναι δυνατόν ο πρόεδρος να την αναβάλει ή ακόμα και να τη ματαιώσει, δεδομένου ότι εφόσον έχει το δικαίωμα σύγκλησης του δημοτικού συμβουλίου, συνακόλουθα έχει και το δικαίωμα αναβολής ή ματαίωσής της³⁵. Στην περίπτωση αυτή, ο πρόεδρος οφείλει να γνωστοποιεί την αναβολή ή τη ματαίωση της συνεδρίασης με κάθε πρόσφορο μέσο και να αναφέρει τους

³⁰ Άρθρο 67, παρ. 4 του ν. 3852/2010, βλ. ΣτΕ 327/2012, 3007/2010. Το μέσο αυτό μπορεί να προσδιορίζεται στον κανονισμό λειτουργίας κάθε δημοτικού συμβουλίου.

³¹ Για παράδειγμα, αν η γνωστοποίηση της πρόσκλησης έγινε μέσω κινητού τηλεφώνου.

³² Άρθρο 67, παρ. 4 του ν. 3852/2010, βλ. ΣτΕ 376/2009.

³³ Για παράδειγμα, αν μία πρόσκληση επιδοθεί στους δημοτικούς συμβούλους ημέρα Παρασκευή, η συνεδρίαση θα πρέπει να έχει οριστεί το νωρίτερο για την επόμενη Τρίτη.

³⁴ Όπως, για παράδειγμα, αδυναμία πρόσβασης λόγω καιρικών συνθηκών.

³⁵ Βλ. ΣτΕ 1881/2017, σκ. 9.

λόγους που την επιβάλλουν. Στην περίπτωση της αναβολής, η συνεδρίαση μπορεί να πραγματοποιείται με τα ίδια θέματα της ημερήσιας διάταξης, **άμεσα**, μετά την άρση των λόγων αναβολής, σε χρόνο που προσδιορίζει ο πρόεδρος, χωρίς να είναι απαραίτητο να τηρηθεί η προθεσμία των τριών (3) τουλάχιστον ημερών για τη γνωστοποίηση της πρόσκλησης³⁶. Στην περίπτωση της ματαίωσης³⁷ είναι απαραίτητη η έκδοση νέας πρόσκλησης, με την τήρηση της τριήμερης προθεσμίας γνωστοποίησής της.

Αποδέκτες της πρόσκλησης

Αποδέκτες της πρόσκλησης είναι υποχρεωτικά:

- ο δήμαρχος, αφού, σε περίπτωση μη πρόσκλησής του, η συνεδρίαση είναι άκυρη³⁸,
- τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου,
- οι πρόεδροι των συμβουλίων των δημοτικών κοινοτήτων άνω των τριακοσίων (300) κατοίκων ή οι πρόεδροι των δημοτικών κοινοτήτων έως τριακόσιους (300) κατοίκους, όταν συζητούνται θέματα της κοινότητάς τους³⁹.

Πρόσκληση δεν αποστέλλεται, όταν μέλος έχει κώλυμα συμμετοχής στη συνεδρίαση⁴⁰. Αν κατά τη συνεδρίαση απουσιάσει μέλος το οποίο είτε δεν έχει προσκληθεί καθόλου είτε δεν έχει προσκληθεί εγκαίρως, η συνεδρίαση δεν είναι νόμιμη, εκτός κι αν το μέλος αυτό είναι παρόν και δεν αντιλέγει για την πραγματοποίηση της συνεδρίασης⁴¹.

³⁶ Άρθρο 3, παρ. 10 της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας του Δημοτικού Συμβουλίου» (Β' 661, Α.Δ.Α.:4ΑΓΝΚ-Θ).

³⁷ Στην περίπτωση της ματαίωσης της συνεδρίασης συντάσσεται πρακτικό (άρθρο 97, παρ. 4, δεύτερο εδάφιο του ν. 3463/ 2006).

³⁸ Άρθρο 67, παρ. 6 του ν. 3852/2010.

³⁹ Σημειώνεται ότι οι πρόεδροι των συμβουλίων δημοτικών κοινοτήτων δεν αναπληρώνονται στο καθήκον τους αυτό από τους νόμιμους αναπληρωτές τους όταν απουσιάζουν ή κωλύονται.

⁴⁰ Π.χ. στην περίπτωση που δημοτικός σύμβουλος έχει τεθεί σε αργία, οπότε και επιβάλλεται να απέχει από τα καθήκοντά του. Διαφορετική είναι η περίπτωση που δημοτικός σύμβουλος δεν μπορεί να μετάσχει στη συζήτηση ενός θέματος ή στην κατάρτιση αποφάσεως του δημοτικού συμβουλίου, εφόσον ο ίδιος ή συγγενής του έως το δεύτερο βαθμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας έχει υλικό ή ηθικό συμφέρον, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 99 του ν.3463/2006, οπότε καλείται στη συνεδρίαση του συμβουλίου, πρέπει όμως να απέχει από τη συζήτηση συγκεκριμένου θέματος της ημερήσιας διάταξης.

⁴¹ Άρθρο 3, παρ. 7 της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας του Δημοτικού Συμβουλίου» (Β' 661, Α.Δ.Α.: 4ΑΓΝΚ-Θ). Επίσης, ΣτΕ 4296/ 2012.

Γ. Συνεδρίαση

Δημοσιότητα συνεδριάσεων

Οι συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου είναι δημόσιες⁴² και, επομένως, μπορεί να τις παρακολουθεί ελεύθερα όποιος δημότης ή πολίτης επιθυμεί. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις⁴³, το δημοτικό συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει αιτιολογημένα και με την ειδική πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνολικού αριθμού των μελών του, ότι θα συνεδριάσει κεκλεισμένων των θυρών. Η απόφασή του αυτή ανακοινώνεται στη δημόσια συνεδρίαση που προηγείται της συνεδρίασης κεκλεισμένων των θυρών.

Απαρτία

Για να είναι νόμιμη η συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου και προκειμένου αυτό να λαμβάνει έγκυρες αποφάσεις, είναι απαραίτητο να παρευρίσκεται στη συνεδρίαση ένας ελάχιστος αριθμός μελών (απαρτία). Στο δημοτικό συμβούλιο, για να υπάρχει απαρτία, πρέπει **τα παρόντα μέλη να είναι περισσότερα από τα απόντα**⁴⁴. Η απαρτία λαμβάνεται στην αρχή της συνεδρίασης⁴⁵, με βάση τον αριθμό των δημοτικών συμβούλων που έχουν ορκισθεί κα εγκατασταθεί⁴⁶. Τα μέλη του συμβουλίου που ήταν παρόντα κατά την έναρξη της συνεδρίασης και με την παρουσία τους υπήρξε απαρτία λογίζονται ως παρόντα μέχρι το τέλος της συνεδρίασης ως προς την ύπαρξη απαρτίας, ακόμα κι αν αποχωρήσουν⁴⁷. Η

⁴² Άρθρο 67, παρ. 1 του ν. 3852/2010.

⁴³ Για παράδειγμα, αν προκύπτει κάποιος σοβαρός κίνδυνος διαταραχής της δημόσιας τάξης ή προσβολής της προσωπικότητας και ιδιωτικότητας κάποιου προσώπου.

⁴⁴ Άρθρο 96, παρ. 2 του ν. 3463/2006 «Τόπος συνεδρίασης, απαρτία και λήψη αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου». Επομένως, στα 13μελή συμβούλια υπάρχει απαρτία, όταν παρευρίσκονται τουλάχιστον επτά (7) σύμβουλοι, στα 17μελή όταν παρευρίσκονται τουλάχιστον εννέα (9) σύμβουλοι, στα 21μελή τουλάχιστον έντεκα (11) σύμβουλοι, στα 27μελή τουλάχιστον δεκατέσσερις (14) σύμβουλοι, στα 33μελή τουλάχιστον δεκαεπτά (17) σύμβουλοι, στα 41μελή τουλάχιστον είκοσι ένας (21) σύμβουλοι, στα 45μελή τουλάχιστον είκοσι τρεις (23) σύμβουλοι, και στα 49μελή τουλάχιστον είκοσι πέντε (25) σύμβουλοι.

⁴⁵ Σε περίπτωση που μετέχουν στη συνεδρίαση πρόεδρος κοινότητας ή πρόεδρος συμβουλίου κοινότητας, δεν υπολογίζονται για τη διαπίστωση της απαρτίας των μελών του δημοτικού συμβουλίου. Η ύπαρξη της απαρτίας δέον να διαπιστώνεται και να εκφωνείται από τον προεδρεύοντα με την παρουσία των δημοτικών συμβούλων εντός της αίθουσας, βλ. Γνωμοδότηση ΝΣΚ 100/1995.

⁴⁶ Άρθρο 55, παρ. 10 του ν. 3852/2010. Επομένως, λαμβάνονται υπόψη και όσοι σύμβουλοι έχουν τεθεί σε αργία.

⁴⁷ Αν μέλος αποχωρήσει κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης, οφείλει να το δηλώσει στον Γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου (άρθρο 4 της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος κανονισμός λειτουργίας Δημοτικού Συμβουλίου» (Β' 661, Α.Δ.Α.: 4ΑΓΝΚ-Θ).

απαρτία, επομένως, θεωρείται ότι συντρέχει για όλα τα θέματα που συζητούνται στη συνεδρίαση αυτή.

Αν **μετά από δύο (2) συνεχείς⁴⁸ προσκλήσεις** το συμβούλιο δεν έχει απαρτία, συνεδριάζει ύστερα από **τρίτη πρόσκληση** και λαμβάνει αποφάσεις μόνο για τα θέματα που είχαν εγγραφεί στην αρχική ημερήσια διάταξη, εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα αποτελούν το **ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του**. Στην τρίτη πρόσκληση γίνεται ειδική αναφορά των ανωτέρω.⁴⁹

Συζήτηση

Πριν από την έναρξη της συνεδρίασης, ο γραμματέας του δημοτικού συμβουλίου εγγράφει σε κατάλογο τους υποψήφιους ομιλητές, είτε αυτοί είναι ειδικοί αγορητές ανά θέμα που ορίζονται από τις παρατάξεις με σχετική γραπτή δήλωσή τους είτε δημοτικοί σύμβουλοι που επιθυμούν να τοποθετηθούν ανά θέμα⁵⁰. Με τον ίδιο τρόπο, εγγράφονται παρευρισκόμενοι εκπρόσωποι φορέων ή πολίτες που επιθυμούν να λάβουν το λόγο για επιμέρους θέματα της ημερήσιας διάταξης και για τους οποίους το δημοτικό συμβούλιο θα αποφασίσει στη συνέχεια εάν θα παρέμβουν ή όχι στη συζήτηση⁵¹.

Η έναρξη της συζήτησης κηρύσσεται από τον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου. Ο δήμαρχος μετέχει στις συζητήσεις του συμβουλίου χωρίς ψήφο. Έχει το δικαίωμα να εκφράζει τις απόψεις του κατά προτεραιότητα. Όταν απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώνεται νομίμως από τον αρμόδιο αντιδήμαρχο. Στην περίπτωση όμως αυτή, ο αναπληρωτής δεν στερείται του δικαιώματος της ψήφου κατά τη λήψη αποφάσεων από το συμβούλιο, καθόσον δεν έχει απωλέσει την ιδιότητα του δημοτικού συμβούλου⁵².

Στις συνεδριάσεις των δημοτικών συμβουλίων λαμβάνουν το λόγο, εκτός του δημάρχου και του αρμόδιου αντιδημάρχου, οι επικεφαλής των παρατάξεων και οι ομιλητές που έχουν εγγραφεί πριν την έναρξη της συνεδρίασης. Με τον κανονισμό λειτουργίας του δημοτικού συμβουλίου, επιβάλλονται οι αντίστοιχοι χρονικοί περιορισμοί για τις συζητήσεις

⁴⁸ Οι συνεχείς προσκλήσεις μπορεί να αφορούν σε τακτική ή έκτακτη συνεδρίαση.

⁴⁹ Άρθρο 96, παρ. 3 του ν. 3463/2006. Διευκρινίζεται ότι στη δεύτερη πρόσκληση τα θέματα της ημερήσιας διάταξης τίθενται ελευθέρως από τον πρόεδρο, σύμφωνα με τα ανωτέρω διαλαμβανόμενα.

⁵⁰ Άρθρο 4 της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας του Δημοτικού Συμβουλίου» (Β' 661, Α.Δ.Α.:4ΑΓΝΚ-Θ).

⁵¹ Άρθρο 67, παρ. 9 του ν. 3852/2010.

⁵² Άρθρο 67, παρ. 6 του ν. 3852/2010.

στο δημοτικό συμβούλιο και τις αγορεύσεις των ομιλητών.

Δημοτικός σύμβουλος κωλύεται⁵³ να μετάσχει τόσο στη συζήτηση όσο και στη διαδικασία λήψης απόφασης από το δημοτικό συμβούλιο, σε υποθέσεις από την έκβαση των οποίων ο ίδιος ή συγγενής του έως το δεύτερο βαθμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας εξαρτά υλικό ή ηθικό συμφέρον. Στις ανωτέρω περιπτώσεις, ο σύμβουλος υποχρεούται να ενημερώσει το δημοτικό συμβούλιο περί του κωλύματός του και συνακόλουθα να απέχει από τη συζήτηση και τη διαδικασία της ψηφοφορίας αναφορικά με τη συγκεκριμένη υπόθεση. Η ίδια υποχρέωση αποχής από τη συζήτηση και τη διαδικασία λήψης απόφασης βαρύνει και τους δημάρχους και αντιδημάρχους⁵⁴, προκειμένου να διασφαλιστεί τόσο το κύρος των αιρετών της αυτοδιοίκησης, όσο και η αμερόληπτη και αντικειμενική κρίση των μελών του συλλογικού οργάνου⁵⁵.

Τη συζήτηση του δημοτικού συμβουλίου διευθύνει ο πρόεδρός του, ο οποίος και λαμβάνει κάθε κατάλληλο μέτρο για την ευταξία της συνεδρίασης. Μπορεί να ζητήσει και την αποβολή κάθε προσώπου που διαταράσσει τη συνεδρίαση⁵⁶.

Στην περίπτωση που ο πρόεδρος απουσιάζει ή κωλύεται, τον αναπληρώνει ο αντιπρόεδρος, ο οποίος τον αντικαθιστά στη διεύθυνση της συνεδρίασης. Αν απουσιάζει ή κωλύεται και ο αντιπρόεδρος, ασκεί τα καθήκοντα του προέδρου όποιος από τους παρόντες συμβούλους του **συνδυασμού του δημάρχου** έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, όποιος είναι εγγεγραμμένος πρώτος στην απόφαση του δικαστηρίου⁵⁷. Αν απουσιάζει ή κωλύεται ο αντιπρόεδρος ή ο γραμματέας του δημοτικού συμβουλίου, δεν αναπληρώνονται.

Το δημοτικό συμβούλιο, δια του προέδρου του, δύναται να καλεί στη συνεδρίαση δημοτικούς υπαλλήλους ή ιδιώτες για να του παρέχουν πληροφορίες σχετικές με τα θέματα

⁵³ Άρθρο 99, παρ. 1 και 2 του ν. 3463/2006, καθώς και άρθρο 10 της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος Κανονισμός Δημοτικού Συμβουλίου» (Α.Δ.Α.: 4ΑΓΝΚ-Θ).

⁵⁴ Άρθρο 61, παρ 1, περ. γ' του ν. 3852/2010.

⁵⁵ Η ανωτέρω υποχρέωση αποχής από τη συζήτηση και τη λήψη σχετικής απόφασης, όταν αιρετός έχει υλικό ή ηθικό συμφέρον, εξυπηρετεί το σχηματισμό αμερόληπτης κρίσης των ασκούντων διοίκηση και θεμελιώνεται και συνταγματικά, τόσο από τις διατάξεις των άρθρων 2 και 5 του Συντάγματος όσο και από τη γενική συνταγματική αρχή του κράτους δικαίου. Βλ. Τομαρά, Η αρχή της αμεροληψίας στη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, *Θεωρία και Πράξη Διοικητικού Δικαίου*, έτος 10^ο, αρ. τεύχους 94, σελ. 113 επ. Σχ. είναι και η απόφαση του ΣτΕ1576/2011.

⁵⁶ Άρθρο 69, παρ. 1 του ν. 3852/2010.

⁵⁷ Σύμφωνα με το άρθρο 69, παρ. 2 του ν. 3852/2010, «αν απουσιάζει ή κωλύεται και ο αντιπρόεδρος, όποιος από τους παρόντες συμβούλους του επιτυχόντος συνδυασμού έχει εκλεγεί με τις περισσότερες ψήφους και, σε περίπτωση ισοψηφίας, όποιος είναι γραμμένος πρώτος στην απόφαση του δικαστηρίου, ασκεί τα καθήκοντα του προέδρου».

που συζητούνται. Η παρουσία των καλούμενων υπαλλήλων είναι υποχρεωτική⁵⁸.

Μολονότι δεν υφίσταται ρητή σχετική πρόβλεψη, ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου, ο οποίος έχει την ευθύνη κατάρτισης της ημερήσιας διάταξης, δύναται θέμα το οποίο έχει εγγράψει ο ίδιος στην ημερήσια διάταξη να το αποσύρει αιτιολογημένα και να μη το θέσει ενώπιον του συμβουλίου προς συζήτηση.

Μετά την ολοκλήρωση της συζήτησης, ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου διατυπώνει την πρόταση προς ψήφιση επί του θέματος⁵⁹. **Σημειώνεται ότι, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπεται ρητά, δεν επιτρέπεται η διατύπωση εναλλακτικών προτάσεων προς ψήφιση.**

Το συμβούλιο λαμβάνει αποφάσεις κατά κανόνα με φανερή ψηφοφορία για κάθε θέμα ξεχωριστά. Κατά την ψηφοφορία οι σύμβουλοι καλούνται να δηλώσουν τη βούλησή τους ονομαστικά (ή δια ανάτασης χειρός) και έχουν τις εξής δυνατότητες:

- ✓ να ψηφίσουν θετικά, **υπέρ** δηλαδή της διαμορφωθείσας πρότασης,
- ✓ να ψηφίσουν αρνητικά, **κατά** δηλαδή της διαμορφωθείσας πρότασης,
- ✓ να δώσουν **λευκή ψήφο**,
- ✓ να **αρνηθούν να δώσουν ψήφο (αποχή** από την ψηφοφορία, η οποία εκφράζεται συνήθως με τη δήλωση «παρών»).

Ο πρόεδρος κηρύσσει τη λήξη της συνεδρίασης, όταν έχουν συζητηθεί όλα τα θέματα της ημερήσιας διάταξης. Για τη λήξη της συνεδρίασης χωρίς να έχουν εξαντληθεί όλα τα θέματα της ημερήσιας διάταξης (εάν για παράδειγμα η συζήτηση ενός θέματος παρατείνεται επί μακρόν), αποφαινεται το δημοτικό συμβούλιο⁶⁰. Στην περίπτωση αυτή, υπάρχουν δύο δυνατότητες: είτε το δημοτικό συμβούλιο να αποφασίσει την **άμεση επανάληψη** της συνεδρίασης για τα εναπομείναντα θέματα, οπότε ορίζει συγκεκριμένη ημερομηνία και ώρα διεξαγωγής της χωρίς να απαιτείται η αποστολή νέας πρόσκλησης⁶¹, είτε αν αυτό δεν συμβεί, τα εναπομείναντα θέματα να συμπεριληφθούν σε νέα πρόσκληση για συνεδρίαση την οποία θα αποστείλει ο πρόεδρος.

⁵⁸ Για την παράστασή τους ενώπιον του δημοτικού συμβουλίου, καταβάλλεται σε αυτούς αποζημίωση αντίστοιχη με εκείνη που λαμβάνουν τα μέλη συλλογικών οργάνων, σύμφωνα με το άρθρο 21 του ν.4354/2015 (Α' 176).

⁵⁹ Άρθρο 4 της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας του Δημοτικού Συμβουλίου» (Β' 661, Α.Δ.Α.: 4ΑΓΝΚ-Θ).

⁶⁰ Άρθρο 7, παρ. 13 της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας του Δημοτικού Συμβουλίου» (Β' 661, Α.Δ.Α.: 4ΑΓΝΚ-Θ).

⁶¹ Στην περίπτωση αυτή, οι απόντες δημοτικοί σύμβουλοι δέον είναι να ενημερωθούν με κάθε πρόσφορο μέσο.

Αν η συζήτηση ενός θέματος διαρκεί περισσότερες από μία συνεδριάσεις ή αν η συζήτηση των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης συνεχιστεί σε επόμενη συνεδρίαση, χωρίς την αποστολή νέας πρόσκλησης, η συνεδρίαση θεωρείται ενιαία⁶². Στην περίπτωση αυτή, η απόφαση λαμβάνεται από τα μέλη που μετέχουν στην τελευταία συνεδρίαση⁶³, αφού πρώτα ο πρόεδρος ενημερώσει το σώμα για όσα συζητήθηκαν στην προηγούμενη συνεδρίαση. Η ενημέρωση πρέπει να προκύπτει από δήλωση των μελών αυτών, η οποία και καταχωρείται στα πρακτικά⁶⁴.

Λήψη απόφασης

Το δημοτικό συμβούλιο λαμβάνει αποφάσεις με την **απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του**⁶⁵. Εάν κατά τον υπολογισμό της πλειοψηφίας προκύπτει δεκαδικός αριθμός ίσος και άνω του μισού της μονάδας, τότε αυτός στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα. Τονίζεται ότι ο αριθμός των μελών που απαιτείται για να ληφθεί μία απόφαση δεν θα πρέπει, σε καμία περίπτωση, να συγχέεται με τον αριθμό των μελών που απαιτείται για τον σχηματισμό απαρτίας η οποία, όπως έχει ήδη επισημανθεί, λαμβάνεται μία φορά στην αρχή της συνεδρίασης, αποτελεί προϋπόθεση για τη λήψη έγκυρων αποφάσεων καθόλη τη διάρκεια της και θεωρείται ότι συντρέχει για κάθε θέμα που συζητείται σε αυτή.

Η λήψη απόφασης με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών αποτελεί το γενικό κανόνα λήψης απόφασης από το δημοτικό συμβούλιο. Περαιτέρω, επισημαίνονται οι εξής επιμέρους περιπτώσεις:

✓ Σε περίπτωση που για κάποιο θέμα υπάρχει ειδική διάταξη που ορίζει άλλη πλειοψηφία με την οποία πρέπει να ληφθεί απόφαση, **ακολουθείται η πλειοψηφία που ορίζεται από τη διάταξη αυτή**⁶⁶.

⁶² Δεν απαιτείται, επομένως, η εκ νέου διαπίστωση της απαρτίας.

⁶³ Αν τα πρόσωπα που συμμετείχαν στην τελευταία αυτή συνεδρίαση είναι διαφορετικά από αυτά που συμμετείχαν στην αρχική, δεν υπάρχει πλημμέλεια στην απόφαση (άρθρο 8, παρ. 13 της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας του Δημοτικού Συμβουλίου» (Β' 661, Α.Δ.Α.: 4ΑΓΝΚ-Θ).

⁶⁴ ΣτΕ 2014/2012, 2085/2011, 553/2003.

⁶⁵ Άρθρο 96, παρ. 4 του ν. 3463/2006.

⁶⁶ Άρθρο 96, παρ. 4 του ν. 3463/2006. Ο πρόεδρος του συμβουλίου οφείλει κάθε φορά να αναφέρει στο σώμα την πλειοψηφία που προβλέπει ο νομοθέτης για τη λήψη της απόφασης. Για παράδειγμα, για τη λήψη κανονιστικής απόφασης, σύμφωνα με το άρθρο 79 του ν. 3463/2006, απαιτείται απόφαση η οποία λαμβάνεται με την **απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του συμβουλίου**. Επομένως, σε ένα συμβούλιο με είκοσι επτά (27) μέλη απαιτούνται δεκατέσσερις (14) τουλάχιστον θετικές ψήφοι για τη λήψη της συγκεκριμένης

- ✓ Σε περίπτωση ισοψηφίας και εφόσον η ψηφοφορία είναι φανερή, επικρατεί η άποψη υπέρ της οποίας τάσσεται ο πρόεδρος⁶⁷.
 - ✓ Σε περίπτωση αποχώρησης μελών κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης πριν από τη λήψη απόφασης για κάποιο θέμα, η απαιτούμενη πλειοψηφία υπολογίζεται **επί των υπολοίπων, πραγματικά παρόντων μελών** κατά την ψηφοφορία (βλ. παράδειγμα Α)⁶⁸.
- Επισημαίνεται στο σημείο αυτό ότι τα διαλαμβανόμενα στην ενότητα Β1 και 2 της αριθ. 93/60173/23.08.2019 εγκυκλίου (Α.Δ.Α.:ΩΓ88465ΧΘ7-ΘΙΡ) για τη λήψη απόφασης από το δημοτικό συμβούλιο σε περίπτωση πλασματικής απαρτίας δεν έχουν πλέον ισχύ, λόγω μεταγενέστερης αλλαγής στο νομοθετικό πλαίσιο⁶⁹.
- ✓ Αν κάποιο μέλος του συμβουλίου δίδει λευκή ψήφο ή αρνείται να δώσει ψήφο⁷⁰, αυτή δεν υπολογίζεται στην καταμέτρηση ούτε των θετικών ούτε των αρνητικών ψήφων. Τα μέλη του συλλογικού οργάνου που δίδουν λευκή ψήφο ή δηλώνουν ότι απέχουν από την ψηφοφορία, δεν προσυπολογίζονται στα παρόντα μέλη για τη λήψη απόφασης⁷¹. Στην περίπτωση αυτή, η κατά τα ανωτέρω απόλυτη πλειοψηφία των πραγματικά παρόντων, υπολογίζεται **επί των μελών που δίδουν είτε θετική είτε αρνητική ψήφο** (βλ. παράδειγμα Β)⁷².
 - ✓ Σε περίπτωση που μετέχει στη συνεδρίαση πρόεδρος δημοτικής κοινότητας ή πρόεδρος συμβουλίου δημοτικής κοινότητας⁷³, η ψήφος του **είναι ισότιμη με την**

απόφασης. Αντίστοιχα, για την επιλογή του Συμπαραστάτη του Δημότη, απαιτείται απόφαση η οποία λαμβάνεται **με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) των παρόντων μελών** του δημοτικού συμβουλίου, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 77 του ν. 3852/2010. Επομένως, σε 27μελές δημοτικό συμβούλιο όπου παρευρίσκονται είκοσι πέντε (25) μέλη, απαιτούνται δεκαπέντε (15) τουλάχιστον θετικές ψήφοι, κ.ο.κ.

⁶⁷ Άρθρο 96, παρ. 4 του ν. 3463/2006 «Τόπος συνεδρίασης, απαρτία και λήψη αποφάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου». Σημειώνεται ότι, ελλείψει αντίστοιχης νομοθετικής πρόβλεψης, η ψήφος του αντιπροέδρου σε περίπτωση ισοψηφίας όταν αυτός αναπληρώνει τον πρόεδρο επειδή απουσιάζει ή κωλύεται δεν υπερσχύει.

⁶⁸ Άρθρο 67, παρ. 10 του ν. 3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1β του άρθρου 177 του ν. 4635/2019 (Α' 167).

⁶⁹ Εξακολουθούν, όμως, να ισχύουν αναφορικά με την οικονομική επιτροπή και την επιτροπή ποιότητας ζωής, για τις οποίες δεν έχει τροποποιηθεί το νομοθετικό πλαίσιο.

⁷⁰ Άρθρο 67, παρ. 10 του ν. 3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1β του άρθρου 177 του ν. 4635/2019.

⁷¹ Αφού τα μέλη αυτά λογίζονται παρόντα στη συνεδρίαση μόνο ως προς την ύπαρξη απαρτίας και όχι ως προς τον σχηματισμό της απαιτούμενης για τη λήψη απόφασης πλειοψηφίας για συγκεκριμένο θέμα, καθώς η ψήφος τους δεν προσμετράται ούτε στις θετικές ούτε στις αρνητικές ψήφους, θεωρούνται απόντα κατά τη λήψη απόφασης για το συγκεκριμένο θέμα.

⁷² Στην περίπτωση άρνησης ψήφου ή λευκής ψήφου, αυτή καταχωρείται στα πρακτικά και η απόφαση λαμβάνεται **ομόφωνα ή κατά πλειοψηφία επί των καταμετρούμενων ψήφων**, δηλ. επί των θετικών και αρνητικών.

⁷³ Άρθρο 67, παρ. 8 του ν. 3852/2010 και άρθρο 7, παρ. 7 της απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών αριθ. 16852/06.04.2011 «Πρότυπος Κανονισμός Λειτουργίας του Δημοτικού Συμβουλίου» (Β' 661, Α.Δ.Α.: 4ΑΓΝΚ-Θ).

ψήφο των δημοτικών συμβούλων κατά τον υπολογισμό της πλειοψηφίας και προσμετράται στον αριθμό των ψήφων που απαιτούνται για τη λήψη της συγκεκριμένης απόφασης⁷⁴ (βλ. παράδειγμα Γ).

- ✓ Στην περίπτωση ψήφισης προϋπολογισμού και τελών, έγκυρες και ως εκ τούτου προσμετρώμενες για την πλήρωση της προϋπόθεσης της απόλυτης πλειοψηφίας των παρόντων μελών του δημοτικού συμβουλίου προκειμένου μια πρόταση να εγκριθεί, θεωρούνται μόνο εκείνες οι ψήφοι που τοποθετούνται υπέρ κάποιας νομίμως κατατεθειμένης πρότασης (είτε αυτή προέρχεται από την οικονομική ή εκτελεστική επιτροπή είτε από άλλο μέλος ή παράταξη του συλλογικού οργάνου)⁷⁵.
- ✓ Στην περίπτωση που μέλη έχουν τεθεί σε αργία και απαιτείται βάσει των οικείων διατάξεων απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του δημοτικού συμβουλίου, αυτή υπολογίζεται με βάση τον αριθμό των δημοτικών συμβούλων που έχουν ορκισθεί και εγκατασταθεί⁷⁶.

Παραδείγματα λήψης απόφασης

Για την πληρέστερη κατανόηση του τρόπου λήψης αποφάσεων από το δημοτικό συμβούλιο, χρησιμοποιείται ως παράδειγμα **συνεδρίαση 27μελούς δημοτικού συμβουλίου, στην έναρξη της οποίας παρευρίσκονται είκοσι πέντε (25) μέλη.**

Δεδομένης της απαρτίας, το συμβούλιο προχωρά στη συζήτηση των θεμάτων. Για τη λήψη απόφασης απαιτούνται, σύμφωνα με το γενικό κανόνα λήψης αποφάσεων, και με την επιφύλαξη ύπαρξης ειδικότερων διατάξεων, τουλάχιστον δεκατρείς (13) ψήφοι υπέρ ή κατά της διαμορφωθείσας πρότασης επί των είκοσι πέντε (25) παρόντων μελών (με την παραδοχή ότι κανένα μέλος του συμβουλίου δεν αρνείται να ψηφίσει ή δεν δίδει λευκή ψήφο). Αν η πρόταση προς ψήφιση συγκεντρώσει δεκατρείς (13) κατ' ελάχιστο θετικές ψήφους

Αναλυτικά, για τη λήψη απόφασης από το δημοτικό συμβούλιο στην περίπτωση αυτή, βλ. την αριθ. 8/1674/21.02.2018 εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών (Β' 661, [Α.Δ.Α.: ΨΠΛΕ465ΧΘ7-35Ω](#)).

⁷⁴ Προκειμένου για τη λήψη απόφασης σχετικά με την ανάληψη μέτρων από το δημοτικό συμβούλιο διαφοροποιημένων ανά κοινότητα, επιβάλλεται η πρόσκληση εκείνων των προέδρων δημοτικών κοινοτήτων ή των προέδρων συμβουλίων δημοτικών κοινοτήτων, στις οποίες ασκείται διαφοροποιημένη πολιτική (ΣτΕ 4602 2015, 2185/2012). Στην περίπτωση αυτή, η σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου είναι διακριτή ανά κοινότητα, αφού ο κάθε πρόεδρος κοινότητας ή πρόεδρος συμβουλίου κοινότητας έχει δικαίωμα ψήφου μόνο για τα ζητήματα που αφορούν στην κοινότητα την οποία εκπροσωπεί.

⁷⁵ Σχ. οι αριθ. [90814/117/19.12.2019](#) και 108/72349/16.10.2019 εγκύκλιοι του Υπουργείου Εσωτερικών.

⁷⁶ Άρθρο 55, παρ. 10 του ν. 3852/2010.

εγκρίνεται (υπερψηφίζεται), αλλιώς καταψηφίζεται (απορρίπτεται). Περαιτέρω, παρατηρούνται τα εξής:

Α. Λήψη απόφασης όταν ορισμένα μέλη του συμβουλίου αποχωρούν κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης

Έστω ότι, μετά τη συζήτηση, π.χ. του τρίτου θέματος της ημερήσιας διάταξης, αποχωρήσουν τρία (3) μέλη και απομείνουν είκοσι δύο (22) τα οποία όλα ψηφίζουν υπέρ ή κατά της πρότασης του προέδρου (δεν υπάρχουν δηλ. μέλη που αρνούνται να ψηφίσουν ή δίδουν λευκή ψήφο). Για να ληφθεί απόφαση, η απαιτούμενη πλειοψηφία υπολογίζεται επί των είκοσι δύο (22) παρόντων μελών και, επομένως, για την υπερψήφιση της πρότασης χρειάζονται τουλάχιστον δώδεκα (12) ψήφοι υπέρ, αλλιώς ή πρόταση καταψηφίζεται⁷⁷.

Με τον ίδιο τρόπο, αν μετά τη συζήτηση π.χ. του έβδομου θέματος αποχωρήσουν ακόμα εννέα (9) μέλη, η πλειοψηφία υπολογίζεται επί των υπολοίπων δεκατριών (13) παρόντων μελών και χρειάζονται τουλάχιστον επτά (7) θετικές ψήφοι για να υπερψηφιστεί η πρόταση.

Β. Λήψη απόφασης όταν ορισμένα μέλη του συμβουλίου δίδουν λευκή ψήφο ή απέχουν από την ψηφοφορία

Έστω ότι τα είκοσι πέντε (25) παρευρισκόμενα μέλη του συμβουλίου ψηφίσουν ως εξής:

- δεκατέσσερα (14) μέλη τάσσονται υπέρ της πρότασης προς ψήφιση,
- εννέα (9) μέλη τάσσονται κατά αυτής,
- ένα (1) μέλος δίδει λευκή ψήφο,
- ένα (1) μέλος δηλώνει ότι απέχει από τη ψηφοφορία.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, η λευκή ψήφος και η άρνηση ψήφου δεν καταμετρώνται και η απόφαση λαμβάνεται επί των είκοσι τριών (23) μελών που δίδουν είτε θετική είτε αρνητική ψήφο. Απαιτούνται, επομένως, τουλάχιστον δώδεκα (12) ψήφοι για να ληφθεί απόφαση. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, υπάρχουν δεκατέσσερις (14) θετικές ψήφοι, οπότε το συμβούλιο υπερψηφίζει την πρόταση.

⁷⁷ Στην περίπτωση ύπαρξης έντεκα (11) θετικών έναντι (11) αρνητικών ψήφων, επικρατεί η άποψη υπέρ της οποίας τάχθηκε με την ψήφο του ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου.

Γ. Λήψη απόφασης όταν συμμετέχει πρόεδρος δημοτικής κοινότητας ή πρόεδρος συμβουλίου δημοτικής κοινότητας με δικαίωμα ψήφου

Στην περίπτωση που στη συζήτηση π.χ. του δεύτερου θέματος της ημερησίας διάταξης συμμετέχει πρόεδρος συμβουλίου δημοτικής κοινότητας ή πρόεδρος δημοτικής κοινότητας με δικαίωμα ψήφου, οι παρευρισκόμενοι για τη λήψη απόφασης υπολογίζονται σε είκοσι έξι (26) και απαιτούνται τουλάχιστον δεκατέσσερις⁷⁸ (14) ψήφοι υπέρ ή κατά της διαμορφωθείσας πρότασης, προκειμένου αυτή να υπερψηφιστεί ή να καταψηφιστεί (με την επιφύλαξη μη ύπαρξης λευκών ψήφων ή αποχής ορισμένων συμβούλων από την ψηφοφορία, οπότε η απόφαση λαμβάνεται σύμφωνα με τα ανωτέρω). Στην καταμέτρηση των ψήφων προσμετράται και η ψήφος του προέδρου συμβουλίου δημοτικής κοινότητας ή προέδρου δημοτικής κοινότητας.

Στην περίπτωση που το συμβούλιο πρέπει να λάβει απόφαση βάσει της παρ. 2 του άρθρου 79 του ν. 3463/2006, δηλαδή με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, στο συνολικό αριθμό των μελών προσμετράται και ο πρόεδρος του συμβουλίου δημοτικής κοινότητας, οπότε επί των είκοσι οχτώ (28) συνολικά συμβούλων⁷⁹, απαιτούνται τουλάχιστον δέκα πέντε (15) ψήφοι υπέρ ή κατά⁸⁰.

⁷⁸ Και σε αυτήν την περίπτωση, η απόφαση μπορεί να ληφθεί και με δεκατρείς (13) θετικές έναντι δεκατριών (13) αρνητικών ψήφων, οπότε επικρατεί η άποψη υπέρ της οποίας τάσσεται ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου.

⁷⁹ Με την επιφύλαξη ύπαρξης ισοψηφίας, οπότε επικρατεί η ψήφος του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου.

⁸⁰ Επίσης, στην περίπτωση κήρυξης, κατά την παρ. 1 του άρθρου 212 του ν. 3463/2006, απαλλοτρίωσης ή σύστασης δουλείας ακινήτου που βρίσκεται στη διοικητική περιφέρεια κοινότητας δήμου, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, η ψήφος του προέδρου της αντίστοιχης κοινότητας προσμετράται τόσο για τον σχηματισμό της απόλυτης πλειοψηφίας όσο και για τη λήψη της απόφασης (ΣτΕ 1952/ 2016).

Δ. Κατεπείγουσα συνεδρίαση και συζήτηση θεμάτων εκτός ημερήσιας διάταξης

Όταν ανακύπτουν θέματα που έχουν κατεπείγοντα χαρακτήρα, για τα οποία το δημοτικό συμβούλιο πρέπει να λάβει άμεσα απόφαση, δίδονται από τον νομοθέτη οι εξής δυνατότητες:

α) Μπορεί να παρακάμπτεται η υποχρέωση για την επίδοση ή γνωστοποίηση της πρόσκλησης τουλάχιστον τρεις (3) ημέρες πριν τη συνεδρίαση και η πρόσκληση να αποστέλλεται ακόμα και την ημέρα της συνεδρίασης, η οποία διεξάγεται κατεπειγόντως είτε δια ζώσης είτε δια περιφοράς.

β) Ακόμη κι αν έχει καταρτιστεί η ημερήσια διάταξη και έχει σταλεί η πρόσκληση⁸¹, μπορεί να συζητούνται θέματα και εκτός ημερησίας διάταξης⁸².

Ειδικότερα επισημαίνονται τα εξής για κάθε μία από τις ανωτέρω περιπτώσεις:

Κατεπείγουσα συνεδρίαση

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, σε κατεπείγουσες περιπτώσεις, η πρόσκληση μπορεί να επιδίδεται ή να γνωστοποιείται ακόμα και την ημέρα της συνεδρίασης. Στην περίπτωση αυτή, η πρόσκληση πρέπει να αναγράφει για ποιο λόγο η συνεδρίαση έχει κατεπείγοντα χαρακτήρα και να περιλαμβάνει **μόνο θέματα που κρίνεται πραγματικά και αντικειμενικά ότι δεν χωρούν αναβολή**. Ο χαρακτηρισμός και η αιτιολογία των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης ως κατεπειγόντων επαφίεται, καταρχήν, στην κρίση του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου ο οποίος απευθύνει την πρόσκληση και καταρτίζει την ημερήσια διάταξη, όμως το δημοτικό συμβούλιο είναι αυτό που τελικά θα αποφανθεί, κατόπιν σχετικής συζήτησης κατά την έναρξη της συνεδρίασης, για το κατεπείγον ή μη της πρόσκλησης στο σύνολό της. Αν το δημοτικό συμβούλιο κρίνει ότι τα θέματα που περιλαμβάνονται στην πρόσκληση δεν πρέπει να συζητηθούν με τη διαδικασία του κατεπείγοντος, η συζήτησή τους αναβάλλεται.

Το δημοτικό συμβούλιο, επομένως, λαμβάνει δύο αποφάσεις:

- αν τα θέματα που εισάγονται για συζήτηση δικαιολογούν την κατεπείγουσα

⁸¹ Είτε για τακτική είτε για κατεπείγουσα συνεδρίαση.

⁸² Άρθρο 67, παρ. 7 του ν. 3852/2010.

πρόσκληση - συνεδρίαση⁸³,

- αν κρίνει ότι τα θέματα της πρόσκλησης είναι πράγματι κατεπείγοντα, προχωρά στη συζήτησή τους και λαμβάνει απόφαση επί των συγκεκριμένων θεμάτων⁸⁴.

Περαιτέρω, στις περιπτώσεις που κατά την κρίση, καταρχήν, του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου, ανακύπτουν θέματα κατεπείγοντος χαρακτήρα, για τα οποία είναι αναγκαία η άμεση λήψη απόφασης και βάσιμα πιθανολογείται κίνδυνος εκ της αναβολής⁸⁵, η κατεπείγουσα συνεδρίαση μπορεί να διεξάγεται δια περιφοράς.

Δια περιφοράς συνεδρίαση

Για την πραγματοποίηση της δια περιφοράς συνεδρίασης, ο πρόεδρος αποστέλλει κατεπείγουσα πρόσκληση, στην οποία παρατίθεται ο λόγος για τον οποίο είναι αναγκαία η άμεση λήψη απόφασης, η αναβολή της οποίας πιθανόν να θέσει σε κίνδυνο τα συμφέροντα του δήμου. Στην πρόσκληση, αντί τόπου, αναφέρεται ότι η συνεδρίαση θα πραγματοποιηθεί δια περιφοράς και προσδιορίζεται η διαδικασία διεξαγωγής της (με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, γραπτό μήνυμα κινητής τηλεφωνίας, τηλεφωνικώς, κ.λπ.), καθώς και το χρονικό διάστημα κατά το οποίο οι σύμβουλοι μπορεί να αποστέλλουν τις απόψεις τους και την ψήφο τους επί της πρότασης που τίθεται⁸⁶.

Για να είναι νόμιμη η δια περιφοράς συνεδρίαση και να ληφθούν έγκυρες αποφάσεις, προϋπόθεση είναι η συμμετοχή των δύο τρίτων (2/3)⁸⁷ των μελών του συμβουλίου. Η δια περιφοράς συνεδρίαση διαφοροποιείται επομένως από τη δια ζώσης ή τη συνεδρίαση με τηλεδιάσκεψη⁸⁸ για τη νομιμότητα της οποίας προϋπόθεση αποτελεί ο σχηματισμός της

⁸³ Η απόφαση αυτή λαμβάνεται από το δημοτικό συμβούλιο, με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του.

⁸⁴ Η απόφαση επί των συγκεκριμένων θεμάτων λαμβάνεται, με την πλειοψηφία που απαιτείται για κάθε ιδιαίτερο θέμα.

⁸⁵ Άρθρο 67, παρ. 5 του ν. 3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 184 παρ.1 ν.4635/2019. **Δεν είναι, επομένως, δυνατή η πρόσκληση σε τακτική συνεδρίαση, με την τήρηση της τριήμερης, τουλάχιστον, προθεσμίας για τη γνωστοποίηση της πρόσκλησης.**

⁸⁶ Εύλογο είναι ότι ο πρόεδρος πρέπει να έχει αποστείλει έγκαιρα την εισήγηση επί του θέματος ή επί των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης, καθώς και την πρόταση επί της οποίας οι σύμβουλοι καλούνται να ψηφίσουν.

⁸⁷ Αν κατά τον υπολογισμό των δύο τρίτων (2/3) προκύπτει στο πηλίκο δεκαδικός αριθμός, τότε ο αριθμός αυτός πρέπει να στρογγυλοποιείται στην αμέσως μεγαλύτερη μονάδα, εφόσον πρόκειται για υποδιαίρεση μεγαλύτερη ή ίση του μισού.

⁸⁸ Η δια περιφοράς συνεδρίαση αποτελεί ιδιαίτερο τρόπο διεξαγωγής συνεδρίασης του δημοτικού συμβουλίου, και, επομένως, δεν μπορεί να λαμβάνει χώρα παράλληλα με δια ζώσης συνεδρίαση ή συνεδρίαση μέσω τηλεδιάσκεψης.

απαιτούμενης απαρτίας στην αρχή της συνεδρίασης⁸⁹. Η προϋπόθεση της αυξημένης συμμετοχής τουλάχιστον των δύο τρίτων (2/3) των μελών και όχι απλά του αριθμού της απαρτίας, σκοπό έχει την επίτευξη ευρείας συναίνεσης μεταξύ των συμβούλων για τον συγκεκριμένο τρόπο συνεδρίασης που αποκλίνει από τον κανόνα της εκ του σύνεγγυς διάσκεψης των συμβούλων⁹⁰. Η απαιτούμενη συμμετοχή θεωρείται ότι εξασφαλίζεται εάν, έστω και σε ένα θέμα της ημερήσιας διάταξης, ψηφίσουν συνολικά τουλάχιστον τα δύο τρίτα (2/3) των μελών του δημοτικού συμβουλίου, αν δηλαδή δώσουν αρνητική, θετική ή λευκή ψήφο ή έστω δηλώσουν ότι απέχουν από την ψηφοφορία.

Οι αποφάσεις που λαμβάνονται με την ανωτέρω διαδικασία ανακοινώνονται από τον πρόεδρο στην πρώτη μετά τη λήψη της απόφασης τακτική συνεδρίαση.

Συζήτηση θεμάτων εκτός ημερησίας διάταξης

Κατ' εξαίρεση, υπάρχει η δυνατότητα να συζητούνται θέματα εκτός ημερησίας διάταξης, εφόσον είναι κατεπείγοντα και πρέπει να τεθούν στο δημοτικό συμβούλιο⁹¹, μετά από πρόταση - εισήγηση αποκλειστικά του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου ή του δημάρχου ή συμβούλου επικεφαλής δημοτικής παράταξης.

Επισημαίνεται ότι η συζήτηση θέματος στο δημοτικό συμβούλιο εκτός ημερησίας διάταξης κατά τη διαδικασία της παρ. 7 του άρθρου 67 του ν. 3852/2010, πρέπει να **αιτιολογείται ειδικώς** ως προς τον κατεπείγοντα χαρακτήρα του θέματος⁹². Η πρόταση, επομένως, για το χαρακτηρισμό ενός θέματος ως κατεπείγοντος, δεν πρέπει να περιορίζεται σε μια γενικόλογη αναφορά ορισμένων στοιχείων, αλλά απαιτείται η παράθεση συγκεκριμένων περιστατικών ή άλλων δεδομένων, τα οποία επιτρέπουν στα μέλη του δημοτικού συμβουλίου, χωρίς συζήτηση, να σχηματίζουν ολοκληρωμένη κρίση αναφορικά

⁸⁹ Άρθρο 96, παρ. 2 του ν. 3463/2006.

⁹⁰ Για το λόγο αυτό, δεν έχει εφαρμογή, στην περίπτωση που η **τρίτη πρόσκληση αφορά δια περιφοράς συνεδρίαση**, η πρόβλεψη της παρ. 3 του άρθρου 96 του ν. 3463/2006, σύμφωνα με την οποία «αν μετά από δύο συνεχείς προσκλήσεις το συμβούλιο δεν έχει απαρτία, συνεδριάζει ύστερα από τρίτη πρόσκληση και λαμβάνει αποφάσεις μόνο για τα θέματα που είχαν εγγραφεί στην αρχική ημερήσια διάταξη, εφόσον τα μέλη που είναι παρόντα αποτελούν το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των μελών του».

⁹¹ Ένα θέμα που εισάγεται προς συζήτηση εκτός ημερησίας διάταξης του δημοτικού συμβουλίου δεν μπορεί να έχει ως αντικείμενο την αναβολή της συζήτησης άλλου θέματος που έχει ήδη εγγραφεί στην ημερήσια διάταξη προς συζήτηση στο δημοτικό συμβούλιο.

⁹² ΣΤΕ 2301/2018.

με το αν ένα θέμα το οποίο δεν αναγράφεται στην ημερήσια διάταξη, είναι πράγματι κατεπείγον και πρέπει να συζητηθεί κατά παρέκκλιση της πάγιας διαδικασίας.

Στην περίπτωση που τίθενται θέματα εκτός ημερησίας διάταξης, το δημοτικό συμβούλιο αποφαινεται και χωρίς συζήτηση για το κατεπείγον ή όχι των θεμάτων. Εάν κρίνει ότι τα θέματα είναι πράγματι κατεπείγοντα, προχωρά στη συζήτησή τους πριν από αυτά που είναι ήδη εγγεγραμμένα στην ημερήσια διάταξη. Το δημοτικό συμβούλιο καλείται, επομένως, και στην περίπτωση αυτή, ακριβώς όπως και στην περίπτωση της κατεπείγουσας συνεδρίασης, να λάβει δύο (2) αποφάσεις:

- εάν ένα ή περισσότερα θέματα που εισάγονται για συζήτηση εκτός ημερησίας διάταξης είναι πράγματι κατεπείγοντα⁹³,
- εφόσον κρίνει ότι ένα θέμα είναι πράγματι κατεπείγον, αποφασίζει επί αυτού⁹⁴. Αν κρίνει ότι κάποιο θέμα δεν είναι κατεπείγον, αναβάλλει τη συζήτησή του, προκειμένου αυτό να τεθεί σε ημερήσια διάταξη τακτικής συνεδρίασης.

Σημειώνεται ότι θέματα που δεν περιλαμβάνονται στην ημερησία διάταξη, εφόσον είναι κατεπείγοντα, μπορεί να συζητούνται όχι μόνο κατά τη διεξαγωγή τακτικής συνεδρίασης, αλλά επίσης και σε περίπτωση κατεπείγουσας συνεδρίασης. Δεν είναι, ωστόσο, δυνατόν να συζητούνται στο πλαίσιο ειδικής συνεδρίασης (στις περιπτώσεις που αυτή προβλέπεται από το νόμο), της οποίας η ημερήσια διάταξη περιλαμβάνει αποκλειστικά ένα θέμα⁹⁵.

Ε. Τηλεδιάσκεψη

Σε **έκτακτες** περιπτώσεις, ειδικά στους **νησιωτικούς δήμους**⁹⁶, το δημοτικό συμβούλιο δύναται να συνεδριάζει μέσω τηλεδιάσκεψης, με τη χρήση δηλαδή ηλεκτρονικών μέσων, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. Με την τηλεδιάσκεψη, δίνεται η δυνατότητα σε ένα ή

⁹³ Η απόφαση αυτή λαμβάνεται από το δημοτικό συμβούλιο, με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του.

⁹⁴ Η απόφαση επί των συγκεκριμένων θεμάτων που συζητούνται εκτός ημερησίας διάταξης λαμβάνεται, με την πλειοψηφία που απαιτείται κάθε φορά.

⁹⁵ Θέματα εκτός ημερησίας διάταξης μπορεί να τεθούν προς συζήτηση, και στην περίπτωση που η συνεδρίαση πραγματοποιείται κατόπιν αιτήματος του 1/3 των συμβούλων, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στη σχετική ενότητα.

⁹⁶ Άρθρο 67, παρ. 1 του ν.3852/2010.

περισσότερα ή ακόμα και σε όλα τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου, αλλά και σε πρόσωπα που συμμετέχουν ή καλούνται στη συνεδρίαση, να λαμβάνουν μέρος στις συνεδριάσεις χωρίς τη φυσική τους παρουσία στο χώρο όπου συνεδριάζουν τα υπόλοιπα μέλη του συμβουλίου, με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων. Με τον τρόπο αυτό, διευκολύνεται η λειτουργία του συλλογικού οργάνου, σε περιπτώσεις που είναι δυσχερής η πρόσβαση στον τόπο συνεδρίασης λόγω καιρικών ή συγκοινωνιακών συνθηκών ή άλλων λόγων που συνήθως υπάρχουν σε νησιωτικές περιοχές και καθιστούν δυσχερή τη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου.

Αν κάποιος δημοτικός σύμβουλος για λόγους αντικειμενικής αδυναμίας δεν μπορεί να μετάσχει σε συγκεκριμένη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου, ενημερώνει με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο τον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου ότι αδυνατεί να παρευρεθεί. Ο πρόεδρος ενημερώνει το συμβούλιο σχετικά και αυτό αποφαινεται πριν την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης, αν όντως συντρέχουν λόγοι αντικειμενικής αδυναμίας, οπότε το συγκεκριμένο μέλος μπορεί να μετάσχει μέσω τηλεδιάσκεψης.

Για τη συνεδρίαση, εξάλλου, των συλλογικών οργάνων με τηλεδιάσκεψη, είναι σε ισχύ η κοινή υπουργική απόφαση αριθ. 429/12.03.2020 «Αντικατάσταση της υπ' αριθμ. ΔΙΑΔΠ/Α/7841/19.04.2005 κοινής Υπουργικής απόφασης (Β' 539)» ([B' 850](#)), όπως τροποποιήθηκε με την υπό στοιχεία ΔΙΔΑΔ/Φ.37 Α.1/27/οικ.9413 ([B' 1704](#)) όμοια. Με την προαναφερθείσα απόφαση, ρυθμίζονται θέματα, όπως τα μέσα με τα οποία αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί, οι τεχνικές προδιαγραφές των χρησιμοποιούμενων ηλεκτρονικών μέσων⁹⁷, η ταυτοποίηση των προσώπων που μετέχουν στη διαδικασία, η πιστοποίηση της απαρτίας⁹⁸, η τήρηση των πρακτικών κ.ά.

⁹⁷ Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 2 της απόφασης αυτής, η συμμετοχή των μελών στη τηλεδιάσκεψη γίνεται μέσω διαδικασίας ταυτοποίησης με χρήση ηλεκτρονικών ή άλλων μέσων, τα οποία διασφαλίζουν την πιστοποίηση της ταυτότητας των συμμετεχόντων. Το Έργο Δίκτυο «ΣΥΖΕΥΞΙΣ» διασφαλίζει την ασφάλεια της ηλεκτρονικής διακίνησης των πληροφοριών (φωνής, δεδομένων, εικόνας), μέσω του ελέγχου της ταυτότητας των συμμετεχόντων (αυθεντικοποίηση), της εξουσιοδοτημένης πρόσβασης (εξουσιοδότηση συμμετέχοντος), της προστασίας των πληροφοριών από μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση (εμπιστευτικότητα) και της μη τροποποίησης των πληροφοριών (ακεραιότητα της πληροφορίας). Οι προδιαγραφές και κανόνες ασφάλειας της ηλεκτρονικής διακίνησης πληροφοριών του «ΣΥΖΕΥΞΙΣ» πρέπει να τηρούνται και από τα άλλα δίκτυα που προσφέρουν ανάλογες υπηρεσίες, στο πλαίσιο και της πολιτικής του κάθε φορέα. Επίσης, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 3 της ίδιας απόφασης, η συνεδρίαση των συλλογικών οργάνων των φορέων του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα με τηλεδιάσκεψη μπορεί να γίνεται και με χρήση της υπηρεσίας τηλεδιάσκεψης ePresence.gov.gr.

⁹⁸ Η απαρτία διαπιστώνεται από τον πρόεδρο, αφού ληφθεί υπόψη η παρουσία των μελών που μετέχουν με τηλεδιάσκεψη.

ΣΤ. Απευθείας μετάδοση συνεδριάσεων

Η απευθείας μετάδοση των συνεδριάσεων του δημοτικού συμβουλίου είναι θεμιτή, προκειμένου να παρέχεται η δυνατότητα της μέγιστης δημοσιότητας στο πλαίσιο της αρχής της διαφάνειας, εφόσον έχει ληφθεί από αυτό προηγούμενη σχετική απόφαση, ενημερωθούν όλοι οι παριστάμενοι και τηρείται η εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα⁹⁹.

Ζ. Πρακτικά συνεδριάσεων

Τήρηση πρακτικών¹⁰⁰

Πρακτικό είναι η **συνοπτική** έκθεση της συζήτησης που έλαβε χώρα, είτε για τα θέματα ημερησίας διάταξης είτε για τα εκτός αυτής, καθώς και των σχετικών αποφάσεων που ελήφθησαν. Τα πρακτικά του δημοτικού συμβουλίου αποτελούν διοικητικά έγγραφα¹⁰¹. Ως δημόσια έγγραφα, έχουν πλήρη αποδεικτική ισχύ αναφορικά με τα γεγονότα που συνέβησαν στη διάρκεια της συνεδρίασης, ενώ αμφισβήτηση των διαλαμβανομένων σε αυτά χωρεί, μόνο με προσβολή τους ως πλαστά ενώπιον της δικαιοσύνης¹⁰².

Τα πρακτικά τηρούνται με ευθύνη του γραμματέα¹⁰³ του δημοτικού συμβουλίου και του οριζόμενου για τον ανωτέρω σκοπό δημοτικού υπαλλήλου. Η μη τήρηση των πρακτικών, σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία, συνιστά πειθαρχικό αδίκημα για τον πρόεδρο και τον γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου.

⁹⁹ Όπως ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός αριθ. 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) καθώς και ο ν. 4624/2019 (Α' 137).

¹⁰⁰ Άρθρα 97 του ν. 3463/2006 και 41 του π.δ. 28/2015 (Α' 34).

¹⁰¹ Σύμφωνα με το άρθρο 5 του ν. 2690/1999, «Ως διοικητικά έγγραφα νοούνται όσα συντάσσονται από τις δημόσιες υπηρεσίες, όπως εκθέσεις, μελέτες, πρακτικά, στατιστικά στοιχεία, εγκύκλιες οδηγίες, απαντήσεις της Διοίκησης, γνωμοδοτήσεις και αποφάσεις.».

¹⁰² Άρθρα 438 και 460 του ΚπολΔ. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 438ΚΠολΔ., «έγγραφα που έχουν συνταχθεί κατά τους νόμιμους τύπους από δημόσιο υπάλληλο ή λειτουργό ή πρόσωπο που ασκεί δημόσια υπηρεσία ή λειτουργία αποτελούν πλήρη. Απόδειξη για όλους ως προς όσα βεβαιώνονται στο έγγραφο ότι έγιναν από το πρόσωπο που συνέταξε το έγγραφο ή ότι έγιναν ενώπιόν του, αν το πρόσωπο αυτό είναι καθ' ύλην και κατά τόπον αρμόδιο να κάνει αυτή τη βεβαίωση. Ανταπόδειξη επιτρέπεται μόνον με προσβολή του εγγράφου ως πλαστού. Την ίδια ισχύ έχουν και τα ηλεκτρονικά δημόσια έγγραφα των παρ. 3 και 6 του άρθρου 13 του νόμου για την Ψηφιακή Διακυβέρνηση».

¹⁰³ Σε περίπτωση απουσίας του γραμματέα, τα πρακτικά τηρούνται με ευθύνη του προέδρου.

Απομαγνητοφωνημένα πρακτικά

Τα **επίσημα πρακτικά** των συνεδριάσεων καταρτίζονται με τη βοήθεια μαγνητοφωνικής συσκευής, βίντεο ή με οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο ηλεκτρονικό μέσο¹⁰⁴. Τα απομαγνητοφωνημένα ή απομαγνητοσκοπημένα κείμενα μεταφέρονται στη συνέχεια σε φύλλα χαρτιού, τα οποία αριθμεί και μονογράφει ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου. Στο τέλος κάθε έτους τα πρακτικά αυτά βιβλιοδετούνται (**βιβλίο πρακτικών**) με ευθύνη του προέδρου και του γραμματέα του δημοτικού συμβουλίου.

Στην περίπτωση που σε κάποια συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου δεν είναι δυνατή η χρήση μαγνητοφωνικής συσκευής ή «βίντεο», είναι δυνατό να τηρούνται **πρόχειρα πρακτικά**. Τα πρακτικά αυτά αντιγράφονται σε φύλλα χαρτιού που έχουν τη μονογραφή του προέδρου του δημοτικού συμβουλίου. Τα φύλλα παίρνουν αρίθμηση που αποτελεί συνέχεια της αρίθμησης των απομαγνητοφωνημένων ή απομαγνητοσκοπημένων κειμένων και βιβλιοδετούνται μαζί με τα κείμενα αυτά.

Σημειώνεται ότι, στην περίπτωση διεξαγωγής δια περιφοράς συνεδρίασης, τηρούνται μόνο πρόχειρα πρακτικά, όπου αναγράφονται απαραίτητα η εισήγηση επί του θέματος, τυχόν απόψεις που έχουν αποσταλεί εγγράφως και οι καταμετρηθείσες ψήφοι.

Πρόχειρα συνοπτικά πρακτικά

Παράλληλα με τα επίσημα απομαγνητοφωνημένα πρακτικά, σε κάθε συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου, ο δημοτικός υπάλληλος που έχει οριστεί για τον σκοπό αυτό, κρατά και **πρόχειρα συνοπτικά πρακτικά**.

Υπογραφή και περιεχόμενο των πρακτικών

Τα πρακτικά του δημοτικού συμβουλίου, είτε πρόκειται για τα επίσημα απομαγνητοφωνημένα κείμενα είτε για τα πρόχειρα πρακτικά που τηρούνται σε περίπτωση

¹⁰⁴ Σε περίπτωση πραγματοποίησης συνεδρίασης με τηλεδιάσκεψη, μπορεί να γίνεται ηλεκτρονική καταγραφή αυτής, με αποκλειστική ευθύνη του φορέα, προκειμένου να διευκολυνθεί η τήρηση πρακτικών. Σχετ. η κοινή υπουργική απόφαση αριθ. 429/12.03.2020 (Β' 850), όπως τροποποιήθηκε με την όμοια αριθ. ΔΙΔΑΔ/Φ.37Α.1/27/οικ.9413/06.05.2020 (Β' 1704).

μη χρήσης ηλεκτρονικής συσκευής είτε για τα πρόχειρα συνοπτικά πρακτικά, υπογράφονται από όλα τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου που μετέχουν στη συνεδρίαση. Όταν ένας σύμβουλος αρνείται να υπογράψει, η άρνηση και η αιτία της αναφέρονται στα πρακτικά. Η μη υπογραφή των πρακτικών, ωστόσο, δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης που βασίζεται σε αυτά.

Στην περίπτωση που ένα μέλος συμμετέχει στη συνεδρίαση μέσω τηλεδιάσκεψης μπορεί να του αποστέλλεται το πρακτικό με συστημένη επιστολή, προκειμένου να το υπογράψει¹⁰⁵. Επισημαίνεται ότι η υπογραφή πρακτικών με τη μορφή επικυρωτικής απόφασης σε επόμενη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου δεν αποτελεί αποδεκτό τρόπο, καθώς η σύνθεση του συμβουλίου μπορεί να διαφέρει κάθε φορά.

Τα πρακτικά κάθε συνεδρίασης λαμβάνουν ιδιαίτερο αύξοντα αριθμό, ο οποίος αντιστοιχεί στην πρόσκληση που έχει εκδοθεί για τη σύγκληση της ίδιας συνεδρίασης με διακεκριμένη αρίθμηση κατ' έτος. Επισημαίνεται ότι πρακτικό τηρείται, και στην περίπτωση ματαίωσης της συνεδρίασης¹⁰⁶, οπότε το πρακτικό βεβαιώνει το γεγονός της ματαίωσης.

Δεδομένου ότι πρόκεινται για δημόσια έγγραφα, τα οποία αποδεικνύουν σε οποιονδήποτε τα γεγονότα που έλαβαν χώρα στη διάρκεια της συνεδρίασης, πρέπει στα πρακτικά να αναγράφονται¹⁰⁷ (βλ. Παράρτημα Α')

- ✓ ο αριθμός και η χρονολογία της πρόσκλησης στη συγκεκριμένη συνεδρίαση,
- ✓ ο τόπος και ο χρόνος της συνεδρίασης, καθώς και αν αυτή έγινε δημόσια ή κεκλεισμένων των θυρών,
- ✓ το όνομα του δημάρχου κι αν παρίσταται,
- ✓ τα ονόματα και η ιδιότητα των μελών που παρίστανται κατά την έναρξη της συνεδρίασης,
- ✓ τα ονοματεπώνυμα των απόντων μελών¹⁰⁸,

¹⁰⁵ Άρθρο 2, παρ. 3 της κοινής υπουργικής απόφασης αριθ. 429/12.03.2020 «Αντικατάσταση της υπ' αριθμ. ΔΙΑΔΠ/Α/7841/19.04.2005 κοινής υπουργικής απόφασης (Β' 539)» (Β' 850). Επίσης, μπορεί να αποστέλλονται μέσω ψηφιακά υπογεγραμμένου και κρυπτογραφημένου e-mail από το δίκτυο «ΣΥΖΕΥΞΙΣ» (ή από άλλο αντίστοιχων προδιαγραφών δίκτυο) στα μέλη που συμμετείχαν και να κοινοποιούνται σε όλα τα υπόλοιπα μέλη για ενημέρωσή τους.

¹⁰⁶ Άρθρο 97, παρ. 4 του ν. 3463/2006.

¹⁰⁷ Άρθρο 15, παρ. 4-6 του ν. 2690/1999 «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις» (Α' 45).

¹⁰⁸ Στην περίπτωση που δημοτικός σύμβουλος έχει τεθεί σε αργία, αναγράφεται ότι δεν κλήθηκε στη συνεδρίαση λόγω θέσης σε αργία.

- ✓ η προσέλευση ή η αποχώρηση των μελών κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης,
- ✓ τα θέματα που συζητήθηκαν, συμπεριλαμβανομένων των θεμάτων εκτός ημερησίας διάταξης, με συνοπτική αλλά περιεκτική αναφορά στο περιεχόμενό τους,
- ✓ οι προτάσεις και οι απόψεις που διατυπώθηκαν,
- ✓ η μορφή της ψηφοφορίας (φανερή ή μυστική),
- ✓ τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας (με αναλυτική καταγραφή των θετικών, αρνητικών ή λευκών ψήφων ή των περιπτώσεων αποχής από την ψηφοφορία),
- ✓ οι αποφάσεις που λήφθηκαν,
- ✓ οι γνώμες των μελών που μειοψήφησαν.

Πρόσβαση στα πρακτικά

Οποιοσδήποτε δημοτικός σύμβουλος μπορεί, με αίτησή του, να λάβει αντίγραφα των πρακτικών ή να λάβει πλήρη γνώση αυτών στην περίπτωση που είναι δυσχερής η έκδοση αντιγράφων, είτε συμμετείχε είτε όχι στη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου.

Περαιτέρω, **όποιος έχει ειδικό έννομο συμφέρον** μπορεί να ζητεί αντίγραφα¹⁰⁹ συγκεκριμένων πρακτικών και αποφάσεων ή να λαμβάνει πλήρη γνώση αυτών στην περίπτωση που είναι δυσχερής η έκδοση αντιγράφων¹¹⁰. Το επικαλούμενο **«ειδικό έννομο συμφέρον»** πρέπει να προσδιορίζεται με σαφήνεια σε σχετική έγγραφη αίτηση που ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει στη δημοτική αρχή¹¹¹ και δεν αρκεί η αόριστη επίκληση ότι θα γίνει νόμιμη χρήση των αιτούμενων στοιχείων, χωρίς αναφορά του ειδικότερου λόγου που θεμελιώνει το αντίστοιχο έννομο συμφέρον.¹¹² Η συνδρομή, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, του «ειδικού εννόμου συμφέροντος» εναπόκειται στην κρίση της αρμόδιας

¹⁰⁹ Υπενθυμίζεται ότι, με τις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 4250/2014 (Α' 74), καταργήθηκε η υποχρέωση υποβολής επικυρωμένων αντιγράφων εγγράφων από τους ενδιαφερόμενους πολίτες σχεδόν για το σύνολο των συναλλαγών τους με τις υπηρεσίες. Επομένως, δεν είναι αναγκαία η επικύρωση αντιγράφου πρακτικού του δημοτικού συμβουλίου, προκειμένου αυτό να χορηγηθεί σε πολίτη που έχει ειδικό έννομο συμφέρον.

¹¹⁰ Άρθρο 97, παρ. 7 του ν. 3463/2006.

¹¹¹ Η έγγραφη αίτηση μπορεί να υποβάλλεται και ηλεκτρονικά στην υπηρεσία από την οποία ζητούνται τα αντίγραφα (ν. 2672/1998).

¹¹² Στην αίτηση πρέπει να προσδιορίζεται κατά τρόπο συγκεκριμένο η ταυτότητα των αιτούμενων πρακτικών προς ευχερή αναζήτηση και ανεύρεσή τους. Η έγγραφη αίτηση κρίνεται ως προς τη νομιμότητά της κατά το άρθρο 4 παρ. 3 του ν. 2690/1999, δηλαδή δεν πρέπει να είναι εμφανώς παράλογη, αόριστη, ακατάληπτη ή να επαναλαμβάνεται κατά τρόπο καταχρηστικό. **Το εμφανώς παράλογο ή ορισμένο ή ασαφές ή καταχρηστικό της σχετικής αίτησης εναπόκειται στην κρίση της αρμόδιας υπηρεσίας**, η οποία δύναται να αρνηθεί την ικανοποίηση του αιτήματος, καθώς το δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα, επομένως, και στα πρακτικά, υπακούει στην απαγόρευση καταχρηστικής άσκησης του, όπως αυτή υπαγορεύεται από την παρ. 3 του άρθρου 25 του Συντάγματος, αλλά και στους περιορισμούς του άρθρου 5 του ν. 2690/1999 και της ισχύουσας νομοθεσίας περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

υπηρεσίας. Σε περίπτωση απόρριψης της σχετικής αίτησης, η τελευταία οφείλει να διατυπώνει εγγράφως και αιτιολογημένα την άρνησή της να χορηγήσει τα ζητηθέντα πρακτικά¹¹³. Η απόφαση με την οποία απορρίπτεται το σχετικό αίτημα προσβάλλεται ενώπιον του Επόπτη Ο.Τ.Α., σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 227 του ν. 3852/2010.

Η. Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου

Κατάρτιση απόφασης

Για κάθε θέμα της ημερησίας διάταξης χωριστά, καθώς και για αυτά που συζητήθηκαν εκτός ημερησίας διάταξης, εκδίδεται απόφαση. Ως απόφαση, επομένως, νοείται η διοικητική πράξη (βλ. Παράρτημα Β') που εκδίδεται με βάση την άποψη με την οποία τάχθηκε η πλειοψηφία του δημοτικού συμβουλίου για ένα θέμα που συζητήθηκε. Κάθε απόφαση παίρνει ιδιαίτερο αριθμό και στην αρχή κάθε έτους ξεκινά νέα αρίθμηση των αποφάσεων¹¹⁴.

Η απόφαση του δημοτικού συμβουλίου συντάσσεται με βάση το αντίστοιχο πρακτικό¹¹⁵. Η μη υπογραφή των πρακτικών από κάποιο δημοτικό σύμβουλο δεν επηρεάζει το κύρος της απόφασης. Περαιτέρω, όπως έχει ήδη επισημανθεί, η αμφισβήτηση των διαλαμβανόμενων στα πρακτικά μπορεί να γίνει μόνο στα δικαστήρια. Επομένως, δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής στον Επόπτη Ο.Τ.Α. σύμφωνα με το άρθρο 227 του ν. 3852/2010 η ακύρωση απόφασης με τον ισχυρισμό ότι αυτή έχει συνταχθεί με βάση τα διαλαμβανόμενα στο αντίστοιχο πρακτικό τα οποία δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

Η συνταχθείσα απόφαση υπογράφεται από τον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου

¹¹³ Σύμφωνα με την αριθ. 1/2017 Γνωμοδότηση της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών, σε περίπτωση άρνησης της διοίκησης να χορηγήσει αιτούμενα έγγραφα, ο πολίτης δικαιούται να προσφύγει στον αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών για την έκδοση σχετικής παραγγελίας. Αν η αίτηση γίνει δεκτή, εκδίδεται σχετική παραγγελία του Εισαγγελέα η οποία έχει διφυή χαρακτήρα, ήτοι τόσο ιδιότυπης πράξης διοικητικού χαρακτήρα, όσο και δικαστικής διάταξης, προερχόμενη από δικαστικό λειτουργό ενεργούντα με τη συνταγματικά κατοχυρωμένη εν λόγω ιδιότητά του. Ως εκ τούτου, **πρέπει να είναι αιτιολογημένη και να μην αποτελεί απλό διαβιβαστικό της σχετικής αίτησης, χωρίς τη ρητή έκφραση γνώμης του συντάκτη της. Εφόσον φέρει τα χαρακτηριστικά αυτά είναι δεσμευτική για τη δημόσια διοίκηση με την Αρχή όπου απευθύνεται να είναι υποχρεωμένη στη χορήγηση των ζητηθέντων αντιγράφων, έστω κι αν έχει διαφορετική άποψη.** Βλ. επίσης, Γνωμοδότηση ΝΣΚ150/2012, 1/2005 ΕισΑΠ, εγκ. 6/2006ΑΠ κ.ά.

¹¹⁴ Άρθρο 97, παρ. 4 του ν. 3463/2006.

¹¹⁵ Συγκεκριμένα, συντάσσεται συνήθως με βάση το πρόχειρο συνοπτικό πρακτικό, το οποίο και εκδίδεται άμεσα, χωρίς να αποκλείεται η κατάρτιση απόφασης να στηρίζεται και στα άλλα είδη πρακτικών του δημοτικού συμβουλίου (επίσημα απομαγνητοφωνημένα ή πρόχειρα πρακτικά).

και δημοσιεύεται σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία¹¹⁶.

Μία απόφαση αποτελείται από το προοίμιο και το διατακτικό. Πριν από το προοίμιο, τίθεται ο τίτλος της υπηρεσίας, ο αριθμός και το θέμα της απόφασης. Περαιτέρω, καθένα από αυτά τα δύο μέρη εμπεριέχει τα εξής στοιχεία:

I. Προοίμιο

- ✓ τον αριθμό και τη χρονολογία της πρόσκλησης,
 - ✓ τον τόπο και το χρόνο της συνεδρίασης,
 - ✓ την ύπαρξη της απαιτούμενης απαρτίας,
 - ✓ σε περίπτωση που η απόφαση αφορά θέμα εκτός ημερήσιας διάταξης, αν τηρήθηκε η προβλεπόμενη διαδικασία,
 - ✓ το κείμενο της εισήγησης του θέματος, καθώς και περιληπτικά τις γνώμες που αναπτύχθηκαν κατά τη συζήτηση,
 - ✓ το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας,
 - ✓ τις απόψεις της τυχόν μειοψηφίας,
 - ✓ τις διατάξεις που αποτελούν τη νομική βάση για την έκδοση της απόφασης.
- Σημειώνεται ότι η παράθεση των διατάξεων πρέπει να είναι πλήρης και συγκεκριμένη¹¹⁷.

II. Διατακτικό

Το διατακτικό αρχίζει με τη λέξη «Αποφασίζουμε» και συνεχίζει με το κυρίως κείμενο της απόφασης.

Δημοσίευση απόφασης

Τρεις (3) ημέρες¹¹⁸ μετά τη συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου, με ευθύνη του αρμόδιου υπαλλήλου, σε συνεργασία με τον πρόεδρο του συμβουλίου, δημοσιεύεται πίνακας που περιλαμβάνει τα θέματα που συζητήθηκαν, τον αριθμό των αποφάσεων και περίληψη του

¹¹⁶Κατά τα οριζόμενα στον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999, Α' 45), «η υπογραφή του προέδρου ή του αναπληρωτή του αρκεί για τη νόμιμη υπόσταση κάθε πράξης του συλλογικού οργάνου» (άρθρο 15, παρ. 8). Δεν απαιτείται, επομένως, η υπογραφή των μελών (βλ. ΣτΕ 1715/2009, 2248/2002 και 2253/2002).

¹¹⁷Δεν αρκεί, επομένως, η γενική αναφορά σε νόμους, χωρίς τον προσδιορισμό συγκεκριμένων άρθρων.

¹¹⁸Η προθεσμία των τριών ημερών δεν είναι αποκλειστική, καθώς δεν ορίζεται ρητά στη νομοθεσία ως τέτοια.

περιεχομένου τους. Οι δημοσιεύσεις γίνονται με τοιχοκόλληση σε ειδικό πίνακα του δημοτικού καταστήματος, που είναι προορισμένος για το σκοπό αυτό. Για τις εν λόγω δημοσιεύσεις, συντάσσεται αποδεικτικό ενώπιον δύο (2) μαρτύρων από δημοτικό υπάλληλο ή άλλο δημόσιο όργανο.¹¹⁹ Ειδικότερα:

- Οι ατομικού περιεχομένου πράξεις δημοσιεύονται υπό μορφή περίληψης και κοινοποιούνται στον ενδιαφερόμενο¹²⁰.
- Οι κανονιστικού περιεχομένου αποφάσεις δημοσιεύονται σε πλήρες κείμενο¹²¹.
- Σε περίπτωση που η κανονιστική απόφαση έχει εκδοθεί βάσει των διατάξεων του άρθρου 79 του ν. 3463/2006, δημοσιεύεται επιπλέον σε περίληψη σε μία (1) τουλάχιστον έντυπη, ημερήσια ή εβδομαδιαία τοπική εφημερίδα. Η μη δημοσίευση των κανονιστικών αποφάσεων κατά τον προβλεπόμενο τρόπο τις καθιστά ανυπόστατες¹²². Οι αποφάσεις αυτές παραμένουν συνεχώς εκτεθειμένες σε χώρο του δημοτικού καταστήματος που είναι προσιτός στο κοινό. Επιπλέον, το δημοτικό συμβούλιο λαμβάνει μέτρα για την όσο το δυνατόν ευρύτερη δημοσιοποίησή τους, μέσω των τοπικών μέσων μαζικής ενημέρωσης, εκδίδοντας ειδικούς οδηγούς ενημέρωσης των κατοίκων και των οικείων επαγγελματικών τάξεων και χρησιμοποιεί, για τον ίδιο σκοπό, οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο μέσο.
- Σε περίπτωση που ειδικές διατάξεις προβλέπουν διαφορετικό τρόπο δημοσίευσης αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου, ακολουθείται ο τρόπος αυτός.
- Αποφάσεις δημοτικού συμβουλίου όπως αυτές προβλέπονται από την παρ. 3 του άρθρου 76 του ν. 4727/2020 (Α' 184), αναρτώνται υποχρεωτικά στο διαδικτυακό τόπο «Διαύγεια», με τις επιφυλάξεις και τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στο ίδιο άρθρο, καθώς και στο άρθρο 79 του ιδίου νόμου.
- Τέλος, όλες οι αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου αναρτώνται στην ιστοσελίδα

¹¹⁹ Άρθρο 97, παρ. 6 και 284, παρ. 2 του ν. 3463/2006.

¹²⁰ Άρθρο 97, παρ. 6 και 284, παρ. 2 του ν. 3463/2006. Επίσης, ΣτΕ 2422/2011.

¹²¹ ΣτΕ 1627/2010.

¹²² ΣτΕ 406/2007, 643/2005. Σύμφωνα, εξάλλου, με τη Γνωμοδότηση του ΝΣΚ αριθ. 470/2012, η δημοσίευση στο δημοτικό κατάστημα κανονιστικής πράξεως οργάνου του δήμου όχι κατά το πλήρες κείμενό της, όπως απαιτεί ο νόμος, αλλά σε περίληψη, την καθιστά ανυπόστατη, **χωρίς να ασκεί οποιαδήποτε επιρροή η τυχόν ανάρτηση αυτής κατά το πλήρες κείμενό της στο διαδίκτυο, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 75-83 του ν. 4727/2020 (Α' 184).**

του δήμου¹²³.

Αποστολή στον Επόπτη Ο.Τ.Α.

Οι αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου αποστέλλονται υποχρεωτικά για έλεγχο νομιμότητας στον Επόπτη Ο.Τ.Α., **εφόσον εμπίπτουν στο άρθρο 225 του ν. 3852/2010**, μέσα σε δεκαπέντε (15) ημέρες¹²⁴ από τη συνεδρίαση του συμβουλίου, συνοδευόμενες από αντίγραφο του αποδεικτικού δημοσίευσης και από τα έγγραφα στοιχεία που είναι απαραίτητα για τον έλεγχο νομιμότητας¹²⁵.

Τέλος, αντίγραφο των αποφάσεων αποστέλλεται στους προέδρους και στα συμβούλια των δημοτικών κοινοτήτων¹²⁶.

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση info@ypes.gr, καθώς και στους παρακάτω υπαλλήλους:

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337
Αντωνίου Δημήτρης	213 136 4346
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390
Μπουδούρης Γιώργος	213 136 4362

¹²³ Άρθρο 71, παρ. 3 του ν. 3852/2010 και 97, παρ. 8 του ν. 3463/2006. Η μη ανάρτηση των αποφάσεων στην ιστοσελίδα δε συνιστά λόγο ακυρότητας αυτών, εκτός κι εάν προβλέπεται ρητά ως ειδικός τρόπος δημοσίευσης για τη νόμιμη υπόστασή τους.

¹²⁴ Η προθεσμία αυτή είναι ενδεικτική, όμως δεν πρέπει να υπερβαίνει ένα εύλογο διάστημα εντός του οποίου θα πρέπει να αποστέλλεται η απόφαση για τον έλεγχο.

¹²⁵ Αναλυτικές πληροφορίες αναφορικά με τα θέματα της κρατικής εποπτείας επί των πράξεων της αυτοδιοίκησης παρέχονται στην αριθ. 27/42203/13.08.2018 (Α.Δ.Α.: [6ΖΝ1465ΧΘ7-Δ51](#)) εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών.

¹²⁶ Άρθρο 87, παρ. 4 του ν. 3852/2010.

Νάσaina Δέσποινα	213 136 4378
Ντάβα Ρένια	213 136 4027
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313
Ζαγορίτης Λάζαρος	213 136 4332

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στο δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>.

Ο Γενικός Γραμματέας Εσωτερικών και Οργάνωσης

Μιχάλης Ι. Σταυριανουδάκης

Αποδέκτες

1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της χώρας
2. Δήμοι της χώρας

Κοινοποίηση

1. Κ.Ε.Δ.Ε.
2. Ε.Ε.Τ.Α.Α.

Παράρτημα Α': Υπόδειγμα πρακτικού συνεδρίασης δημοτικού συμβουλίου

Ελληνική Δημοκρατία

Νομός

Δήμος

ΠΡΑΚΤΙΚΟ αριθ.

Την 2022, ημέρακαι ώραστ.....(τόπος) συνήλθε στο δημοτικό κατάστημα σε δημόσια τακτική συνεδρίαση το δημοτικό συμβούλιο, κατόπιν της αριθ.πρόσκλησης του προέδρου, η οποία γνωστοποιήθηκε στον δήμαρχο και σε καθέναν από τους δημοτικούς συμβούλους, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 67του ν. 3852/2010 (Α' 87).

Στη συνεδρίαση παρευρέθηκε ο δήμαρχος, κ.

Επίσης, προσήλθαν και παρέστησαν, οι παρακάτω:

1.(δήμαρχος)
2.(δημοτικός σύμβουλος)
3.(δημοτικός σύμβουλος)
4.(δημοτικός σύμβουλος)

Κ.Ο.Κ.

Δεν προσήλθαν, μολοντί προσκλήθηκαν νόμιμα, οι παρακάτω:

1.(δημοτικός σύμβουλος)
2.(δημοτικός σύμβουλος)

Κ.Ο.Κ.

Επίσης, στη συνεδρίαση προσήλθε και παρέστη ως γραμματέας του δημοτικού συμβουλίου ο κ....., υπάλληλος με βαθμότου δήμου.

Διαπιστώθηκε απαρτία, με την παρουσίαμελών από συνολικάμέλη, και ο πρόεδρος κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης.

1^ο θέμα ημερήσιας διάταξης¹²⁷:

«.....»

Ο πρόεδρος έδωσε τον λόγο στον κ., εισηγητή του πρώτου θέματος, ο οποίος έθεσε υπόψη του συμβουλίου τα εξής:

.....

Στη συνέχεια, τον λόγο πήρε ο κ., ο οποίος επισήμανε τα εξής:

.....

Τέλος, το λόγο πήρε ο κ....., ο οποίος είπε:

.....

Στη συνέχεια, ο πρόεδρος διατύπωσε την οριστική πρόταση προς ψήφιση και κάλεσε τα μέλη να ψηφίσουν σχετικά με το θέμα. Οι σύμβουλοι ψήφισαν ως εξής:

Υπέρ της πρότασης ψήφισανμέλη, και ειδικότερα οι κύριοι:

.....

Κατά της πρότασης ψήφισανμέλη και ειδικότερα:

.....

Λευκή ψήφο έδωσανμέλη, οι κ.....

Ο κ.απείχε από την ψηφοφορία.

Κατόπιν των ανωτέρω,

¹²⁷ Τίθεται ο τίτλος του θέματος, όπως αναγράφεται στην αντίστοιχη πρόσκληση. Σε περίπτωση που το θέμα συζητήθηκε εκτός ημερήσιας διάταξης, πρέπει να φαίνεται ότι ακολουθήθηκε η προβλεπόμενη διαδικασία.

Το συμβούλιο αποφάσισε (ομόφωνα ή κατά πλειοψηφία¹²⁸)

.....

.....

Στη συνέχεια, το συμβούλιο προχώρησε στη συζήτηση του δεύτερου θέματος ημερήσιας διάταξης.

2^ο θέμα ημερήσιας διάταξης:

«.....»

Στη συζήτηση του θέματος αυτού παρευρέθηκε με δικαίωμα ψήφου, ο κ., πρόεδρος του συμβουλίου δημοτικής κοινότητας.....

.....

.....

.....

Ο πρόεδρος, αφού εξαντλήθηκαν τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, κήρυξε τη λήξη της συνεδρίασης του δημοτικού συμβουλίου.

Ο πρόεδρος

.....

(υπογραφή)

Ο γραμματέας¹²⁹

(υπογραφή)

¹²⁸ Η απόφαση θεωρείται ομόφωνη ή κατά πλειοψηφία επί των καταμετρούμενων ψήφων, ακόμα και στην περίπτωση που σύμβουλοι έχουν αρνηθεί να μετέχουν στην ψηφοφορία ή έχουν δώσει λευκή ψήφο.

¹²⁹ Εννοείται ο υπάλληλος του δήμου, ο οποίος εκτελεί χρέη πρακτικογράφου.

Παράρτημα Β': Υπόδειγμα απόφασης δημοτικού συμβουλίου

Σημείωση: το υπόδειγμα που παρατίθεται σκοπό έχει να αποτελέσει οδηγό και να διευκολύνει τις υπηρεσίες στη σύνταξη αποφάσεων του δημοτικού συμβουλίου χωρίς, ωστόσο, το ακριβές περιεχόμενο του να είναι δεσμευτικό για αυτές.

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ¹³⁰

Ελληνική Δημοκρατία

.....¹³¹

Νομός

Δήμος

Απόφαση αριθ./202...

Θέμα:« Κατάργηση θέσης περιπτέρου της δικαιούχου καςεπί της συμβολής των οδώνκαι μετατόπιση αυτής επί της συμβολής των οδών»

Την 2022, ημέρακαι ώραστ.....(τόπος) συνήλθε στο δημοτικό κατάστημα σε τακτική συνεδρίαση το δημοτικό συμβούλιο, κατόπιν της αριθ.πρόσκλησης του προέδρου, η οποία γνωστοποιήθηκε σε καθέναν από τους δημοτικούς συμβούλους, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 67του ν. 3852/2010 (Α' 87). Ο πρόεδρος, αφού διαπίστωσε την ύπαρξη απαρτίας, κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης.

Ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου, αναφερόμενος στο δεύτερο θέμα της ημερήσιας διάταξης, έδωσε το λόγο στον εισηγητή κ., αντιδήμαρχο, ο οποίος εισηγήθηκε τα κάτωθι:

.....
.....

Αφού τελείωσε η εισήγηση, ακολούθησε διαλογική συζήτηση, όπως αυτή αποτυπώνεται στο πρακτικό αριθ., μετά την οποία

¹³⁰ Εφόσον προβλέπεται από την παρ. 3 του άρθρου 76 του ν. 4727/2020.

¹³¹ Αναγράφεται ο τόπος και η χρονολογία.

το Δημοτικό Συμβούλιο

λαμβάνοντας υπόψη¹³²:

1. Τις διατάξεις:

α) της υποπαρ. ΣΤ. 2 του άρθρου πρώτου του ν.4093/12 (Α' 222).

β) του άρθρου 20 του ν.δ.1044/1971 (Α' 245).

γ).....

2. Την αριθ.απόφαση του συμβουλίου δημοτικής κοινότητας.....

3. Την αριθ. απόφαση της επιτροπής ποιότητας ζωής.

4. Τα στοιχεία του σχετικού φακέλου.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ (ομόφωνα ή κατά πλειοψηφία¹³³)

«την κατάργηση θέσης περιπτέρου της δικαιούχου καςεπί της συμβολής των οδών
.....και μετατόπιση αυτής επί της συμβολής των οδών»

Υπέρ της πρότασης ψήφισαν οι κύριοι:

.....
.....

Κατά της πρότασης ψήφισαν οι κ.κ., επικαλούμενοι τα εξής¹³⁴:

.....
.....

Λευκή ψήφο έδωσε ο κ., ενώ ο κ.απείχε από την ψηφοφορία.

Κατά της παραπάνω απόφασης χωρεί ειδική διοικητική προσφυγή για λόγους νομιμότητας σύμφωνα με το άρθρο 227 του ν. 3852/2010, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 118 του ν. 4555/2018 (Α' 133) μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε (15) ημερών από την

¹³² Αναφέρονται με πληρότητα όλες οι διατάξεις που αποτελούν έρεισμα για την έκδοση της διοικητικής πράξης καθώς και τυχόν ενδιάμεσες διοικητικές πράξεις, όπως π.χ. η παροχή σύμφωνη γνώμης από συμβούλιο κοινότητας ή η υποβολή πρότασης από την επιτροπή ποιότητας ζωής.

¹³³ Στην περίπτωση που σύμβουλοι έχουν αρνηθεί να μετέχουν στην ψηφοφορία ή έχουν δώσει λευκή ψήφο, η απόφαση θεωρείται ομόφωνα ή κατά πλειοψηφία επί των καταμετρούμενων ψήφων.

¹³⁴ Πρέπον είναι να παρατίθενται οι απόψεις των μελών που μειοψήφησαν ή έδωσαν λευκή ψήφο ή αρνήθηκαν να ψηφίσουν.

κοινοποίησή της ή αφότου έλαβε πλήρη γνώση αυτής¹³⁵, καθώς και δυνατότητα άσκησης αίτησης θεραπείας σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 24 του ν. 2690/1999.

Ο πρόεδρος του δημοτικού συμβουλίου

.....

(Υπογραφή)

¹³⁵ Σε περίπτωση που η απόφαση είναι κανονιστικού περιεχομένου, η προθεσμία των δεκαπέντε (15) ημερών άρχεται από τη δημοσίευσή της ή την ανάρτησή της στο διαδίκτυο.

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α΄ ΒΑΘΜΟΥ**

**Αθήνα, 15 Ιουνίου 2022
Αρ. πρωτ.: 39456**

**ΠΡΟΣ :
Πίνακας Αποδεκτών**

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Σταδίου 27, Αθήνα
Τ.Κ.: 101 83
Πληροφορίες: Π. Γεωργακοπούλου
Τηλ.: 213 136 4337
E-mail: p.georgakopoulou@ypes.gr

Αριθμός Εγκυκλίου: 380

Θέμα: «Κατάργηση των διατάξεων του άρθρου 67 του [ν. 4830/ 2021](#) (Α΄ 169) αναφορικά με τους τρόπους λήψης αποφάσεων των συλλογικών οργάνων των δήμων και των διοικητικών συμβουλίων των εποπτευόμενων νομικών τους προσώπων.»

Σας κάνουμε γνωστό ότι δημοσιεύτηκε ο [ν. 4940/2022](#) (Α΄ 112), στο άρθρο 48 του οποίου περιλαμβάνονται ρυθμίσεις αναφορικά με τον τρόπο σύγκλησης και λήψης αποφάσεων των συλλογικών οργάνων των Ο.Τ.Α. καθώς και των διοικητικών συμβουλίων των εποπτευόμενων νομικών τους προσώπων.

Με τις προαναφερθείσες ρυθμίσεις, καταργείται το άρθρο 67 του ν. 4830/2021 (Α΄ 169), με το οποίο αντικαταστάθηκε η παρ. 1 του άρθρου 10 της από 11.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (Α΄ 55), όπως κυρώθηκε με το άρθρο 2 του ν. 4682/2020 (Α΄ 76), με το οποίο ρυθμιζόνταν οι τρόποι σύγκλησης και λήψης αποφάσεων των συλλογικών οργάνων των δήμων και των διοικητικών συμβουλίων των εποπτευόμενων νομικών τους προσώπων κατά το χρονικό διάστημα ισχύος των μέτρων για την αποφυγή της διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19. Ως εκ τούτου, **από την 14η Ιουνίου 2022**, ημερομηνία έναρξης ισχύος των ανωτέρω διατάξεων και εφεξής, τα συλλογικά όργανα των δήμων λειτουργούν αποκλειστικά με βάση τις πάγιες διατάξεις οι οποίες διέπουν τη σύγκληση και τη λήψη των αποφάσεών τους.

Για διευκόλυνσή σας, για τη λειτουργία των συλλογικών οργάνων των δήμων κατά τις πάγιες διατάξεις, σας παραπέμπουμε στις ακόλουθες εγκυκλίους οδηγίες που έχουν εκδοθεί από το Υπουργείο Εσωτερικών:

- Εγκύκλιος αρ. 374/απ 39135/30.05.2022, Α.Δ.Α.: [ΨΜΓΓ46ΜΤΛ6-Φ75](#), με θέμα «Λειτουργία δημοτικού συμβουλίου».
- Εγκύκλιος αρ. 375/απ 39167/02.06.2022, Α.Δ.Α.: [Ψ42Π46ΜΤΛ6-4ΙΓ](#), με θέμα «Λειτουργία οικονομικής επιτροπής και επιτροπής ποιότητας ζωής».
- Εγκύκλιος αρ. 88/59846/21.08.2019, Α.Δ.Α.: [611Ξ465ΧΘ7-ΝΛ4](#), με θέμα «Λειτουργία κοινοτήτων».

Τέλος, επισημαίνουμε ότι τα διαλαμβανόμενα στην αρ. 643/69472/24.09.2021 (Α.Δ.Α.: [ΨΕ3846ΜΤΛ6-ΟΡ5](#)) εγκύκλιο, αναφορικά με τη «Σύγκληση και λειτουργία των συλλογικών οργάνων των δήμων κατά το διάστημα εφαρμογής των μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας», μετά την 14η Ιουνίου 2022 δεν είναι σε ισχύ.

Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, εφιστούμε την προσοχή σας στην τήρηση των εκάστοτε ισχυόντων υγειονομικών μέτρων, όπως αυτά αποτυπώνονται στις κοινές υπουργικές αποφάσεις που εκδίδονται σε τακτική βάση.

Ο Γενικός Γραμματέας Εσωτερικών και Οργάνωσης

Μιχάλης Ι. Σταυριανουδάκης

Πίνακας Αποδεκτών:

1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της Χώρας
2. Δήμοι της Χώρας
3. Κ.Ε.Δ.Ε.
4. Ε.Ε.Τ.Α.Α.

Εσωτερική Διανομή

1. Γραφείο Υπουργού Εσωτερικών κ. Μ. Βορίδη
2. Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών κ. Στ. Πέτσα
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Εσωτερικών και Οργάνωσης κ. Μ. Σταυριανουδάκη

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
& ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Τ.Α. Α' ΒΑΘΜΟΥ**

**Αθήνα, 29 Σεπτεμβρίου 2022
Αριθ. Πρωτ.: 63865**

**ΠΡΟΣ: Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
της χώρας -
Γραφεία Συντονιστών**

Ταχ. Δ/ση : Σταδίου 27
Τ.Κ. : 10183 Αθήνα
Πληροφορίες : Μ.Διαμάντη
Τηλέφωνο : 213-1364390
E-mail : m.diamanti@ypes.gr

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ: 563

ΘΕΜΑ: «Ενημέρωση επί διατάξεων για την αδειοδότηση των ήδη κατά τη δημοσίευση του π.δ.99/2017 (Α'141) λειτουργούντων δημοτικών παιδικών, βρεφικών και βρεφονηπιακών σταθμών»

Με διατάξεις του ν.4964/2022 (Α' 150) «Διατάξεις για την απλοποίηση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, θέσπιση πλαισίου για την ανάπτυξη των Υπεράκτιων Αιολικών Πάρκων, την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης, την προστασία του περιβάλλοντος και λοιπές διατάξεις» και του προσφάτως ψηφισθέντος ν.4972/2022 (Α'181) «Εταιρική διακυβέρνηση των Ανωνύμων Εταιρειών του Δημοσίου και των λοιπών θυγατρικών της Ελληνικής Εταιρείας Συμμετοχών και Περιουσίας, διαχείριση συμμετοχών του Δημοσίου σε ανώνυμες εταιρείες και ρυθμίσεις για την Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας, αξιολόγηση της έναντι του Δημοσίου φερεγγυότητας και πιστοληπτικής ικανότητας φυσικών και νομικών προσώπων και σύσταση Ανεξάρτητης Αρχής Πιστοληπτικής Αξιολόγησης, ίδρυση και λειτουργία Κεντρικού Μητρώου Πιστώσεων, Συμπληρωματικός Κρατικός Προϋπολογισμός οικονομικού έτους 2022 και λοιπές διατάξεις οικονομικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα», ρυθμίστηκε μεταξύ άλλων μια σειρά από ζητήματα που αφορούν στην αδειοδότηση των ήδη κατά τη δημοσίευση του π.δ. 99/2017 (Α'141) λειτουργούντων δημοτικών παιδικών, βρεφικών και βρεφονηπιακών σταθμών.

Ειδικότερα:

1. Με τις διατάξεις του **άρθρου 164¹** «Αδειοδοτήσεις δημοτικών παιδικών σταθμών - Παράταση προθεσμιών -Τροποποίηση άρθρου 13 ν.4623/2019» **του ν.4964/2022** παρατείνεται έως την 31η.7.2023:

¹ Στις παρ. 1, 2 και 4 του άρθρου 13 του ν. 4623/2019 (Α' 134) διαγράφονται οι λέξεις «από τη λήξη της», οι εκεί προβλεπόμενες προθεσμίες παρατείνονται έως την 31η.7.2023 και το άρθρο 13 διαμορφώνεται ως εξής:...

- η προθεσμία προσκόμισης του πιστοποιητικού πυρασφάλειας της παρ. 1 του άρθρου 6 του π.δ. 99/2017 για συγκεκριμένες κατηγορίες κτιρίων, στα οποία στεγάζονται δημοτικοί παιδικοί, βρεφικοί και βρεφονηπιακοί σταθμοί, όπως αυτές προσδιορίζονται στην παρ.1 περ. α' και β' του άρθρου 13 του ν.4623/2019 (Α' 134)²,
- η προθεσμία προσκόμισης των δικαιολογητικών της περίπτωσης β' της παρ. 1 του άρθρου 6 του π.δ. 99/2017, καθώς και της απόφασης παραχώρησης των χώρων ή του παραχωρητηρίου της περίπτωσης γ' της ως άνω παραγράφου,
- η προθεσμία των παρ. 2 και 3 του άρθρου 6 του π.δ. 99/2017 ως προς τη συμμόρφωση των σταθμών στις διατάξεις των στοιχείων Β1, Β2, Β3, Β5, Γ1 και Ζ του άρθρου 4 του π.δ.99/2017.

Η παράταση των σχετικών προθεσμιών κρίθηκε εξαιρετικά αναγκαία για τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας των δημοτικών παιδικών, βρεφικών και βρεφονηπιακών σταθμών, καθόσον κατά την περίοδο της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19 δεν κατέστη εφικτή η εμπρόθεσμη ολοκλήρωση των απαραίτητων ενεργειών για την πλήρη εφαρμογή του πλαισίου λειτουργίας των ως άνω σταθμών.

2. Με τις διατάξεις του **άρθρου 189³** «Παράταση προθεσμίας συμμόρφωσης δημοτικών παιδικών, βρεφικών και βρεφονηπιακών σταθμών προς το π.δ. 99/2017» **του ν.4972/2022** παρατείνεται έως την έως την 31η.7.2023 η προθεσμία της παρ.4 του άρθρου 6 του π.δ. 99/2017 ως προς την πλήρη συμμόρφωση των δημοτικών παιδικών, βρεφικών και βρεφονηπιακών σταθμών στο περιεχόμενο του ως άνω διατάγματος.

Η παράταση της αρχικώς προβλεπόμενης καταληκτικής ημερομηνίας πλήρωσης των υποχρεώσεων των ως άνω αναφερόμενων δημοτικών σταθμών, όπως αυτές ορίζονται στην παρ. 4 του άρθρου 6 του π.δ. 99/2017, κρίθηκε αναγκαία για λόγους ασφάλειας δικαίου, κατόπιν της παράτασης των επιμέρους προθεσμιών του π.δ. 99/2017 με τις διατάξεις του άρθρου 164 του ν.4964/2022 (Α' 150) και προκειμένου να καθορισθεί ίδια καταληκτική προθεσμία πλήρωσης των υποχρεώσεων των δημοτικών παιδικών, βρεφικών και βρεφονηπιακών σταθμών όλης της χώρας και προσαρμογής αυτών στις τεχνικές προδιαγραφές και κατασκευαστικές διατάξεις που θέτει το π.δ. 99/2017.

² α) για τα κτίρια παιδικών, βρεφικών και βρεφονηπιακών σταθμών με ημερομηνία αίτησης έκδοσης οικοδομικής άδειας μετά τις 17.2.1989, καθώς και για τα κτίρια, τα οποία διαθέτουν οποιοδήποτε νομιμοποιητικό έγγραφο ανέγερσης μετά την ανωτέρω ημερομηνία και για τα οποία απαιτείται αλλαγή της χρήσης τους μερικά ή ολικά, προκειμένου να ενταχθούν στην κατηγορία «Ε' Υγεία και Κοινωνική Πρόνοια» του άρθρου 4 του Κεφαλαίου Α' και του άρθρου 5 του Κεφαλαίου Β' του π.δ. 41/2018 (Α' 80) ή και προσθήκη δόμησης λειτουργικά εξαρτημένη, σύμφωνα με την παρ. 2.1.γ του άρθρου 2 του Κεφαλαίου Α' και στον πίνακα 1 του π.δ. 41/2018,

β) για τα κτίρια παιδικών, βρεφικών και βρεφονηπιακών σταθμών με ημερομηνία αίτησης για έκδοση οικοδομικής άδειας πριν τις 17.2.1989, καθώς και για τα κτίρια, τα οποία διαθέτουν οποιοδήποτε νομιμοποιητικό έγγραφο ανέγερσης πριν από την ανωτέρω ημερομηνία και για τα οποία απαιτείται αλλαγή της χρήσης τους συνολικά, προκειμένου να ενταχθούν στην κατηγορία «Ε' Υγεία και Κοινωνική Πρόνοια» του άρθρου 4 του Κεφαλαίου Α' και του άρθρου 5 του Κεφαλαίου Β' του π.δ. 41/2018 ή και προσθήκη δόμησης λειτουργικά εξαρτημένη, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 2.1.δ του άρθρου 2 του Κεφαλαίου Α' και στον πίνακα 1 του π.δ. 41/2018.

³ Η προθεσμία της παρ. 4 του άρθρου 6 του π.δ. 99/2017(Α' 141) ως προς την πλήρη συμμόρφωση των παιδικών, βρεφικών και βρεφονηπιακών σταθμών των δήμων και των νομικών προσώπων αυτών στο περιεχόμενο του π.δ. 99/2017 παρατείνεται έως τις 31.7.2023. Η μη συμμόρφωση των σταθμών με τις διατάξεις αυτού μετά το πέρας της ανωτέρω αποκλειστικής προθεσμίας συνεπάγεται την ανάκληση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας τους.

Επισημαίνεται ότι η μη συμμόρφωση των σταθμών με τις ανωτέρω διατάξεις, οι οποίες ορίζουν τις υποχρεώσεις τους, εντός της προβλεπόμενης αποκλειστικής προθεσμίας, ήτοι έως την 31^η.7.2023, συνεπάγεται την ανάκληση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας τους, όπως αυτή έχει χορηγηθεί κατά τις λοιπές προβλέψεις της παρ.1 του άρθρου 6 του π.δ. 99/2017.

Ενόψει των ανωτέρω, παρακαλούμε να ενημερώσετε τους Δήμους χωρικής αρμοδιότητάς σας άμεσα για το περιεχόμενο της παρούσης για τις περαιτέρω αναγκαίες ενέργειες τους.

**Ο Γενικός Γραμματέας Εσωτερικών
και Οργάνωσης**

Μιχάλης Ι. Σταυριανουδάκης

Συνημμένα:

1. Άρθρο 164 ν.4964/2022 (αρχείο.pdf)
2. Άρθρο 189 ν.4972/2022 (αρχείο.pdf)

Κοινοποίηση:

1. Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων
Δ/ση Προστασίας Παιδιού και Οικογένειας
2. Κ.Ε.Δ.Ε.
3. Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.

Εσωτερική διανομή:

1. Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών
2. Δ/ση Διοικητικής Υποστήριξης
Τμήμα Τεχνικών Υπηρεσιών
3. Δ/ση Οργάνωσης και Λειτουργίας Τ.Α.
Τμήμα Ν.Π.Τ.Α.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

30 Ιουλίου 2022

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 150

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4964

Διατάξεις για την απλοποίηση της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, θέσπιση πλαισίου για την ανάπτυξη των Υπεράκτιων Αιολικών Πάρκων, την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης, την προστασία του περιβάλλοντος και λοιπές διατάξεις.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΜΕΡΟΣ Α': ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ, ΘΕΣΠΙΣΗ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΥΠΕΡΑΚΤΙΩΝ ΑΙΟΛΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α': ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Άρθρο 1: Σκοπός

Άρθρο 2: Αντικείμενο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β': ΑΠΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ

Άρθρο 3: Εξαιρέσεις από την περιβαλλοντική αδειοδότηση - Τροποποίηση παρ. 2α και 2β άρθρου 1 ν. 4014/2011 (Παρ. 3 άρθρου 1 και παρ. 5 άρθρου 2 Οδηγίας 2011/92/ΕΕ)

Άρθρο 4: Απλοποίηση της διαδικασίας ενημέρωσης ή τροποποίησης Απόφασης Έγκρισης Περιβαλλοντικών όρων - Τροποποίηση παρ. 1 και 1α και υποπερ. αα) περ. β) άρθρου 6 ν. 4014/2011

Άρθρο 5: Καθορισμός αποδέκτη λυμάτων και βιομηχανικών αποβλήτων κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 12 ν. 4014/2011

Άρθρο 6: Καθορισμός τρόπου πληρωμής των πιστοποιημένων αξιολογητών - Τροποποίηση παρ. 7 άρθρου 16 ν. 4014/2011

Άρθρο 7: Συμπληρώσεις διαδικασίας περιβαλλοντικών ελέγχων - Τροποποίηση παρ. 5, 11, 15α, 15β, 15γ και 21 άρθρου 20 ν. 4014/2011

Άρθρο 8: Επιθεωρήσεις και έλεγχοι - Τροποποίηση περ. β) παρ. 4 άρθρου 61 ν. 4819/2021

Άρθρο 9: Διοικητικές κυρώσεις για περιβαλλοντικές παραβάσεις - Τροποποίηση παρ. 1 και 6 άρθρου 21 ν. 4014/2011

Άρθρο 10: Μεταβατικές διατάξεις για τις εκκρεμείς περιβαλλοντικές μελέτες και ελέγχους - Τροποποίηση άρθρου 52 ν. 4843/2021

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ': ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Άρθρο 11: Παράταση ισχύος της απόφασης της παρ. 6 του άρθρου 21 του ν. 1650/1986 - Τροποποίηση παρ. 6 άρθρου 21 ν. 1650/1986

Άρθρο 12: Εξουσιοδοτικές διατάξεις
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ': ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ

Άρθρο 13: Διαχείριση πόρων του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής - Τροποποίηση παρ. 1 και 3 άρθρου 31 ν. 4685/2020

Άρθρο 14: Παράταση συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής - Τροποποίηση παρ. 4 άρθρου 43 ν. 4685/2020

Άρθρο 15: Αξιοποίηση των πόρων του Πράσινου Ταμείου - Τροποποίηση άρθρου 5 ν. 3889/2010

Άρθρο 16: Χρηματοδοτούμενες Δράσεις Πράσινου Ταμείου - Τροποποίηση παρ. 2 και 3 άρθρου 6 ν. 3889/2010

Άρθρο 17: Διοίκηση του Πράσινου Ταμείου - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 7 ν. 3889/2010

Άρθρο 18: Όργανα εκκαθάρισης Πράσινου Ταμείου - Προσθήκη παρ. 1Α και 5 στο άρθρο 9 ν. 3889/2010

Άρθρο 19: Χρηματοδότηση Σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας από το Πράσινο Ταμείο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε': ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ

Άρθρο 20: Επιτροπή Δασολογίου - Αντικατάσταση παρ. 6, προσθήκη παρ. 7 στο άρθρο 3 ν. 3208/2003

Άρθρο 21: Εξέταση αντιρρήσεων σε περίπτωση έκδοσης ακυρωτικής απόφασης - Τροποποίηση παρ. 5 άρθρου 19 ν. 3889/2010

Άρθρο 22: Διόρθωση προδηλών σφαλμάτων δασικού χάρτη - Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 20 ν. 3889/2010

Άρθρο 23: Προθεσμία υποβολής αιτήματος υπαγωγής - Τροποποίηση παρ. 4 και 6 άρθρου 52 ν. 4685/2020

Άρθρο 24: Κάλυψη δαπανών αποζημίωσης των μελών των Επιτροπών Εξέτασης Αντιρρήσεων - Τροποποίηση παρ. 1, αντικατάσταση παρ. 2 άρθρου 6Α ν. 3889/2010

ια) το β.δ. της 9.12.1952/9.1.1953 «Περί κατανομής κατά κατηγορίας και βαθμούς των υφισταμένων οργανικών θέσεων του προσωπικού των Μουσικών αρμοδότητος Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων» (Α' 5), και

ιβ) κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη που αντίκειται σε θέματα που ρυθμίζονται από τον νόμο αυτόν.

ΜΕΡΟΣ Δ' ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α' ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Άρθρο 163 Εκτελεστικός Γραμματέας Περιφέρειας - Τροποποίηση παρ. 4 άρθρου 242 ν. 3852/2010

Στην παρ. 4 του άρθρου 242 του ν. 3852/2010 (Α' 87) αντικαθίσταται το δεύτερο εδάφιο, προστίθεται τρίτο εδάφιο για την καταβολή οικογενειακής παροχής και η παρ. 4 διαμορφώνεται ως εξής:

«4. Οι αποδοχές του Εκτελεστικού Γραμματέα είναι ίσες με τα δύο τρίτα (2/3) της αντιμισθίας του περιφερειάρχη. Τα πρόσωπα της περ. β' της παρ. 3 δεν λαμβάνουν τις αποδοχές της οργανικής τους θέσης, με εξαίρεση την προσωπική διαφορά, η οποία καταβάλλεται, επιπρόσθετα, από τις περιφέρειες, στο ύψος που αυτή έχει προσδιοριστεί κατά την ημερομηνία ανάληψης των καθηκόντων τους. Επιπλέον, στους Εκτελεστικούς Γραμματείς καταβάλλεται και η οικογενειακή παροχή, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις του άρθρου 11 του ν. 3205/2003 (Α' 297).».

Άρθρο 164 Αδειοδοτήσεις δημοτικών παιδικών σταθμών - Παράταση προθεσμιών - Τροποποίηση άρθρου 13 ν. 4623/2019

Στις παρ. 1, 2 και 4 του άρθρου 13 του ν. 4623/2019 (Α' 134) διαγράφονται οι λέξεις «από τη λήξη της», οι εκεί προβλεπόμενες προθεσμίες παρατείνονται έως την 31η.7.2023 και το άρθρο 13 διαμορφώνεται ως εξής:

«Άρθρο 13 Παράταση προθεσμιών

1. Η προθεσμία της παρ. 1 του άρθρου 6 του π.δ. 99/2017 (Α' 141) ως προς το πιστοποιητικό πυρασφάλειας της περ. α' της ανωτέρω διάταξης, παρατείνεται έως την 31η.7.2023 για τις εξής περιπτώσεις:

α) για τα κτίρια παιδικών, βρεφικών και βρεφονηπιακών σταθμών με ημερομηνία αίτησης έκδοσης οικοδομικής άδειας μετά τις 17.2.1989, καθώς και για τα κτίρια, τα οποία διαθέτουν οποιοδήποτε νομιμοποιητικό έγγραφο ανέγερσης μετά την ανωτέρω ημερομηνία και για τα οποία απαιτείται αλλαγή της χρήσης τους μερικά ή ολικά, προκειμένου να ενταχθούν στην κατηγορία «Ε' - Υγεία και Κοινωνική Πρόνοια» του άρθρου 4 του Κεφαλαίου Α' και του άρθρου 5 του Κεφαλαίου Β' του π.δ. 41/2018 (Α' 80) ή και προσθήκη δόμησης λειτουργικά εξαρτημένη, σύμφωνα με την παρ. 2.1.γ του άρθρου 2 του Κεφαλαίου Α' και στον πίνακα 1 του π.δ. 41/2018,

β) για τα κτίρια παιδικών, βρεφικών και βρεφονηπιακών σταθμών με ημερομηνία αίτησης για έκδοση οικοδομικής άδειας πριν τις 17.2.1989, καθώς και για τα κτίρια, τα οποία διαθέτουν οποιοδήποτε νομιμοποιητικό έγγραφο ανέγερσης πριν από την ανωτέρω ημερομηνία και για τα οποία απαιτείται αλλαγή της χρήσης τους συνολικά, προκειμένου να ενταχθούν στην κατηγορία «Ε' - Υγεία και Κοινωνική Πρόνοια» του άρθρου 4 του Κεφαλαίου Α' και του άρθρου 5 του Κεφαλαίου Β' του π.δ. 41/2018 ή και προσθήκη δόμησης λειτουργικά εξαρτημένη, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παρ. 2.1.δ του άρθρου 2 του Κεφαλαίου Α' και στον πίνακα 1 του π.δ. 41/2018.

2. Η προθεσμία της παρ. 1 του άρθρου 6 του π.δ. 99/2017, ως προς τα δικαιολογητικά της περ. β' και ως προς την απόφαση παραχώρησης των χώρων ή το παραχωρητήριο της περ. γ', παρατείνεται έως την 31η.7.2023.

3. Σε περίπτωση μη προσκόμισης του πιστοποιητικού πυρασφάλειας, της οικοδομικής άδειας ή άλλου πιστοποιητικού ή βεβαίωσης νομιμοποίησης του κτιρίου ή της απόφασης παραχώρησης ή παραχωρητηρίου μέσα στην αποκλειστική προθεσμία των παρ. 1 και 2, η άδεια που εκδόθηκε, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 6 του π.δ. 99/2017, ανακαλείται.

4. Η προθεσμία των παρ. 2 και 3 του άρθρου 6 του π.δ. 99/2017 ως προς τη συμμόρφωση των σταθμών στις διατάξεις των στοιχείων Β1, Β2, Β3, Β5, Γ1 και Ζ' του άρθρου 4 του π.δ. 99/2017, παρατείνεται έως την 31η.7.2023. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης των σταθμών στις ως άνω διατάξεις, μέσα στην ανωτέρω αποκλειστική προθεσμία, η άδειά τους ανακαλείται.».

Άρθρο 165 Ρύθμιση θεμάτων προϋπολογισμού Ο.Τ.Α.

Οι παρ. 1 και 2 του άρθρου 15 του ν. 4915/2022 (Α' 63) και το τριακοστό άρθρο του ν. 4917/2022 (Α' 67), περί προϋπολογισμού των Ο.Τ.Α., ισχύουν και για την κατάρτιση και τις αναμορφώσεις του προϋπολογισμού των δήμων οικονομικού έτους 2023.

Άρθρο 166 Ρυθμίσεις για τα καταφύγια ζώων συντροφιάς - Τροποποίηση άρθρου 46 ν. 4830/2021

Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 46 του ν. 4830/2021 (Α' 169), η ημερομηνία «31.3.2022» αντικαθίσταται από την ημερομηνία «30.9.2023» και η παρ. 6 διαμορφώνεται ως εξής:

«6. Λειτουργούντα κατά τη 18η.9.2021 καταφύγια υποχρεούνται να συμμορφωθούν με τις προδιαγραφές των άρθρων 28 και 29 έως τις 30.9.2023. Αποφάσεις σφράγισης καταφυγίων αναστέλλονται μέχρι την ανωτέρω ημερομηνία, εκτός αν διαπιστωθεί από έκθεση των αρμοδίων οργάνων ότι απειλείται η ζωή των φιλοξενούμενων ζώων. Καταφύγια που έχουν αδειοδοτηθεί μέχρι την 18η.9.2021, υποχρεούνται να συμμορφωθούν προς τις υποχρεώσεις των άρθρων 28 και 29 έως τις 30.9.2023.».

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

23 Σεπτεμβρίου 2022

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 181

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘΜ. 4972

Εταιρική διακυβέρνηση των Ανωνύμων Εταιρειών του Δημοσίου και των λοιπών θυγατρικών της Ελληνικής Εταιρείας Συμμετοχών και Περιουσίας, διαχείριση συμμετοχών του Δημοσίου σε ανώνυμες εταιρείες και ρυθμίσεις για την Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας, αξιολόγηση της έναντι του Δημοσίου φερεγγυότητας και πιστοληπτικής ικανότητας φυσικών και νομικών προσώπων και σύσταση Ανεξάρτητης Αρχής Πιστοληπτικής Αξιολόγησης, ίδρυση και λειτουργία Κεντρικού Μητρώου Πιστώσεων, Συμπληρωματικός Κρατικός Προϋπολογισμός οικονομικού έτους 2022 και λοιπές διατάξεις οικονομικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΟΣ Α'

Εταιρική διακυβέρνηση των ανωνύμων εταιρειών του Δημοσίου και των λοιπών θυγατρικών της Ελληνικής Εταιρείας Συμμετοχών και Περιουσίας, διαχείριση συμμετοχών του Δημοσίου σε ανώνυμες εταιρείες και ρυθμίσεις για την Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΣΚΟΠΟΣ - ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ - ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Άρθρο 1 Σκοπός

Άρθρο 2 Αντικείμενο

Άρθρο 3 Πεδίο εφαρμογής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Άρθρο 4 Πολιτική κρατικής ιδιοκτησίας ανώνυμων εταιρειών

Άρθρο 5 Δήλωση αποστολής και ειδικών υποχρεώσεων των ανωνύμων εταιρειών του Δημοσίου

Άρθρο 6 Διοικητικό Συμβούλιο

Άρθρο 7 Ορισμός Διοικητικού Συμβουλίου - Σύνθεση - Θητεία

Άρθρο 8 Πολιτική καταλληλότητας μελών Διοικητικού Συμβουλίου - Προσόντα - Προϋποθέσεις διορισμού

Άρθρο 9 Κανονισμός λειτουργίας Διοικητικού Συμβουλίου

Άρθρο 10 Επιτροπή Ελέγχου

Άρθρο 11 Αμοιβές και αποζημιώσεις μελών Διοικητικού Συμβουλίου και επιτροπής ελέγχου

Άρθρο 12 Επιτροπή αποδοχών

Άρθρο 13 Γενική Συνέλευση

Άρθρο 14 Κανονισμός λειτουργίας

Άρθρο 15 Μητρώο Εσωτερικών Ελεγκτών του Υπουργείου Οικονομικών

Άρθρο 16 Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου - Οργάνωση και λειτουργία της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου

Άρθρο 17 Αρμοδιότητες του εσωτερικού ελεγκτή και της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου

Άρθρο 18 Στρατηγικό και επιχειρησιακό σχέδιο

Άρθρο 19 Υποχρεώσεις των ανωνύμων εταιρειών του Δημοσίου

Άρθρο 20 Εποπτεία των ανωνύμων εταιρειών του Δημοσίου

Άρθρο 21 Μέτρα και κυρώσεις σε βάρος των ανωνύμων εταιρειών του Δημοσίου και των μελών των Διοικητικών τους Συμβουλίων

Άρθρο 22 Πλήρωση θέσεων προσωπικού και αμοιβές

Άρθρο 23 Πλήρωση θέσεων γενικών διευθυντών και αποδοχές

Άρθρο 24 Κινητικότητα υπαλλήλων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΣΕ ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Άρθρο 25 Αξιοποίηση συμμετοχών του Δημοσίου σε ανώνυμες εταιρείες

Άρθρο 26 Απόκτηση συμμετοχών του Δημοσίου σε ανώνυμες εταιρείες

Άρθρο 27 Άσκηση δικαιωμάτων του Δημοσίου σε ανώνυμες εταιρείες με συμμετοχή κατώτερη του πενήντα τοις εκατό (50%)

Άρθρο 28 Επιτροπή Διαχείρισης Κινητών Αξιών

Άρθρο 29 Ψηφιακό Μητρώο Συμμετοχών του Δημοσίου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΛΟΙΠΕΣ ΘΥΓΑΤΡΙΚΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ Α.Ε.

Άρθρο 30 Προσλήψεις προσωπικού αορίστου χρόνου

Άρθρο 31 Προσλήψεις προσωπικού ορισμένου χρόνου

Οικονομικών η άδεια δύναται να ανανεώνεται για ίσο ή μικρότερο χρονικό διάστημα.

4. Η εποπτεία και ο έλεγχος επί της διεξαγωγής του αριθμοπαιχνιδιού της παρ. 1 στην ελληνική Επικράτεια ασκούνται από την Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Παιγνίων, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

5. Η συμμετοχή του ελληνικού δημοσίου στα έσοδα από τη διεξαγωγή του αριθμοπαιχνιδιού «Eurojackpot» στην ελληνική Επικράτεια, καθορίζεται σε ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%) επί του μεικτού κέρδους της Ο.Π.Α.Π. Α.Ε., όπως αυτό ορίζεται στην περ. ιβ' του άρθρου 25 του ν. 4002/2011, και αποδίδεται σύμφωνα με την περ. α) της παρ. 7 του άρθρου 28 και το άρθρο 50 του ν. 4002/2011. Αδιάθετα ποσά κερδών, από τη διεξαγωγή του αριθμοπαιχνιδιού «Eurojackpot» στην ελληνική Επικράτεια, αποδίδονται στο ελληνικό δημόσιο σύμφωνα με τους κανόνες διεξαγωγής του ανωτέρω παιγνίου, κατά παρέκκλιση της παρ. 5 του άρθρου 50 του ν. 4002/2011.

Άρθρο 186

Διάθεση κινητής περιουσίας δημοσίων φορέων που τελούν υπό κατάργηση, συγχώνευση ή εκκαθάριση

1. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών ή με κοινή απόφαση αυτού και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, μπορεί να διατίθεται σε φορείς του δημοσίου τομέα, όπως αυτός οριοθετείται σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 2 του ν. 4765/2021 (Α' 6), χωρίς οποιοδήποτε αντάλλαγμα, κινητή περιουσία των ανωτέρω φορέων που τελούν υπό κατάργηση, συγχώνευση ή εκκαθάριση, όταν η κυριότητα αυτής έχει περιέλθει στο ελληνικό δημόσιο και στη διαχείριση του Υπουργείου Οικονομικών.

2. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών ή με απόφαση αυτού και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού, στην οποία ορίζεται λεπτομερώς η διαδικασία εκποίησης, μπορεί να πωλείται έναντι χρηματικού ανταλλάγματος σε οποιονδήποτε τρίτο, είτε με τη διενέργεια πλειοδοτικού διαγωνισμού -ηλεκτρονικού ή μη- είτε με άλλο τρόπο, που διασφαλίζει τη διαφάνεια και την αντικειμενικότητα, η κινητή περιουσία της παρ. 1, όταν αυτή δεν μπορεί να διατεθεί με τη διαδικασία της παραγράφου αυτής. Η απόφαση του πρώτου εδαφίου δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 187

Διευθέτηση οικονομικών εκκρεμοτήτων των Εταιρειών Προστασίας Ανηλίκων

Δαπάνες των Εταιρειών Προστασίας Ανηλίκων από την 1η.1.2013 έως την έναρξη ισχύος του παρόντος που αφορούν χορηγίες κοινωνικής πρόνοιας, μεταφορά μαθητών, προμήθεια υλικών και συντήρησης εγκαταστάσεων, έξοδα κίνησης, φωτισμού και ύδρευσης-άρδευσης, καταβολή μισθοδοσίας, αμοιβών, ασφαλιστρών και φυλάκτρων, εισφορών, τελών και επιδομάτων, λογίζονται νόμιμες και κανονικές, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης, τηρουμένων των διατάξεων περί παραγραφής. Οι δαπάνες αυτές αναλαμβάνονται, εκκαθαρίζονται και πληρώνονται, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης, σε βάρος των οικείων πιστώσεων του τρέχοντος φορολογικού έτους 2022.

Άρθρο 188

Κατεπείγουσες ρυθμίσεις για την μεταφορά των μαθητών

1. Με την επιφύλαξη των παρ. 1, 2, 3 και 4 του άρθρου 391 του ν. 4957/2022 (Α' 141), αν, κατά την έναρξη του σχολικού έτους 2022-2023: (α) έχουν προκηρυχθεί διαγωνισμοί μεταφοράς μαθητών, οι διαγωνισμοί αυτοί είναι σε εξέλιξη και δεν έχουν αναδειχθεί οι προσωρινοί ανάδοχοι (μειοδότες), (β) έχει εκκινήσει η διαδικασία της διαπραγμάτευσης, σύμφωνα με την περ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 32 του ν. 4412/2016 (Α' 147) και δεν έχουν αναδειχθεί προσωρινοί ανάδοχοι ή απαιτείται επανάληψη της διαδικασίας, (γ) δεν κατέστη εφικτό από τις οικείες περιφέρειες να προκηρύξουν διαγωνισμούς ή να προβούν στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, σύμφωνα με την περ. γ' της παρ. 2 του άρθρου 32 του ν. 4412/2016, η οικονομική επιτροπή της οικείας περιφέρειας μπορεί, με απόφασή της, να προβεί στις εξής ενέργειες:

i) για τις περ. (α) και (β), να παρατείνει, από τη λήξη της αρχικής διάρκειας ή τυχόν παράτασής τους και το αργότερο μέχρι τις 31.12.2022, την εκτέλεση των συμβάσεων που ήταν σε ισχύ στις 30.6.2022 έως ότου αναδειχθούν οι οριστικοί ανάδοχοι των διαδικασιών που έχουν ήδη εκκινήσει, προσαρμόζοντας τους συμβατικούς όρους στα νέα δεδομένα εκτέλεσης των δρομολογίων, όπου αυτό απαιτείται,

ii) για την περ. (γ), να παρατείνει, από τη λήξη της αρχικής διάρκειας ή τυχόν παράτασής τους, την εκτέλεση των συμβάσεων που ήταν σε ισχύ στις 30.6.2022 έως ότου αναδειχθούν οριστικοί ανάδοχοι και το αργότερο μέχρι τις 31.12.2022, με ανάλογη προσαρμογή των συμβατικών όρων στα νέα δεδομένα εκτέλεσης των δρομολογίων, όπου αυτό απαιτείται, και υπό την προϋπόθεση ότι εκκινούν άμεσα, και το αργότερο μέχρι τις 30.11.2022, οι διαδικασίες προκήρυξης διαγωνισμού με το Δυναμικό Σύστημα Αγορών (Δ.Σ.Α.) του άρθρου 33 του ν. 4412/2016.

Οι δαπάνες μεταφοράς μαθητών δημοσίων σχολείων του πρώτου εδαφίου, καταβάλλονται νόμιμα μέχρι τη σύναψη της σχετικής σύμβασης μεταφοράς, εφόσον ο οικείος περιφερειάρχης βεβαιώνει με σχετική πράξη του την εκτέλεση της μεταφοράς των μαθητών και εφόσον το ύψος της σχετικής δαπάνης είναι σύμφωνο με την απόφαση ανάθεσης της οικείας οικονομικής επιτροπής.

Οι συμβάσεις που παρατείνονται κατ' εφαρμογή της παρούσας λύονται αζημίως για τις περιφέρειες με την ανάδειξη των οριστικών αναδόχων.

2. Η παρ. 1 καταλαμβάνει και παρατάσεις δημοσίων συμβάσεων μεταφοράς μαθητών που έλαβαν χώρα πριν τη δημοσίευση του παρόντος.

Άρθρο 189

Παράταση προθεσμίας συμμόρφωσης δημοτικών παιδικών, βρεφικών και βρεφονηπιακών σταθμών προς το π.δ. 99/2017

Η προθεσμία της παρ. 4 του άρθρου 6 του π.δ. 99/2017 (Α' 141) ως προς την πλήρη συμμόρφωση των παιδικών, βρεφικών και βρεφονηπιακών σταθμών των δήμων και των νομικών προσώπων αυτών στο περιεχόμενο του π.δ. 99/

2017 παρατείνεται έως τις 31.7.2023. Η μη συμμόρφωση των σταθμών με τις διατάξεις αυτού μετά το πέρας της ανωτέρω αποκλειστικής προθεσμίας συνεπάγεται την ανάκληση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας τους.

Άρθρο 190

Εφαρμογή κυρώσεων εντός και εκτός αθλητικών εγκαταστάσεων - Τροποποίηση παρ. 9 άρθρου 41Γ ν. 2725/1999

Στην παρ. 9 του άρθρου 41Γ του ν. 2725/1999 (Α' 121), περί των επιβαλλόμενων κυρώσεων εντός και εκτός των αθλητικών εγκαταστάσεων στις οποίες λαμβάνουν χώρα αθλητικές εκδηλώσεις, επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις: α) το δεύτερο εδάφιο τροποποιείται, ώστε να προβλέπεται ότι πρόστιμο επιβάλλεται και στην περίπτωση που κατά τον διενεργούμενο έλεγχο διαπιστωθεί η μη κατοχή εισιτηρίου, β) μετά από το δεύτερο εδάφιο προστίθεται νέο τρίτο εδάφιο και γ) στο παλαιό τρίτο εδάφιο προστίθεται ως συμπράττων Υπουργός για την έκδοση της κοινής υπουργικής απόφασης και ο Υπουργός Οικονομικών και διευρύνεται το αντικείμενο της νομοθετικής εξουσιοδότησης, και η παρ. 9 διαμορφώνεται ως εξής:

«9. Η αστυνομική αρχή δύναται οποτεδήποτε, εντός και εκτός των αθλητικών εγκαταστάσεων στις οποίες λαμβάνουν χώρα αθλητικές εκδηλώσεις, να διενεργεί δειγματοληπτικούς ελέγχους, προκειμένου να διαπιστώνει την τήρηση των διατάξεων του παρόντος άρθρου περί εκδόσεως και θέσεως σε κυκλοφορία, καθώς και τη χρήση αποκλειστικά και μόνον ονομαστικών εισιτηρίων, σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή. Σε περίπτωση που κατά τον διενεργούμενο έλεγχο διαπιστωθεί η μη κατοχή ή η κατοχή μη ονομαστικού εισιτηρίου ή εισιτηρίου επί του οποίου το αναγραφόμενο ονοματεπώνυμο είναι διαφορετικό από αυτό του κατόχου του, θα επιβάλλεται πρόστιμο σε βάρος του κατόχου του. Τα έσοδα από το πρόστιμο του δεύτερου εδαφίου αποτελούν κατά το ένα τρίτο (1/3) έσοδο του Κρατικού Προϋπολογισμού, ένα τρίτο (1/3) αποδίδεται στη Γενική Γραμματεία Δημόσιας Τάξης του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και ένα τρίτο (1/3) στη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, εγγράφονται στον αντίστοιχο προϋπολογισμό εκάστης Γενικής Γραμματείας και χρησιμοποιούνται για την κάλυψη των αναγκών τους. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Πολιτισμού και Αθλητισμού, Οικονομικών και Προστασίας του Πολίτη καθορίζονται το ύψος του προστίμου, ο

τρόπος βεβαίωσης της παραβάσεως από τα αρμόδια όργανα της αστυνομικής αρχής, η διαδικασία επιβολής και είσπραξης του προστίμου, οι λεπτομέρειες του τρόπου κατανομής των εσόδων από την είσπραξη του προστίμου και κάθε άλλο σχετικό με την εφαρμογή της παρούσας ζήτημα.».

Άρθρο 191

Ειδικές ρυθμίσεις για τις ανώνυμες εταιρείες ΟΣΕ Α.Ε. και ΕΡΓΟΣΕ Α.Ε.

1. Κατά παρέκκλιση της παρ. 1 του άρθρου 22 η πλήρωση θέσεων αορίστου και ορισμένου χρόνου προσωπικού των εταιρειών ΟΣΕ Α.Ε. και ΕΡΓΟΣΕ Α.Ε. διενεργείται κατ' ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 39.

2. Ειδικώς ως προς τις ανώνυμες εταιρείες ΟΣΕ Α.Ε. και ΕΡΓΟΣΕ Α.Ε., το άρθρο 23 εφαρμόζεται και ως προς την πλήρωση θέσεων διευθυντών και τις αποδοχές τους.

3. Ειδικώς για την αύξηση της αποδοτικότητας των υπαλλήλων των εταιρειών ΟΣΕ Α.Ε. και ΕΡΓΟΣΕ Α.Ε., πλην των Προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων, δύναται να χορηγείται χρηματικό ποσό, ως επιβράβευση παραγωγικότητας. Κριτήριο για τη χορήγηση του ποσού είναι η ποιοτική και ποσοτική απόδοση του υπαλλήλου σύμφωνα με μετρήσιμους στόχους που τίθενται από το Διοικητικό Συμβούλιο και εγκρίνονται με απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υποδομών και Μεταφορών, κατόπιν εισήγησης του Διοικητικού Συμβουλίου κάθε εταιρείας, ορίζονται η μεθοδολογία για τη χορήγηση του ποσού της επιβράβευσης παραγωγικότητας, οι συντελεστές βαρύτητας, το ετήσιο όριο αυτού και κάθε άλλο ειδικό θέμα για την εφαρμογή της παρούσας.

4. Ειδικώς ως προς τις αμοιβές και αποζημιώσεις των εκτελεστικών μελών του διοικητικού συμβουλίου των εταιρειών ΟΣΕ Α.Ε. και ΕΡΓΟΣΕ Α.Ε. δεν εφαρμόζεται το τελευταίο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 11, χωρίς να θίγεται η εφαρμογή του τελευταίου εδαφίου της παρ. 3 του ιδίου άρθρου.

ΜΕΡΟΣ Ζ '

ΕΝΑΡΞΗ ΙΣΧΥΟΣ

Άρθρο 192

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε επιμέρους διατάξεις.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Υπουργείο Εσωτερικών

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ & ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ & Τ.Α.

Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ & ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.

**Επιβολή των διοικητικών μέτρων της αργίας και της έκπτωσης
σε αιρετούς της τοπικής αυτοδιοίκησης -
Εφαρμογή των άρθρων 236 και
236Α του ν. 3852/2010**

Αριθμός Εγκυκλίου: 638

Α.Π.: 72758/02.11.2022

Α.Δ.Α.:

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	3
Α. Γενικά για τα διοικητικά μέτρα	3
Β. Σκοπός θέσπισης των διοικητικών μέτρων	4
Γ. Διοικητικό μέτρο αργίας.....	5
Ι. Προϋποθέσεις επιβολής.....	5
ΙΙ. Έναρξη ισχύος.....	8
ΙΙΙ. Άρση	10
Δ. Διοικητικό μέτρο έκπτωσης.....	11
Ε. Διαδικασία επιβολής των διοικητικών μέτρων της αργίας και της έκπτωσης - Ένδικη προστασία αιρετών	13
Παράρτημα Α΄: Συνοπτικός πίνακας επιβολής και άρσης των διοικητικών μέτρων της αργίας και της έκπτωσης	16
Παράρτημα Β΄: Πρότυπα αποφάσεων επιβολής των διοικητικών μέτρων της αργίας και της έκπτωσης.....	17
Παράρτημα Γ΄: Ισχύουσες διατάξεις	25

Εισαγωγή

Η εποπτεία του κράτους επί των αιρετών εκπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης θεμελιώνεται στις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 102 του Συντάγματος και λαμβάνει δύο μορφές: α) την άσκηση πειθαρχικού ελέγχου¹, η οποία εξειδικεύεται στα άρθρα 233 και 234 του ν. 3852/2010 (Α' 87) και β) την επιβολή των διοικητικών μέτρων της αργίας και της έκπτωσης, η οποία εξειδικεύεται στα άρθρα 236 και 236Α του ιδίου ως άνω νόμου.

Με την παρούσα εγκύκλιο αποσαφηνίζονται ο σκοπός, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία επιβολής των διοικητικών μέτρων της αργίας και της έκπτωσης σε αιρετούς εκπρόσωπους της αυτοδιοίκησης, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 236 και 236Α του ν. 3852/2010, όπως αυτές ερμηνεύτηκαν από τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας και τις γνωμοδοτήσεις του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Προς διευκόλυνση των υπηρεσιών, στο τέλος της παρούσας εγκυκλίου παρατίθενται σχέδια αποφάσεων των επιμέρους περιπτώσεων επιβολής του διοικητικού μέτρου της αργίας και της έκπτωσης, καθώς και οι ισχύουσες διατάξεις.

Α. Γενικά για τα διοικητικά μέτρα

Τα διοικητικά μέτρα της αργίας και της έκπτωσης, τα οποία επιβάλλονται στους αιρετούς εκπροσώπους της αυτοδιοίκησης **(περιφερειάρχες, αντιπεριφερειάρχες, δημάρχους, δημοτικούς και περιφερειακούς συμβούλους, προέδρους κοινοτήτων και μέλη συμβουλίων κοινοτήτων)** σύμφωνα με τα άρθρα 236 και 236Α του ν. 3852/2010, συναρτώνται, κατά βάση, με την εξέλιξη συγκεκριμένης ποινικής διαδικασίας και συνδέονται με τη διαπίστωση ύπαρξης σαφώς προσδιορισμένων από το νόμο αντικειμενικών προϋποθέσεων, οι οποίες αυτοδίκαια επιφέρουν την επιβολή των μέτρων αυτών. Ως εκ τούτου, τα εν λόγω μέτρα επιβάλλονται κατά δέσμια αρμοδιότητα του αρμόδιου κρατικού οργάνου (εν προκειμένω και μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α.², του Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εφεξής: «Γραμματέας της

¹ Σχ. η με αρ. πρωτ. 13/14632/24.04.2018 εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών υπό τον τίτλο «Διαδικασία έκτισης της πειθαρχικής ποινής της αργίας και της έκπτωσης» (ΑΔΑ: 7ΖΩΗ465ΧΘ7-Ι9Σ).

² Άρθρο 238 του ν. 3852/2010.

Αποκεντρωμένης Διοίκησης»³), χωρίς να παρέχεται η δυνατότητα περαιτέρω εξέτασης και δικής του εκτίμησης επί των στοιχείων της διαδικασίας αυτής. Διευκρινίζεται ότι τα διοικητικά μέτρα της αργίας και της έκπτωσης σύμφωνα με τα άρθρα 236 και 236Α του ν. 3852/2010 δε συνιστούν ποινική κύρωση ή πειθαρχική ποινή -κατά τα άρθρα 233 και 234 του ιδίου νόμου- και επομένως δεν απαιτείται διαδικασία ενώπιον πειθαρχικού οργάνου, ενώ δεν είναι επιβεβλημένη η τήρηση του προβλεπόμενου από τις διατάξεις του άρθρου 20 παρ. 2 του Συντάγματος και του άρθρου 6, παρ. 1 του ν.2690/1999 τύπου της προηγούμενης ακρόασης.

Β. Σκοπός θέσπισης των διοικητικών μέτρων

Η θέσπιση των διοικητικών μέτρων της αργίας και της έκπτωσης έχει ως σκοπό την προστασία του δημοσίου συμφέροντος.

Ειδικότερα, η επιβολή του διοικητικού μέτρου της αργίας, η προσωρινή, δηλαδή, απομάκρυνση του αιρετού οργάνου από τα καθήκοντά του και όχι ο μόνιμος αποκλεισμός του από την άσκηση αυτών, συνδέεται με την προστασία του δημοσίου συμφέροντος,⁴ το οποίο συνίσταται στη διαφύλαξη του κύρους και τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας των αυτοδιοικητικών αρχών. Η επιβολή του διοικητικού μέτρου δεν εμπεριέχει κρίση επί της ενοχής του αιρετού ούτε την προδικάζει καθ' οιονδήποτε τρόπο. Το μέτρο αυτό δεν πλήττει το παθητικό εκλογικό δικαίωμα και δεν κωλύει τη συμμετοχή στις αυτοδιοικητικές εκλογές εκείνων των αιρετών αρχόντων σε βάρος των οποίων έχει επιβληθεί αργία⁵.

Το διοικητικό μέτρο της έκπτωσης, η οριστική, δηλαδή, απομάκρυνση του αιρετού από την ενεργό άσκηση των καθηκόντων του, εξυπηρετεί λόγους δημοσίου συμφέροντος που συνδέονται με το αδιάβλητο των ενεργειών του οικείου Ο.Τ.Α.

³ Σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 64 ν.4954/2022, (Α` 136): «3. Μέχρι την έναρξη λειτουργίας της Αυτοτελούς Υπηρεσίας Εποπτείας Ο.Τ.Α., όπου στα άρθρα 128, 129 και 130 του ν. 4555/2018 (Α` 133) αναφέρεται Επόπτης Ο.Τ.Α., νοείται ο Γραμματέας της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης» και, ακολούθως, σύμφωνα με την παρ. 2^α του ιδίου άρθρου: «Μέχρι τον διορισμό των Γραμματέων Αποκεντρωμένης Διοίκησης, οι Συντονιστές Αποκεντρωμένων Διοικήσεων συνεχίζουν να ασκούν τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντά τους, όπως αυτά ίσχυαν πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος»..

⁴ Ενδεικτικά μόνο, για τη φύση και το σκοπό του διοικητικού μέτρου της αργίας: ΣτΕ 2989/2014, 3376/2013, 325/2013, 4648/2012, Γνωμ. Ε' Τμ. ΝΣΚ 36/2020 και της έκπτωσης αντίστοιχα: ΣτΕ 788/2014 και 3361/2010.

⁵ ΣτΕ 4648/2012, ΣτΕ 360/2017 σκέψη 7, 4212/2015 σκέψη 9, ΝΣΚ 36/2020, σκέψη 7.

και την προστασία του κύρους της τοπικής ηγεσίας⁶. Όταν επιβάλλεται ύστερα από αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, κωλύει τη συμμετοχή των αιρετών στις επερχόμενες αυτοδιοικητικές εκλογές⁷.

Γ. Διοικητικό μέτρο αργίας

Ι. Προϋποθέσεις επιβολής

Η θέση σε αργία, βάσει του άρθρου 236Α του ν. 3852/ 2010, όπως ισχύει, επιβάλλεται στους αιρετούς εκπροσώπους της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης⁸ στις εξής περιπτώσεις:

- i. έκδοσης **τελεσίδικης καταδικαστικής απόφασης** ποινικού δικαστηρίου, **για τα πλημμελήματα⁹ που αναφέρονται περιοριστικά** στην περίπτωση γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 236 του ν. 3852/2010 και τα οποία είναι τα εξής: παραχάραξη (κιβδηλεία), πλαστογραφία, ψευδή βεβαίωση, δωροδοκία, εκβίαση, κλοπή, υπεξαίρεση, απιστία, απάτη, καταπίεση, αιμομιξία, σωματεμπορία, παράνομη διακίνηση αλλοδαπών, παράβαση της νομοθεσίας για την καταπολέμηση των ναρκωτικών, λαθρεμπορία καθώς και για παράβαση καθήκοντος, εφόσον κατά τη διάπραξη του τελευταίου αυτού

⁶ ΣτΕ 788/2014, σκέψη 6, στην οποία αναφέρεται ότι: «Ειδικότερα το εν λόγω μέτρο επιβάλλεται δυνάμει διατάξεων διοικητικής φύσεως και δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 7 παράγραφος 1 του Συντάγματος και 7 παράγραφος 1 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτον του ν.δ. 53/1974, φ. 256), δεδομένου ότι με το μέτρο αυτό δεν τιμωρείται κατ' ουσίαν εγκληματική πράξη, με σκοπό την διασφάλιση της γενικότερης νομικής, ηθικής και κοινωνικής αποδοκιμασίας της συμπεριφοράς του εν λόγω αιρετού άρχοντα, αλλά εξυπηρετείται το προαναφερθέν δημόσιο συμφέρον, ενώ το μέτρο αυτό δεν συνιστά στέρηση ή περιορισμό της προσωπικής ελευθερίας που ισοδυναμεί με στερητική της ελευθερίας ποινή του ποινικού δικαίου εν όψει της σφοδρότητας της στερήσεως ή του περιορισμού της προσωπικής ελευθερίας και της χρονικής διάρκειάς της (βλ. ΣτΕ 3262/2012, 519/2010, 1536/2007 επταμ. και απόφαση ΕΔΔΑ της 23ης.8.2011 Βαγενάς κατά Ελλάδας)».

⁷ Άρθρο 10, παρ. 3.α) του ν. 4804/ 2021 (Α' 90).

⁸ Άρθρο 236, παρ. 1 του ν. 3852/2010.

⁹ Σύμφωνα με το άρθρο 18 του ΠΚ, οι αξιόποινες πράξεις διακρίνονται σε κακούργηματα και πλημμελήματα. Κάθε πράξη που τιμωρείται με **κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη είναι κακούργημα**. Κάθε πράξη που τιμωρείται με **φυλάκιση** ή περιορισμό σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων ή **μόνο με χρηματική ποινή** ή παροχή κοινωφελούς εργασίας **είναι πλημμέλημα**. Επισημαίνεται ότι με τον Νέο Ποινικό Κώδικα το άρθρο 349 του ΠΚ, περί μαστροπείας, τροποποιήθηκε και τιμωρείται μόνο ως κακούργημα, το άρθρο 351 του ΠΚ περί σωματεμπορίας ενοποιείται με το άρθρο 323 Α του ΠΚ περί εμπορίας ανθρώπων, το άρθρο 207 του ΠΚ περί παραχάραξης μετονομάζεται σε παραχάραξη νομίσματος και άλλων μέσων πληρωμής τιμωρείται ως πλημμέλημα βάσει της παρ. 3 του ίδιου άρθρου, το άρθρο 209 του ΠΚ περί κιβδηλείας καταργείται, το άρθρο 244 του ΠΚ περί καταπίεσης μετονομάζεται σε παράνομη βεβαίωση ή είσπραξη δικαιωμάτων του Δημοσίου και το άρθρο 345 του ΠΚ περί αιμομιξίας μετονομάζεται σε γενετήσια πράξη μεταξύ συγγενών.

αδικήματος προκαλείται οικονομική βλάβη στο δήμο¹⁰, στην περιφέρεια ή στα νομικά τους πρόσωπα¹¹. Η καταδίκη για απόπειρα τέλεσης πλημμελήματος επισύρει, κατ' αντιστοιχία των οικείων προϋποθέσεων, το διοικητικό μέτρο της αργίας αιρετών οργάνων των Ο.Τ.Α¹².

- ii. έκδοσης πρωτόδικης καταδικαστικής απόφασης για κακούργημα.
- iii. **αμετάκλητης¹³ παραπομπής για κακούργημα, εφόσον έχουν επιβληθεί σε βάρος του αιρετού περιοριστικοί όροι ή προσωρινή κράτηση.**

Για την επιβολή του διοικητικού μέτρου στην περίπτωση iii, πρέπει να **συντρέξουν**, ταυτόχρονα, **αθροιστικά** και οι δύο προϋποθέσεις, δηλαδή:

- **αμετάκλητη παραπομπή του αιρετού για κακούργημα** (με αμετάκλητο βούλευμα ή κλητήριο θέσπισμα¹⁴) με ταυτόχρονη ισχύ και

¹⁰ Σύμφωνα με την αρ. 333/2010 γνωμοδότηση του ΝΣΚ, για να επέλθει η αυτοδίκαιη έκπτωση εκλεγμένου οργάνου του δήμου, θα πρέπει η πράξη ή η παράλειψη που συνιστά παράβαση της υπηρεσιακής υποχρέωσης, ως στοιχείο της αντικειμενικής υπόστασης του αδικήματος της παράβασης καθήκοντος, να **στρέφεται ευθέως κατά των οικονομικών συμφερόντων του δήμου (ή των νομικών του προσώπων)**. Η επελθούσα οικονομική βλάβη πρέπει επίσης να συνδέεται άμεσα με την πράξη ή την παράλειψη, να αποτελεί άμεσο αποτέλεσμα αυτής και να απέβλεπε σ' αυτήν ο καταδικασθείς. Δηλαδή ο σκοπός πρόκλησης βλάβης, ως στοιχείο της υποκειμενικής υπόστασης του αδικήματος της παράβασης καθήκοντος, πρέπει να κατευθύνεται στην προκειμένη περίπτωση σε βάρος του δήμου (ή του νομικού του προσώπου) και όχι κάποιου τρίτου. Δεν υφίσταται βλάβη υπό την έννοια αυτή στην περίπτωση κατά την οποία επιδικάστηκε υπέρ του τρίτου που ζημιώθηκε αποζημίωση σε βάρος του δήμου (ή του νομικού του προσώπου).

Επιπλέον, σύμφωνα με την αρ. 456/ 2007 γνωμοδότηση του ΝΣΚ, η επενεχθείσα στον δήμο οικονομική βλάβη αρκεί να προκύπτει εκ του καθόλου σκεπτικού της καταδικαστικής απόφασης και από τα πραγματικά περιστατικά που η απόφαση δέχεται, χωρίς να είναι αναγκαίο να προκύπτει και το ακριβές ύψος αυτής. Σχ. και η αρ. 262/2010 γνωμοδότηση του ΝΣΚ.

¹¹ Στην έννοια των νομικών προσώπων του δήμου περιλαμβάνονται τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου αυτού.

¹² Βλ. ΝΣΚ 104/2009.

¹³ Για το αμετάκλητο της παραπομπής ή την τελεσιδικία της δικαστικής απόφασης, ο Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ενημερώνεται από την αρμόδια Εισαγγελία. Σύμφωνα με την ΣτΕ 2989/2014, σκ. 4, η θέση σε αργία των αιρετών αυτών οργάνων προϋποθέτει την παραπομπή για κακούργημα με βούλευμα, το οποίο έχει καταστεί αμετάκλητο για τον κατηγορούμενο, χωρίς να απαιτείται και η παρέλευση της προθεσμίας άσκησης αναίρεσης και για τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου. Όμως, η πράξη θέσης σε αργία χάνει το νόμιμο έρεισμά της, αν το παραπεμπτικό βούλευμα ανααιρεθεί κατόπιν άσκησης από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου αναίρεσης κατ' αυτού (ΣτΕ 2990/2014).

¹⁴ Όπως αναφέρεται στην αρ.36/2020 (σκέψη 6) Γνωμοδότηση ΝΣΚ, στα **κακούργηματα η κύρια ανάκριση** περατώνεται κατά κανόνα με **βούλευμα του συμβουλίου πλημμελειοδικών ή εφετών**. Κατ' εξαίρεση προβλέπεται περάτωση της κύριας ανάκρισης και με **απευθείας παραπομπή** του κατηγορουμένου στο ακροατήριο **με κλητήριο θέσπισμα** του Εισαγγελέα Εφετών με τη σύμφωνη γνώμη του Προέδρου Εφετών. Στην παρ. 4 των άρθρων 308 Α του πδ. 258/1986 και 309 του ν.4620/2019 προβλέπεται ότι στην περίπτωση **απευθείας παραπομπής στο ακροατήριο** για συγκεκριμένα κακούργηματα, ο **Πρόεδρος Εφετών** αποφαινεται με διάταξή του, κατά της οποίας δεν χωρεί προσφυγή, για τη **διατήρηση** ή **μη της** προσωρινής κράτησης ή των περιοριστικών όρων ή της

- **περιοριστικών όρων ή προσωρινής κράτησης σε βάρος του παραπεμπόμενου.**

Οι περιοριστικοί όροι ή η προσωρινή κράτηση μπορεί:

- είτε να ίσχυαν κατά το χρόνο που το παραπεμπτικό βούλευμα ή το κλητήριο θέσπισμα κατέστη αμετάκλητο,
- είτε να επιβλήθηκαν, αφού η παραπομπή κατέστη αμετάκλητη και μέχρι τη λήξη της υποδικίας (με την έκδοση καταδικαστικής απόφασης σε πρώτο βαθμό ή με την έκδοση τελεσίδικης αθωωτικής απόφασης).

Σημειώνεται ότι για την επιβολή του διοικητικού μέτρου, σε κάθε μία από τις ανωτέρω περιπτώσεις, είναι **αδιάφορο** αν το κακούργημα **σχετίζεται ή όχι με την άσκηση των καθηκόντων** του αιρετού¹⁵ ή **αν έχει διαπραχθεί σε προηγούμενη αυτοδιοικητική περίοδο**, αρκεί ο ίδιος αιρετός να έχει εκλεγεί εν τω μεταξύ, κατά τη στιγμή επιβολής του διοικητικού μέτρου της αργίας, σε οποιοδήποτε αξίωμα της αυτοδιοίκησης¹⁶.

Τέλος, στην περίπτωση θέσης σε αργία λόγω αμετάκλητης παραπομπής για κακούργημα (εφόσον έχουν επιβληθεί σε βάρος του παραπεμπόμενου περιοριστικοί όροι ή προσωρινή κράτηση και για όσο χρόνο διαρκούν οι περιοριστικοί όροι ή η προσωρινή κράτηση), δεν απαιτείται ο αιρετός να είχε την

ισχύος του εντάλματος σύλληψης του κατηγορουμένου και την **προσωρινή κράτηση σε περίπτωση που συλληφθεί**. Στο άρθρο 315 ΚΠΔ το **Συμβούλιο Πλημμελειοδικών** που **αποφαινεται για την παραπομπή** στο ακροατήριο **αποφασίζει** για τη **διατήρηση ή μη** της προσωρινής κράτησης και των περιοριστικών όρων που του είχαν επιβληθεί ή της ισχύος του εντάλματος σύλληψης και την **προσωρινή κράτηση** σε περίπτωση που συλληφθεί, ενώ **δύνανται να επιβάλλει και περιοριστικούς όρους** ή να διατάξει τη σύλληψη και την προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου. Σύμφωνα με το άρθρο 318 ΚΠΔ την ίδια εξουσία έχει και το **Συμβούλιο Εφετών**, όταν επικυρώνει την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, απορρίπτοντας έφεση κατά του παραπεμπτικού βουλεύματος του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών ή την κατ' άρθρο 317 παρ. 2 πρόταση του Εισαγγελέα Εφετών. Στο άρθρο 291 του πδ. 258/1996 και 294 του ν.4620/2019 προβλέπεται, ύστερα από αίτηση του κατηγορουμένου, του Εισαγγελέα ή αυτεπάγγελτα, η **άρση της προσωρινής κράτησης ή του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση ή η αντικατάσταση της προσωρινής κράτησης με κατ' οίκον περιορισμό με ηλεκτρονική επιτήρηση ή η αντικατάσταση των προηγούμενων μέτρων με περιοριστικούς όρους ή η άρση ή η αντικατάσταση των περιοριστικών όρους που έχουν τεθεί με άλλους».**

¹⁵ Εξαίρουμένου του αδικήματος για παράβαση καθήκοντος (ΣτΕ 4648/ 2014).

¹⁶ ΣτΕ 4212/2015, σκέψη 5, 3376/2013, σκέψη 9, ΝΣΚ 36/2020, σκέψη 7, κ.α.

ιδιότητα του αιρετού κατά το χρόνο που η παραπομπή κατέστη αμετάκλητη, αλλά αρκεί να την απέκτησε κατά τη διάρκεια της υποδικίας¹⁷.

Η απόφαση του Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης περί θέσεως σε αργία αιρετού, εκδίδεται ακόμη και αν η εκτέλεση της ποινής έχει ανασταλεί.¹⁸

II. Έναρξη ισχύος

Η διαπιστωτική πράξη του αρμόδιου κρατικού οργάνου, με την οποία ο αιρετός τίθεται σε αργία, κατά τα ανωτέρω, έχει **αναδρομικό χαρακτήρα**¹⁹ (βλ. αναλυτικότερα για κάθε περίπτωση ξεχωριστά κατωτέρω) και ανατρέχει σε χρόνο

¹⁷ ΝΣΚ 36/2020, σκέψη 7. Σύμφωνα δε με την σκέψη 8 η αποχή του αιρετού από την άσκηση των καθηκόντων του επιβάλλεται καθ' όλο το διάστημα που διαρκεί η παραπομπή του σε δίκη για κακούργημα (υποδικία), δηλαδή από τότε που συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις (κατάσταση) που έθετε η εκάστοτε ισχύουσα διάταξη (στην εν προκειμένω ερμηνευόμενη διάταξη, παραπομπή για κακούργημα με αμετάκλητο βούλευμα ή κλητήριο θέσπισμα με περιοριστικούς όρους ή προσωρινή κράτηση σε βάρος του παραπεμπόμενου που είτε ίσχυαν κατά το χρόνο που το παραπεμπτικό βούλευμα ή το κλητήριο θέσπισμα έγιναν αμετάκλητα, είτε επιβλήθηκαν μετά την αμετάκλητη παραπομπή και μέχρι την λήξη της υποδικίας) μέχρι και τη λήξη της καταστάσεως αυτής (στην εν προκειμένω ερμηνευόμενη διάταξη, μέχρι την έκδοση, είτε τελεσίδικης αθωωτικής απόφασης, οπότε το μέτρο λογίζεται ως μη επιβληθέν κατά τη ρητή επιταγή του νόμου, προτελευταίο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του άρθρου 236Α, είτε καταδικαστικής απόφασης σε πρώτο βαθμό, οπότε η νομική θεμελίωση του επιβληθέντος μέτρου εδράζεται πλέον στην καταδικαστική απόφαση, πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 236Α), θεωρώντας ο νομοθέτης τον υπόδικο, καθ' όλο το πιο πάνω χρονικό διάστημα που διαρκεί η εκκρεμοδικία, ως μη παρέχοντα εχέγγυα για τη χρηστή διαχείριση θεμάτων που άπτονται της ασκήσεως του αξιώματός του (ΝΣΚ 341/2007, 189/2006, σκέψη ΙΙΙ.γί, 79/2006, 436/2004, σκέψη ΙΙ.ε, 624/1996, σκέψη ΙΙ.β.ιι), με συνέπεια το μέτρο της αργίας δυνητικά μπορεί να εκτείνεται και σε περισσότερες αυτοδιοικητικές περιόδους (ΣτΕ 2414/2009, σκέψη 4η).

¹⁸ Το διοικητικό μέτρο της αργίας διατηρείται και όταν η εκτέλεση της επιβληθείσας ποινής του ποινικού δικαστηρίου έχει ανασταλεί κατά τις διατάξεις των άρθρων 99-104 του Ποινικού Κώδικα ή συνέπεια άσκησης έφεσης κατά τα άρθρα 471 και 497 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, καθώς η αργία δεν είναι παρεπόμενη ποινή αλλά διοικητικό μέτρο που έχει θεσπιστεί χάριν δημοσίου συμφέροντος. (ΣτΕ 27/ 2008, 972/ 1994, ΝΣΚ 189/2009, 79/2006 κ.ά.). Επίσης, δεν ασκεί επιρροή στη νομιμότητα της αργίας, που ετέθη ο αιρετός, το γεγονός ότι σύμφωνα με βεβαίωση της Δημόσιας Οικονομικής Υπηρεσίας προέβη μετά την έκδοση της καταδικαστικής απόφασης στην εξόφληση βεβαιωμένων σε βάρος του οφειλών, που αποτέλεσαν αντικείμενο της καταδικαστικής απόφασης, που προέρχεται από καταλογισμούς του Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΣτΕ 3687/ 2010) .

¹⁹ Σύμφωνα με την ΝΣΚ 36/2020 (σκέψη 13) η πράξη χαρακτηρίζεται ως διαπιστωτική από το νόμο, καθώς με την παρ. 2 του άρθρου 236Α προβλέπεται ότι για τη θέση αιρετού σε αργία εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 236, όπου η αντίστοιχη πράξη έκπτωσης αιρετού χαρακτηρίζεται ρητά ως διαπιστωτική. Η αναδρομικότητα, εξάλλου, της ισχύος της σχετικής πράξης βρίσκεται έρεισμα στην ίδια τη φύση της εκδιδόμενης πράξης ως διαπιστωτικής και στην αναλογική εφαρμογή της διάταξης της παρ. 2 του άρθρου 236 του ν.3852/2010 με την οποία ρυθμίζεται η αναδρομικότητα της διαπιστωτικής πράξης της έκπτωσης (σκέψη 16). Επίσης, σύμφωνα με την ίδια γνωμοδότηση, «ο χαρακτηρισμός ρητά από το νόμο της επέλευσης της ορισμένης συνέπειας «αυτοδικαίως» προσδίδει εξ ορισμού αναδρομική ισχύ στις ακολουθούσες διαπιστωτικές πράξεις της διοίκησης» (σκέψη 12).

προγενέστερο της έκδοσής της, δηλαδή στο χρονικό σημείο που συνέτρεξαν στο πρόσωπο του αιρετού οι προβλεπόμενες από το νόμο προϋποθέσεις, όπως αυτές αναλύονται στην προηγούμενη ενότητα.

Ειδικότερα, η ισχύς του διοικητικού μέτρου της αργίας και η αποχή του αιρετού από τα καθήκοντά του, ανατρέχει:

Για τα **πλημμελήματα, στην ημερομηνία κατά την οποία η σχετική καταδικαστική απόφαση κατέστη τελεσίδικη**²⁰.

Για τα **κακουργήματα**:

i) στην περίπτωση πρωτόδικης καταδικαστικής απόφασης, στην **ημερομηνία δημοσίευσης της πρωτόδικης καταδικαστικής απόφασης**.

ii) στην περίπτωση αμετάκλητης παραπομπής για κακούργημα²¹:

α) είτε στο **χρόνο που το παραπεμπτικό βούλευμα ή το κλητήριο θέσπισμα κατέστη αμετάκλητο**, στην περίπτωση που ήταν ήδη σε ισχύ οι περιοριστικοί όροι ή η προσωρινή κράτηση,

β) είτε **στο χρόνο που επιβλήθηκαν οι περιοριστικοί όροι ή η προσωρινή κράτηση**, στην περίπτωση που αυτοί επιβλήθηκαν, αφού η παραπομπή κατέστη αμετάκλητη και μέχρι τη λήξη της υποδικίας (εφόσον διατηρούνται οι περιοριστικοί όροι ή η προσωρινή κράτηση).

Ο αναδρομικός, ωστόσο, χαρακτήρας της διαπιστωτικής πράξης δεν μπορεί να επεκταθεί σε προηγούμενη αυτοδιοικητική περίοδο. Αυτό γιατί η κάθε αυτοδιοικητική περίοδος και αντίστοιχα, η κάθε θητεία αιρετού είναι αυτοτελής, οπότε και η ιδιότητα του αιρετού εκλείπει με τη λήξη της, ώστε να μην εννοείται αποχή από τα καθήκοντά του αιρετού για παρελθούσα αυτοδιοικητική περίοδο.

Αντίστοιχα, όπως η αναδρομικότητα της διαπιστωτικής πράξης δεν μπορεί να ανατρέχει σε προηγούμενη αυτοδιοικητική περίοδο, δεν μπορεί, επίσης, να επεκτείνεται σε επόμενη, δεδομένης όπως αναφέρθηκε ανωτέρω της αυτοτέλειας εκάστης περιόδου. Εάν εξακολουθούν να συντρέχουν οι τιθέμενες από το νόμο προϋποθέσεις και έχει επανεκλεγεί αιρετός που είχε τεθεί σε αργία κατά την προηγούμενη περίοδο, ακόμα και σε διαφορετικό αξίωμα από αυτό που κατείχε, το αρμόδιο διοικητικό όργανο οφείλει να εκδώσει νέα διαπιστωτική πράξη θέσης του

²⁰ Άρθρο 236Α, παρ. 2 του ν. 3852/2010, σε συνδυασμό με το άρθρο 236, παρ. 2 του ίδιου νόμου.

²¹ ΝΣΚ 36/2020, σκέψη 16.

επανεκλεγέντα αιρετού σε αργία για τη νέα αυτοδιοικητική περίοδο, με χρόνο έναρξης αυτόν της εκ νέου απόκτησης της ιδιότητας του αιρετού²².

Σε περίπτωση που οι τιθέμενες από το νόμο προϋποθέσεις συνέτρεξαν σε ορισμένο πρόσωπο προτού αυτό αποκτήσει την ιδιότητα του αιρετού, η ισχύς του διοικητικού μέτρου άρχεται από το χρόνο που αυτό απέκτησε, κατά τη διάρκεια της υποδικίας, την ιδιότητα του αιρετού²³ και θα ισχύσει μέχρι τη λήξη της υποδικίας.

III. Άρση

Το διοικητικό μέτρο της αργίας αίρεται:

- κατόπιν έκδοσης αμετάκλητης αθωωτικής απόφασης, εφόσον το μέτρο έχει επιβληθεί **σε περίπτωση πλημμελημάτων** της περίπτωσης γ' της παρ. 1 του άρθρου 236 του ν. 3852/2010,²⁴
- κατόπιν έκδοσης τελεσίδικης αθωωτικής απόφασης, εφόσον το μέτρο έχει επιβληθεί **σε περίπτωση κακούργηματος** μετά από έκδοση πρωτόδικης καταδικαστικής απόφασης ή μετά από αμετάκλητη παραπομπή με επιβολή περιοριστικών όρων ή προσωρινής κράτησης.
- κατόπιν άρσης των περιοριστικών όρων ή της προσωρινής κράτησης κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας, εφόσον το μέτρο έχει επιβληθεί σε περίπτωση αμετάκλητης παραπομπής για κακούργημα με επιβολή περιοριστικών όρων ή προσωρινής κράτησης²⁵.

²² ΝΣΚ 341/ 2007.

²³ Ως **χρόνος απόκτησης της ιδιότητας του αιρετού** νοείται ο χρόνος έναρξης της αντίστοιχης αυτοδιοικητικής περιόδου με την εγκατάσταση και ανάληψη των καθηκόντων των δημοτικών αρχών ή, στην περίπτωση αντικατάστασης και αναπλήρωσης μελών κατά τη διάρκεια της αυτοδιοικητικής περιόδου κατ' εφαρμογή του άρθρου 55 του ν.3852/2010, η ημερομηνία ορκωμοσίας και ανάληψης καθηκόντων.

²⁴ Σε περίπτωση έκδοσης αμετάκλητης καταδικαστικής απόφασης ο αιρετός τίθεται σε έκπτωση, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 236 του ν. 3852/ 2010.

²⁵ Ειδικότερες περιπτώσεις άρσης του διοικητικού μέτρου της αργίας είναι:

α) αυτή που επέρχεται μετά την παύση, με δικαστική απόφαση, της ποινικής δίωξης λόγω παραγραφής του αξιοποίνου των τελεσθέντων πράξεων, οπότε εκλείπει ο λόγος για τον οποίο ο αιρετός τέθηκε σε αργία, με αποτέλεσμα το ληφθέν μέτρο να στερείται τη νόμιμη βάση του (σχ. η αρ. 3360/2011 απόφαση του ΣτΕ),

β) όταν η αίτηση αναίρεσης που ασκήθηκε κατά τελεσίδικης καταδικαστικής απόφασης τέθηκε στο αρχείο με πράξη του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου λόγω υπαγωγής της ποινικής απόφασης στις διατάξεις του άρθρου 64, παρ. 1 του ν. 4689/ 2020 και παραγραφής, υφ' όρον, της ποινής φυλάκισης πέντε μηνών στην οποία ο αιτών είχε καταδικαστεί (σχ. η αρ. 1093/ 2021 απόφαση του ΣτΕ).

Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις, η αργία αίρεται αυτοδικαίως. Ωστόσο, δέον είναι να εκδίδεται σχετική διαπιστωτική πράξη. Το χρονικό σημείο στο οποίο ανατρέχει η άρση του διοικητικού μέτρου είναι το αντίστοιχο χρονικό σημείο έναρξης ισχύος του.

Στις περιπτώσεις άρσης του μέτρου λόγω έκδοσης αθωωτικής απόφασης, αυτό θεωρείται ως μηδέποτε επιβληθέν και καταβάλλεται αναδρομικά η αντιμισθία του αποκατασταθέντος αιρετού, από τον κατά τα ανωτέρω χρόνο έκδοσης της διαπιστωτικής σε βάρος του πράξης.

Δ. Διοικητικό μέτρο έκπτωσης

Οι αιρετοί της αυτοδιοίκησης εκπίπτουν αυτοδίκαια από το αξίωμά τους στις περιπτώσεις:

- θέσης σε δικαστική συμπαράσταση με **τελεσίδικη δικαστική απόφαση**.
- στέρησης των πολιτικών τους δικαιωμάτων²⁶ με **αμετάκλητη δικαστική απόφαση**.
- καταδίκης με **αμετάκλητη δικαστική απόφαση** ως αυτουργοί ή συμμετοχοί σε κακούργημα ή σε οποιαδήποτε ποινή για τα εξής αδικήματα²⁷: παραχάραξη, κιβδηλεία, πλαστογραφία, ψευδή βεβαίωση, δωροδοκία, εκβίαση, κλοπή, υπεξαίρεση, απιστία, απάτη, καταπίεση, αιμομιξία, μαστροπεία, σωματεμπορία, παράνομη διακίνηση αλλοδαπών, παράβαση της νομοθεσίας για την καταπολέμηση των ναρκωτικών, τη λαθρεμπορία, καθώς και για παράβαση καθήκοντος, εφόσον κατά τη διάπραξη του τελευταίου αυτού αδικήματος

²⁶ Σημειώνεται ότι με τον νέο ΠΚ καταργήθηκε από τις παρεπόμενες ποινές η αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων και παραμένει η αποστέρηση θέσεων και αξιωμάτων. Ειδικότερα, η παρ. 1 του αρ. 60 του νέου ΠΚ ορίζει ότι «Αν ο υπαίτιος καταδικάστηκε σε ποινή κάθειρξης, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει αποστέρηση της δημόσιας θέσης ή του δημόσιου ή αυτοδιοικητικού αξιώματος που κατέχει, εφόσον η πράξη του συνιστά βαριά παράβαση των καθηκόντων του», ενώ η παρ. 2 ορίζει ότι «Η αποστέρηση επέρχεται μόλις η απόφαση γίνει αμετάκλητη». Στις περιπτώσεις αυτές ο Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης δεν εκδίδει αντίστοιχη πράξη έκπτωσης του αιρετού.

²⁷ Η καταδίκη για απόπειρα τέλεσης αδικήματος επιφέρει, επίσης, την επιβολή του διοικητικού μέτρου της έκπτωσης (ΣΤΕ3361/2010).

προκαλείται οικονομική βλάβη στο δήμο, στην περιφέρεια ή στα νομικά τους πρόσωπα²⁸.

Η διαπιστωτική πράξη του αρμόδιου κρατικού οργάνου **ανατρέχει στην ημερομηνία κατά την οποία η σχετική δικαστική απόφαση κατέστη τελεσίδικη** (για την περίπτωση της δικαστικής συμπαράστασης) ή **αμετάκλητη** (για τις λοιπές περιπτώσεις). Από τον χρόνο αυτό, παύει οριστικά η άσκηση των καθηκόντων του αιρετού για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα **μέχρι το τέλος της θητείας του**²⁹.

Εξάλλου, είναι δυνατή η επιβολή του διοικητικού μέτρου της εκπτώσεως σε αιρετό της τοπικής αυτοδιοίκησης κατόπιν καταδίκης του για αδικήματα που διαπράχθηκαν στην **προηγούμενη ή σε προηγούμενες θητείες του**, εφόσον πάντως κατά τον χρόνο επιβολής της εκπτώσεως **έχει επανεκλεγεί** σε κάποιο από τα προαναφερθέντα αξιώματα, κατά αντιστοιχία με τα ισχύοντα για το διοικητικό μέτρο της αργίας³⁰.

Δεν είναι, όμως, δυνατή η έκδοση διαπιστωτικής πράξης έκπτωσης από αξίωμα αιρετού του οποίου η θητεία δεν έχει αρχίσει ακόμα, όταν δηλαδή η ποινική καταδίκη καταστεί αμετάκλητη πριν από την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών³¹.

Τέλος, δεν είναι δυνατή η ανάκληση πράξης αυτοδίκαιης έκπτωσης αιρετού λόγω αμετάκλητης ποινικής καταδίκης του, σε περίπτωση μεταγενέστερης μεταβολής της νομοθεσίας, βάσει της οποίας είχε εκδοθεί η διαπιστωτική αυτή πράξη³².

²⁸ Για τα αδικήματα αυτά βλ. παραπάνω, υπ. 8 και 9.

²⁹ ΣτΕ 788/2014

³⁰ ΣτΕ 788/2014

³¹ ΝΣΚ 467/2011.

³² ΝΣΚ 89/ 2014.

Ε. Διαδικασία επιβολής των διοικητικών μέτρων της αργίας και της έκπτωσης - Ένδικη προστασία αιρετών

Με επιμέλεια της αρμόδιας εισαγγελίας³³ κοινοποιείται στο Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης κάθε καταδικαστική απόφαση σε βάρος των αιρετών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης που επιφέρει την επιβολή διοικητικού μέτρου, καθώς και το βούλευμα ή το κλητήριο θέσπισμα με βάση το οποίο ο αιρετός παραπέμπεται για κακούργημα³⁴. Επιπλέον, ο Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης δύναται να λαμβάνει από την Εισαγγελία κάθε αναγκαία πληροφορία σχετικά με την πορεία της υπόθεσης, όπως η τελεσιδικία ή το αμετάκλητο αυτής, προκειμένου να προχωρήσει στη συνέχεια στην έκδοση της αντίστοιχης διαπιστωτικής πράξης.

Για την επιβολή του διοικητικού μέτρου εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τότε που έλαβε γνώση της σχετικής δικαστικής απόφασης ή, στην περίπτωση της αμετάκλητης παραπομπής για κακούργημα, από τότε που συνέτρεξαν οι σχετικές προϋποθέσεις, όπως αναφέρονται στο Κεφάλαιο Γ.Ι. ανωτέρω.

Η ανωτέρω διαπιστωτική πράξη κοινοποιείται με απόδειξη στον αιρετό και γνωστοποιείται στον οικείο δήμαρχο και στον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου.

Κατά της πράξης επιβολής του διοικητικού μέτρου της αργίας ή της έκπτωσης είναι δυνατή η άσκηση αίτησης ακύρωσης στο Συμβούλιο της Επικρατείας, ενώ αναστολή χορηγείται από την Επιτροπή Αναστολών του Συμβουλίου της Επικρατείας, εφόσον γίνει δεκτή η σχετική αίτηση. Η προθεσμία άσκησης της αίτησης ακύρωσης και η άσκηση αίτησης ακύρωσης δεν αναστέλλουν την εκτέλεση της διαπιστωτικής πράξης.

³³ Άρθρο 236, παρ. 3 του ν. 3852/2010, όπως ισχύει, σε συνδυασμό με το άρθρο 236^Α, παρ. 2 του ίδιου νόμου.

³⁴ Για την αναλογική εφαρμογή που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 236Α ως δικαστική απόφαση εννοείται το βούλευμα ή το κλητήριο θέσπισμα, με βάση το οποίο παραπέμπεται στο ακροατήριο η υπόθεση (ΝΣΚ 36/2020, σκ. 16).

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση info@ypes.gr καθώς και στους παρακάτω υπαλλήλους:

Για τον πρώτο βαθμό αυτοδιοίκησης	
ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337
Νάσaina Δέσποινα	213 136 4378
Αντωνίου Δημήτρης	213 136 4346
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390
Ντάβα Ρένια	213 1364027
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313
Για το δεύτερο βαθμό αυτοδιοίκησης:	
Βασιλάτου Ρεγγίνα	213 136 4947
Γκόλια Έφη	213 136 4342
Θεοδωρακοπούλου Σοφία	213 136 4391
Χρυσάφης Γιώργος	213 136 4395
Γαρυφάλλη Σοφία	213 136 4340

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στο δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>.

Ο Γενικός Γραμματέας Εσωτερικών και Οργάνωσης

Μιχάλης Ι. Σταυριανουδάκης

ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ

Αποκεντρωμένες Διοικήσεις της Χώρας
Διευθύνσεις Διοίκησης (Διοικητικού-Οικονομικού Βορείου Αιγαίου και Νοτίου Αιγαίου, για
την Αποκεντρωμένη Διοίκηση Αιγαίου)

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1.Υπουργείο Δικαιοσύνης, Γενική Δ/ση Διοίκησης Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και
Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

(Με παράκληση ενημέρωσης των Εισαγγελικών Αρχών)

2. Εθνική Αρχή Διαφάνειας

Ταχ. Δ/ση: Λένορμαν 195 & Αμφιαράου

ΤΚ 104 42- ΑΘΗΝΑ

3. Κ.Ε.Δ.Ε

4. Ε.Ε.Τ.Α.Α.

Παράρτημα Α΄: Συνοπτικός πίνακας επιβολής και άρσης των διοικητικών μέτρων της αργίας και της έκπτωσης

Προϋπόθεση	Διοικητική Ενέργεια
Πλημμελήματα	
Τελεσίδικη καταδικαστική απόφαση για συγκεκριμένα αδικήματα	Επιβολή διοικητικού μέτρου αργίας
Αμετάκλητη αθωωτική απόφαση για συγκεκριμένα αδικήματα	Άρση διοικητικού μέτρου αργίας
Αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση για συγκεκριμένα αδικήματα	Επιβολή διοικητικού μέτρου έκπτωσης
Κακουργήματα	
Αμετάκλητη παραπομπή, εφόσον έχουν επιβληθεί περιοριστικοί όροι ή προσωρινή κράτηση	Επιβολή Διοικητικού μέτρου αργίας
Άρση περιοριστικών όρων ή προσωρινής κράτησης	Άρση διοικητικού μέτρου αργίας
Πρωτόδικη καταδικαστική απόφαση	Επιβολή Διοικητικού μέτρου αργίας
Τελεσίδικη αθωωτική απόφαση	Άρση διοικητικού μέτρου αργίας
Τελεσίδικη καταδικαστική απόφαση	Συνέχιση διοικητικού μέτρου αργίας
Αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση	Επιβολή διοικητικού μέτρου έκπτωσης
Άλλες περιπτώσεις	
Δικαστική συμπαράσταση με τελεσίδικη δικαστική απόφαση	Επιβολή διοικητικού μέτρου έκπτωσης

Παράρτημα Β΄: Πρότυπα αποφάσεων επιβολής των διοικητικών μέτρων της αργίας και της έκπτωσης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ
Ταχ. Δ/ση:.....
Πληροφορίες:.....
Τηλέφωνο:.....
Fax:.....
Ηλεκτρονική Διεύθυνση:.....

....., /...../.....

Αριθ. Πρωτ.: ΕΜΠ.....

ΘΕΜΑ: Επιβολή του διοικητικού μέτρου της αργίας στον κ. του , δημοτικό σύμβουλο³⁵ του Δήμου, κατόπιν έκδοσης τελεσίδικης καταδικαστικής απόφασης για πλημμέλημα, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 236Α του ν. 3852/2010.

Α Π Ο Φ Α Σ Η

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ.....

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 236Α του ν. 3852/ 2010 (Α' 87), όπως ισχύει.
2. Τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 64 ν. 4954/2022 (Α' 136) σύμφωνα με τις οποίες όπου στα άρθρα 128, 129 και 130 του ν. 4555/2018 αναφέρεται ο Επόπτης ΟΤΑ, κατά το μεταβατικό διάστημα νοείται ο Γραμματέας της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.
3. Τις διατάξεις του άρθρου 28 και 28Α του ν. 4325/ 2015 (Α' 47), όπως προστέθηκε με το άρθρο 24 του ν.4368/2016 (Α' 21).
4. Τις διατάξεις του πδ .. /.. 2010 (Α') όπως έχει τροποποιηθεί με το «Οργανισμός Αποκεντρωμένης Διοίκησης.....»
5. Την αριθ. 36/2020 Γνωμοδότηση του Ε' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, η οποία έχει γίνει αποδεκτή με το υπ' αριθμ. 25101/21.04.2020 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών.
6. Την αρ. 638/02.11.2022 Εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών «Επιβολή των διοικητικών μέτρων της αργίας και της έκπτωσης σε αιρετούς της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης - Εφαρμογή των άρθρων 236 και 236Α του ν. 3852/2010».
7. Την υπ' αριθμ. /..... απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου σύμφωνα με την οποία ο κ. του ... ανακηρύχθηκε *τακτικό μέλος του δημοτικού συμβουλίου* και το από πρακτικό ορκωμοσίας του.

³⁵ Τίθεται η ιδιότητα του αιρετού (περιφερειάρχης, περιφερειακός σύμβουλος, δήμαρχος, δημοτικός σύμβουλος, σύμβουλος κοινότητας κ.λ.π.)

8. Την αρ. /..... απόφαση του Εφετείου....., με το οποία ο κ. του κηρύχθηκε ένοχος για το πλημμέλημα
9. Το αρ. /.....έγγραφο του Εφετείου σύμφωνα με το οποίο η προαναφερθείσα απόφαση κατέστη τελεσίδικη.
10. Το γεγονός ότι το διοικητικό μέτρο της αργίας, το οποίο συνίσταται στην προσωρινή απομάκρυνση του αιρετού οργάνου από τα καθήκοντά του δε συνιστά ποινική κύρωση ούτε πειθαρχική ποινή και επομένως δεν απαιτείται διαδικασία ενώπιον πειθαρχικού οργάνου ενώ δεν είναι επιβεβλημένη η τήρηση του προβλεπόμενου από τις διατάξεις του άρθρου 20 παρ. 2 του Συντάγματος και του άρθρου 6, παρ. 1 του ν. 2690/ 1999 τύπου της προηγούμενης ακρόασης.
11. Το γεγονός ότι επιβάλλεται κατά δέσμια αρμοδιότητα του αρμόδιου κρατικού οργάνου, μετά τη διαπίστωση ύπαρξης συγκεκριμένων προϋποθέσεων που συναρτώνται με την εξέλιξη συγκεκριμένης ποινικής υπόθεσης, χωρίς να υπάρχει δυνατότητα περαιτέρω εξέτασης και δικής του εκτίμησης των στοιχείων της υπόθεσης αυτής.

ΔΙΑΠΙΣΤΩΝΟΥΜΕ

Τη θέση σε αργία του κ. του, *δημοτικού συμβούλου* του Δήμου....., σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 236Α του ν. 3852/ 2010, από τις³⁶ μέχρι την έκδοση αμετάκλητης αθωωτικής απόφασης. Κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα αναστέλλεται και οποιαδήποτε άλλη ιδιότητα αποκτήθηκε εξαιτίας της ιδιότητάς του ως δημοτικός σύμβουλος.

**Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΑΠΟΔΕΚΤΗΣ

Κος του

.....

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Δήμο

- Γραφείο δημάρχου
- Πρόεδρο δημοτικού συμβουλίου

2. Υπουργείο Εσωτερικών

Διεύθυνση Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Σταδίου 27, ΤΚ: 101 83- ΑΘΗΝΑ

3. Εθνική Αρχή Διαφάνειας

Ταχ. Δ/ση: Λένορμαν 195 & Αμφιαράου

ΤΚ 104 42- ΑΘΗΝΑ

³⁶ Τίθεται η ημερομηνία κατά την οποία η σχετική δικαστική απόφαση κατέστη τελεσίδικη.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

....., /...../.....

ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Αριθ. Πρωτ.: ΕΜΠ

Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΤΜΗΜΑ

Ταχ. Δ/νση:.....

Πληροφορίες:.....

Τηλέφωνο:.....

Fax:.....

Ηλεκτρονική Διεύθυνση:.....

ΘΕΜΑ: Επιβολή του διοικητικού μέτρου της αργίας στον κ. του, συμβούλου³⁷ της κοινότητας του Δήμου, κατόπιν αμετάκλητης παραπομπής για κακούργημα, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 236Α του ν. 3852/ 2010.

Α Π Ο Φ Α Σ Η

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ...

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 236Α του ν. 3852/ 2010(Α' 87), όπως ισχύει.
2. Τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 64 ν. 4954/2022 (Α' 136) σύμφωνα με τις οποίες όπου στα άρθρα 128, 129 και 130 του ν. 4555/2018 αναφέρεται ο Επόπτης ΟΤΑ, κατά το μεταβατικό διάστημα νοείται ο Γραμματέας της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.
3. Τις διατάξεις του άρθρου 28 και 28Α του ν. 4325/ 2015 (Α' 47), όπως προστέθηκε με το άρθρο 24 ν. 4368/2016 (Α' 21)
4. Τις διατάξεις του πδ.. /.. 2010 (Α') όπως έχει τροποποιηθεί με το «Οργανισμός Αποκεντρωμένης Διοίκησης.....»
5. Την αριθ. 36/2020 Γνωμοδότηση του Ε' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, η οποία έχει γίνει αποδεκτή με το υπ' αριθμ. 25101/21.04.2020 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών.
6. Την αρ. 638/02.11.2022 Εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών «Επιβολή των διοικητικών μέτρων της αργίας και της έκπτωσης σε αιρετούς της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης - Εφαρμογή των άρθρων 236 και 236Α του ν. 3852/2010».
7. Την υπ' αριθμ. /..... απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου σύμφωνα με την οποία ο κ. του ανακηρύχθηκε σύμβουλος της κοινότητας του Δήμου, και το από πρακτικό ορκωμοσίας του.

³⁷ Τίθεται η ιδιότητα του αιρετού (περιφερειάρχης, περιφερειακός σύμβουλος, δήμαρχος, δημοτικός σύμβουλος, σύμβουλος κοινότητας ή πρόεδρος κοινότητας)

8. Το υπ' αριθμ. βούλευμα του Συμβουλίου Εφετών/ Πλημелейοδικών (ή κλητήριο θέσπισμα του Εισαγγελέα Εφετών)με το οποίο ο κ.παραπέμφθηκε ενώπιον του Εφετείου..... για κακούργημα.

9. Το γεγονός ότι η παραπομπή του κ..... για κακούργημα κατέστη αμετάκλητη, όπως προκύπτει από το αρ. έγγραφο της Εισαγγελίας

10. Το αρ. βούλευμα με το οποίο επιβλήθηκαν/διατηρήθηκαν στον ανωτέρω αιρετό περιοριστικοί όροι/προσωρινή κράτηση.

11. Το γεγονός ότι το διοικητικό μέτρο της αργίας, το οποίο συνίσταται στην προσωρινή απομάκρυνση του αιρετού οργάνου από τα καθήκοντά του, δε συνιστά ποινική κύρωση ούτε πειθαρχική ποινή και επομένως δεν απαιτείται διαδικασία ενώπιον πειθαρχικού οργάνου ενώ δεν είναι επιβεβλημένη η τήρηση του προβλεπόμενου από τις διατάξεις του άρθρου 20 παρ. 2 του Συντάγματος και του άρθρου 6, παρ. 1 του ν. 2690/ 1999 τύπου της προηγούμενης ακρόασης.

12. Το γεγονός ότι το διοικητικό μέτρο της αργίας επιβάλλεται κατά δέσμια αρμοδιότητα του αρμόδιου κρατικού οργάνου, μετά τη διαπίστωση ύπαρξης συγκεκριμένων προϋποθέσεων που συναρτώνται με την εξέλιξη συγκεκριμένης ποινικής υπόθεσης, χωρίς να υπάρχει δυνατότητα περαιτέρω εξέτασης και δικής του εκτίμησης των στοιχείων της υπόθεσης αυτής και αίρεται αυτοδικαίως με την άρση των περιοριστικών όρων/προσωρινής κράτησης ή την έκδοση τελεσίδικης αθωωτικής απόφασης οπότε το διοικητικό μέτρο θεωρείται ως ουδέποτε επιβληθέν.

ΔΙΑΠΙΣΤΩΝΟΥΜΕ

Τη θέση σε αργία του κ. του, συμβούλου της κοινότητας του Δήμου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 236Α του ν. 3852/ 2010, από τις³⁸ μέχρι την άρση των περιοριστικών όρων/προσωρινής κράτησης ή την έκδοση αθωωτικής απόφασης επί της κατηγορίας που τον βαρύνει. Κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα αναστέλλεται και οποιαδήποτε άλλη ιδιότητα αποκτήθηκε εξαιτίας της ιδιότητάς του ως σύμβουλος κοινότητας.

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΑΠΟΔΕΚΤΗΣ

Κος του

.....

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1.Δήμο

- Γραφείο δημάρχου
- Πρόεδρο δημοτικού συμβουλίου

2. Υπουργείο Εσωτερικών

Διεύθυνση Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Σταδίου 27, ΤΚ: 101 83- ΑΘΗΝΑ

3. Εθνική Αρχή Διαφάνειας

Ταχ. Δ/ση: Λένορμαν 195 & Αμφιαράου

ΤΚ 104 42- ΑΘΗΝΑ

³⁸ Τίθεται η σχετική ημερομηνία, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στο κεφ. ΙΙ, Β. (σελ. 8) ανωτέρω

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ
Ταχ. Δ/ση:.....
Πληροφορίες:.....
Τηλέφωνο:.....
Fax:.....
Ηλεκτρονική Διεύθυνση:.....

....., /...../.....

Αριθ. Πρωτ.: ΕΜΠ

ΘΕΜΑ: Άρση του διοικητικού μέτρου της αργίας του κ. του, *δημάρχου*³⁹
του Δήμου ..., κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 236Α του ν. 3852/ 2010.

Α Π Ο Φ Α Σ Η
Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ...

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 236Α του ν. 3852/ 2010(Α'87), όπως ισχύει.
2. Τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 64 ν. 4954/2022 (Α' 136) σύμφωνα με τις οποίες όπου στα άρθρα 128, 129 και 130 του ν. 4555/2018 αναφέρεται ο Επόπτης ΟΤΑ, κατά το μεταβατικό διάστημα νοείται ο Γραμματέας της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.
3. Τις διατάξεις του άρθρου 28 και 28Α του ν. 4325/ 2015 (Α' 47), όπως προστέθηκε με το άρθρο 24 ν.4368/2016 (Α' 21).
4. Τις διατάξεις του π.δ. .. /.. 2010 (Α') όπως έχει τροποποιηθεί με το «Οργανισμός Αποκεντρωμένης Διοίκησης.....»
5. Την αριθ. 36/2020 Γνωμοδότηση του Ε' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, η οποία έχει γίνει αποδεκτή με το υπ' αριθμ. 25101/21.04.2020 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών
6. Την αρ. 638/02.11.2022 Εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών «Επιβολή των διοικητικών μέτρων της αργίας και της έκπτωσης σε αιρετούς της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης - Εφαρμογή των άρθρων 236 και 236Α του ν. 3852/2010».
7. Την υπ' αριθμ./..... απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου σύμφωνα με την οποία ο κ. του ανακηρύχθηκε τακτικό μέλος του δημοτικού συμβουλίου και το από πρακτικό ορκωμοσίας του.

³⁹ Τίθεται η ιδιότητα του αιρετού (περιφερειάρχης, περιφερειακός σύμβουλος, δήμαρχος, δημοτικός σύμβουλος, σύμβουλος κοινότητας ή πρόεδρος κοινότητας)

8. Την αρ. / αθωωτική απόφαση του Εφετείου....., με το οποία ο κ. του απαλλάχθηκε από την κατηγορία για το κακούργημα
9. Την αρ...../.....απόφασή μας, με την οποία διαπιστώσαμε τη θέση σε αργία του κ. κ. ... του ..., από
10. Το γεγονός ότι το διοικητικό μέτρο της αργίας αίρεται αυτοδικαίως με την έκδοση αθωωτικής απόφασης και το διοικητικό μέτρο θεωρείται ως ουδέποτε επιβληθέν.

ΔΙΑΠΙΣΤΩΝΟΥΜΕ

Την άρση της αργίας του κ. του, *δημάρχου* του δήμου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 236Α του ν. 3852/ 2010 από⁴⁰. Το διοικητικό μέτρο θεωρείται ως ουδέποτε επιβληθέν.

**Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

.....

ΑΠΟΔΕΚΤΗΣ

Κος ΤΟΥ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Δήμο

- Γραφείο δημάρχου
- Πρόεδρο δημοτικού συμβουλίου

2. Υπουργείο Εσωτερικών

Διεύθυνση Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Σταδίου 27, ΤΚ: 101 83, Αθήνα

3. Εθνική Αρχή Διαφάνειας

Λένορμαν 195 & Αμφιαράου

ΤΚ 104 42- ΑΘΗΝΑ

⁴⁰ Τίθεται η ημερομηνία έναρξης ισχύος του διοικητικού μέτρου, όπως προσδιορίζεται στο στοιχείο 9.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ.....
Ταχ. Δ/νση:.....
Πληροφορίες:.....
Τηλέφωνο:.....
Fax:.....
Ηλεκτρονική Διεύθυνση:.....

....., /...../.....

Αριθ. Πρωτ.: ΕΜΠ.....

ΘΕΜΑ: Επιβολή του διοικητικού μέτρου της έκπτωσης στον κ. του , δημοτικό σύμβουλο⁴¹ του Δήμου, κατόπιν έκδοσης αμετάκλητης δικαστικής απόφασης για⁴², κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 236 του ν. 3852/2010.

Α Π Ο Φ Α Σ Η Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΗΣ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ.....

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του άρθρου 236 του ν. 3852/ 2010(Α' 87), όπως ισχύει .
2. Τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 64 ν. 4954/2022 (Α' 136) σύμφωνα με τις οποίες όπου στα άρθρα 128, 129 και 130 του ν. 4555/2018 αναφέρεται ο Επόπτης ΟΤΑ, κατά το μεταβατικό διάστημα νοείται ο Γραμματέας της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης.
3. Τις διατάξεις του άρθρου 28 και 28Α του ν. 4325/ 2015 (Α' 47), όπως προστέθηκε με το άρθρο 24 του ν.4368/2016 (Α' 21).
4. Τις διατάξεις του π.δ.. /.. 2010 (Α') όπως έχει τροποποιηθεί με το «Οργανισμός Αποκεντρωμένης Διοίκησης.....»
5. Την αριθ. 36/2020 Γνωμοδότηση του Ε' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, η οποία έχει γίνει αποδεκτή από τον Υπουργό Εσωτερικών, σύμφωνα με το υπ' αριθμ. 25101/21.04.2020 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών.
6. Την αρ. 638/02.11.2022 Εγκύκλιο του Υπουργείου Εσωτερικών «Επιβολή των διοικητικών μέρων της αργίας και της έκπτωσης σε αιρετούς της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης - Εφαρμογή των άρθρων 236 και 236Α του ν. 3852/2010».
7. Την υπ' αριθμ./..... απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου σύμφωνα με την οποία ο κ. του ... ανακηρύχθηκε τακτικό μέλος του δημοτικού συμβουλίου και το από πρακτικό ορκωμοσίας του.

⁴¹ Τίθεται η ιδιότητα του αιρετού (περιφερειάρχης, περιφερειακός σύμβουλος, δήμαρχος, δημοτικός σύμβουλος, σύμβουλος κοινότητας κ.λ.π.)

⁴² Αναφέρεται το αδίκημα για το οποίο έχει καταδικαστεί ο αιρετός.

8. Την αρ. /..... απόφαση του Εφετείου....., με το οποία ο κ. του κηρύχθηκε ένοχος για το πλημμέλημα/κακούργημα

9. Το αρ. /.....έγγραφο του Εφετείου σύμφωνα με το οποίο η προαναφερθείσα απόφαση κατέστη αμετάκλητη.

10. Το γεγονός ότι το διοικητικό μέτρο της έκπτωσης, το οποίο συνίσταται στην οριστική απομάκρυνση του αιρετού οργάνου από τα καθήκοντά του, δε συνιστά ποινική κύρωση ούτε πειθαρχική ποινή και επομένως δεν απαιτείται διαδικασία ενώπιον πειθαρχικού οργάνου ενώ δεν είναι επιβεβλημένη η τήρηση του προβλεπόμενου από τις διατάξεις του άρθρου 20 παρ. 2 του Συντάγματος και του άρθρου 6, παρ. 1 του ν. 2690/ 1999 τύπου της προηγούμενης ακρόασης.

11. Το γεγονός ότι επιβάλλεται κατά δέσμια αρμοδιότητα του αρμόδιου κρατικού οργάνου, μετά τη διαπίστωση ύπαρξης συγκεκριμένων προϋποθέσεων που συναρτώνται με την εξέλιξη συγκεκριμένης ποινικής υπόθεσης, χωρίς να υπάρχει δυνατότητα περαιτέρω εξέτασης και δικής του εκτίμησης των στοιχείων της υπόθεσης αυτής.

ΔΙΑΠΙΣΤΩΝΟΥΜΕ

Την έκπτωση του κ. του, από το αξίωμα του *δημοτικού συμβούλου* του Δήμου....., σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 236 του ν. 3852/2010, από τις⁴³ μέχρι τη λήξη της θητείας του. Ο κ. τουαπολύει και οποιαδήποτε άλλη ιδιότητα αποκτήθηκε εξαιτίας της ιδιότητάς του ως δημοτικός σύμβουλος.

**Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΑΠΟΔΕΚΤΗΣ

Κος του

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Δήμο.....

- Γραφείο δημάρχου
- Πρόεδρο δημοτικού συμβουλίου

2. Υπουργείο Εσωτερικών

Διεύθυνση Οργάνωσης και Λειτουργίας Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Σταδίου 27

Τ.Κ. 10183, Αθήνα

3. Εθνική Αρχή Διαφάνειας

Λένορμαν 195 & Αμφιαράου

Τ.Κ. 10442, Αθήνα

⁴³ Τίθεται η ημερομηνία κατά την οποία η σχετική δικαστική απόφαση κατέστη αμετάκλητη.

Παράτημα Γ΄: Ισχύουσες διατάξεις

Άρθρο 236 του ν. 3852/2010: Έκπτωση εξαιτίας καταδίκης⁴⁴

« 1. Οι περιφερειάρχες, οι αντιπεριφερειάρχες, οι δήμαρχοι, οι δημοτικοί και περιφερειακοί σύμβουλοι, οι πρόεδροι κοινοτήτων και τα μέλη συμβουλίων κοινότητας εκπίπτουν αυτοδικαίως από το αξίωμά τους:

α. Αν τεθούν σε δικαστική συμπαράσταση με τελεσίδικη δικαστική απόφαση.

β. Αν στερηθούν τα πολιτικά τους δικαιώματα με αμετάκλητη δικαστική απόφαση.

γ. Αν καταδικαστούν με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, ως αυτουργοί ή συμμέτοχοι σε κακούργημα ή σε οποιαδήποτε ποινή για παραχάραξη, κιβδηλεία, πλαστογραφία, ψευδή βεβαίωση, δωροδοκία, εκβίαση, κλοπή, υπεξαίρεση, απιστία, απάτη, καταπίεση, αιμομιξία, μαστροπεία, σωματεμπορία, παράνομη διακίνηση αλλοδαπών, παράβαση της νομοθεσίας για την καταπολέμηση των ναρκωτικών, τη λαθρεμπορία, καθώς και για παράβαση καθήκοντος, εφόσον κατά τη διάπραξη του τελευταίου αυτού αδικήματος προκαλείται οικονομική βλάβη στο δήμο, στην περιφέρεια ή στα νομικά τους πρόσωπα.

2. Για την έκπτωση εκδίδεται διαπιστωτική πράξη του Επόπτη Ο.Τ.Α., εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τότε που έλαβε γνώση της σχετικής δικαστικής απόφασης. Η διαπιστωτική πράξη ανατρέχει στην ημερομηνία κατά την οποία η σχετική δικαστική απόφαση κατέστη τελεσίδικη ή αμετάκλητη, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ισχύουν για κάθε περίπτωση της παραγράφου 1.

3. Με την επιμέλεια της αρμόδιας Εισαγγελίας κοινοποιείται στον οικείο Επόπτη Ο.Τ.Α. κάθε καταδικαστική απόφαση σε βάρος των προσώπων της παραγράφου 1 για τα ποινικά αδικήματα της περίπτωσης γ΄ της παραγράφου αυτής. Ο Επόπτης Ο.Τ.Α. μπορεί να λαμβάνει από την Εισαγγελία κάθε αναγκαία πληροφορία σχετικά με την πορεία της υπόθεσης, όπως η τελεσιδικία ή το αμετάκλητο αυτής, καθώς και αντίγραφα των αποφάσεων και των πρακτικών».

⁴⁴ Το άρθρο 236 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 128 του Ν.4555/2018, Α' 133.

Άρθρο 236Α του ν. 3852/2010: Διοικητικά μέτρα - Αργία⁴⁵

«1. Εάν εκδοθεί τελεσίδικη καταδικαστική απόφαση ποινικού δικαστηρίου, για τα πλημμελήματα της περ. γ' της παρ. 1 του άρθρου 236 ή καταδικαστική απόφαση σε πρώτο βαθμό για κακούργηματα, ο Επόπτης Ο.Τ.Α. οφείλει να θέσει τον καταδικασθέντα σε κατάσταση αργίας. Η αυτοδίκαιη θέση σε αργία επιβάλλεται με την ίδια διαδικασία και σε περίπτωση αμετάκλητης παραπομπής για κακούργημα, εφόσον έχουν επιβληθεί περιοριστικοί όροι ή προσωρινή κράτηση. Μεταγενέστερη άρση των περιοριστικών όρων ή της προσωρινής κράτησης, κατά τη διάρκεια της εκκρεμοδικίας, αίρει αυτοδικαίως την αργία του αιρετού που παραπέμφθηκε για κακούργημα. Εάν εκδοθεί τελεσίδικη αθωωτική απόφαση, αίρεται αυτοδικαίως η αργία και το διοικητικό μέτρο θεωρείται ως ουδέποτε επιβληθέν. Στην περίπτωση αυτήν καταβάλλεται αναδρομικά η αντιμισθία του αποκατασταθέντος από τον χρόνο έκδοσης της διαπιστωτικής σε βάρος του πράξης.

2. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 236. Στην περίπτωση, που η αργία επιβάλλεται λόγω αμετάκλητης παραπομπής για κακούργημα, όπου στις παραγράφους αυτές αναφέρεται ο δικαστής, εννοείται ο Εισαγγελέας που χειρίζεται την υπόθεση, ενώ όπου αναφέρεται η δικαστική απόφαση, εννοείται το βούλευμα ή το κλητήριο θέσπισμα, με βάση το οποίο παραπέμπεται στο ακροατήριο η υπόθεση».

⁴⁵ Το τρίτο εδάφιο τροποποιήθηκε και το άρθρο 236Α, το οποίο είχε προστεθεί με το άρθρο 129 Ν.4555/2018, Α' 133, διαμορφώθηκε ως άνω με το άρθρο 63 του Ν.4795/2021, Α' 62.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εσωτερικών

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Τ.Α.

Τμήμα Οργάνωσης Τ.Α. Α' Βαθμού

«Νομική υποστήριξη αιρετών δήμων»

Αριθμός Εγκυκλίου: 763

Α.Π.: 90978/ 23-12-2022

Με την παρούσα εγκύκλιο επικαιροποιείται με έναν εύχρηστο για τους ενδιαφερομένους τρόπο, η με αριθμ. 273 (αριθμ. πρωτ. 25837/19-4-2022) εγκύκλιος «**Νομική υποστήριξη αιρετών δήμων**», η οποία έλαβε Α.Δ.Α.: 9Υ3946ΜΤΛ6-1ΛΡ.

Η επικαιροποίηση αφορά στην προσθήκη συγκριμένων διευκρινίσεων που κρίθηκαν αναγκαίες μετά από ερωτήματα που υπεβλήθησαν στο Υπουργείο Εσωτερικών και χρήζουν απαντήσεων.

Οι νέες διευκρινήσεις που προστίθενται στην αρχική εγκύκλιο επισημαίνονται διακριτά με υπογράμμιση, ώστε να είναι εύκολος ο εντοπισμός τους.

Κατά τα λοιπά η εγκύκλιος έχει το ίδιο περιεχόμενο με την αρχική εγκύκλιο με αριθμ. 273..

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	4
Α. Νομική υποστήριξη αιρετών των δήμων, υπό το φως των νέων διατάξεων	4
Β. Περιεχόμενο νομικής υποστήριξης αιρετών από τους δήμους	5
Γ. Προϋποθέσεις εφαρμογής της ρύθμισης ως προς την ιδιότητα του αιρετού οργάνου και του φερόμενου ποινικού αδικήματος	6
Δ. Διαδικασία υποβολής και αποδοχής αιτήματος παροχής νομικής υποστήριξης και χρόνος καταβολής σχετικών εξόδων	8
Παράρτημα	12

Εισαγωγή

Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) υλοποιείται με τις πρωτοβουλίες, τη δράση και την άσκηση των καθηκόντων των αιρετών τους οργάνων, μονομελών και συλλογικών, με νομική βάση την πρόβλεψη του άρθρου 102 του Συντάγματος και νομιμοποιητική βάση την έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας, μέσω των αυτοδιοικητικών εκλογών και των αποτελεσμάτων τους.

Η συνταγματική επιταγή και η - κατ' εφαρμογή αυτής - πολιτική και διοικητική εκπροσώπηση των Ο.Τ.Α. από τα αιρετά τους όργανα απαιτεί τη νομοθέτηση της νομικής τους υποστήριξης, καθώς τα αιρετά πρόσωπα της τοπικής αυτοδιοίκησης καλούνται, συχνά, να λάβουν αποφάσεις που ενδέχεται να τους οδηγήσουν σε δικαστικές διενέξεις.

Στο πλαίσιο αυτό οι δήμοι, ως νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, υποχρεούνται να παράσχουν νομική υποστήριξη στα αιρετά τους όργανα, τα οποία τέλεσαν, εκ της αιρετής τους ιδιότητας, πράξεις ή παραλείψεις στο πλαίσιο άσκησης των καθηκόντων τους.

Παράλληλα, το δικαίωμα των αιρετών της τοπικής αυτοδιοίκησης στη νομική τους υποστήριξη, με την τήρηση των προϋποθέσεων που προβλέπει ο νόμος, συμβάλλει στην απρόσκοπτη υλοποίηση των καθηκόντων τους και στην προαγωγή των πρωτοβουλιών ή/και της λήψης αποφάσεων, που ο ρόλος τους απαιτεί.

Α. Νομική υποστήριξη αιρετών των δήμων, υπό το φως των νέων διατάξεων

Σε συνέχεια του άρθρου 52 του ν. 4735/2020 (Α'197)¹, ο νομοθέτης με τις διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 4915/2022 (Α'63)² παρεμβαίνει πιο στοχευμένα, προκειμένου να ρυθμίσει με διακριτό τρόπο τη νομική υποστήριξη των αιρετών της τοπικής αυτοδιοίκησης από εκείνη που προβλέπεται για τους υπαλλήλους των φορέων του δημοσίου τομέα. Η παρέμβαση αυτή κρίνεται αναγκαία, καθώς έρχεται να αποκαταστήσει τη διακριτή θέση των αιρετών των δήμων από το δημοσιοϋπαλληλικό σώμα, εστιάζοντας στο διπλό τους ρόλο, ως διοικητικά και πολιτικά όργανα, με άμεση νομιμοποίηση από το εκλογικό σώμα.

Επιπλέον, με τις νέες ρυθμίσεις του άρθρου 11 του ν. 4915/2022, η καταβολή των εξόδων της νομικής υποστήριξης των αιρετών μπορεί να λάβει χώρα, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, και κατά την προκαταρκτική διαδικασία και όχι

¹ Το άρθρο 52 του ν. 4735/2020, αντικατέστησε το άρθρο 52 του ν. 4674/2020 (Α'53). Με το άρθρο 46 του ν. 4915/2022 καταργείται ρητά η παρ. 4 του άρθρου 52 του ν. 4674/2020, όπως ίσχυε, σχετικά με τη νομική υποστήριξη αιρετών τοπικής αυτοδιοίκησης.

² Στο Παράρτημα παρατίθεται το κείμενο της διάταξης του άρθρου 11 του ν. 4915/ 2022 (Α' 63).

υποχρεωτικά μετά την έκδοση αθωωτικής απόφασης ή την παύση της ποινικής δίωξης ή αρχειοθέτησης της υπόθεσης.

Β. Περιεχόμενο νομικής υποστήριξης αιρετών από τους δήμους

Η **υποχρέωση** από τον δήμο παροχής νομικής υποστήριξης στα αιρετά του όργανα, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου, έχει **πολλαπλό περιεχόμενο**.

i. Το νομικό περιεχόμενο

Συνίσταται στην υποχρέωση του δήμου, εφόσον υποβληθεί σχετική αίτηση του αιρετού, να εκκινήσει τη διαδικασία, προκειμένου η οικονομική επιτροπή με απόφασή της **να εγκρίνει ή να απορρίψει το αίτημα** προς νομική υποστήριξη του αιρετού οργάνου, ενώπιον δικαστηρίων ή δικαστικών αρχών.

ii. Το οικονομικό περιεχόμενο

Συνίσταται σε αυτή καθαυτή τη διαδικασία που θα οδηγήσει την οικονομική επιτροπή στην απόφασή της για **καταβολή** από τον δήμο των αιτούμενων εξόδων νομικής εκπροσώπησης του αιρετού, είτε πριν, είτε μετά την έκδοση **σχετικής αθωωτικής πράξης ή απόφασης δικαστικής αρχής για παύση της ποινικής δίωξης ή θέσης της στο αρχείο**.

iii. Το ουσιαστικό περιεχόμενο

Η νομική υποστήριξη αφορά, είτε στη νομική εκπροσώπηση των αιρετών από πληρεξούσιο δικηγόρο που συμβάλλεται για τον ανωτέρω σκοπό με το δήμο, ανά υπόθεση, είτε στη νομική εκπροσώπηση των αιρετών διά ή μετά πληρεξούσιου δικηγόρου της επιλογής τους.

Λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 42 του ν. 4194/2013 «Κώδικας Δικηγόρων»³ και τις διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 4915/2022, διευκρινίζεται ότι ο δικηγόρος που υπηρετεί σε δήμο με έμμισθη εντολή δεν καθίσταται υπόχρεος, εκ της σύμβασης της έμμισθης εντολής, να αναλάβει και τη νομική εκπροσώπηση αιρετού. Αντιθέτως, ο

³ Άρθρο 42 του ν.4194/2013, όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 188 του ν.4820/2021: «1. Έμμισθος δικηγόρος είναι αυτός που προσφέρει αποκλειστικά νομικές υπηρεσίες, ως νομικός σύμβουλος ή ως δικηγόρος, σε συγκεκριμένο εντολέα, σταθερά και μόνιμα, αμειβόμενος αποκλειστικά με πάγια περιοδική αμοιβή. Ο ίδιος δικηγόρος μπορεί επίσης να αναλαμβάνει υποθέσεις από οποιονδήποτε άλλον, αμειβόμενος είτε ανά υπόθεση είτε με άλλον τρόπο.

2. Ο έμμισθος δικηγόρος ασκεί ελεύθερα τα επιστημονικά του καθήκοντα, όπως επιβάλλουν ο νόμος και η συνείδησή του, σύμφωνα με το άρθρο 5, χωρίς να υπάγεται στο διευθυντικό δικαίωμα και στην υπαλληλική ιεραρχία του εντολέα.

3. Η έμμισθη εντολή δεν δημιουργεί υποχρέωση του δικηγόρου να εκπροσωπεί δικαστικά ή εξώδικα, ως φυσικά πρόσωπα, τα μέλη της διοίκησης και τους υπαλλήλους του εντολέα, καθώς δεν συνδέεται μαζί τους με σύμβαση έμμισθης εντολής. Ο έμμισθος δικηγόρος δεν υποχρεούται να παρέχει νομικές υπηρεσίες σε τρίτα πρόσωπα, φυσικά ή νομικά, πέραν του εντολέα, ακόμα και αν ανήκουν στον ίδιο όμιλο εταιρειών, εκτός αν τέτοια υποχρέωση προβλέπεται ρητά στη σύμβαση έμμισθης εντολής».

δικηγόρος με έμμισθη εντολή σε δήμο εκπροσωπεί νομικά τον αιρετό, ενώπιον δικαστηρίων και δικαστικών αρχών, μόνο:

α) εάν ο αιρετός τον επιλέξει για τη νομική του εκπροσώπηση ή

β) εάν η προτίμηση του αιρετού προς το πρόσωπο του δικηγόρου με έμμισθη εντολή στο δήμο καλύπτεται από το γεγονός ότι ο δήμος έχει συμβληθεί με τον εν λόγω δικηγόρο για την ανά υπόθεση νομική εκπροσώπηση των αιρετών του.

Εάν ο δικηγόρος με έμμισθη εντολή δήμου αναλάβει την εκπροσώπηση αιρετού οικείου δήμου, ενώπιον δικαστηρίων και δικαστικών αρχών, τότε η προβλεπόμενη στην παρ. 3 του άρθρου 11 του ν. 4915 /2022 εισήγηση δικηγόρου ή νομικού συμβούλου στην οικονομική επιτροπή, πρέπει να ανατεθεί από την οικονομική επιτροπή σε άλλο δικηγόρο. Τούτο δε επιβάλλεται κατ'εφαρμογή της αρχής της αμεροληψίας⁴, καθώς ο δικηγόρος με έμμισθη εντολή, με τη γνωμοδότησή του, συμμετέχει στη διαδικασία έκδοσης διοικητικής πράξης, εκπροσωπώντας στην περίπτωση αυτή μόνο το νομικό πρόσωπο του δήμου και όχι τον αιτούντα αιρετό του δήμου.

Γ. Προϋποθέσεις εφαρμογής της ρύθμισης ως προς την ιδιότητα του αιρετού οργάνου και του φερόμενου ποινικού αδικήματος

Για την ενεργοποίηση του άρθρου της νομικής υποστήριξης των αιρετών οργάνων από τους δήμους στους οποίους έχουν ασκήσει τα αιρετά τους καθήκοντα, πρέπει να συντρέχουν, **σωρευτικά, οι ακόλουθες προϋποθέσεις.**

i. Στο πεδίο εφαρμογής της ρύθμισης εμπίπτουν τα **αιρετά όργανα** των δήμων και της ενδοδημοτικής τους αποκέντρωσης, δηλαδή ο δήμαρχος, οι αντιδήμαρχοι, οι δημοτικοί σύμβουλοι, οι σύμβουλοι και οι πρόεδροι δημοτικών κοινοτήτων.

ii. Η σύνδεση της **νομικής υποστήριξης** των αιρετών με αδικήματα τα οποία διαπράττουν **κατά την άσκηση των καθηκόντων τους** καταλαμβάνει, **πλέον ρητά**, στο ρυθμιστικό πεδίο της σχετικής διάταξης και πρόσωπα που **είχαν την ιδιότητα αιρετού οργάνου** κατά τον χρόνο τέλεσης του φερόμενου αδικήματος. Καταλαμβάνει δηλαδή και πρόσωπα, τα οποία κατά τον χρόνο διενέργειας προκαταρκτικής εξέτασης ή άσκησης ποινικής δίωξης, δεν διατηρούν τη σχετική αιρετή ιδιότητα, καθώς έληξε η θητεία τους⁵, καθ' οιονδήποτε τρόπο.

⁴ Κατ' εφαρμογή του άρθρου 7 του ν. 2690/1999.

⁵ Άρθρο 11 παρ. 6 του ν. 4915/2022, «Η νομική υποστήριξη προς τους αιρετούς των Ο.Τ.Α. παρέχεται και κατόπιν της καθ' οιονδήποτε τρόπο περάτωσης της θητείας τους στον οικείο Ο.Τ.Α., για αδικήματα που τους αποδίδεται ότι διέπραξαν κατά το χρόνο αυτής και κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους».

iii. Στο πεδίο εφαρμογής της ρύθμισης εμπίπτουν τα **αιρετά όργανα**, εφόσον τους αποδίδεται ποινικό αδίκημα το οποίο φέρεται να τελέστηκε κατά την άσκηση των αιρετών τους καθηκόντων **όχι, όμως, επ' ευκαιρίας άσκησης αυτών**. Τα ποινικώς διωκόμενα αδικήματα πρέπει να τελούν σε αιτιώδη συνάφεια με την άσκηση των καθηκόντων τους ως αιρετοί, δηλαδή να αφορούν πράξεις ή παραλείψεις που τελέστηκαν εντός του πλαισίου που ορίζουν οι νόμοι και οι κανονιστικές πράξεις για την εφαρμογή μίας προβλεπόμενης αρμοδιότητάς τους και όχι επί της ευκαιρίας άσκησης των αιρετών τους καθηκόντων.⁶

iv. Το δικαίωμα νομικής υποστήριξης αιρετών από τους δήμους στους οποίους άσκησαν τα αιρετά τους καθήκοντα, αφορά στην τέλεση **μόνο ποινικών αδικημάτων** και - κατά συνέπεια- **τη νομική τους υποστήριξη σε ποινικές και όχι σε αστικές, πειθαρχικές ή διοικητικές διαφορές**.

v. Η διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης ή η άσκηση ποινικής δίωξης δεν πρέπει να είναι συνέπεια καταγγελίας εκ μέρους οργάνου του δήμου ή της περιφέρειας ή άλλης δημόσιας υπηρεσίας ή κατόπιν έκθεσης ή πορίσματος ανεξάρτητης διοικητικής αρχής (Εθνική Αρχή Διαφάνειας κ.ά.). Η προϋπόθεση αυτή συντρέχει και στην περίπτωση παροχής νομικής υποστήριξης σε περίπτωση άσκησης ένδικου μέσου.

Εφόσον υποβληθεί καταγγελία ή πορισματική έκθεση από τα ανωτέρω όργανα και ακολούθως διενεργηθεί προκαταρκτική εξέταση ή ασκηθεί ποινική δίωξη, τότε ο διωκόμενος αιρετός δεν μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα της νομικής υποστήριξης.

Ως δημόσια υπηρεσία ή ανεξάρτητη διοικητική αρχή **δεν νοείται** η Εισαγγελική Αρχή, καθώς ο Εισαγγελέας είναι ο εκ του νόμου αρμόδιος για την άσκηση ποινικής δίωξης ή τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης⁷.

Επισημαίνεται, όμως, ότι ο αιρετός ακόμα και στην περίπτωση που η καταγγελία έχει προέλθει από δημόσια υπηρεσία ή ανεξάρτητη διοικητική αρχή, δικαιούται την καταβολή εξόδων, εφόσον εκδοθεί απόφαση, με την κηρύσσεται αθώος ή απαλλάσσεται των κατηγοριών ή υπάρξει τελεσίδικο βούλευμα δικαστικού

⁶ Π.χ. η άσκηση σωματικής βίας, επ' ευκαιρία άσκησης των αιρετών καθηκόντων τους, είναι παράνομη και διώκεται ποινικά.

⁷ Άρθρο 27 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας «Άσκηση της ποινικής δίωξης και ανεξαρτησία της αρχής που την ασκεί»: «1. Την ποινική δίωξη την ασκεί στο όνομα της Πολιτείας ο εισαγγελέας των πλημμελειοδικών. Στα πρωτοδικεία Αθηνών, Πειραιώς, Θεσσαλονίκης και Πατρών ο εισαγγελέας εφετών ορίζει, ειδικά για την άσκηση της ποινικής δίωξης κατά ανηλίκων, έναν εισαγγελέα πρωτοδικών και τον αναπληρωτή του. 2. Τα πρόσωπα που σύμφωνα με την παρ. 1 ασκούν την ποινική δίωξη είναι, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και με την επιφύλαξη των σχετικών διατάξεων του οργανισμού των δικαστηρίων και των άρθρων 333, 334 και 335 του κώδικα, ανεξάρτητα από κάθε άλλη αρχή, καθώς και από τα δικαστήρια όπου υπηρετούν. 3. Κατηγορούσα αρχή είναι ο εισαγγελέας κάθε δικαστηρίου».

συμβουλίου με το οποίο παύει οριστικά η ποινική δίωξη εναντίον του, ή η υπόθεση τεθεί στο αρχείο.

Η άσκηση του εν λόγω δικαιώματος από τον αιρετό στηρίζεται στο ευρύτερο περιεχόμενο του τεκμήριου της αθωότητας, ως ανεξάρτητη υποχρέωση της πολιτείας, αφού διαθέτει αυτόνομη εγγυητική λειτουργία⁸ αλλά και της μετενέργειάς του⁹, το οποίο από τη στιγμή που ο αιρετός αθωωθεί βάλλεται, εάν δεν υπάρξει αποκατάσταση, έστω και στοιχειώδης, με την καταβολή εξόδων από μια ποινική διαδικασία από την οποία κρίθηκε αθώος ή απαλλάσσεται των κατηγοριών.

Δ. Διαδικασία υποβολής και αποδοχής αιτήματος παροχής νομικής υποστήριξης και χρόνος καταβολής σχετικών εξόδων

ι. Η έγκριση του δήμου για παροχή νομικής υποστήριξης των αιρετών του οργάνων δίδεται μετά από:

α) αίτηση του ενδιαφερόμενου αιρετού στην αρμόδια υπηρεσία του Ο.Τ.Α. για την άμεση διαβίβασή της στην οικονομική επιτροπή και στον δικηγόρο ή νομικό σύμβουλο που υπηρετεί στον οικείο δήμο,

β) εισήγηση του δικηγόρου ή του νομικού συμβούλου που υπηρετεί στον οικείο δήμο,

γ) απόφαση της οικονομικής επιτροπής,

δ) παροχή νομικής υποστήριξης από πληρεξούσιο δικηγόρο που συμβάλλεται για τον ανωτέρω σκοπό με το δήμο, ανά υπόθεση, ή νομικής εκπροσώπησης διά ή μετά πληρεξούσιου δικηγόρου της επιλογής του αιρετού.

Σε περίπτωση που στο δήμο δεν υπηρετεί δικηγόρος με πάγια έμμισθη εντολή, τηρείται η ακόλουθη διαδικασία:

α) αίτηση του ενδιαφερόμενου αιρετού στην αρμόδια υπηρεσία του δήμου για την άμεση διαβίβασή της στην οικονομική επιτροπή,

β) απόφαση της οικονομικής επιτροπής για ανάθεση σε δικηγόρο σύνταξης σχετικής εισήγησης,

γ) εισήγηση δικηγόρου,

⁸ Ν. Ανδρουλάκη, Θεμελιώδεις έννοιες της ποινικής δίκης, έκδ. 2012, σελ. 222 -223, Ο. Τσόλκα, Το δικαίωμα στην μη αυτοενοχοποίηση και το τεκμήριο αθωότητας, Ποιν Χρ 2004, σελ. 97 επ.

⁹ Μετά (την αθώωση) δεν υπάρχει "ύποπτος" ή "κατηγορούμενος", αλλά αμετάκλητα αθωωθείς, οπότε το τεκμήριο αθωότητας μετενεργεί και απαγορεύει οποιαδήποτε έκφραση υπονοιών ως προς την αθωότητα ...» Βλ. Αιτιολογική έκθεση του ν. 4596/2019 (Α' 32) σε ΙΙ. Ειδικό Μέρος, άρθρο 5, σημείο 22.

δ) απόφαση της οικονομικής επιτροπής,

ε) παροχή νομικής υποστήριξης από πληρεξούσιο δικηγόρο που συμβάλλεται για τον ανωτέρω σκοπό με το δήμο, ανά υπόθεση, ή νομικής εκπροσώπησης διά ή μετά πληρεξούσιου δικηγόρου της επιλογής του αιρετού.

Σε περίπτωση που στο δήμο υπηρετεί δικηγόρος με πάγια έμμισθη εντολή και ο τελευταίος επιλέγεται από τον αιρετό να τον εκπροσωπήσει, τηρείται η ακόλουθη διαδικασία:

α) αίτηση του ενδιαφερόμενου αιρετού στην αρμόδια υπηρεσία του δήμου για την άμεση διαβίβασή της στην οικονομική επιτροπή,

β) απόφαση της οικονομικής επιτροπής για ανάθεση σε άλλο δικηγόρο σύνταξης σχετικής εισήγησης,

γ) εισήγηση δικηγόρου,

δ) απόφαση της οικονομικής επιτροπής,

ε) παροχή νομικής υποστήριξης από το δικηγόρο που συμβάλλεται για τον ανωτέρω σκοπό με το δήμο, ανά υπόθεση, ή νομικής εκπροσώπησης διά ή μετά πληρεξούσιου δικηγόρου της επιλογής του αιρετού.

ii. Η νομική υπηρεσία του δήμου ή ο νομικός σύμβουλος που υπηρετεί στον οικείο δήμο ή ο δικηγόρος στον οποίο έχει ανατεθεί η σύνταξη σχετικής εισήγησης οφείλει να προβεί σε, καταρχήν, έλεγχο των στοιχείων της υπόθεσης και να αναφέρει τους λόγους που δικαιολογούν ή όχι τη νομική υποστήριξη του αιρετού.

iii. Η οικονομική επιτροπή δεν υποχρεούται να δεχθεί την εισήγηση του δικηγόρου ή του νομικού συμβούλου, είτε αυτή είναι θετική, είτε είναι αρνητική. Σε κάθε, όμως, περίπτωση η απόφαση της οικονομικής επιτροπής πρέπει να είναι ειδικά αιτιολογημένη σχετικά με το λόγο μη αποδοχής της εισήγησης.

iv. Σε περίπτωση **θετικής απόφασης** της οικονομικής επιτροπής για παροχή νομικής υποστήριξης, ο δήμος υποχρεούται να καταβάλει τα έξοδα στα οποία υποβάλλονται οι αιρετοί κατά την προκαταρκτική διαδικασία ή με την ιδιότητα του κατηγορουμένου.

Εάν, όμως, οι αιρετοί καταδικασθούν αμετάκλητα, υποχρεούνται να επιστρέψουν το ποσό των εξόδων που κατέβαλε ο δήμος.

v. Σε περίπτωση **απορριπτικής απόφασης** της οικονομικής επιτροπής για παροχή νομικής υποστήριξης, τα ως άνω έξοδα καταβάλλονται, εφόσον για τις ποινικές υποθέσεις εκδοθεί:

- τελεσίδικη απόφαση, με την οποία τα ως άνω πρόσωπα κηρύσσονται αθώα ή απαλλάσσονται των κατηγοριών, ή

- τελεσίδικο βούλευμα δικαστικού συμβουλίου, με το οποίο παύει οριστικά η ποινική δίωξη εναντίον τους, ή
- η υπόθεση τεθεί στο αρχείο.

vi. Επισημαίνεται ότι ο δήμος έχει υποχρέωση καταβολής στον αιρετό των εξόδων που προέκυψαν από την προκαταρκτική διαδικασία ή με την ιδιότητα του κατηγορούμενου και στις ακόλουθες περιπτώσεις¹⁰:

α) Σε περίπτωση που ο αιρετός δεν έχει υποβάλει αίτηση στο δήμο για **νομική εκπροσώπηση**, πριν την έκδοση τελεσίδικης αθωωτικής απόφασης ή βουλεύματος ή θέσης της υπόθεσης στο αρχείο.

β) Σε περίπτωση που ο αιρετός υποβάλει αίτηση **καταβολής εξόδων** στον δήμο για πρώτη φορά μετά την έκδοση τελεσίδικης αθωωτικής απόφασης ή βουλεύματος ή θέσης της υπόθεσης στο αρχείο.

γ) Σε περίπτωση που απορρίφθηκε με απόφαση της οικονομικής επιτροπής η νομική εκπροσώπηση του αιρετού, λόγω του ότι η καταγγελία προήλθε από δημόσια υπηρεσία ή σε περίπτωση που δεν κινήθηκε καμία διαδικασία λόγω του ανωτέρω γεγονότος και με την προϋπόθεση έκδοσης τελεσίδικης αθωωτικής απόφασης ή βουλεύματος ή θέσης της υπόθεσης στο αρχείο.

δ) Σε περίπτωση που απορρίφθηκε με απόφαση της οικονομικής επιτροπής η νομική εκπροσώπηση του αιρετού, λόγω του ότι, κατά την κρίση της, το ποινικό αδίκημα που αποδίδεται στον αιρετό δεν τελέστηκε ή δεν σχετίζεται με την άσκηση των καθηκόντων του και από το σκεπτικό της δικαστικής απόφασης ή πράξης ή άλλης δικαιοδοτικής κρίσης προκύψει η ανωτέρω σύνδεση και με την προϋπόθεση έκδοσης τελεσίδικης αθωωτικής απόφασης ή βουλεύματος ή θέσης της υπόθεσης στο αρχείο.

vii. Από τα ανωτέρω καθίσταται σαφές ότι η αίτηση αιρετού για νομική εκπροσώπηση και έκδοση προηγούμενης απόφασης της οικονομικής επιτροπής του δήμου είναι απαραίτητη:

α) στην περίπτωση που ο αιρετός επιθυμεί να εκπροσωπηθεί από δικηγόρο, ο οποίος έχει συμβληθεί με το δήμο για τον ανώτερο σκοπό ανά υπόθεση.

β) στην περίπτωση που ο αιρετός έχει επιλέξει το δικηγόρο που θα τον εκπροσωπήσει και επιθυμεί την τμηματική καταβολή των εξόδων εκπροσώπησης, δηλαδή πριν την έκδοση τελεσίδικης αθωωτικής απόφασης ή τελεσιδίκου βουλεύματος με το οποίο παύεται οριστικά η ποινική δίωξη ή τίθεται η υπόθεση στο αρχείο.

¹⁰ Συναφής είναι η αριθμ. 31/2022 Γνωμοδότηση του ΝΣΚ, που εκδόθηκε κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 52 του ν. 4674/2020.

Εάν, όμως, οι αιρετοί καταδικασθούν αμετάκλητα, υποχρεούνται να επιστρέψουν το ποσό των εξόδων που κατέβαλε ο δήμος.

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση info@ypes.gr, καθώς και στους παρακάτω υπαλλήλους.

ΟΝΟΜΑ	ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Νάσaina Δέσποινα	2131364378
Αντωνίου Δημήτρης	2131364346
Γαλάνης Κώστας	2131364348
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	2131364337
Διαμάντη Μαρία	2131364390
Ζαγορίτης Λάζαρος	2131364332

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>.

**Ο Γενικός Γραμματέας
Εσωτερικών και Οργάνωσης**

Μιχάλης Ι. Σταυριανουδάκης

Αποδέκτες:

1. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις
2. Δήμοι της Χώρας

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Αναπληρωτή Υπουργού

Παράρτημα

Άρθρο 11 του ν. 4915 /2022 (Α' 63)

Νομική υποστήριξη αιρετών Τοπικής Αυτοδιοίκησης

1. Οι Ο.Τ.Α. υποχρεούνται να παρέχουν νομική υποστήριξη στα αιρετά τους όργανα ενώπιον των δικαστηρίων ή των δικαστικών αρχών, σε περίπτωση διενέργειας προκαταρκτικής εξέτασης ή άσκησης ποινικής δίωξης σε βάρος τους για αδικήματα που τους αποδίδεται ότι διέπραξαν κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους. Η ανωτέρω νομική υποστήριξη δεν παρέχεται, σε περίπτωση ποινικής δίωξης ύστερα από καταγγελία εκ μέρους δημόσιας υπηρεσίας ή ανεξάρτητης διοικητικής αρχής.
2. Η νομική υποστήριξη αφορά είτε στη νομική εκπροσώπηση των αιρετών από πληρεξούσιο δικηγόρο που συμβάλλεται για τον ανωτέρω σκοπό με τους Ο.Τ.Α., ανά υπόθεση, είτε στη νομική εκπροσώπηση των αιρετών διά ή μετά πληρεξούσιου δικηγόρου της επιλογής τους.
3. Η νομική υποστήριξη των αιρετών παρέχεται, μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου, εισήγηση του δικηγόρου ή νομικού συμβούλου που υπηρετεί στον οικείο Ο.Τ.Α. και απόφαση της Οικονομικής επιτροπής. Αν δεν υπηρετεί δικηγόρος με πάγια έμμισθη εντολή, η εισήγηση γίνεται με ανάθεση σε δικηγόρο από την οικεία Οικονομική επιτροπή. Σε περίπτωση θετικής απόφασης της Οικονομικής επιτροπής, ο Ο.Τ.Α. καταβάλλει τα έξοδα στα οποία υποβάλλονται οι αιρετοί κατά την προκαταρκτική διαδικασία ή με την ιδιότητα του κατηγορουμένου. Σε περίπτωση απορριπτικής απόφασης της οικονομικής επιτροπής, τα ως άνω έξοδα καταβάλλονται, εφόσον για τις ποινικές υποθέσεις: α) εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση, με την οποία τα ως άνω πρόσωπα κηρύσσονται αθώα ή απαλλάσσονται των κατηγοριών, ή τελεσίδικο βούλευμα δικαστικού συμβουλίου, με το οποίο παύει οριστικά η ποινική δίωξη εναντίον τους ή β) τίθεται η υπόθεση στο αρχείο. Εάν οι αιρετοί καταδικασθούν αμετάκλητα, υποχρεούνται να επιστρέψουν στον φορέα τις ως άνω δαπάνες.
4. Στις περιπτώσεις εφαρμογής του παρόντος, τα έξοδα βαρύνουν τον προϋπολογισμό του οικείου φορέα. Το αιτούμενο ποσό δεν δύναται να υπερβαίνει το τριπλάσιο του ποσού αναφοράς κάθε διαδικαστικής πράξης ή παρεχόμενης υπηρεσίας, όπως προσδιορίζεται στους πίνακες αμοιβών του Κώδικα Δικηγόρων (ν. 4194/2013, Α' 208). Η καταβολή των ανωτέρω δαπανών γίνεται, εφόσον προσκομισθούν τα νόμιμα παραστατικά.
5. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται, υπό την προϋπόθεση ότι η προκαλούμενη δαπάνη έχει προβλεφθεί στους προϋπολογισμούς των οικείων φορέων.
6. Η νομική υποστήριξη προς τους αιρετούς των Ο.Τ.Α. παρέχεται και κατόπιν της καθ' οιονδήποτε τρόπο περάτωσης της θητείας τους στον οικείο Ο.Τ.Α., για αδικήματα που τους αποδίδεται ότι διέπραξαν κατά το χρόνο αυτής και κατά την ενάσκηση των καθηκόντων τους.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

Δ/ΝΣΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ Α΄ ΒΑΘΜΟΥ

**Ενημέρωση επί των
κωλυμάτων εκλογιμότητας
για τις δημοτικές εκλογές της
8^{ης} Οκτωβρίου 2023**

Αριθμός Εγκυκλίου: 765

Α.Π.: 91030/ 30-12-2022

Πίνακας περιεχομένων

I. Εισαγωγή	2
A. Γενικές πληροφορίες επί της εγκυκλίου	2
B. Αναγκαίες επεξηγήσεις επί των κωλυμάτων εκλογιμότητας	2
II. Τοπικά κωλύματα εκλογιμότητας, όπως ισχύουν με τις διατάξεις του άρθρου 121 του ν. 5003/2022 (Α΄ 230)	4
A. Τοπικό κώλυμα εκλογιμότητας – Δυνατότητα απαλλαγής από κρίσιμα καθήκοντα μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2022	4
III. Λοιπές περιπτώσεις κωλυμάτων εκλογιμότητας	10
A. Τοπικό κώλυμα εκλογιμότητας από συναφθείσες συμβάσεις	10
B. Τοπικό κώλυμα εκλογιμότητας - Δυνατότητα παραίτησης πριν από την ανακήρυξη των υποψηφίων	11
Γ. Κώλυμα εκλογιμότητας– Δυνατότητα παραίτησης υποψηφίων μέχρι την 31η Μαΐου 2023	12
Δ. Απόλυτο τοπικό κώλυμα εκλογιμότητας- Μη δυνατότητα παραίτησης των υποψηφίων.....	12
E. Απόλυτο κώλυμα εκλογιμότητας	13
IV. Σχετικό Ασυμβίβαστο υπαλλήλων δήμων και των νομικών τους προσώπων (Άρθρο 105 του ν. 5003/2022)	14
V. Πίνακας κρίσιμων ημερομηνιών για τα κωλύματα εκλογιμότητας και το ασυμβίβαστο υπαλλήλων δήμων	15

I. Εισαγωγή

A. Γενικές πληροφορίες επί της εγκυκλίου

Με την παρούσα εγκύκλιο παρέχονται διευκρινίσεις σχετικά με τις **κρίσιμες ημερομηνίες** που συνδέονται με τα κωλύματα εκλογιμότητας και τα ασυμβίβαστα του άρθρου 10 του ν. 4804/2021, μετά και τις τροποποιήσεις που επήλθαν με τις διατάξεις **των άρθρων 105 και 121 του ν. 5003/2022 (Α' 230) ειδικά για τις δημοτικές εκλογές της 8^{ης} Οκτωβρίου 2023**.

Περισσότερες διευκρινίσεις και πληροφορίες για το σύνολο των κωλυμάτων εκλογιμότητας και ασυμβιβάστων, πρόκειται να παρασχεθούν με την κύρια εκλογική εγκύκλιο που θα εκδοθεί ενόψει των δημοτικών εκλογών της **8^{ης} Οκτωβρίου 2023**.

Σημειώνεται ότι, έως την έκδοση της αναφερόμενης ως άνω εγκυκλίου, κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να ανατρέχει στις εγκύκλιες οδηγίες για τις δημοτικές εκλογές της 26ης Μαΐου 2019 (12/ α.π. 24344/03.04.2019, ΑΔΑ: 65ΦΔ465ΧΘ7-5ΟΕ), για να αναζητήσει λεπτομέρειες για το περιεχόμενο των κωλυμάτων που ταυτίζονται κατά περιεχόμενο με αυτά του άρθρου 10 του ν. 4804/ 2021.

B. Αναγκαίες επεξηγήσεις επί των κωλυμάτων εκλογιμότητας

Οι υποψήφιοι αιρετοί των δήμων (δήμαρχοι, δημοτικοί σύμβουλοι, σύμβουλοι δημοτικών κοινοτήτων ή πρόεδροι δημοτικών κοινοτήτων) δεν πρέπει να ασκούν ή να αποδέχονται καθήκοντα που συνιστούν κώλυμα εκλογιμότητας ή ασυμβίβαστο με τη θέση του αιρετού.

Η νόμιμη αιτία που επιβάλλει τη θέσπιση κωλύματος είναι η προστασία του δημοσίου συμφέροντος από τον επηρεασμό που είναι δυνατόν να ασκήσουν στο εκλογικό σώμα πρόσωπα, τα οποία κατέχουν δημόσια θέση και η αποφυγή της προπαρασκευής, με τον τρόπο αυτό, της σταδιοδρομίας τους ως αιρετών των δήμων¹.

Ακολούθως, επειδή οι σχετικές διατάξεις εισάγουν περιορισμό του πολιτικού δικαιώματος του εκλέγεσθαι σε θέσεις οργάνων της τοπικής αυτοδιοίκησης, είναι στενώς

¹ ΣτΕ 117/2004

ερμηνευτές², με συνέπεια να αποκλείεται η διασταλτική τους ερμηνεία ή η αναλογική τους εφαρμογή σε άλλες, έστω και όμοιες, περιπτώσεις.

Επισημαίνεται ότι η συνταγματική διάταξη (του άρθρου 56 Συντάγματος), ορίζοντας κατά τρόπο πλήρη και περιοριστικό τα κωλύματα εκλογιμότητας των βουλευτών, είναι ειδική διάταξη εξαιρετικού χαρακτήρα και δεν είναι, για το λόγο αυτό, δυνατό να τύχει ανάλογης εφαρμογής και στις εκλογές για την ανάδειξη των αιρετών οργάνων των ΟΤΑ³.

Κώλυμα εκλογιμότητας υπάρχει πριν από την εκλογή και διαπιστώνεται κατά την ανακήρυξη των υποψηφίων, ενώ, αν εξακολουθεί να υφίσταται και μετά ή υφίσταται για πρώτη φορά μετά την εκλογή και κατά την εγκατάσταση των νέων δημοτικών αρχών, καθίσταται ασυμβίβαστο, οπότε μπορεί να επιφέρει την έκπτωση του αιρετού από το αξίωμά του.

Σχετικό κώλυμα εκλογιμότητας υφίσταται, όταν ο υποψήφιος μπορεί να το αποβάλει, εφόσον παραιτηθεί, σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις.

Απόλυτο κώλυμα εκλογιμότητας υφίσταται, όταν ο υποψήφιος δεν μπορεί να το αποβάλει, ακόμα και σε περίπτωση παραίτησής του από την κρίσιμη ιδιότητα.

Τοπικό κώλυμα εκλογιμότητας υφίσταται όταν ο υποψήφιος φέρει την κρίσιμη ιδιότητα, εντός συγκεκριμένης χωρικής αρμοδιότητας στην οποία εμπίπτει ο δήμος, στον οποίο επιθυμεί να θέσει υποψηφιότητα.

Ακολουθεί η παρουσίαση των καθηκόντων που αποτελούν κώλυμα για την εκλογή στα αξιώματα της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης, επισημαίνοντας ότι η διαπίστωση της ύπαρξης κωλύματος ή μη, αποτελεί αντικείμενο δικαστικής κρίσης⁴.

² ΣτΕ 3323/2003

³ ΣτΕ 2166/2004, σκ. 5

⁴ Όπως προβλέπεται στις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 10 του ν.4804/2021, αρμόδιο να διαπιστώσει την ύπαρξη ασυμβιβάστου και την έκπτωση από το αξίωμα είναι το διοικητικό πρωτοδικείο, ύστερα από άσκηση ένστασης, βάσει του άρθρου 72 του ίδιου νόμου και τα άρθρα 244-266 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας.

II. Τοπικά κωλύματα εκλογιμότητας, όπως ισχύουν με τις διατάξεις του άρθρου 121 του ν. 5003/2022 (Α'230)

Με τις διατάξεις του άρθρου 121 του ν. 5003/2022 (Α'230) προστέθηκε στις μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 90 του ν. 4804/2021, παράγραφος 9 με την οποία επήλθαν τροποποιήσεις σε συγκεκριμένες κατηγορίες κωλυμάτων ειδικά για τις αυτοδιοικητικές εκλογές που θα διεξαχθούν την 8^η Οκτωβρίου 2023, κατ' εφαρμογή της παρ. 5 του άρθρου 5 του ν. 4804/2021.

A. Τοπικό κώλυμα εκλογιμότητας – Δυνατότητα απαλλαγής από κρίσιμα καθήκοντα μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 2022

ι. Διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, των δημόσιων επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει, άμεσα ή έμμεσα, το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, οι οποίοι δεν είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης, δεν έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα, ή δεν έχουν οριστεί στις θέσεις αυτές λόγω ιδιότητας (*ex officio*), σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει τα νομικά αυτά πρόσωπα, **δεν μπορούν να εκλεγούν στο δήμο της έδρας του νομικού προσώπου, εφόσον κατέχουν τα συγκεκριμένα αξιώματα κατά και μετά από την 1^η Ιανουαρίου του έτους διεξαγωγής των εκλογών⁵.**

Τα ως άνω πρόσωπα δύνανται να θέσουν υποψηφιότητα σε δήμο της έδρας του νομικού προσώπου, εφόσον έχουν κατά νόμιμο τρόπο απαλλαγεί από τα καθήκοντά τους μέχρι την **31^η Δεκεμβρίου 2022**.

⁵ Άρθρο 10 παρ. 2 δ και άρθρο 90 παρ. 9 α τελευταίο εδάφιο του ν. 4804/2021

Αντιθέτως, εάν ασκήσουν τα καθήκοντα αυτά έστω και μία μέρα από την 1η.1.2023 και μετά στο δήμο της έδρας του νομικού προσώπου καταλαμβάνονται από **απόλυτο τοπικό κώλυμα**.

Επισημαίνεται ότι το εν λόγω τοπικό κώλυμα δεν αφορά τους προέδρους διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες και εντεταλμένους συμβούλους των πάσης φύσεως νομικών προσώπων των **δήμων στους οποίους υποβάλλουν υποψηφιότητα. Γι' αυτή την κατηγορία υποψηφίων ακολουθεί αναλυτικά η ενότητα Β iv.**

Οι επιχειρήσεις που εμπίπτουν στην παρούσα παράγραφο μπορούν να ανευρεθούν στο υπ' αριθμ. [189927 ΕΞ 2022/ 23.12.2022](#) έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών το οποίο διατίθεται στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών: [www.ypes.gr/εκλογικά/δημοτικές και περιφερειακές εκλογές/ χρήσιμα έγγραφα/](http://www.ypes.gr/εκλογικά/δημοτικές_και_περιφερειακές_εκλογές/χρήσιμα_έγγραφα/) παροχή στοιχείων προς το Υπουργείο Εσωτερικών ή μπορείτε να απευθυνθείτε στη διοίκηση του Φορέα σας.

ii. Υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου του Δημοσίου, των περιφερειών και των νομικών προσώπων που είναι ενταγμένα στο [Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης](#) του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), ως έχει δέκα (10) μήνες πριν από τη διενέργεια των εκλογών, οι οποίοι, **κατά και μετά από την 1η Ιανουαρίου του έτους διεξαγωγής των εκλογών**, άσκησαν καθήκοντα **προϊσταμένου** οργανικής μονάδας επιπέδου **γενικής διεύθυνσης ή διεύθυνσης**, δεν μπορούν να εκλεγούν **στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτείνεται η αρμοδιότητα των οργανικών τους μονάδων⁶**.

Τα ως άνω πρόσωπα δύνανται να θέσουν υποψηφιότητα στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτείνεται η αρμοδιότητα των οργανικών τους μονάδων, εφόσον έχουν κατά νόμιμο τρόπο απαλλαγεί από τα καθήκοντά τους μέχρι την **31^η Δεκεμβρίου 2022**.

Αντιθέτως, εάν ασκήσουν τα καθήκοντα αυτά έστω και μία μέρα από την 1η.1.2023 και μετά στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτείνεται η αρμοδιότητα των οργανικών τους μονάδων, καταλαμβάνονται από **απόλυτο τοπικό κώλυμα**.

⁶ Άρθρο 10 παρ. 2 ε του ν.4804/2021

Επισημαίνεται ότι το εν λόγω τοπικό κώλυμα δεν αφορά τους υποψηφίους υπαλλήλους των **δήμων** και των νομικών τους προσώπων που είναι ενταγμένα στο [Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης](#), οι οποίοι άσκησαν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επίτεδου γενικής διεύθυνσης ή διεύθυνσης. **Γι' αυτή την κατηγορία υποψηφίων ακολουθεί αναλυτικά η ενότητα Β νί.**

Διευκρινίζεται ότι σε κώλυμα εκλογιμότητας δεν εμπίπτουν οι διευθυντές σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και οι διευθυντές τμημάτων, μονάδων, κλινικών και εργαστηρίων ιατρικής υπηρεσίας του Ε.Σ.Υ⁷.

Β. Τοπικό κώλυμα εκλογιμότητας –Δυνατότητα παραίτησης υποψηφίων μέχρι την 31η Μαΐου 2023

Ειδικά για τις αυτοδιοικητικές εκλογές που θα διεξαχθούν την 8^η Οκτωβρίου 2023, κατ' εφαρμογή της παρ. 5 του άρθρου 5 του ν. 4804/2021, ισχύουν τα ακόλουθα τοπικά κωλύματα εκλογιμότητας, τα οποία αίρονται, εφόσον οι υποψήφιοι παραιτηθούν το αργότερο την **31η Μαΐου 2023**.

Επισημαίνεται ότι εάν οι υποψήφιοι δεν παραιτηθούν από τη θέση τους το αργότερο την 31η **Μαΐου 2023**, καταλαμβάνονται από **απόλυτο τοπικό κώλυμα**.

ί. Διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, των δημόσιων επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει, άμεσα ή έμμεσα, το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος, οι οποίοι δεν είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή δεν έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα, ή δεν έχουν οριστεί στις θέσεις αυτές λόγω ιδιότητας (*ex officio*), σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει τα νομικά αυτά πρόσωπα **μπορούν να θέσουν υποψηφιότητα στους άλλους δήμους της χωρικής αρμοδιότητας του νομικού προσώπου**, πλην του δήμου της έδρας αυτού, εφόσον παραιτηθούν από τη θέση τους,

⁷ Άρθρο 10 παρ. 2 ε, εδ. β' του ν.4804/2021

σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 30 του π.δ. 26/2012 (Α' 57), το αργότερο την 31η Μαΐου 2023⁸.

Αν τα ανωτέρω πρόσωπα θέσουν υποψηφιότητα σε δήμο της έδρας του νομικού προσώπου, ισχύει όσα αναφέρονται στο **κεφάλαιο II. Αι.**

Οι επιχειρήσεις που εμπίπτουν στην παρούσα παράγραφο μπορούν να ανευρεθούν στο υπ' αριθμ. [189927 ΕΞ 2022/ 23.12.2022](#) έγγραφο του Υπουργείου Οικονομικών το οποίο διατίθεται στον ιστότοπο του Υπουργείου Εσωτερικών: [www.ypes.gr/εκλογικά/δημοτικές και περιφερειακές εκλογές/ χρήσιμα έγγραφα/](http://www.ypes.gr/εκλογικά/δημοτικές_και_περιφερειακές_εκλογές/χρήσιμα_έγγραφα/) παροχή στοιχείων προς το Υπουργείο Εσωτερικών ή μπορείτε να απευθυνθείτε στη διοίκηση του Φορέα σας.

ii. Γενικοί γραμματείς δήμων, ειδικοί σύμβουλοι των δήμων και δικηγόροι με έμμισθη εντολή των δήμων, στους δήμους στους οποίους υπηρετούν, μπορούν να εκλεγούν, εάν παραιτηθούν από τη θέση τους το αργότερο την 31^η Μαΐου 2023⁹.

Διευκρινίζεται ότι στους ειδικούς συμβούλους των δήμων περιλαμβάνονται, τόσο οι άμισθοι όσοι και οι έμμισθοι.

Επισημαίνεται ότι οι ειδικοί συνεργάτες και οι επιστημονικοί συνεργάτες των δήμων, σύμφωνα με το άρθρο 163 του ν. 3584/ 2007, δεν περιλαμβάνονται στα κωλύματα εκλογιμότητας του άρθρου 10 του ν. 4804/2021. Όπως αναφέρθηκε και στην εισαγωγή της εγκυκλίου, οι διατάξεις που καθορίζουν τα κωλύματα εκλογιμότητας και τα ασυμβίβαστα είναι στενά ερμηνευτέες, με συνέπεια να αποκλείεται η διασταλτική τους ερμηνεία ή αναλογική τους εφαρμογή σε άλλες περιπτώσεις. Σε κάθε περίπτωση αρμόδιο να διαπιστώσει την ύπαρξη ασυμβιβάστου και την έκπτωση από το αξίωμα είναι το διοικητικό πρωτοδικείο, ύστερα από άσκηση ένστασης.

iii. Όσοι ασκούν καθήκοντα Συμπαραστάτη του Δημότη και της Επιχείρησης μπορούν να είναι υποψήφιοι στους δήμους όπου υπηρετούν, εφόσον παραιτηθούν από τη θέση τους το αργότερο την 31η Μαΐου 2023¹⁰.

⁸ Άρθρο 90 παρ. 9 α του ν.4804/2021

⁹ Άρθρο 90 παρ. 9 β του ν.4804/2021

¹⁰ Άρθρο 90 παρ. 9 γ του ν.4804/2021

iv. Προέδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες και εντεταλμένοι σύμβουλοι των πάσης φύσεως νομικών προσώπων των **δήμων**, οι οποίοι δεν είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης, δεν έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα, ή δεν έχουν οριστεί στις θέσεις αυτές λόγω ιδιότητας (*ex officio*), σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει τα νομικά αυτά πρόσωπα, **στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτείνεται η χωρική αρμοδιότητα των νομικών προσώπων**, μπορούν να εκλεγούν, αν παραιτηθούν από τη θέση τους **το αργότερο την 31η Μαΐου 2023¹¹**.

Το εν λόγω τοπικό κώλυμα αίρεται για τους προέδρους διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες και εντεταλμένους συμβούλους των πάσης φύσεως νομικών προσώπων των **δήμων**, οι οποίοι δεν είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή δεν έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα ή δεν έχουν οριστεί στις θέσεις αυτές λόγω ιδιότητας (*ex officio*), **στους δήμους της έδρας ή στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτείνεται η χωρική αρμοδιότητα των νομικών προσώπων**, εφόσον παραιτηθούν από την θέση τους **το αργότερο μέχρι την 31η Μαΐου 2023¹²**.

vi. Υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου των **δήμων** και των **νομικών τους προσώπων που είναι ενταγμένα στο [Μητρώο Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης](#)** του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), ως έχει δέκα **(10) μήνες πριν από τη διενέργεια των εκλογών**, οι οποίοι, ασκούν καθήκοντα **προϊσταμένου** οργανικής μονάδας επιπέδου **γενικής διεύθυνσης ή διεύθυνσης** στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτείνεται η αρμοδιότητα των οργανικών τους μονάδων, **μπορούν να θέσουν υποψηφιότητα, εάν παραιτηθούν από τη θέση τους το αργότερο την 31^η Μαΐου 2023¹³**.

¹¹ Άρθρο 90 παρ. 9δ του ν.4804/2021

¹² Άρθρο 10 παρ. 2 δ και άρθρο 90 παρ. 9 α και δ του ν.4804/2021

¹³ Άρθρο 90 παρ. 9δ του ν.4804/2021

Το ανωτέρω κώλυμα αίρεται για τους υπαλλήλους των **δήμων** και των νομικών τους προσώπων που είναι ενταγμένα στο [Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης](#) του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), όπως ισχύει δέκα μήνες πριν τη διενέργεια των εκλογών, οι οποίοι ασκούν **καθήκοντα προϊσταμένου** οργανικής μονάδας επίπεδου **γενικής** διεύθυνσης ή **διεύθυνσης, στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτείνεται η αρμοδιότητα των οργανικών τους μονάδων**, εφόσον παραιτηθούν από τη θέση τους **το αργότερο μέχρι την 31η Μαΐου 2023¹⁴**.

Επισημαίνεται ότι οι υπάλληλοι των δήμων και των νομικών τους προσώπων που παραιτηθούν από τα διευθυντικά τους καθήκοντα το αργότερο μέχρι την 31η Μαΐου 2023, στην περίπτωση που εκλεγούν καταλαμβάνονται από το **σχετικό ασυμβίβαστο** του άρθρου 105 του ν. 5003/2022. Συνεπώς, θα πρέπει να αιτηθούν την απόσπαση τους σε άλλη υπηρεσία εντός των διοικητικών ορίων του δήμου όπου εξελέγησαν και εάν δεν υπάρχει στην πλησιέστερη υπηρεσία προς το δήμο όπου εξελέγησαν. Αναλυτικές οδηγίες ακολουθούν στο **κεφάλαιο IV**.

vii. Περιφερειακοί διευθυντές εκπαίδευσης, διευθυντές εκπαίδευσης, διευθυντές ιατροί που προϊστάται της Ιατρικής Υπηρεσίας και των Κέντρων Υγείας, καθώς και υπεύθυνοι συντονιστές της επιστημονικής λειτουργίας Κέντρων Υγείας, **στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτείνεται η αρμοδιότητα των οργανικών τους μονάδων, μπορούν να θέσουν υποψηφιότητα, εάν παραιτηθούν από τη θέση τους το αργότερο την 31^η Μαΐου 2023¹⁵**.

Επισημαίνεται ότι δεν εμπίπτουν σε κώλυμα εκλογιμότητας οι διευθυντές τμημάτων, μονάδων, κλινικών και εργαστηρίων ιατρικής υπηρεσίας του Ε.Σ.Υ¹⁶.

¹⁴ Άρθρο 90 παρ. 9δ του ν. 4804/2021

¹⁵ Άρθρο 90 παρ. 9δ τελευταίο εδάφιο του ν. 4804/2021

¹⁶ Άρθρο 10 παρ.2 ε', εδ. β του ν. 4804/2021

III. Λοιπές περιπτώσεις κωλυμάτων εκλογιμότητας

A. Τοπικό κώλυμα εκλογιμότητας από συναφθείσες συμβάσεις

ι. Για όποιους συνδέονται με τον οικείο δήμο όπου επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα ή τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, με σύμβαση προμήθειας, εκτέλεσης έργου, παροχής υπηρεσιών, παραχώρησης δικαιώματος εκμετάλλευσης έργου ή υπηρεσίας με αντικείμενο συνολικής αξίας άνω των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, **εφόσον η σύμβαση είναι σε ισχύ κατά και μετά από την 1η Ιανουαρίου του 2023¹⁷.**

Σημειώνεται ότι δεν αποτελεί κώλυμα ή ασυμβίβαστο η ιδιότητα του μέλους της διοίκησης ή του υπαλλήλου δημοσίων επιχειρήσεων και οργανισμών κοινής ωφέλειας, που συνδέονται με τον οικείο δήμο, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, με σύμβαση που είναι σχετική με το αντικείμενο της δραστηριότητάς τους.

Υπενθυμίζεται, επίσης, ότι δεν αποτελεί ασυμβίβαστο η σύναψη σύμβασης αγοράς, εκποίησης ή εκμίσθωσης δημοτικών ακινήτων, εφόσον η σχετική σύμβαση έχει συναφθεί ύστερα από πλειοδοτική δημοπρασία.

ii. Για τους γενικούς διευθυντές, διευθύνοντες συμβούλους, προέδρους και μέλη διοικητικών συμβουλίων, διαχειριστές εταιρειών, που έχουν συμβληθεί με τον οικείο δήμο, όπου προτίθενται να θέσουν υποψηφιότητα, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, με σύμβαση προμήθειας, εκτέλεσης έργου, παροχής υπηρεσιών, παραχώρησης δικαιώματος εκμετάλλευσης έργου ή υπηρεσίας με αντικείμενο συνολικής αξίας άνω των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ, εφόσον η σύμβαση είναι σε ισχύ κατά και μετά από την **1η Ιανουαρίου 2023¹⁸.**

¹⁷ Άρθρο 10 παρ.2 στ' του ν. 4804/2021

¹⁸ Άρθρο 10 παρ.2 ζ' του ν. 4804/2021

Το ίδιο κώλυμα και με τις ίδιες προϋποθέσεις ισχύει και για τους μετόχους και εταίρους κεφαλαιουχικών εταιρειών, εφόσον το ποσοστό συμμετοχής τους στις εταιρίες αυτές υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) του συνολικού κεφαλαίου της εταιρείας, καθώς και για όσους είναι εταίροι προσωπικών εταιρειών (ΟΕ και ΕΕ), καθώς και κοινοπρακτούντα πρόσωπα που έχουν συμβληθεί με τον οικείο δήμο όπου επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει. Αν ο οικείος δήμος συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην επιχείρηση με την οποία συμβάλλεται ο ίδιος, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία μετέχει, δεν υπάρχει ασυμβίβαστο για τους αιρετούς του δήμου που μετέχουν στη διοίκηση της επιχείρησης αυτής.

Β. Τοπικό κώλυμα εκλογιμότητας - Δυνατότητα παραίτησης πριν από την ανακήρυξη των υποψηφίων

Δικαστικοί λειτουργοί και αξιωματικοί των Ενόπλων Δυνάμεων, των σωμάτων ασφαλείας και του Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής, **εφόσον δεν υπηρέτησαν εντός των ορίων του δήμου στον οποίο επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα κατά και μετά την 1η Ιανουαρίου του έτους διεξαγωγής των εκλογών των δημοτικών αρχών**, μπορούν να είναι υποψήφιοι εφόσον **παραιτηθούν** από τη θέση τους **πριν από την ανακήρυξη των υποψηφίων**¹⁹.

Ειδικές διατάξεις που απαγορεύουν την υποβολή ή την αποδοχή της παραίτησης των προσώπων αυτών ή που περιορίζουν το δικαίωμά τους να παραιτηθούν ή την αρμοδιότητα της αρχής να αποδεχθεί την παραίτησή τους, εξακολουθούν να ισχύουν.

Τα ως άνω πρόσωπα δύνανται να θέσουν υποψηφιότητα στους **δήμους όπου υπηρέτησαν**, με κρίσιμο, όμως, χρονικό όριο υπηρέτησης σε αυτούς τους δήμους έως την **31η Δεκεμβρίου 2022**, καθώς και με την πρόσθετη προϋπόθεση να παραιτηθούν από τη

¹⁹ Άρθρο 10 παρ.2 α' του ν. 4804/2021

θέση τους (υπηρεσία τους) πριν από την ανακήρυξη των υποψηφίων, ήτοι μέχρι και την **9^η Σεπτεμβρίου 2023**.

Αντιθέτως, εάν τα ανωτέρω πρόσωπα ασκήσουν υπηρεσία έστω και μία μέρα από την 1η Ιανουαρίου 2023 και μετά στους δήμους όπου επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα, καταλαμβάνονται από **απόλυτο τοπικό κώλυμα**, το οποίο δεν αίρεται με παραίτηση.

Επισημαίνεται ότι οι υποψήφιοι αυτής της κατηγορίας σε οποιοδήποτε δήμο και εάν επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα οφείλουν να έχουν παραιτηθεί από τη θέση τους (υπηρεσία) πριν από την ανακήρυξη των υποψηφίων, ήτοι μέχρι και την **9η Σεπτεμβρίου 2023**.

Γ. Κώλυμα εκλογιμότητας– Δυνατότητα παραίτησης υποψηφίων μέχρι την 31η Μαΐου 2023

Μέλη των ανεξάρτητων αρχών του άρθρου 101Α του Συντάγματος ή των αρχών που χαρακτηρίζονται με νόμο ως ανεξάρτητες ή ρυθμιστικές, αν για τα μέλη αυτά προβλέπεται από τον νόμο η πλήρης και αποκλειστική τους απασχόληση ή η αναστολή άσκησης εκ μέρους τους οποιουδήποτε άλλου δημόσιου λειτουργήματος ή καθήκοντος, αμειβόμενου ή μη, σε οποιαδήποτε θέση του δημόσιου τομέα, κατά τη διάρκεια της θητείας τους στην αρχή αυτή, **μπορούν να εκλεγούν, εάν παραιτηθούν από τη θέση τους το αργότερο την 31^η Μαΐου 2023²⁰**.

Δ. Απόλυτο τοπικό κώλυμα εκλογιμότητας- Μη δυνατότητα παραίτησης των υποψηφίων

Για τον Επόπτη Ο.Τ.Α., στους δήμους στους οποίους εκτείνεται η αρμοδιότητά του, για τέσσερα (4) έτη από τη λήξη της θητείας του με οποιονδήποτε τρόπο²¹.

²⁰ Άρθρο 90 παρ. 9β του ν. 4804/2021

²¹ Άρθρο 10 παρ.2 β του ν. 4804/2021

Επισημαίνεται ότι τόσο ο Συντονιστής Αποκεντρωμένης Διοίκησης για την έως τώρα άσκηση των εποπτικών του καθηκόντων, όσο και ο Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης από την ημέρα έναρξης άσκησης των εποπτικών του καθηκόντων, καταλαμβάνονται από απόλυτο τοπικό κώλυμα εκλογιμότητας στους δήμους στους οποίους εκτείνεται η αρμοδιότητά τους, το οποίο δεν μπορεί να αρθεί με παραίτηση.

Ε. Απόλυτο κώλυμα εκλογιμότητας

i. Για τους θρησκευτικούς λειτουργούς των γνωστών θρησκειών²².

ii. Για όσους έχουν εκπέσει από οποιοδήποτε αιρετό αξίωμα πρώτου ή δεύτερου βαθμού τοπικής αυτοδιοίκησης ύστερα από: α) αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, σύμφωνα με την περ. γ' της παρ. 1 του άρθρου 236 του ν. 3852/2010 (Α' 87), περί έκπτωσης εξαιτίας καταδίκης, ή β) αιτιολογημένη απόφαση του Επόπτη Ο.Τ.Α. για πειθαρχικό παράπτωμα, σύμφωνα με τα άρθρα 233 και 234 του ν. 3852/2010, περί πειθαρχικής ευθύνης και πειθαρχικής διαδικασίας αντίστοιχα.

Το κώλυμα ισχύει για την επόμενη της έκπτωσης αυτοδιοικητική περίοδο και καταλαμβάνει και τους δύο βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης²³.

iii. Για όσους στερούνται των πολιτικών δικαιωμάτων τους ή στους οποίους έχει επιβληθεί αποστέρηση δημόσιας θέσης ή δημόσιου ή αυτοδιοικητικού αξιώματος με αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση.

Το κώλυμα ισχύει για την επόμενη της έκπτωσης αυτοδιοικητική περίοδο και καταλαμβάνει και τους δύο βαθμούς τοπικής αυτοδιοίκησης²⁴.

²² Άρθρο 10 παρ.2 α' του ν. 4804/2021

²³ Άρθρο 10 παρ.3 α παρ. 6 του ν. 4804/2021

²⁴ Άρθρο 10 παρ.3 β παρ. 6 του ν. 4804/2021

IV. Σχετικό Ασυμβίβαστο υπαλλήλων δήμων και των νομικών τους προσώπων (Άρθρο 105 του ν. 5003/2022)

Ασυμβίβαστη είναι η ιδιότητα του δημάρχου, δημοτικού συμβούλου, συμβούλου δημοτικών κοινοτήτων ή προέδρου δημοτικών κοινοτήτων με την ιδιότητα υπάλληλου με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου που υπηρετεί στον **ίδιο δήμο και στα πάσης φύσεως νομικά πρόσωπα τα οποία έχει συστήσει ή στα οποία μετέχει ο δήμος.**

Το ασυμβίβαστο **δεν συντρέχει**, αν οι ανωτέρω υπάλληλοι **αιτηθούν** εντός **αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών** από την **επικύρωση της εκλογής** από το αρμόδιο δικαστήριο την απόσπασή τους σε άλλη υπηρεσία προτίμησής τους, εντός των διοικητικών ορίων του δήμου όπου εξελέγησαν και αν δεν υπάρχει, στην πλησιέστερη υπηρεσία προς τον δήμο όπου εξελέγησαν.

Σε διαφορετική περίπτωση εκπίπτουν αυτοδικαίως από το αιρετό αξίωμά τους και η αρμόδια υπηρεσία του δήμου οφείλει αμελλητί να ενημερώσει τον Επόπτη Ο.Τ.Α. για την έκδοση της σχετικής διαπιστωτικής πράξης έκπτωσης.

Η ισχύς της απόσπασης άρχεται από την ημερομηνία εγκατάστασης των αιρετών και για όσο χρόνο διαρκεί η θητεία τους.

Ειδικότερα, η απόσπαση είναι υποχρεωτική για τη διοίκηση. Διενεργείται με απόφαση των αρμοδίων οργάνων του Υπουργείου Εσωτερικών και κατά περίπτωση αρμοδίου Υπουργού, κατά παρέκκλιση του ν. 4440/2016 (Α' 224), μη εφαρμοζομένου του άρθρου 35 του ν. 4873/2021 (Α' 248), και λήγει αυτοδίκαια με την καθ' οιονδήποτε τρόπο λήξη της θητείας τους.

Η απόσπαση παραμένει σε ισχύ και στην περίπτωση ανάληψης αιρετού αξιώματος, για την άσκηση του οποίου ο αιρετός λαμβάνει υποχρεωτικά ειδική άδεια άνευ αποδοχών κατά τη διάρκεια της θητείας του.

Η μισθοδοσία υπαλλήλων φορέων εκτός Γενικής Κυβέρνησης, κατά τη διάρκεια της απόσπασής τους, βαρύνει τον φορέα προέλευσης.

Ν. Πίνακας κρίσιμων ημερομηνιών για τα κωλύματα εκλογιμότητας και το ασυμβίβαστο υπαλλήλων δήμων

N.4804/2021 Άρθρο 10 παρ. 2α, εδ. β	Ιδιότητα Δικαστικοί λειτουργοί, Αξιωματικοί Ενόπλων Δυνάμεων, Σωμάτων ασφαλείας, Λιμενικού Σώματος- Ελληνικής Ακτοφυλακής	Πεδίο κωλύματος εφόσον δεν υπηρέτησαν εντός ορίων δήμου στον οποίο επιθυμούν να θέσουν υποψηφιότητα κατά και μετά την 1η Ιανουαρίου 2023	Υποβολή Υποψηφιότητας Άρση κωλύματος με παραίτηση πριν από την ημερομηνία ανακήρυξης των υποψηφίων
N.4804/2021 Άρθρο 90 παρ. 9β	Μέλη ανεξάρτητων αρχών	σε όλους τους δήμους	Άρση κωλύματος με παραίτηση το αργότερο την 31η Μαΐου 2023
N.4804/2021 Άρθρο 90 παρ. 9β	Γενικοί γραμματείς δήμων, Ειδικοί σύμβουλοι των δήμων, Δικηγόροι με έμμισθη εντολή των δήμων	στους δήμους στους οποίους υπηρετούν	Άρση κωλύματος με παραίτηση το αργότερο την 31η Μαΐου 2023
N.4804/2021 Άρθρο 90 παρ. 9γ	Συμπαραστάτης Δημότη και Επιχείρησης	στους δήμους στους οποίους υπηρετούν	Άρση κωλύματος με παραίτηση το αργότερο την 31η Μαΐου 2023
N.4804/2021 Άρθρο 10 παρ. 2δ και Άρθρο 90 παρ. 9 α εδ.β.	Διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι: • νπδδ, • κρατικών νπιδ,	στους δήμους της έδρας των νομικών προσώπων	Απόλυτο τοπικό κώλυμα, εφόσον κατέχουν τα συγκεκριμένα αξιώματα κατά και μετά από την 1η Ιανουαρίου του 2023.

	• δημόσιων επιχειρήσεων • επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει, άμεσα ή έμμεσα, το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος		Δεν εμπίπτουν στο κώλυμα όσοι είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης, έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα, ή έχουν οριστεί στις θέσεις λόγω ιδιότητας (ex officio)
			Άρση κωλύματος με απαλλαγή από σχετικά καθήκοντα έως την 31.12.2022

N.4804/2021 Άρθρο 90 παρ. 9αεδ.α.	Διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι: • νπδδ, • κρατικών νπιδ, • δημόσιων επιχειρήσεων • επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει, άμεσα ή έμμεσα, το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος	στους άλλους δήμους χωρικής αρμοδιότητας, πλην της έδρας	Άρση κωλύματος με παραίτηση το αργότερο την 31η Μαΐου 2023 .
			Δεν εμπίπτουν στο κώλυμα όσοι είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα, ή έχουν οριστεί στις θέσεις λόγω ιδιότητας (ex officio)

N.4804/2021 Άρθρο 90 παρ. 9δ	Πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι	στους δήμους χωρικής αρμοδιότητας των νομικών προσώπων	Άρση κωλύματος με παραίτηση το αργότερο την 31η Μαΐου 2023
---------------------------------	---	--	--

	των πάσης φύσεως νομικών προσώπων των δήμων		Δεν εμπίπτουν στο κώλυμα όσοι είναι αιρετοί της τοπικής αυτοδιοίκησης ή έχουν εκλεγεί στα ανωτέρω αξιώματα, ή έχουν οριστεί στις θέσεις λόγω ιδιότητας (ex officio)
N.4804/2021 Άρθρο 10 παρ. 2ε	Υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου: • Δημοσίου, • Περιφερειών • Νομικών προσώπων που είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), ως έχει δέκα (10) μήνες πριν από τη διενέργεια των εκλογών	στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτείνεται η αρμοδιότητα των οργανικών τους μονάδων	Απόλυτο τοπικό κώλυμα, εφόσον κατά και μετά από την 1η Ιανουαρίου 2023, ασκούν καθήκοντα προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου γενικής διεύθυνσης ή διεύθυνσης. Άρση κωλύματος με απαλλαγή από σχετικά καθήκοντα έως την 31.12.2022.
N.4804/2021 Άρθρο 90 παρ. 9δ	Υπάλληλοι • δήμων • νομικών τους προσώπων	στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτείνεται η αρμοδιότητα	Άρση κωλύματος με παραίτηση το αργότερο την 31η Μαΐου 2023, εφόσον ασκούν καθήκοντα

	που είναι ενταγμένα στο Μητρώο Φορέων της Γενικής Κυβέρνησης του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), ως έχει δέκα (10) μήνες πριν από τη διενέργεια των εκλογών	των οργανικών τους μονάδων	προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου γενικής διεύθυνσης ή διεύθυνσης
N.4804/2021 Άρθρο 90 παρ. 9δ	Περιφερειακοί διευθυντές εκπαίδευσης, διευθυντές εκπαίδευσης, διευθυντές ιατροί που προΐστανται της Ιατρικής Υπηρεσίας και των Κέντρων Υγείας, υπεύθυνοι συντονιστές της επιστημονικής λειτουργίας Κέντρων Υγείας.	στους δήμους στα διοικητικά όρια των οποίων εκτείνεται η αρμοδιότητα των οργανικών τους μονάδων	Άρση κωλύματος με παραίτηση το αργότερο την 31η Μαΐου 2023
N.5003/2022 Άρθρο 105	Υπάλληλοι με σχέση εργασίας δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου	που υπηρετούν στον ίδιο δήμο και τα πάσης φύσεως νομικά πρόσωπα τα οποία έχει συστήσει ή στα οποία μετέχει ο δήμος.	Σχετικό Ασυμβίβαστο Άρση ασυμβίβαστου με αίτηση απόσπασης σε άλλη υπηρεσία προτίμησης, εντός των διοικητικών ορίων του δήμου όπου εξελέγησαν και αν δεν υπάρχει, στην πλησιέστερη υπηρεσία

			προς τον δήμο όπου εξελέγησαν, εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την επικύρωση της εκλογής από το αρμόδιο δικαστήριο
N.4804/2021 Άρθρο 10 παρ. 2 περ.στ	Όποιοι συνδέονται με τον οικείο δήμο, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει, με σύμβαση προμήθειας, εκτέλεσης έργου, παροχής υπηρεσιών, παραχώρησης δικαιώματος εκμετάλλευσης έργου ή υπηρεσίας με αντικείμενο συνολικής αξίας άνω των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ.		Απόλυτο τοπικό κώλυμα, εφόσον η σύμβαση είναι σε ισχύ κατά και μετά από την 1^η Ιανουαρίου του 2023.
N.4804/2021 Άρθρο 10 παρ. 2 περ.ζ	Γενικοί διευθυντές, διευθύνοντες σύμβουλοι, πρόεδροι και μέλη διοικητικών συμβουλίων, διαχειριστές, μέτοχοι και	έχουν συμβληθεί με τον οικείο δήμο, τα νομικά του πρόσωπα ή τα νομικά πρόσωπα στα οποία αυτός συμμετέχει	Απόλυτο τοπικό κώλυμα, εφόσον η σύμβαση προμήθειας, εκτέλεσης έργου, παροχής υπηρεσιών, παραχώρησης δικαιώματος

	εταίροι κεφαλαιουχικών εταιρειών, εταίροι προσωπικών εταιρειών και κοινοπρακτούντα πρόσωπα, εφόσον το ποσοστό συμμετοχής τους στις εταιρείες υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) του συνολικού κεφαλαίου της εταιρείας		εκμετάλλευσης έργου ή υπηρεσίας με αντικείμενο συνολικής αξίας άνω των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ είναι σε ισχύ κατά και μετά από την 1 ^η Ιανουαρίου του 2023.
N.4804/2021 Άρθρο 10 παρ. 2 γ	Επόπτης ΟΤΑ	στους δήμους όπου εκτείνεται η αρμοδιότητα για 4 έτη από τη λήξη της θητείας	Απόλυτο τοπικό κώλυμα , δεν αίρεται με παραίτηση
N.4804/2021 Άρθρο 10 παρ. 2 α, 3,7	Θρησκευτικοί λειτουργοί γνωστών θρησκειών Έκπτωση από αιρετό αξίωμα μετά από αμετάκλητη καταδικαστική απόφαση, ως αυτουργοί ή συμμέτοχοι για κακούργημα ή σε οποιαδήποτε ποινή για συγκεκριμένα αδικήματα.		Απόλυτο κώλυμα

Έκπτωση από αιρετό αξίωμα
ύστερα από πειθαρχικό
παράπτωμα

Υποψηφιότητα για αξίωμα
στις περιφερειακές εκλογές

Υποψηφιότητα για άλλο
άμεσα αιρετό αξίωμα στον
πρώτο βαθμό αυτοδιοίκησης

Για περαιτέρω διευκρινίσεις ή πληροφορίες αναφορικά με τα διαλαμβανόμενα στην παρούσα εγκύκλιο, μπορείτε να απευθύνεστε στην ηλεκτρονική διεύθυνση info@ypes.gr καθώς και στους παρακάτω υπαλλήλους:

Όνομα	Τηλέφωνο
Νάσaina Δέσποινα	213 136 4378
Αντωνίου Δημήτρης	213 136 4346
Γαλάνης Κώστας	213 136 4348
Γεωργακοπούλου Παρασκευή	213 136 4337
Διαμάντη Μαρία	213 136 4390
Ζαγορίτης Λάζαρος	213 136 4309
Ντάβα Ρένια	213 136 4027
Οικονομίδης Δημήτρης	213 136 4313

Την παρούσα εγκύκλιο μπορείτε να την αναζητήσετε και στο δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εσωτερικών, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://www.ypes.gr>.

Ο Γενικός Γραμματέας

Εσωτερικών και Οργάνωσης

Μιχάλης Ι. Σταυριανουδάκης